CARLOS CASTANEDA DİZİSİ: 12

CARLOS CASTANEDA

Sonsuzluğun Etkin Yanı

ÇAĞDAŞ ÖĞRETİLER (NEW AGE • EQ) ANADİZİSİ

CARLOS CASTANEDA DİZİSİ

"Carlos Castaneda, çağımızın en etkili ve derin düşünürlerinden biri. Onun içgörüleri, insan bilinçliliğinin gelecekteki evriminin kilometre taşlarını döşüyor. Hepimiz ona derinden şükran borçluyuz."

— DEEPAK CHOPRA

"Carlos Castaneda'nın kitaplarına sahip olduğumuz için son derece şanslıyız. . . . Onun başardığı işin öneminin abartılabilmesi olanaksızdır."

— *NEW YORK TIMES*

Castaneda'nın sağgörüsü, en dehşetli deneyimleri dahi kesin bilgilerle destekliyor. Bizleri, don Juan'ın, antropoloji literatüründeki en olağandışı kişilerinden biri, bir taş devri bilgesi olduğuna inanmak mecburiyetinde bırakıyor. Çalmış olduğumuz kıtadan, esrarengiz bir bilgelik armağanını kabul etmemize yardımcı oluyor.

— *LIFE*

"Onu okuduktan sonra, dünyaya gene aynı gözlerle bakmak olanaksızlaşıyor. . . . Şayet Castaneda doğru söylüyorsa, şu anda gözlerimizin önünde kimi zaman çok güzel, kimi zaman da ürkütücü bir başka dünya daha var—ama görebilirsek eğer."

— *CHICAGO TRIBUNE*

ISBN 975719034-9
9 789757 190349

ÇAĞDAŞ ÖĞRETİLER (NEW AGE • EQ) ANADİZİSİ
CARLOS CASTANEDA DİZİSİ: 12

Özgün Adı:
THE ACTIVE SIDE OF INFINITY

SÖZ YAYIN OYUNAJANS
YAYIMCILIK VE ZEKA OYUNLARI TİC. LTD. ŞTİ.
• 4. Gazeteciler Sitesi, C-2 D: 9, Levent 80630 İstanbul
• P.K. 7 Levent 80622 İstanbul
Tel: (0212) 280 67 01 • Fax: (0212) 280 68 03
sozyayin@turk.net

ISBN 975 -7190-34-9

1. Baskı: 2001

Kapak Tasarım
Ali Erkmen

Baskı ve Cilt:
Mart Matbaacılık Sanatları Tic. ve San. Ltd. Şti.
Tel: (0212) 321 23 00 pbx
Faks: (0212) 295 11 07

Bu kitabı, insanbilim dalında alan çalışması yapabilmem
için gerekli güdülenmeyi ve gereçleri bana sağlayan
o iki adama adıyorum:
Profesör Clement Meighan ve Profesör Harold Garfinkel.
Ben onların önerilerini izleyerek, içinden bir daha hiç
çıkmayacağım bir alan çalışmasının içine balıklama
dalıverdim.
Şayet, onların öğretisinin ruhuna uygun bir yol izlemediğim
söylenecekse, doğrudur bu.
Başka türlüsü elimden gelmezdi.
Şamanların sonsuzluk dedikleri daha ulu bir güç,
ben daha toplumbilimcilere özgü açık seçik önermeler
üretemeden önce, beni yutuverdi.

İÇİNDEKİLER

Sözdizimi

Bir adam denklemlerine bakarak,
evrenin bir başlangıcı olduğunu söyledi.
Bir patlama olmuştu, dedi.
Bir patlamalar patlaması, ve evren doğmuş oldu.
Şimdi de genişlemekte, dedi adam.
Yaşını bile hesaplamıştı hatta:
güneşin çevresinde on milyar kez dönmüştü dünya.
Bütün dünya alkış tuttu;
denklemleri bilimseldi adamın.
Hiçbiri düşünmemişti ki, evrenin başladığını
ileri sürerek,
Adam kendi anadilinin sözdizimini yansıtıyordu sırf;
gerçekleri tanımlarken doğum gibi başlangıçları,
olgunlaşma gibi gelişimleri, ve ölüm gibi bitimleri.
Evren doğmuştur,
ve yaşlanmaktadır, diye inançla sürdürdü adam,
ve her şey nasıl ölüyorsa,
tıpkı kendisinin de anadilinin sözdizimini matematiksel
olarak doğrulamasının ardından öldüğü gibi, ölecektir.

Öbür Sözdizimi

Evren sahiden başlamış mıydı?
Gerçek miydi büyük patlama kuramı?
Bunlar soru değiller, öyle görünseler de.
Gerçekleri tanımlarken başlangıçlar, gelişimler
ve bitimler koyan sözdizimi, var olan tek sözdizimi midir?
Asıl soru, bu.
Başka sözdizimleri vardır.
Örneğin, yoğunluktaki farklılıkların
gerçek olarak alınmasını öngören bir sözdizimi vardır.
Bu sözdiziminde hiçbir şey başlamaz, hiçbir şey bitmez;
bu yüzden doğum kesin, açık seçik bir olay değil,
özel bir yoğunluk türüdür,
olgunlaşma da öyle, ölüm de öyle.
Bu sözdiziminin adamı, denklemlerine bakarak,
evrenin hiç başlamadığını, hiç bitmeyeceğini,
oysa sonsuz yoğunluk dalgalanmalarından geçmiş,
geçmekte, ve geçecek olduğunu yetkeyle söyleyebilecek
denli yeterli sayıda boyuna değişen farklı yoğunluklar
saptadığını görür.
Adam pekâlâ şu sonuca da varabilir:
evrenin kendisi bir yoğunluk arabasıdır, ve kişi ona binip
sonsuz değişimlerin içinden
yolculuğunu sürdürebilir.
O adam, ola ki, aslında sadece anadilinin sözdizimini
doğrulamakta olduğunun hiç farkına varmaksızın,
bu ve daha nice sonuçlara varabilecektir.

Giriş

BU KİTAP, YAŞAMIMDAKİ anımsanmaya değer olayların bir derlemesidir. Bu olayları, eski çağlarda Meksika'da yaşamış şamanların bilişsel dünyasına ulaşabilmem için on üç yıl boyunca çaba gösteren öğretmenim, Meksikalı Yaqui Kızılderilisi şaman don Juan Matus'un önerilerine uyarak derledim. Don Juan, bu derlemeyi yapmamı salık verirken, tavrı sanki o anda aklına gelen sıradan bir şeyi söylermiş gibiydi. Onun öğretme tarzı böyleydi. Belirli hamlelerindeki önemli-

liği sıradan şeylerin ardına gizlerdi. Bu yöntemle, günlük yaşamın tasalarından bir farkı yokmuş gibi gösterdiği kesinliğin verdiği acıyı gizlemiş oluyordu.

Don Juan'ın zaman içinde bana açıkladıklarına göre, eski çağ Meksika'sı şamanları, anımsanmaya değer olayları böyle derlemenin, benliğin gizli kalmış köşelerindeki enerjiyi harekete geçirmek için gereken en iyi araç olduğunu bulgulamışlardı. Şamanlar, bu gizli kalmış köşeleri, bedenin kendisinden kaynaklanan, ve gündelik yaşamımızın koşulları yüzünden yer değiştirip, ulaşılamayacak yerlere itilen enerjinin oluşturduğu bölgeler diye tanımlıyorlardı. Anımsanmaya değer olayların derlenmesi, bu anlamda, don Juan ve çizgisinin şamanları için kullanmadıkları enerjilerini yeniden konuşlandırmanın yoluydu.

Bu derlemenin önkoşulu, kişinin coşkularının ve kavrayışlarının tümünü, hiçbir şeyi atlamaksızın, içtenlikli ve ateşli bir edimle bir araya getirmesiydi. Don Juan'a göre, çizgisinin şamanları, anılmaya değer olayların derlenmesinin, bilinmeyene algısal olarak yolculuk etmek için gerekli olan coşkusal ve enerji ayarlamasıyla ilgili araç olduğuna inanmışlardı.

Don Juan, elindeki şamanlık bilgisinin bütün amacını, nihai yolculuk ile yüzyüze gelme hazırlığı olarak tanımlıyordu: bu her insanın yaşamının sonunda çıkmak zorunda olduğu yolculuktu. Dediğine göre, şamanlar, disiplin ve azimleri sayesinde, bireysel farkındalık ve irade güçlerini ölümden sonra alıkoyma yeteneğine sahiptiler. Çağdaş insanın "ölümden sonra yaşam" olarak adlandırdığı belirsiz ve hayali durum, şamanlar için, gündelik yaşamın pratik olayları yerine daha farklı bir düzenin pratik olayları ile tıka basa dolu olduğu halde, gene de benzer bir işlevsel pratiklik taşıyan, somut bir bölgeydi. Don Juan, şamanlar için, yaşamlarındaki anılmaya değer olayların derlenmesinin, sonsuzluğun etkin yanı diye adlandırdıkları o somut bölgeye giriş hazırlığı anlamına geldiğini ileri sürüyordu.

Bir öğle sonrası, don Juan'ın ince bambu kamışlarından yapılmış salaş çardağının altında oturmuş konuşuyorduk. Bu-

rası güneşten kısmen koruyan, ama yağmura karşı tümüyle korunaksız, üstü kapalı bir sundurma gibiydi. Oturmak için birkaç sağlam kutu vardı. Üzerlerindeki etiketler solmuştu; içlerindekini tanımlamaktan çok süs için yapıştırılmış gibiydiler. Onlardan birinin üstünde oturuyordum. Sırtımı evin ön duvarına dayamıştım. Don Juan da bir kutuya oturmuş, çardağı taşıyan direklerden birine yaslanmıştı. Ben geleli henüz birkaç dakika olmuştu. Sıcak ve nemli bir havada bütün gün araba kullanmıştım. Sinirli, huzursuz ve ter içindeydim.

Kutunun üstüne rahatça yerleştiğim anda, don Juan konuşmaya başladı. Keyifle sırıtarak, fazla kilolu insanların şişmanlıkla savaşmayı bir türlü beceremediklerine ilişkin bir espri yaptı. Dudaklarının kenarında oynaşan gülümseyişe bakılırsa, amacı sadece dalga geçmek değildi. Çok dolaysız, ve aynı zamanda çok dolaylı biçimde, bana fazla kilolu olduğumu işaret ediyordu.

Öyle sinirlendim ki, üzerinde oturduğum kutudan yuvarlandım ve sırtımı evin ince duvarına şiddetle çarptım. Darbe evi temellerine kadar sarsmıştı. Don Juan meraklı gözlerle beni süzdü, ama iyi olup olmadığımı sormak yerine, evi çatlatmamış olduğumdan emin olduğunu söyledi. Sonra bu evin kendisi için geçici bir yerleşim yeri olduğuna, aslında başka bir yerde yaşadığına dair ayrıntılı bir açıklamaya girişti. Ona gerçekte nerde oturduğunu sorduğumda, gözlerini üzerime dikti. Öfkeli bir bakış değildi bu; daha çok, uygunsuz sorulara karşı bir engel gibiydi. Ne istediğini anlayamamıştım. Sorumu tekrarlamak üzereydim ki, beni durdurdu.

"Buralarda böyle sorular sorulmaz," dedi, kararlı bir sesle. "Yöntemler ve fikirler hakkında dilediğin her şeyi sor. Yaşadığım yeri sana söylemeye hazır olduğumda—bi gün eğer olursam—sormana gerek kalmadan kendim söylerim."

Kendimi reddedilmiş hissettim, hemen. İstemeden yüzüm kızardı. Çok fena incinmiştim. Don Juan'ın patlayan kahkahası düş kırıklığımı büsbütün arttırdı. Beni reddetmekle kalmamış, önce hakaret edip sonra da gülmüştü bana.

"Burada geçici olarak oturuyorum," diye devam etti, bo-

zulmama aldırış etmeden, "çünkü burası sihirli bi merkez. Aslında, burada senin yüzünden oturuyorum."

Bu yanıt çözülmeme yetti. İnanamıyordum. Herhalde aşağılanmaktan duyduğum rahatsızlığı hafifletmeye çalışıyor, diye düşündüm.

"Burada sahiden benim yüzümden mi oturuyorsun?" diye sordum sonunda, merakımı gizleyemeden.

"Evet," dedi, ifadesiz bir sesle. "Seni hazırlamak zorundayım. Sen bana benziyorsun. Sana zaten anlatmış olduğum bi şeyi tekrarlayacağım, şimdi: Her şaman ya da büyücü kuşağındaki her bi nagualın, ya da liderin arayışı, kendisi gibi çift enerji yapısına sahip yeni bi erkek ya da kadın bulmak üzerinedir; ben senin sahip olduğun bu özelliği Nogales'deki otobüs terminalinde görmüştüm. Enerjini gördüğümde, üstüste binmiş iki ışıltılı küre görüyorum, ve bu özellik bizi birbirimize bağlıyor. Senin beni reddettiğinden daha fazla reddedemem, seni."

Sözleri çok garip bir sıkıntı uyandırmıştı içimde. Bir saniye önce öfkeliydim, şimdi ise ağlamak istiyordum.

Sözlerine devam etti, beni şamanların savaşçının yolu olarak adlandırdıkları bir şeye başlatmak istediğini söylüyordu, çok güçlü duygular ve tepkilerin merkezi olan yaşadığı bölgeden güç alacaktı, dediğine göre. Savaşa hazır insanlar binlerce yıldır bu topraklarda yaşamışlar, onların savaşla ilgileri toprağın derinliklerine sinmişti.

O günlerde kuzey Meksika'nın Sonora eyaletinde, Guaymas kentinin yüz mil kadar güneyinde yaşıyordu. Himayesinde yürüttüğüm alan çalışması için onu görmeye hep oraya gidiyordum.

"Savaşa mı girmem gerekiyor, don Juan?" diye sordum, savaşla ilgilenmemin günün birinde gerekeceğini söylediğinden beri iyice kaygılanmıştım. Söylediği her şeyi son derece ciddiye almam gerektiğini öğreneli çok olmuştu.

"Hem de nasıl," diye yanıtladı, gülümseyerek. "Bu bölgede alabileceğin ne varsa hepsini yiyip yuttuğun zaman, ben burdan taşınacağım."

Söylediklerinin doğruluğundan kuşkulanmak için bir neden yoktu, ama onun başka bir yerde yaşadığını hayal edemiyordum bir türlü. Çevresindeki her şeyle öylesine uyum içindeydi ki. Bununla birlikte, evi sahiden geçici bir yer gibiydi. Yaqui çiftçilerine ait kulübelerin tipik bir örneğiydi burası, sazdan yapılmış düz damlı, çamur ve kille sıvanmış bir barakaydı; yemek yemek ve uyumak için kullanılan büyük bir odadan ve üstü açık bir mutfaktan oluşmuştu.

"Şişman insanlarla uğraşmak çok zor," dedi, don Juan.

İlgisiz bir lafa benziyordu, ama değildi. Sırtımı evin duvarına vurup sözünü kestiğimde anlatmaya başladığı konuya geri dönmüştü sadece.

"Bi dakika önce, evime bi inşaat yıkım güllesi gibi çarptın," dedi, başını iki yana sallayarak. "Ne hengâme! Heybetli bi adama layık bi darbeydi, doğrusu."

Benden umudunu kesmiş gibi konuştuğuna dair rahatsız edici bir hisse kapılmıştım. Hemen savunmaya geçtim. Kemik yapıma göre kilomun normal olduğuna ilişkin telaşlı açıklamalarımı yapmacık bir gülümsemeyle dinledi.

"Doğru," diye onayladı, dalga geçerek. "Kemiklerin iri. Vücudun on beş kiloyu daha rahatlıkla kaldırır, ve hiç kimse, seni temin ederim ki, hiç kimse farketmez. Ben etmem."

Alaycı sırıtışı bana kesinlikle fazla kilolu olduğumu söylüyordu. Sonra bana genel anlamda sağlığımla ilgili sorular sordu, ben de kiloma ilişkin başka bir yorumdan kurtulabilmek için umutsuzca konuşup durdum. Konuyu kendi değiştirdi.

"Senin tuhaflıklarından, sapınçlarından ne haber?" diye sordu, ifadesiz bir yüzle.

İyiler, gibi ahmakça bir cevap verdim. "Tuhaflıklar, sapınçlar", koleksiyonunu yaptığım şeylere taktığı isimdi. O sıralarda, tüm yaşamım boyunca çok hoşlandığım bir işe, yenilenmiş bir hevesle tekrar başlamıştım: toplanabilecek her şeyin koleksiyonunu yapıyordum. Dergiler, pullar, plaklar; sonra kamalar, miğferler, bayraklar gibi İkinci Dünya Savaşı eşyaları topluyordum.

"Sapınçlarımla ilgili olarak sana bütün söyleyebileceğim, don Juan, koleksiyonlarımı satmaya çalıştığımdır," dedim, berbat bir şey yapmaya zorlanan bir kurban edasıyla.

"Bi koleksiyoncu olmak pek de fena bi şey değil," dedi, buna gerçekten inanırmış gibi. "İşin can alıcı noktası biriktirmen değil, ne biriktirdiğindir. Sen hırdavat biriktiriyorsun, tıpkı köpeğin gibi seni tam manasıyla tutsak eden bi sürü değersiz nesne. Evcil bi hayvanın varsa, öyle hemen kalkıp gidemezsin; sen ortalıkta değilken başlarına neler geleceğinin tasasını çektiğin koleksiyonların varsa da yapamazsın bunu."

"Gerçekten alıcı bakıyorum, don Juan, inan bana," diye itiraz ettim.

"Yok, yok, yok, seni bi şeyle suçladığımı sanmayasın," diye karşılık verdi hemen. "Aslında koleksiyoncu ruhun hoşuma gidiyor. Ben sadece biriktirdiklerinden hoşlanmıyorum, hepsi bu. Oysa senin bu toplama merakını işe koşmak isterdim. Zahmetine değecek bi koleksiyon önerebilirim sana."

Don Juan uzunca bir süre duraksadı. Uygun sözcükleri arıyor gibiydi, ya da belki sadece etkileyici, iyi zamanlanmış bir duraklamaydı bu. Bana derin, içime işleyen bir bakışla baktı.

"Her savaşçı, görev icabı, özel bi albüm hazırlar," diye sözlerine devam etti, "savaşçının kişiliğini ortaya koyan bi albümdür bu; yaşamının tüm ayrıntılarına tanıklık eden bi albüm."

"Bu neden koleksiyon olsun ki, don Juan?" diye sordum itiraz ederek, "ya da albüm?"

"Çünkü öyledir," diye karşılık verdi. "Ama en çok anıların resimlerinden, hatırlanmaya değer olayların resimlerinden oluşmuş bi albüm gibidir."

"Bu olayların anımsanması için bazı özel nedenler mi var?" diye sordum.

"Onların anımsanmaya değer olmaları, kişinin yaşamında özel bi önem taşımalarından ötürüdür," dedi. "Benim önerim, senin için derin anlamları olan çeşitli olayların tam bi dökümünü yaparak bi albüm hazırlaman."

"Yaşamımdaki her olayın benim için derin anlamı var, don Juan!" diye şiddetle itiraz ettim, ve bunu der demez büyüklük tasladığımın farkına vardım.

"Pek sayılmaz," dedi, gülümseyerek, tepkilerimin onu müthiş keyiflendirdiği belliydi. "Yaşantındaki olayların tümünün senin için derin anlamları olmamıştır. Oysa bikaç olay vardır ki, kanımca senin için biçok şeyi değiştirmiş, yolunu aydınlatmış olmaları olasıdır. Yolumuzu değiştiren olaylar, kişisel olmayanlardır genellikle, ancak aynı zamanda son derece kişiseldirler de."

"Zıtlaşmaya çalışmıyorum, don Juan, ama inan bana, başıma gelen her olay bu nitelemeye uyuyor," dedim, yalan söylediğimi bilerek.

Bu cümle ağzımdan çıkar çıkmaz özür dilemek istedim, ama don Juan bana aldırış etmedi. Sanki hiçbir şey söylememişim gibiydi.

"Basmakalıp bi şey gibi düşünmeyesin bu albümü, ya da yaşam deneyimlerinin sıradan bi tekrarı sanmayasın," dedi.

Derin bir soluk aldım, gözlerimi kapadım, ve zihnimi susturmaya çalıştım. Çözümü olmayan sorunumla ilgili çılgınca bir konuşma sürdürüyordum kendimle: don Juan'ı ziyaret etmekten hiç mi hiç hoşlanmadığım kesindi. Onun varlığı içime korku salıyordu. Sözleriyle beni dört bir yandan kuşatıyor, ve değerimi gösterebilmem için bana hiçbir şekilde fırsat tanımıyordu. Ağzımı her açışımda itibar kaybetmekten nefret ediyor, aptal durumuna düşmekten iğreniyordum.

Ama içimde bir başka ses daha vardı; çok daha derinlerden, uzaklardan gelen, nerdeyse belli belirsiz bir sesti bu. Alıştığım söyleşimin salvoları içinde, geri dönmem için artık çok geç olduğunu söylediğini işitiyordum. Ama aslında bu benim sesim ve benim düşüncelerim de değildi; don Juan'ın dünyasının içinde çok fazla yol aldığımı, ve ona havadan bile daha fazla ihtiyacım olduğunu söyleyen meçhul bir sese benziyordu daha çok.

"Ne istersen söyle," der gibiydi ses, "ama böylesine benmerkezci bir kaçık olmasaydın, bu denli düş kırıklığına uğra-

mayacaktın. "

"O senin öbür zihninin sesi," dedi don Juan, dinliyormuş, ya da düşüncelerimi okuyormuş gibi.

Elimde olmadan sıçradım. Öyle korkmuştum ki gözlerim yaşlarla doldu. Don Juan'a içimdeki karışık duyguları olduğu gibi itiraf ettim.

"İçindeki bu çelişki çok normal," dedi. "Ve inan bana, o kadar da üstüne varmıyorum bunun. Ben öyle biri değilim. Sen bi de öğretmenim nagual Julian'ın bana yaptıklarını bilsen. Ondan bütün varlığımla tiksiniyordum. Çok gençtim, kadınların ona nasıl taptığını, kendilerini nasıl hiç düşünmeden verdiklerini, ve ne zaman ben onlara merhaba demeye kalksam, kafamı koparmaya hazır dişi aslanlar gibi üstüme saldırdıklarını görüyordum. Benden alabildiğine nefret ediyorlardı, ve ona âşıktılar. Ne hissediyordum dersin?"

"Nasıl hallettin bunu, don Juan?" diye sordum, çok büyük bir merakla.

"Hiçbi şeyi halletmedim," dedi. "Bu açmaz, ya da her ne ise, benim iki zihnimin arasındaki mücadelenin sonucuydu. Biz insanların tümünün iki zihni vardır. Biri tamamen bize aittir, ve bize daima düzen, dolaysızlık, irade gücü getiren, zayıf bi sestir bu. Öbür zihin bi *yabancı donanımdır*. Bize iddiacılık, çelişkiler, kuşkular, umutsuzluklar getirir."

Kendi zihnimdekileri takip etmekle öyle meşguldüm ki, don Juan'ın söylediklerini tümüyle kaçırmıştım. Her sözcüğünü açık seçik anımsıyordum, fakat hiçbiri anlam ifade etmiyordu. Don Juan gayet sakin, ve dosdoğru gözlerimin içine bakarak söylediklerini tekrar etti. Hâlâ ne demek istediğini kavramaktan âcizdim. Dikkatimi sözcükler üzerine toplayamıyordum.

"Garip bir nedenden ötürü, don Juan, anlattıklarına dikkatimi veremiyorum," dedim.

"Niye yapamadığını gayet iyi anlıyorum," dedi, koca bir gülümsemeyle, "bi gün sen de anlayacaksın, beni sevip sevmediğine dair ikilemini çözdüğünde, dünyanın merkezi benim-benim, demeyi bıraktığında.

"Bu arada," diye devam etti, "iki zihnimiz ile ilgili meseleyi bi yana bırakalım ve anımsamaya değer olaylarla ilgili hazırlayacağın albüm konusuna dönelim. Böyle bi albümün disiplinli ve adil olma açısından bi idman olduğunu da eklemeliyim. Bu albümü bi savaş edimi gibi düşün."

Don Juan'ın savı—benmerkezciliğimden vazgeçtiğimde onu görmekten hoşlanıp hoşlanmadığıma dair ikilemimin sona ereceği—çözüm gibi gelmiyordu bana. Aslında bu iddiası beni daha da kızdırmış, büsbütün hüsrana uğratmıştı. Albümden bir savaş edimi diye söz ettiğini de duyunca ona bütün hırsımla saldırdım .

"Bir olaylar derlemi fikrine inanmak yeterince zor," dedim, isyankâr bir tavırla. "Üstüne üstlük, buna albüm demen ve böyle bir albümün bir savaş edimi olduğunu söylemen benim için çok fazla. Çok çapraşık. Öyle çapraşık ki, benzetmenin anlamını kaybettiriyor."

"Ne tuhaf! Benim için tam tersi," diye cevap verdi don Juan, sakin sakin. "Böyle bi albümün bi savaş edimi olması, dünyanın anlamını içeriyor benim için. Ben, unutulmaz olaylar albümümün bi savaş ediminden başka hiçbi şey olmasını istemezdim."

Düşüncemi daha ayrıntılı savunmak, ve unutulmaz olaylar fikrini aslında anladığımı ona açıklamak istedim. Benim itirazım, bunu kafa karıştırıcı biçimde tanımlamasına ilişkindi. O günlerde, dilin kullanımı konusunda açıklık ve işlevselliğin savunucusu gibi görüyordum kendimi.

Don Juan, kavgacı tavrıma ilişkin bir yorum yapmadı. Yalnızca, bana tümüyle katılıyormuş gibi başını sallamakla yetindi. Bir süre sonra, enerjim ya tamamıyla tükendi, ya da dev bir enerji dalgasının altında kaldım. Birdenbire, hiç çaba sarf etmeden, taşkınlığımın yararsızlığını anlayıvermiştim. Çok utanıyordum.

"Bana ne hükmediyor da böyle davranıyorum?" diye içtenlikle sordum don Juan'a. O anda tam anlamıyla afallamış durumdaydım. Kavradığım şey beni öyle sarsmıştı ki, istemeden ağlamaya başladım.

"Saçma sapan ayrıntılarla kendini üzme," dedi don Juan, yatıştırıcı bir tavırla. "Erkek olsun, kadın olsun, hepimiz böyleyiz."

"Yani, don Juan, pireyi deve yapmamız ve aykırı tabiatımız yaradılışımızdan mı geliyor?"

"Hayır, pireyi deve yapmamız ve aykırılığımız yaradılışımızdan gelmiyor," diye yanıtladı. "Bizim bu pireyi deve yapma ve aykırılık etme huyumuz, daha çok, her birimizin başına bela olan, ama yalnızca büyücülerin acı ve umutsuzlukla farkına vardıkları deneyüstü bi mücadelenin sonucu: iki zihnin mücadelesi."

Don Juan dikkatle beni gözlüyordu, gözleri simsiyah iki kömür parçası gibiydi.

"Bana iki zihnimiz ile ilgili bir şeyler anlatıp duruyorsun," dedim, "ama beynim söylediklerini kaydedemiyor. Neden?"

"Nedenini zamanı geldiğinde öğreneceksin," dedi. "Şimdilik, iki zihnimiz hakkında sana daha önce anlatmış olduklarımı tekrarlamam yeter. Biri, gerçek zihnimizdir; tüm yaşam deneyimlerimizin ürünüdür, bozguna uğradığı ve karanlığa itildiği için nadiren konuşur. Öbürü, yaptığımız her şey için her gün kullandığımız zihin ise, bi *yabancı donanımdır.*"

"Sanırım meselenin özü şu; zihnin bir *yabancı donanım* olduğu kavramı öyle tuhaf ki, zihnim bunu ciddiye almayı reddediyor," dedim, gerçek bir keşifte bulunduğum inancıyla.

Don Juan sözlerim hakkında bir yorum yapmadı. Sanki hiçbir şey söylememişim gibi, iki zihnimiz ile ilgili açıklamaları sürdürdü.

"İki zihin ikilemini çözmek, ona *niyetlenme* ile olur," dedi. "Büyücüler, *niyeti* çağırmak için *niyet* sözcüğünü yüksek sesle ve açık şekilde seslendirirler. Niyet, evrende var olan bi güçtür. Büyücüler onu çağırdıklarında, niyet onlara gelir ve ustalığın yolunu açar; bu da büyücülerin giriştikleri her işte daima başarılı oldukları anlamına gelir."

"Keyfi ve önemsiz bile olsa, büyücülerin her istediklerini elde ettiklerini mi söylemek istiyorsun?"

"Hayır, bunu demek istemiyorum. *Niyet,* elbette her amaç için çağrılabilir," diye cevap verdi, "ama büyücüler, *niyetin* onlara yalnızca soyut bi şey için geldiğini zor yoldan öğrendiler. Bu, büyücüler için emniyet supabıdır; aksi halde dayanılmaz olurlardı. Senin durumunda, iki zihin çelişkisini halletmek, ya da gerçek zihninin sesini duymak için niyeti çağırmak, keyfi ya da önemsiz bi mesele değil. Tam tersine; ruhani ve soyut bi şey, ancak senin için alabildiğine yaşamsal da."

Don Juan bir an durakladı, sonra tekrar albüm hakkında konuşmaya başladı.

"Kendi albümüm, bi savaş edimi olarak, son derece dikkatli bi seçim gerektirdi," dedi. "O artık yaşamımdaki unutulmaz olayların ve beni onlara yönlendirmiş olan her şeyin tam bi derlemi. Benim için neyin anlamlı olduğu ve olacağı konusunda yoğunlaşmıştım. Bana sorarsan, bi savaşçının albümü, olabilecek en somut şeydir; öyle isabetlidir ki, can evinden vurur."

Don Juan'ın ne istediği hakkında en ufak bir fikrim yoktu, ancak onu gayet iyi anlıyordum. Tek başıma oturup, düşüncelerimin, anılarımın, fikirlerimin özgürce bana gelmelerine izin vermemi öğütledi. İçimin derinliklerinden gelecek ve bana neleri seçeceğimi söyleyecek sesin yükselebilmesi için çaba göstermemi salık veriyordu. Ardından eve girmemi ve içerdeki yatağıma uzanmamı söyledi. Yatak tahta kasalardan yapılmıştı ve üzerinde yorgan olarak kullandığım birkaç düzine çuval vardı. Tüm vücudum ağrıyordu, ve uzandığımda gerçekten çok rahatladım.

Önerilerine uymuş ve geçmişim hakkında düşünmeye başlamıştım; üzerimde iz bırakan olayları arıyordum. Hemen fark ettim ki, yaşamımdaki her olayın anlamlı olduğuna ilişkin iddiam saçmalıktı. Anımsamak için kendime baskı yaptıkça, nerden başlayacağımı bile bilmediğimi keşfettim. Başımdan geçenler, birbirleriyle bağlantısız, sonsuz bir düşünceler ve anılar zinciri halinde zihnimden geçmekteydi, ama benim için anlamlı olup olmadıklarına karar veremiyordum. Hiçbirinin zerre kadar anlam taşımadığı izlenimine kapıldım.

Sanki tüm yaşamımı hiçbir şey hissetmeden, sadece yürüme ve konuşma gücü verilmiş bir ceset gibi yaşamıştım. Konuyu yüzeysel bir girişimden öteye götürebilecek kadar yoğunlaşamayıp pes ettim ve uykuya daldım.

"Bi şeyler becerebildin mi?" diye sordu don Juan, saatler sonra uyandığımda.

Uyuyup dinlendikten sonra rahatlayacağıma, hâlâ huysuz ve kavgacıydım.

"Hayır, hiçbir şey beceremedim," diye hırladım.

"İçinin derinliklerindeki o sesi duydun mu?" diye sordu.

"Sanırım duydum," diye yalan söyledim.

"Ne söyledi sana?" diye buyurdu, ısrarla.

"Şimdi hatırlayamıyorum, don Juan," diye mırıldandım.

"Ah, gündelik zihnine dönmüşsün," dedi, ve sırtıma kuvvetle vurdu. "Gündelik zihnin işi devraldı yine. Hadi, anımsanmaya değer olayları derlemenle ilgili konuşup onu rahatlatalım. Albüme koyacaklarını seçmenin kolay iş olmadığını söylemeliyim sana. Bu albümün bi savaş edimi olduğunu söylememin nedeni de bu. Neyi seçeceğini saptamak için on kez baştan almalısın kendini."

O anda, bir saniye için de olsa, iki zihnimiz olduğunu anladım; ancak bu düşünce öyle belli belirsizdi ki, anında kaybettim onu. Kalıcı olan, don Juan'ın talebini yerine getirmekteki yetersizliğimin duyumuydu. Ancak yetersizliğimi zarafetle kabullenmek yerine, bunun yıldırıcı bir mesele haline gelmesine göz yumdum. O günlerde yaşama gücümü daima olumlu şeylerde boy göstermekten alıyordum. Yetersiz olmak, yenilmekle eş anlamlıydı, ve bu da benim için dayanılmaz bir şeydi. Don Juan'ın meydan okumasına ne tepki vereceğimi bilmediğim için, iyi bildiğim tek şeyi yaptım: öfkelendim.

"Bunun üzerinde çok daha fazla düşünmeliyim, don Juan," dedim. "Bu fikri oturtabilmesi için zihnime zaman tanımalıyım."

"Elbette, elbette," diye onayladı don Juan. "Hiç acele et-

me, ama elini de çabuk tut."

Bundan sonra konuya ilişkin başka bir şey söylenmedi. Eve döndüğümde hepsini unuttum; ta ki bir gün, epey beklenmedik bir biçimde, katıldığım bir konferansın orta yerinde, yaşamımın kayda değer olaylarını araştırmamla ilgili kaçınılmaz buyruk, bedensel bir sarsıntı gibi, tüm vücudumu tepeden tırnağa titreten bir sinir kasılması gibi bana çarpana dek.

Ciddi biçimde çalışmaya başladım. Benim için anlam taşıdığına inandığım yaşam deneyimlerimi yinelemek aylarımı aldı. Ancak derlediklerimi gözden geçirdiğimde, uğraştıklarımın aslında hiç mi hiç anlam taşımadıklarını anladım. Anımsadığım olaylar, sadece soyut biçimde hatırıma gelen belirsiz hareket noktalarıydı. Bir kez daha, o son derece rahatsız edici duyguya kapılmıştım; hiçbir şey hissetmeyi beklemeden, yalnızca edimde bulunmak üzere yetiştirilmiş olduğum kuşkusuydu bu.

Hatırladığım olayların en belirsizlerinden olduğu halde, anımsanmaya kesinlikle değer bulduğum anılardan biri, UCLA'daki yüksek lisans programına kabul edildiğimi öğrendiğim güne aitti. Ne denli çabalasam da o gün neler yaptığımı hatırlayamıyordum. O güne dair ilginç ve benzersiz olan hiçbir şey yoktu, ama anımsanmaya değer olması gerekir gibi geliyordu bana. Bu okula girmek beni mutlu etmiş, kendimle gurur duymamı sağlamış olmalıydı, ama böyle değildi.

Derlemimdeki başka bir örnek de, Kay Condor'la evliliğin eşiğine geldiğim gündü. Kay'ın soyadı Condor değildi aslında, aktris olmak için adını değiştirmişti. Ünlü olmak için şansı, Carol Lombard'a çok benzemesinden ibaretti. O günün aklımda kalması, yaşanan olaylardan çok, onun güzelliği ve benimle evlenmek istemesi yüzündendi. Benden bir kafa boyu daha uzundu ki bu da onu büsbütün çekici kılıyordu benim için.

Benden daha uzun bir kadınla, kilise töreniyle evlenmek, çok heyecanlandırıyordu beni. Gri bir smokin kiralamıştım. Pantolonun paçaları benim boyumda biri için fazlaca genişti. İspanyol paça değildi, sadece bol paçalı bir pantolondu, ve bu

da beni deli ediyordu. Müthiş rahatsız olduğum başka bir şey de, o gün için özel olarak aldığım pembe gömleğin kollarının on santim uzun gelmesiydi; onları yukarıda tutmak için lastik bantlar takmak zorunda kalmıştım. Bunların dışında her şey mükemmeldi, benim ve konukların, Kay Condor'un korkup vazgeçtiğini ve gelmeyeceğini keşfettiğimiz ana kadar.

Kay, çok görgülü bir genç hanım olarak, motosikletli bir kurye ile bana bir özür notu göndermişti. Boşanmaya inanmadığını, yaşamının kalan kısmını hayata bakış açısını pek de paylaşmayan birine adayamayacağını yazıyordu. Condor sözcüğünün ağzımdan her çıkışında gülmekten kendimi alamadığımı, bunun da, onun kişiliğine hiç saygı duymadığımı gösterdiğini hatırlatıyordu bana. Konuyu annesiyle tartışmıştı. İkisi de beni çok seviyorlardı, ama ailelerine kabul edecek kadar değil. İkimiz için de zararın neresinden dönülse kârdır, diye eklemişti, yürekli ve mantıklı bir edayla.

Zihnim tamamen uyuşmuştu. O günü anımsamaya çalıştığımda, kiralık gri smokinim ve bol paçalı pantolonumla bir sürü insanın önünde tek başına kalakaldığım için feci şekilde aşağılanmamın mı, yoksa Kay Condor'un benimle evlenmekten vazgeçmesinin neden olduğu yıkımın mı ağır bastığını çıkaramıyordum.

Öbürlerinden açık biçimde ayırabildiğim yalnızca bu iki olaydı. Yetersiz örneklerdi, ama üzerlerinden geçtikten sonra, onları felsefi tevekkül öyküleri kılığına sokmayı başarmıştım. Gerçek duyguları hiç yaşamadan ömrünü geçiren, her şeye sadece entelektüel bakış açısıyla bakan biri olarak düşünüyordum kendimi. Don Juan'ın mecazlarını örnek alarak, kendim için de bir kavram geliştirmiştim bile: hayatını başkaları için, olması gerektiği biçimde yaşayan bir varlık.

Örneğin, UCLA'daki okula kabul edildiğim günün anımsanmaya değer bir gün olması gerektiğine inanıyordum. Böyle olmadığı için, ona aslında hiç hissetmediğim bir önem atfetmek için elimden geleni yaptım. Kay Condor ile evlenmenin eşiğine geldiğim gün için de aynı şey geçerliydi. Benim için yıkıcı bir gün olmalıydı, ama değildi. Onu tekrar zihnim-

de canlandırdığımda, hiçbir şey bulamıyordum; bu yüzden neler hissetmiş olabileceğime ilişkin kuramlar geliştirebilmek için var gücümle çalışmaya başladım.

Don Juan'ı bir sonraki ziyaretimde, evine varır varmaz, iki anımsanmaya değer olay örneğimi sundum.

"Bi yığın saçmalık bu," diye fikrini belirtti. "Bunların hiçbiri olmaz. Öyküler; düşünen, hisseden, ağlayan, ya da hiçbi şey hissetmeyen bi insan olarak yalnızca seninle ilgili. Bi şamanın albümündeki olaylar zamana karşı koyarlar, çünkü onların kendisiyle hiç alakası yoktur; ancak gene de o tam ortalarında yer alır. Çok kişisel olmasa da, yaşamı süresince, hatta belki sonrasında da, her zaman tam ortalarında yer alacaktır.

Söyledikleri hevesimi kırmıştı; tümüyle bozguna uğramış hissediyordum kendimi. O günlerde don Juan'ın beni aptal yerine koymaktan özel bir zevk duyan aksi bir ihtiyar olduğuna yürekten inanıyordum. Sanat okuluna giderken çalıştığım heykel dökümhanesinin ustasını hatırlatıyordu bana. Bu zanaat ustası, terfi eden çıraklarının yaptığı her şeyde kusur bulup onları durmadan eleştirir, işlerini kendisinin tavsiyelerine göre düzeltmelerini isterdi. Çıraklar da arkalarını dönüp düzeltmiş gibi yaparlardı. Aynı işi tekrar gözden geçiren ustanın neşesini ve dediklerini hatırlıyordum: "Şimdi bi şeye benzedi işte!"

"Kendini kötü hissetmeyesin," dedi don Juan, beni sarsıp anılarımdan çıkararak. "Ben de bi zamanlar aynı durumdaydım. Yıllar boyunca, ne seçeceğimi bilememekle kalmadım; içlerinden seçim yapabileceğim deneyimlerim olmadığını bile düşündüm. Sanki başımdan hiçbi şey geçmemiş gibi geliyordu bana. Elbette her şey geçmişti başımdan, ama kafamdaki beni savunmaya çabalarken, başka hiçbi şeyi farketmeye zaman ya da hevesim kalmıyordu."

"Bana açıkça söyler misin don Juan, öykülerimde yanlış olan ne? Bir şeye benzemediklerini biliyorum, ama yaşantımın geri kalanı da öyle zaten."

"Sana tekrar söyleyeceğim bunu," dedi. "Bi savaşçının

öyküleri kişisel değildir. Senin okula kabul edildiğin güne ait öykün, kendini her şeyin merkezine oturtma iddiandan başka bi şey değil. Hissediyorsun, hissetmiyorsun; anlıyorsun, anlamıyorsun. Söylemek istediğimi anladın mı? Tüm öykü sadece sensin."

"Ama başka türlü nasıl olabilir ki, don Juan?" diye sordum.

"Öbür öykünde, istediğim şeye nerdeyse dokunur gibiydin, ama sonra onu da son derece kişisel hale getirdin. Bi sürü ayrıntı daha ekleyebileceğini biliyorum, ama o ayrıntılar da senin benliğinin uzantılarından başka bi şey olmayacak."

"Seni gerçekten anlayamıyorum, don Juan," diye itiraz ettim. "Tanık olanın gözünden izlenen tüm öyküler, ister istemez ona özeldir."

"Evet, evet, elbette," dedi gülümseyerek, her zamanki gibi şaşkınlığımdan keyiflenerek. "Ama o zaman onlar, bi savaşçının albümüne uygun öyküler olmazlar. Başka amaçlara ait öyküler olurlar. Anımsanmaya değer olaylardan bizim peşinde olduklarımız, kişisel olmayanın karanlık dokunuşunu taşır. O dokunuş, onların her yerine sinmiştir. Bunu başka türlü nasıl açıklayabilirim, bilmiyorum."

Bir esin anı yaşadığıma, ve kişisel olmayanın karanlık dokunuşu derken don Juan'ın ne kastettiğini anladığıma inandım, o zaman. Biraz sapkın bir şeyden söz ettiğini düşünüyordum. Karanlığın anlamı benim için böyleydi. Ve ona çocukluğumdan bir öykü anlattım.

Benden büyük kuzenlerimden biri tıp eğitimi görüyordu. Stajyer hekim olduğu günlerin birinde beni alıp morga götürmüştü. Genç bir erkeğin mutlaka ölü insanları görmesi gerektiğini, çünkü bu görüntünün çok eğitici bir şey olduğunu, hayatın faniliğini gözler önüne serdiğini söylerdi. Hep bağıra çağıra nutuklar çekerek beni gitmek için ikna etmeye çalışırdı. Ölüm karşısında ne denli güçsüz olduğumuzu anlatıp durdukça, iyice meraklanmaya başlamıştım. Bir ceset görmemiştim, hiç. En sonunda merakım galip geldi ve peşine takıldım.

Morgda bir sürü kadavra gösterdi ve korkudan taş kesil-

memi sağladı. Bu işte eğitici ve aydınlatıcı hiçbir şey bulamamıştım. Hiç kuşkusuz, hayatımda gördüğüm en dehşet verici şeylerdi. Kuzenim benimle konuşurken, sanki her an çıkagelecek birini bekliyormuş gibi sürekli saatine bakıyordu. Beni gücümün yettiğinden daha fazla bir süre morgda tutmak istediği besbelliydi. Rekabetçi kişiliğim yüzünden, dayanma gücümü, erkekliğimi sınadığı hissine kapılmıştım. Dişlerimi sıktım ve sonuna kadar dayanmaya ahdettim.

Son, hiç ummadığım şekilde geldi. Bütün cesetlerin uzatılmış olduğu mermer masadan bir takırtı yükseldi, ve üzeri çarşafla örtülü bir kadavra, sanki oturmaya hazırlanırmış gibi yerinden kalkıverdi. Öyle korkunç bir geğirme sesi çıkarmıştı ki, ömrümün sonuna dek unutamayacağım şekilde içime işledi. Kuzenim bir hekim, bir bilim adamı olarak, bunun tüberkülozdan ölen bir adamın cesedi olduğunu, ciğerlerinin bir bakteri tarafından içleri hava dolu çok büyük boşluklar bırakacak biçimde kemirilmiş olduğunu, ve böyle durumlarda ortamın ısısı değiştiğinde, bunun bedenin kalkıp oturmasına, ya da en azından kasılmasına neden olduğunu açıklamıştı.

"Hayır, daha bulamadın," dedi don Juan, başını iki yana sallayarak. "Bu sadece senin korkun hakkında bi öykü. Kendim de korkudan ölürdüm; ancak korku kimsenin yolunu aydınlatmaz. Ama sana ne olduğunu merak ettim."

"Ölüm meleği gibi çığlıklar attım," dedim. "Başımı göğsüne gömüp üstüne başına kustuğum için kuzenim bana ödlek, tabansız dedi."

Yaşamımın marazi bir anısını canlandırmış olmalıydım. Lisede tanıdığım, bir salgı bezi hastalığı yüzünden dev boyutlarda büyüyen on altı yaşında bir oğlana ait bir öyküm daha vardı. Kalbi bedeniyle aynı hızda büyümediği için, çocuk kalp yetersizliğinden ölmüştü. Marazi bir merakla, yanıma bir çocuk daha alıp morga gittim. Herhalde marazilikte bizden geri kalmayan morg görevlisi, bizi arka kapıdan içeri soktu. Şaheserini gösterdi bize. İki metre otuz santimden uzun olan devasa çocuğu normal boydaki bir tabuta sığdırabilmek için bacaklarını testereyle kesmişti. Ölü çocuğun san-

ki kollarında iki kupa taşıyormuş gibi tuttuğu bacaklarını bedeninin iki yanına nasıl yerleştirdiğini gösterdi.

Yaşadığım korku, çocukken morgda duymuş olduğum korku kadar büyüktü; ama bu yeni korku fiziksel bir tepki değil, ruhsal bir sarsıntıydı.

"Nerdeyse oluyor," dedi don Juan. "Ancak öykün hâlâ fazla kişisel. İğrenç bi öykü. Midemi bulandırıyor, ama büyük potansiyel görüyorum."

Günlük yaşamdaki olaylarda rastlanan dehşete don Juan'la birlikte güldük. O ana kadar yakalayıp bıraktığım marazi anılar arasında umutsuzca kaybolup gitmiştim. Ona en iyi dostum Roy Goldpiss'in öyküsünü anlattım, bu kez. Aslında bir Polonyalı soyadı vardı, ama arkadaşları Goldpiss (Altın işeyen) diyorlardı ona, çünkü dokunduğu her şeyi altına çeviriyordu; müthiş bir işadamıydı.

İş alanındaki yeteneği onu son derece hırslı biri haline getirmişti. Dünyanın en zengin adamı olmak istiyordu. Ancak rekabetin çok güçlü olduğunu da keşfetmişti. Ona göre, sadece işadamı olarak herkesle boy ölçüşmek yetmezdi; örneğin bir İslami tarikatın o zamanki lideri her yıl ağırlığınca altınla tartılmaktaydı. Bu lider her tartılışından önce mümkün olduğu kadar şişmanlıyordu.

Sonra, hedefini biraz küçülten dostum, Birleşik Amerika'nın en zengin adamı olmaya karar verdi. Bu alanda da vahşi bir rekabet hüküm sürmekteydi. Bir basamak daha indi: Belki Kaliforniya'daki en zengin adam olabilirdi. Bunun için de geç kalmıştı. Kaliforniya'nın sahibi olan köklü ailelerle, pizza ve dondurma salonları zincirini kullanarak iş dünyasında yarışabilecek düzeye yükselebilme umudunu da yitirdi. Yaşadığı Los Angeles banliyösünün, Woodland Hills'in en zengin adamı olmaya razı oldu. Bir talihsizlik eseri, evinin bir sokak ötesinde Mr. Marsh oturuyordu; Birleşik Amerika'nın her yerinde birinci kalite yorganlar üreten fabrikaların sahibiydi bu adam, ve inanılmaz ölçüde zengindi. Roy'un düş kırıklıklarının sonu yoktu. Başarma dürtüsü öyle güçlüydü ki, sonunda sağlığını bozmuştu. Günün birinde beyin kanama-

sından öldü.

Onun ölümü, sonuç olarak, bana morga ya da cenaze evine yapılacak üçüncü ziyareti getirdi. Roy'un en yakın dostu olduğumdan, karısı cenazenin uygun biçimde giydirilmesine nezaret etmemi rica etmişti. Cenaze evine gittim, ve bir erkek sekreter tarafından arka taraftaki odaya alındım. Odaya girdiğim sırada, yüksek mermer bir masada çalışmakta olan cenazeci, sağ elinin orta parmağını avcunun içinde tutarak işaret parmağı ve küçük parmağıyla, çoktan ölüm katılığına girmiş olan cesedin üst dudağının kenarlarını zorla yukarıya doğru kıvırmakla meşguldü. Roy'un ölü suratında acayip bir tebessüm belirirken, cenazeci bana doğru hafifçe dönüp yaltaklanan bir sesle şöyle dedi: "Umarım bu sizi hoşnut eder, beyefendi."

Roy'un karısı—kocasını sevip sevmediğini kimse bilmeyecek—onu hak ettiğini düşündüğü tüm şatafatla gömmeye karar vermişti. Bir filmden esinlenerek, telefon kulübesine benzeyen, son derece pahalı özel yapım bir tabut satın almıştı. Roy sanki bir iş görüşmesi yapıyormuş gibi, oturur vaziyette gömülecekti.

Törene kalmadım. Tam bir öfke nöbeti içinde ayrıldım ordan, kızgınlıkla çaresizlik karışımı bir duyguyla doluydum, hırsımı kimseden almam mümkün değildi.

"Bugün gerçekten heyheylerin üstünde," dedi don Juan, gülerek. "Ama buna karşın, ya da belki bu yüzden, oraya nerdeyse ulaştın. Eşiğindesin."

Don Juan'ı görmeye her gidişimde, ruhsal durumumda yaşadığım değişiklikler hep hayran bırakmıştı beni. Her zaman huysuz, suratsız, alabildiğine ukala ve kuşkucu bir ruh haliyle varırdım oraya. Bir süre sonra gizemli bir şekilde değişir, gittikçe rahatlar ve sonunda hiç olmadığım kadar sakinleşirdim. Ancak yeni ruhsal durumum, eski sözcük dağarcığımda gizlenmiş olurdu. Benim olağan konuşma biçimim, yüksek sesle şikayet etme arzusunu bastıran, ama sonsuz yakınmalarını konuşmasının her yerinde sezindiren, tümüyle hoşnutsuz bir insanın tarzıydı.

"Bana senin albümünden anımsanmaya değer bir olay örneği verebilir misin, don Juan?" diye sordum, her zamanki örtülü şikayet tarzımla. "Peşinde olduğun şeyin bir örneğini görsem, ortaya bir şeyler çıkarabilirdim belki. Yoksa böyle karanlıkta umutsuzca ıslık çalıyor gibiyim."

"Kendini bu kadar açıklamaya uğraşma," dedi don Juan, gözlerinde sert bir bakışla. "Büyücüler, her açıklamada gizli bi özür vardır derler. Yani şunu ya da bunu niye yapamayacağını açıklarken, aslında eksikliklerin için özür dilemektesin; dinleyenin seni anlayacak kadar nazik olmasını umarak."

Aleyhimde konuşulduğunda en işe yarar taktiğim, bana hücum edenleri dinlemeyerek etkisiz hale getirmekti. Ancak don Juan, ilgimi en ufak kırıntısına kadar esir almak gibi berbat bir yeteneğe sahipti. Bana nasıl saldırırsa saldırsın, ne derse desin, her sözcüğüne beni adeta perçinlemeyi başarıyordu. Bu olayda da, hakkımda söyledikleri hiç hoşuma gitmemişti; zira gerçeğin ta kendisiydiler.

Bakışlarından kaçındım. Kendimi her zamanki gibi bozguna uğramış hissediyordum, ama bu seferki garip bir yenilgiydi. Beni günlük yaşamımın dünyasında yapacağı gibi, ya da don Juan'ın evine henüz vardığım zamanki gibi rahatsız etmiyordu.

Çok uzun bir sessizlikten sonra, don Juan tekrar konuştu.

"Kendi albümümden bi örnek vermekten daha iyisini yapacağım," dedi. "Sana kendi yaşamından anımsanmaya değer bi olay örneği vereceğim; derlemine mutlaka girmesi gereken bi olay. Ya da şöyle diyebilirim; senin yerinde ben olsaydım, onu kesinlikle anmaya değer olaylar derlemim koyardım."

Don Juan'ın şaka yaptığını zannedip aptal aptal güldüm.

"Bu gülünecek bi mesele değil," dedi, sertçe. "Ben ciddiyim. Bana bi zamanlar tam duruma uygun bi öykü anlatmıştın."

"Hangi öyküymüş o, don Juan?"

"Aynanın önündeki vücutların öyküsü," dedi. "O öyküyü yeniden anlat bana. Ama anımsayabildiğin tüm ayrıntılarıyla anlat."

Öyküyü üstünkörü bir biçimde anlatmaya başladım. Sözümü kesti ve dikkatli, ayrıntılı bir anlatı istedi, en başından. Yeniden denedim, ama tatmin olmamıştı.

"Haydi bi yürüyüşe çıkalım," diye önerdi. "Yürürken, otururken olduğundan çok daha dikkatlisin. Bi şey anlatmaya çalışırken bi aşağı bi yukarı gezinme gereksinmen pek yabana atılacak bi şey değil."

Gün boyunca genellikle yaptığımız gibi, evdeki çardağın altında oturmaktaydık. Bir düzen geliştirmiştim: Her seferinde aynı noktaya oturuyor, sırtımı duvara yaslıyordum. Don Juan'ın ise çardağın altında çeşitli yerleri vardı; asla aynı noktada oturmazdı.

Günün en kötü zamanında, öğle üzeri bir yürüyüşe çıktık. Bana eski bir hasır şapka giydirdi, güneşin altına her çıkışımızda yaptığı gibi. Uzun süre tam bir sessizlik içinde yürüdük. Elimden geleni yapıyor, öykünün her ayrıntısını hatırlayabilmek için kendimi zorluyordum. Öğleden sonra, birkaç yüksek çalı öbeğinin gölgesine oturduğumuzda, tüm öyküyü yeniden anlattım.

Yıllar önce, İtalya'da bir sanat okulunda heykel çalışırken, eleştirmen olmak için sanat eğitimi gören İskoçyalı bir arkadaşım vardı. En fazla aklımda kalan özelliği, ki bu don Juan'a anlattığım öyküyle de bağlantılıydı, kendisi hakkındaki tumturaklı fikirleriydi; en hovardasından, şehvetli, çok yönlü bilgin ve sanatkâr, tam bir Rönesans adamıydı, kendine göre. Hovarda olduğu doğruydu; ama şehvetlilik, onun kemikli, kuru, ciddi yapısına taban tabana zıttı. İngiliz filozof Bertrand Russell'ın sadık bir takipçisiydi ve onun mantıksal pozitivizmini sanat eleştirisine uygulamayı hayal ediyordu. Çok yönlü bir bilgin ve sanatçı olmaksa herhalde en çılgın hayaliydi; çünkü her işini sürüncemede bırakan biriydi, çalışmak bir cezaydı onun için.

En kuşkulu uzmanlığı ise sanat eleştirmenliği değil, çevredeki bir sürü genelevin fahişeleri konusundaydı. Bana verdiği uzun ve renkli raporlar—uzmanlık dünyasında yaşadığı bütün o harika şeylerden beni günü gününe haberdar etmek

içindi. Bunlar, ona göre—çok eğlenceliydi. Bu yüzden, bir gün heyecandan nefesi kesilmiş bir halde evime gelip de başına olağanüstü bir şey geldiğini ve bunu benimle paylaşmak istediğini söylediğinde hiç şaşırmadım.

"Bana bak moruk, bunu kendi gözlerinle görmelisin!" dedi heyecanla, benimle konuşurken hep kullandığı o yapmacık Oxford aksanıyla. Heyecan içinde odayı arşınlıyordu. "Anlatması zor, ama biliyorum beğeneceksin. Hayat boyu etkisinden kurtulamayacağın bir şey bu. Ömrünce unutamayacağın harika bir armağan veriyorum sana. Anlıyor musun?"

Anladığım, onun isterik İskoçyalı'nın teki olduğuydu. Ona ayak uydurmak, peşinde dolaşmak hep büyük keyifti. Hiç pişman olmamıştım.

"Sakin ol, Eddie, sakin ol," dedim. "Ne anlatmaya çalışıyorsun?"

Bir geneleve gittiğini, ve orada "aynanın önündeki vücutlar" adını verdiği harika bir şey yapan inanılmaz bir kadın bulduğunu anlattı. Adeta kekeleyerek, bu inanılmaz olayı şahsen denemek zorunda olduğumu tekrarlayıp duruyordu.

"Bana bak, para için endişelenme!" dedi, hiç param olmadığını bildiği için. "Ben zaten ücretini ödedim. Bütün yapman gereken benimle gelmek. Madam Ludmilla sana 'aynanın önündeki vücutlar'ını gösterecek. Ne bomba ama!"

Gülümserken hep sımsıkı kapattığı dudaklarının ardına gizlediği bozuk dişlerinin görünmesine bu kez hiç aldırış etmeden, bir coşku nöbeti içinde kahkahalarla gülüyordu. "Sana söylüyorum, tek kelimeyle muhteşem!"

Merakım giderek artıyordu. Yeni eğlencesine katılmak için daha istekli olamazdım. Eddie beni arabasıyla kentin kenar mahallelerine götürdü. Kirli, harap, duvarlarının boyaları dökülen bir binanın önünde durduk. Bir zamanlar otel iken sonradan apartmana dönüştürülmüş bir yere benziyordu burası. Lime lime olmuş bir otel tabelasının kalıntılarını görebiliyordum. Binanın ön tarafında, çiçek saksıları ya da kuruması için sarkıtılmış halılarla dolu balkonlar sıralıydı.

Girişte, sıkıyormuş gibi duran sivri burunlu siyah ayakka-

bılar giymiş, esmer, karanlık görünüşlü iki adam Eddie'yi coşkuyla selamladılar. Tehdit dolu, sinsi bakışlı kara gözleri vardı. İkisi de irikıyım gövdelerine ufak gelen parlak, açık mavi takım elbiseler giymişti. Bir tanesi Eddie'ye kapıyı açtı. Bana bakmadılar bile.

Bir zamanlar lüks olduğu belli olan yıkık dökük bir merdivenin iki katını tırmandık. Eddie öne geçti, ve otellerdeki gibi iki yanında kapılar sıralanmış uzun, boş bir koridor boyunca yürüdük. Bütün kapılar kasvetli, koyu bir zeytin yeşiline boyanmıştı. Her kapıda, boyalı tahtanın üstünde zar zor görülebilen, zamanla parlaklığını yitirmiş pirinçten bir numara vardı.

Eddie bir kapının önünde durdu. Üzerindeki 112 yazısını okudum. Kapıya birkaç kez vurdu. Kapı açıldı, ve sarıya boyalı saçlı, tombul, kısa boylu bir kadın tek kelime etmeden, işaretle bizi içeri buyur etti. Kolları fırfırlı, tüylerle kaplı kırmızı ipek bir sabahlık ve üstlerinde kürklü toplar bulunan kırmızı terlikler giymişti. Bizi içerdeki küçük salona alıp arkamızdan kapıyı kapattığında, Eddie'yi berbat bir İngilizce ile selamladı.

"Marhaba, Eddie. Arkadaş getirdin, he?"

Eddie kadınla tokalaştı, sonra çapkın bir tavırla elini öptü. Son derece sakin davranıyordu, ama farkına varmadan yaptığı tedirgin hareketleri görebiliyordum.

"Bugün nasılsınız, Madam Ludmilla?" dedi, bir Amerikalı gibi konuşmaya çalıştı—çuvallayarak.

Eddie'nin bu kötü şöhretli evlerde iş kovalarken neden hep bir Amerikalı gibi konuşmaya çalıştığını bir türlü anlayamamıştım. Amerikalılar zengin tanındıklarından, o insanların arasında itibar kazanabilmek için böyle yaptığından kuşkulanıyordum.

Eddie bana döndü ve o yapmacık Amerikan aksanıyla konuştu, "Seni emin ellere emanet ediyorum, ahbap."

Sesi kulaklarıma öyle acayip, öyle yabancı gelmişti ki, gülmekten kendimi alamadım. Madam Ludmilla bendeki bu ani neşe gösterisinden rahatsız olmuşa hiç benzemiyordu.

"İngilizce biliyör müsün, delikanlim?" diye bağırdı, sanki sağırmışım gibi, "Mısırlıya benziyörsün, ya da belki Türk'e."

Madam Ludmilla'ya iki milletten de olmadığımı, ve İngilizce bildiğimi söyledim. Sonra bana 'aynanın önündeki vücutlar'ını hayal edip etmediğimi sordu. Ne söyleyeceğimi bilemiyordum. Başımı olumlu anlamda salladım.

"Ben iyi şov yapacak sana," diye söz verdi. "Aynanın önündeki vücutlar ön sevişme, yalniz. Kızışıp hazır olduğunda, bana haber ver."

Ayakta dikildiğimiz küçük holden çıkıp karanlık ve ürkütücü bir odaya girdik. Pencerelerde ağır perdeler vardı. Duvarlardaki apliklerde düşük voltajlı sarı ampuller yanıyordu. Ampuller tüp biçimindeydi ve duvarlara dik açılı çıkıntılar yapacak şekilde yerleştirilmişlerdi. Odanın her tarafında bir eşya kalabalığı vardı: küçük sandıklara ya da çekmecelere benzeyen mobilyalar, antika masalar ve sandalyeler, duvara dayalı ve üzeri kağıtlar, kurşun kalemler, cetveller ve en azından bir düzine makasla tıka basa doldurulmuş stor kapaklı bir yazı masası. Madam Ludmilla beni eski bir koltuğa oturttu.

"Yatak öbür odada, sevgilim," dedi, odanın öte tarafını işaret ederek. "Burası benim antisalam (bekleme odam) Burda sana gösteri yapacak, kızışıp hazır olasın diye."

Kırmızı sabahlığını yere bıraktı, terliklerini tekmeleyip attı, ve duvarda yan yana dayalı bulunan iki süslü dolabın çifte kapılarını açtı. Her iki kapının da iç tarafına birer boy aynası monte edilmişti.

"Ve şimdi müzik, delikanlim," dedi Madam Ludmilla, ve yepyeni duran pırıl pırıl bir Victrola gramofonun kolunu döndürdü. Bir plak koydu. Bana bir sirk marşını hatırlatan hüzünlü bir müzik yükseldi

"Ve şimdi de, işte gösterim," dedi ve hüzünlü melodiye uyarak fırıl fırıl dönmeye başladı. Genç olmadığı halde, Madam Ludmilla'nın vücudu oldukça diri ve olağanüstü beyazdı. Kırklı yaşlarının iyice sonlarında olmalıydı. Karnı sarkıktı, ama çok değil, birazcık; kocaman göğüsleri de öyle. Yüzünün derisi de hatırı sayılır ölçülerdeki gıdısına doğru sarkmış-

tı. Küçük bir burnu, kıpkırmızı boyalı dudakları vardı. Kirpiklerine kalın bir tabaka siyah rimel sürmüştü. Tipik bir yaşlı fahişeydi işte. Ancak çocuksu bir yan vardı onda, kızlara yakışır bir teslimiyet, bir güven duygusu taşıyordu, beni sarsan bir tatlılığa sahipti.

"Ve şimdi, aynanın önündeki figürler," diye ilan etti Madam Ludmilla, müzik eşliğinde.

"Bacak, bacak, bacak!" dedi; müzikle birlikte önce bir bacağını, sonra öbürünü yukarı fırlatarak. Sağ elini başının üzerinde tutuyordu, hareketleri yapabileceğinden emin olmayan küçük bir kız gibiydi.

"Dön, dön, dön!" dedi, bir topaç gibi dönerek.

"Kıç, kıç, kıç!" dedi sonra, bir kankan dansçısı gibi çıplak poposunu göstererek.

Victrola'nın zembereğinin kurgusu bitip de müzik hafiflemeye başlayana dek, aynı hareketleri defalarca tekrarladı. Müzik hafifledikçe, Madam Ludmilla'nın gittikçe küçülerek, uzaklara doğru döne döne kaybolduğu duygusuna kapılmıştım. Varlığından haberdar olmadığım bir çaresizlik ve yalnızlık duygusu benliğimin derinliklerinden yükseldi, yerimden kaldırıp odanın dışına fırlattı beni, deli gibi merdivenlerden indim, binadan dışarı, sokağa attım kendimi.

Eddie dışarda durmuş, parlak mavi elbiseli adamlarla sohbet ediyordu. Nasıl koştuğumu görünce, kahkahalarla gülmeye başladı.

"Bomba gibi değil miydi?" dedi, hâlâ Amerikalı gibi konuşmaya çalışarak. "'Aynanın önündeki hareketler ön sevişme, yalnız.' Ne iş ama! Ne iş ama!"

Öyküyü don Juan'a ilk aktarışımda, o hüzünlü melodiden ve yaşlı fahişenin müzik eşliğinde beceriksizce dönmesinden ne kadar derinden etkilendiğimi anlatmıştım. Arkadaşımın ne denli katı yürekli olduğunu anlamak da çok etkilemişti beni.

Sonora sıradağlarında bir tepede otururken, don Juan'a öykümü yeniden anlatıp bitirdiğimde, tanımlanamaz bir şey anlaşılmaz biçimde etkisi altına almıştı beni; titriyordum.

"Bu öykü," dedi don Juan, "anımsanmaya değer olaylar albümüne girmeli. Arkadaşın, yaptığı hakkında hiçbi fikri olmadan bi şey verdi sana; kendisinin de söylediği gibi gerçekten bi ömür boyu sende kalacak bi şey."

"Bu hüzünlü bir öykü benim için, don Juan, ama hepsi bu," dedim.

"Sahiden de hüzünlü bi öykü, tıpkı öbür öykülerin gibi," diye yanıtladı don Juan, "ama benim için onu farklı ve anımsanmaya değer kılan, öbür öykülerindeki gibi sadece seninle değil, biz insanoğullarının tümüyle ilgili olması. Anlıyor musun, Madam Ludmilla gibi, genç olsun yaşlı olsun, her birimiz şu ya da bu şekilde aynanın önünde hareketler yapmaktayız. İnsanlar hakkında bildiklerini bi toparla. Bu dünya üzerindeki hangi insanı alırsan al, hiç kuşkusuz anlayacaksın ki, kim olursa olsun, ya da kendisi hakkında ne düşünürse düşünsün, eylemlerinin sonucu her zaman aynıdır: bi aynanın önündeki anlamsız hareketler."

Havada Bir Ürperti

Bir Erk Yolculuğu

DON JUAN'I TANIDIĞIM günlerde oldukça çalışkan bir antropoloji öğrencisiydim, ve kariyerime mümkün olduğu kadar çok sayıda yayını olan profesyonel bir antropolog olarak başlamak istiyordum. Akademik basamakları tırmanmaya hazırdım, ve hesaplarıma göre aldığım karar, ilk adımda Birleşik Amerika'nın güneybatısındaki Kızılderililerin sağaltıcı bitkileri kullanımına ait veriler toplamaktı.

İlk olarak projeme ilişkin önerilerini almak amacıyla, o

bölgede çalışmış olan bir antropoloji profesörüne danıştım. Bu adam otuzlu yılların sonu ile kırklı yılların başında, Kaliforniya Kızılderilileri ile güneybatıdaki ve Meksika'daki Sonora Kızılderilileri üzerinde çok sayıda yayını bulunan tanınmış bir budunbilimciydi. Açıklamalarımı sabırla dinledi. Amacım "Etnobotanik Veriler" başlığını koyacağım bir tebliğ kaleme almak ve özellikle Birleşik Amerika'nın güneybatısına ilişkin antropolojik konular işleyen bir dergide yayımlatmaktı. Sağaltıcı bitkiler toplamak, örnekleri uygun biçimde tanımlanmaları için UCLA'daki botanik bahçesine götürmek, ve ardından güneybatı Kızılderililerinin onları niçin ve nasıl kullandıklarını açıklamak niyetindeydim. Binlerce kayıt toplamayı planlıyordum. Hayallerim arasında konuyla ilgili küçük bir ansiklopedi bastırmak bile vardı.

Profesör beni bağışlar imişçesine gülümsedi. "Şevkini kırmak istemem," dedi yorgun bir sesle, "ama bu hevesine karşı çıkmadan edemeyeceğim. Antropolojide heveslilik makbuldür, ama doğru yöne kanalize edilmesi koşuluyla. Hâlâ antropolojinin altın çağı içindeyiz. Sosyal bilimlerin iki temel direği, Alfred Kröber ve Robert Lowre ile çalışacak kadar şanslıydım. Onların güvenine hiç ihanet etmedim. Antropoloji hâlâ ana bilim dalıdır. Öbür bilim dallarının hepsi ondan kaynaklanmalıdır. Tüm tarih bilimi, örneğin, "tarihsel antropoloji" olarak adlandırılmalı; felsefe bilimi "felsefi antropoloji" olmalı. Her şeyin ölçüsü insan olmalı. Bu yüzden, insan araştırması olan antropoloji tüm öbür bilim dallarının esası olmalıdır. Bir gün olacak."

Hayretler içinde ona bakakaldım. Daha geçenlerde kalp krizi geçirmiş, tümüyle pasif, yardımsever, ihtiyar bir profesördü o, benim bildiğim. İçindeki tutkuyu depreştirmiş olmalıydım.

"Biçimsel çalışmalarına ağırlık vermen gerektiğini düşünmüyor musun?" diye devam etti. "Alan çalışması yapmak yerine dilbilim çalışsaydın senin için daha iyi olmaz mıydı? Bu fakültede dünyanın en seçkin dilbilimcilerinden birine sahibiz. Yerinde olsam onun dizinin dibinden ayrılmaz, alabile-

ceğim hiçbir bilgi kırıntısını kaçırmazdım.

"Ayrıca karşılaştırmalı dinlerde de müthiş bir otoritemiz var. Ve birkaç ender yetenekte antropoloğumuz var ki, bunlar bilişim ve dilbilim açısından tüm dünya kültürlerindeki akraba sistemler üzerinde çalışmalar yapmış kişiler. Dünya kadar hazırlık yapman gerek. Şimdi kalkıp alan çalışması yapacağım demek, gülünç bir taklitçilik olur ancak. Kitaplarına gömül, genç adam. Benim öğüdüm bu."

İnatla, önerimi bir başka profesöre, daha genç olanlardan birine götürdüm. Hiçbir açıdan daha yardımcı olduğu söylenemezdi. Yüzüme karşı güldü. Yazmak istediğim tebliğin fasaryadan bir iş olduğunu, hayal gücü ne denli zorlansa da buna antropoloji denemeyeceğini söyledi.

"Bugünlerde antropologlar," dedi, profesörlere yakışır bir edayla, "birbirleriyle münasebeti olan şeylerle ilgileniyorlar. Bilim adamları tıp ve ecza alanında dünya yüzünde mevcut olan her bir sağaltıcı bitki hakkında bitmez tükenmez araştırmalar yaptılar. Orada kemirilecek tek kemik kalmadı artık. Senin sözünü ettiğin o veri toplama işleri on dokuzuncu yüzyılın başlarında kaldı. İki yüz yıl oluyor, nerdeyse. Gelişme diye bir şey var; biliyorsun."

Sonra antropoloji ile en fazla ilgili olduğunu söylediği, felsefi bahiste gelişme ile mükemmeliyetin tanımlanması ve geçerliliği hakkında bir nutuk atmaya girişti.

"Antropoloji," diye devam etti, "varoluştaki mükemmeliyet ve gelişim kavramlarını açık seçik ortaya koyan tek disiplindir. Tanrıya şükür ki, bu olumsuzluk devrinin tam ortasında bile, hâlâ bir umut ışığı var. Uygarlık ve toplumsal düzenin gerçek gelişimini yalnızca antropoloji sergileyebilir. İnsan bilgisinin gelişimini sadece antropologlar insanlığa hiçbir kuşkuya yer bırakmadan kanıtlayabilir. Uygarlık tekâmül eder; ve gelişim ile mükemmeliyet çizgisinin her bir hücresine tam tamına uyan toplum örneklerini yalnızca antropologlar sunabilir. İşte antropoloji budur! Yoksa saçma sapan bir alan çalışması değil; zaten o da alan çalışması olmaz, olsa olsa mastürbasyon olur."

Bu tam kafadan yediğim bir darbeydi. Son çare olarak Arizona'ya, orada gerçekten alan çalışması yapan antropologlarla konuşmaya gittim. Bu arada fikrimden tümüyle vazgeçmeye de razı olmuştum. İki profesörün bana anlatmaya çalıştıklarını anlıyordum. Onlara daha fazla hak veremezdim. Alan çalışması yapmaya kalkışmam safdillikten başka bir şey değildi. Ancak benim istediğim paçalarımı sıvayıp araziye çıkmaktı; kütüphane araştırmasıyla yetinmeye niyetim yoktu.

Arizona'da, Meksika'nın Sonora Kızılderililerinin yanı sıra Arizona'nın Yaqui Kızılderilileri hakkında da çok sayıda yazısı bulunan, son derece deneyimli bir antropologla tanıştım. Çok nazikti. Beni aşağılamadı; öğüt vermeye de kalkmadı. Yalnızca, güneybatıdaki Kızılderili toplumlarının kendilerini çok fazla soyutlamış olduklarını ve yabancıların, özellikle de İspanyol kökenlilerin bu toplumlarda güvensizlikle, hatta nefretle karşılandığını söylemekle yetindi.

Ancak daha genç bir meslektaşı sözünü hiç sakınmadı. Bitkiyle sağaltım yapanların kitaplarını okursam daha fazla yol alacağımı söyledi. Bu alanda bir otoriteydi; ve ona göre güneybatının sağaltıcı bitkileri hakkında bilinecek ne varsa hepsi çoktan sınıflandırılmış ve çeşitli yayınlarda yer almıştı. Günümüzdeki Kızılderili sağaltıcıların sahip oldukları kaynakların geleneksel bilgilerden değil, kesinlikle bu yayınlardan geldiğini söyleyecek kadar ileri gitti. Eğer hâlâ geleneksel sağaltım uygulamaları kalmışsa bile, Kızılderililerin bunları bir yabancıya ifşa etmeyecekleri iddiasıyla da işimi bitirdi.

"Zahmete değecek bir şey yap," diye akıl verdi. "Kentsel antropolojiye yönel. Büyük kentlerde yaşayan Kızılderililer arasında alkol kullanımı hakkındaki çalışmalarda büyük para var, örneğin. İşte bu her antropoloğun kolaylıkla yapabileceği bir şey. Bir bara gidip o mahallenin Kızılderilileriyle kafayı çek. Sonra öğrendiklerini istatistiksel açıdan düzenle. Her şeyi rakamlara dök. Kentsel antropoloji, başlı başına bir alan."

Bütün o deneyimli sosyal bilimcilerin öğütlerine uymaktan başka çarem yoktu. Uçağa binip Los Angeles'e geri dön-

meye karar vermiştim; ama tam o sırada başka bir antropolog arkadaşım, kendisine antropolojik bilgi vermiş insanlarla ilişkilerini tazelemek için daha önce çalışma yaptığı bölgeleri ziyaret edeceğini, bunun için Arizona ve New Mexico'yu arabayla boydan boya geçmeye hazırlandığını haber verdi bana.

"Benimle gelirsen memnun olurum,"dedi. "Hiç çalışma yapmayacağım. Sadece ziyaret edeceğim onları, birlikte birkaç kadeh bir şey içip çene çalacağız. Armağanlar aldım—battaniyeler, ceketler, içki, 22 kalibre tüfekler için cephane. Arabam hediyelerle dolu. Onları ziyarete hep yalnız gittiğim için tek başına araba kullanmam gerekiyor, bu yüzden de uyuyakalma riskini göze almak zorunda kalıyorum. Bana arkadaşlık edip uyuklamama engel olursun, ya da çok sarhoşsam biraz sen kullanırsın."

Moralim öyle bozuktu ki, geri çevirdim onu.

"Çok üzgünüm, Bill," dedim. "Yolculuk bana iyi gelmeyecek. Alan çalışması fikrinde ısrar etmekte bir yarar görmüyorum artık."

"Savaşmadan pes etme," dedi Bill, babacan bir ifadeyle. "Var gücünle dövüş; seni tepelerse tamam, pes edebilirsin, ama daha önce değil. Gel benimle de bak bakalım, güneybatıyı sevecek misin."

Kolunu omzuma attı. Kolunun muazzam ağırlığını fark etmemem mümkün değildi. Bill uzun boylu ve güçlü kuvvetliydi, ama son yıllarda bedeninde garip bir katılık başlamıştı. Çocuksu özelliğini yitirmişti. Yuvarlak yüzünün o dolu dolu, dinç ifadesi yoktu artık. Endişeli bir yüzdü şimdi. Saçları döküldüğü için kaygılandığına inanıyordum; ama bazen bundan daha fazla bir şeyler varmış gibi geliyordu. Şişmanlamış da değildi; gövdesi açıklanması imkânsız bir şekilde ağırlaşmıştı. Yürüyüşünde, oturup kalkışında bunu görebiliyordum. Bill yaptığı her şeyde, varlığının tüm gücüyle yerçekimine karşı savaşıyormuş izlenimi veriyordu bana.

Bozguna uğramışlık duygularımı bastırarak, onunla birlikte yolculuğa çıktım. Arizona ve New Mexico'da Kızılderililerin bulunduğu her yeri ziyaret ettik. Bu yolculuğun nihai

sonuçlarından biri, antropolog arkadaşımın kişiliğinin iki ayrı cephesini keşfetmem oldu. Bana açıkladığına göre, profesyonel bir antropolog olarak fikirleri gayet ölçülü ve günün antropolojik görüşüyle uyum içindeydi; ama özel yaşamında, antropolojik alan çalışması ona asla sözünü etmediği bir deneyim zenginliği getirmişti. Bu deneyimler günün antropolojik görüşlerine uymuyordu, çünkü kayıtlara geçmesi imkânsız olaylardı bunlar.

Yolculuğumuz süresince, eski habercileriyle hep birkaç tek atar, sonrasında da çok gevşemiş hissederdi kendini. O zaman direksiyona ben geçerdim, o da yanımdaki koltuğa kurulup otuz yıllık Ballantine's şişesinden viskisini yudumlardı. İşte o zamanlar, Bill kayıtlara geçmeyen deneyimleri hakkında konuşurdu.

"Hortlaklara asla inanmamışımdır," dedi bir gün, durup dururken. "Hayaletler, havada süzülen ruhlar, karanlıkta yükselen sesler filan gibi şeylerle hiç ilgilenmemişimdir, biliyor musun. Gayet pragmatik, ciddi bir biçimde yetiştirildim. Pusulam daima bilim olmuştur. Ama sonraları, alan çalışması yapmaya başladığımda her cinsten tekinsiz bokluk içime sızmaya başladı. Örneğin, bir gece bir grup Kızılderiliyle birlikte bir görsü arama seansına gitmiştim. Göğüs kaslarımda delikler açmak gibi acılı bir işlemden geçirip, beni aralarına kabul edeceklerdi. Ormanın içinde bir ter dökme barakası hazırlıyorlardı. Acıya katlanmaya razı olmuştum. Güç versin diye birkaç tek atmakla meşguldüm. Ansızın, töreni düzenleyen kişilerle bana aracılık edecek olan adam dehşet içinde haykırdı ve bize doğru yürüyen gölgemsi bir karaltıyı işaret etti.

"Karaltı bana doğru yaklaşınca," diye Bill devam etti, "önümdekinin tasavvur edebileceğin en acayip kılıkta yaşlı bir Kızılderili olduğunu fark ettim. Şamanlara özgü süslerle donatılmıştı. O akşam benimle birlikte olan adam, ihtiyarı görür görmez utanmadan düşüp bayıldı. Yaşlı adam bana doğru geldi ve parmağını göğsüme dayadı. Parmağı bir deri bir kemikti. Bana anlaşılmaz bir şeyler geveledi. O zamana kadar öbürleri de yaşlı adamı görmüş ve sessizce bana doğru seğirt-

mişlerdi. Adam dönüp onlara bakınca hepsi yerlerinde donup kaldılar. İhtiyar onlara bağıra çağıra birkaç dakikalık bir nutuk çekti. Sesi unutulacak gibi değildi. Sanki bir borunun içinden konuşuyor gibiydi; ya da sanki ağzına bir şey iliştirilmişti de sözcükleri içinden dışarıya o taşıyordu. Sana yemin ederim ki adamın bedeninin içinde konuştuğunu görüyordum; ve ağzı sanki mekanik bir gereçmiş gibi yayın yapıyordu sözcükleri. İhtiyar söylevini bitirdikten sonra yürüyüşüne devam etti, adamları geçti ve kayboldu; karanlık yuttu onu."

Bill'in anlattığına göre kabul töreni suya düşmüştü; töreni düzenleyen şamanlar da dahil adamların hepsi korkudan zangır zangır titriyorlardı. Öyle dehşete kapılmışlardı ki topluluk dağılmış ve hepsi çekip gitmişti.

"Yıllardır dost olan insanlar," diye devam etti Bill, "bir daha birbirleriyle hiç konuşmadılar. Gördüklerinin akıl almaz ölçüde yaşlı olan bir şamanın hayaleti olduğunu iddia ediyorlar, ve bunu aralarında konuşmanın kötü şans getireceğini söylüyorlardı. Aslında sadece göz göze gelmeleri bile kötü şans getirmeye yeterliydi, dediklerine göre. Birçoğu yöreyi terk etti."

"Konuşmak ya da göz göze gelmek neden kötü şans getirsin ki?" diye sordum.

"Bunlar onların inançları," diye yanıtladı. "Bu cinsten bir görsü, onlar için, hayaletin her biriyle ayrı ayrı konuştuğu anlamına geliyor. Böyle bir görsü ile karşılaşmak hayatlarında bir kez yaşayabilecekleri bir şey."

"Peki görsünün her birine ayrı ayrı anlattığı şey neydi?" diye sordum.

"Bu beni aşar," dedi. "Bana asla bir şey açıklamadılar. Onlara her soruşumda, derin bir uyuşukluk haline giriyorlardı. Hiçbir şey görmemişler, hiçbir şey duymamışlardı. Olaydan yıllar sonra, yanıbaşımda bayılan adam yemin ederek numaradan bayılmış olduğunu söyledi; öyle korkmuş ki ihtiyarla yüz yüze gelmek istememiş; zaten yaşlı adamın söyledikleri, sözcükleri kavramanın ötesinde bir düzeyde herkes tarafından anlaşılmış."

Bill'in dediğine göre, kendi durumu göz önüne alındığında, hayaletin ona söylediklerinin sağlığı ve yaşam beklentileriyle ilgili olduğunu düşünüyordu.

"Bununla ne kastediyorsun?" diye sordum.

"İşler benim için pek iyi sayılmaz," diye itiraf etti. "Bedenim kendini iyi hissetmiyor."

"Ama gerçekten neyin olduğunu biliyor musun?" dedim.

"Ah, evet," dedi, kayıtsızca. "Doktorlar bana söylediler. Ama bunun için tasalanmaya niyetim yok, düşünmüyorum bile."

Bill'in itirafları beni çok huzursuz etmişti. Bu bilmediğim bir tarafıydı. Bana göre her zaman çetin cevizdi, o. İncinebileceğini düşünemiyordum bir türlü. Bu sohbetten hoşlanmamıştım. Ancak geri çekilmek için çok geçti artık. Yolculuğumuz devam etti.

Başka bir gün, güneybatıdaki şamanların kendilerini farklı varlıklara dönüştürme yetilerinin olduğunu, ve "ayı şaman", "dağ aslanı şaman" gibi sınıflandırmaların üstü örtülü benzetmeler ya da mecazlar olarak alınmaması gerektiğini; çünkü böyle olmadığını itiraf etti.

"İnanabiliyor musun," dedi, sesinde büyük bir hayranlıkla, "gerçekten ayılara, dağ aslanlarına, ya da kartala dönüşen şamanlar olduğuna? Abartmıyorum, uyduruyor da değilim; bir zamanlar kendisine 'Irmak Adam', ya da 'Irmak Şaman', ya da 'Irmaktan Doğan, Irmağa Dönen' adını vermiş olan bir şamanın dönüşümünü gözlerimle görmüştüm. Bu şamanla New Mexico dağlarındaydık. Arabamla götürüyordum onu, bana güvenirdi; dediğine göre köklerini aramaya çıkmıştı, ya da bana öyle söylüyordu. Bir ırmağın kıyısında birlikte yürürken birdenbire çok heyecanlandı. Kıyıdan uzaklaşıp ilerdeki yüksek kayalara çıkmamı ve orada saklanmamı, başımı ve omuzlarımı bir battaniye ile örtmemi, ama altından kendisini gözetleyerek yapacağı şeyi kaçırmamamı söyledi."

"Ne yapacaktı ki?" diye sordum, kendimi tutamayarak.

"Bilmiyordum," dedi, "Senin tahminin de ancak benimki kadar yerinde olurdu. Ne yapacağını kestirmemin hiç yolu

yoktu. Öylece suya yürüdü, üstünde tüm giysileriyle. Nehir geniş ve sığdı, su baldırlarının ortasına kadar yükseldiğinde, şaman basbayağı gözden kayboldu, yitip gitti. Suya girmeden önce, akıntı boyunca aşağı doğru ilerleyip kendisini beklememi fısıldamıştı kulağıma. Duracağım noktayı tam olarak tarif etmişti. Söylediklerinin tek kelimesine bile inanmamıştım elbette, o yüzden dediği yeri ilk başta hatırlayamadım, ama sonra o noktayı buldum ve şamanı sudan çıkarken izledim. 'Sudan çıkarken' demek aptalca geliyor. Şamanın suya dönüştüğünü, ve sonra sudan yeniden oluştuğunu gördüm. Buna inanabiliyor musun?"

Anlattıklarına ne diyeceğimi bilemiyordum. Ona inanmam imkânsızdı, ama inanmazlık da edemiyordum. Çok ciddi bir adamdı. Düşünebildiğim tek olası açıklama, yolculuğumuz boyunca her geçen gün biraz daha fazla içmesiydi. Arabanın bagajına sadece kendisi için yirmi dört şişe İskoç viskisi depolamıştı. Küp gibi içiyordu.

"Şamanların gizemli başkalaşımlarına hep ilgi duymuşumdur," dedi, günün birinde. "Bu başkalaşımları açıklayamam, hatta inandığım bile söylenemez, ama zihinsel alıştırma olarak ele alındığında yılan ya da dağ aslanına dönüşmek su şamanının yaptığı şey kadar zor olmaz gibime geliyor; bana ilginç gelen, bu. " İşte böyle anlarda, zihnimi bu biçimde çalıştırdığımda bir antropolog olmaktan çıkıyorum ve içimden gelen sese uyarak tepki vermeye başlıyorum. İçimden gelen ses bu şamanların kesinlikle bilimsel ölçüye vurulamayacak, hatta üzerinde anlayarak konuşulması bile imkânsız bir şey yaptıklarını söylüyor.

"Örneğin, bulutlara, sise dönüşen bulut şamanlar var. Bunu hiç izlemedim, ama bir bulut şaman tanıdım. Onun kaybolduğunu ya da sise dönüştüğünü, tam önümde suya dönüşen şamanı izlediğim biçimde gözlerimle görmedim. Ama bir keresinde o bulut şamanı takip ettim; saklanabileceği hiçbir yer bulunmayan bir alanda, öylece ortadan yok oldu. Bir buluta dönüştüğünü görmemiştim, ama gözden kaybolmuştu. Nereye gittiğini açıklayamamıştım. Ortalıkta hiç kayalık ya

da bitki örtüsü yoktu. Ondan yarım dakika sonra oradaydım, ve şaman gitmişti.

"Bilgi alabilmek için o adamı kovalayıp durdum," diye devam etti Bill. "Tek kelime etmiyordu. Bana gayet dostça davranıyordu, ama hepsi bu."

Bill, farklı Kızılderili koruma bölgelerindeki yerliler arasında oluşan çekişme ve siyasal bölünmeler, ya da kişisel kan davaları, düşmanlıklar, dostluklar vb, vb. hakkında beni zerre kadar ilgilendirmeyen sayısız öykü anlattı bana. Öte yandan, şamanların geçirdikleri başkalaşımlar, yarattıkları garip görüntüler bende gerçek bir duygusal kargaşa yaratmıştı. Hem büyülenmiş, hem de dehşete kapılmıştım. Ancak neden büyülendiğimi ya da dehşete düştüğümü tahlile çalıştığımda, işin içinden çıkamıyordum. Bütün söyleyebileceğim, şamanlara ait bu öykülerin bana bilinmeyen, derin bir düzeyde darbe indirmiş olduğuydu.

Bu yolculuğun anlamamı sağladığı başka bir şey de, güneybatıdaki Kızılderili toplumlarının gerçekten yabancılara kapalı oldukları saptamasıydı. Antropoloji alanında daha çok hazırlık yapmam gerektiğini; ve daha aşina olduğum, ya da girebildiğim bir bölgede alan çalışması yapmamın daha işlevsel olacağını kabullenmiştim sonunda.

Gezinin sonunda Bill, Los Angeles'e dönüş yolculuğum için beni Nogales, Arizona'daki Greyhound otobüs terminaline getirdi. Bekleme salonunda oturmuş otobüsün gelmesini beklerken, antropolojik alan çalışmasında başarısızlıkların doğal olduğunu ve bunların yalnızca kişinin hedeflerini pekiştirmesine yaradığını, ya da bir antropoloğun olgunlaşma sürecine yardımcı olduğunu hatırlatarak babacan bir tavırla beni teselli etti.

Aniden öne doğru eğildi ve çenesinin belli belirsiz bir hareketiyle salonun karşı tarafında bir yeri işaret etti. Kulağıma, "Sanırım şu köşedeki sırada oturan yaşlı adam, sana sözünü ettiğim kişi," diye fısıldadı. "Pek emin değilim, çünkü onunla sadece bir kez yüz yüze geldik."

"Hangi adammış o? Ne anlattın bana onunla ilgili?" diye

sordum.

"Şamanlar ve onların dönüşümlerini konuşurken, sana bir zamanlar bir bulut şaman tanıdığımı söylemiştim."

"Evet, evet, bunu hatırlıyorum," dedim. "Bulut şaman bu adam mı?"

"Hayır," dedi, kesin bir tavırla. "Ama sanıyorum o bulut şamanın bir arkadaşı, ya da öğretmeni. Uzun yıllar önce ikisini birlikte birçok kez uzaktan görmüştüm."

Bill'in çok kayıtsız bir tavırla bu adamdan bahsettiğini anımsıyordum, bulut şamanla ilgili olarak değil de, varlığını duyduğu gizemli bir ihtiyar adam olarak sözünü etmişti onun; eski bir şamandı bu adam, bir zamanlar dehşet verici bir büyücü olan, Yuma'lı bir Kızılderili münzevi idi. Bu yaşlı adamın bulut şamanla ilişkisi arkadaşım tarafından hiç dile getirilmemişti, ama besbelli Bill'in zihninde bu çok belirgindi, öyle ki bana da anlattığını zannediyordu.

Birdenbire her yanımı garip bir huzursuzluk kapladı ve beni yerimden sıçrattı. Kendime hâkim olamıyordum; kalkıp yaşlı adama doğru ilerledim ve hemen oracıkta, düzlüklerdeki Amerikan Kızılderilileri ile onların Sibiryalı atalarının şamanizmi ve sağaltıcı bitkiler hakkında ne çok şey bildiğimi anlatan bir nutuk çekmeye giriştim. Ardından, yaşlı adama kendisinin bir şaman olduğunu bildiğimi belirttim. Benimle etraflıca konuşmasının kendisi için gayet yararlı olacağı konusunda güvence vererek sözlerimi tamamladım.

"Hiçbir şey yapmasak," dedim, hırçın bir tavırla, "öykülerimizi değiş tokuş edebiliriz. Siz bana sizinkileri anlatırsınız, ben de size benimkileri."

Yaşlı adam son ana kadar gözlerini yerden kaldırmamıştı. Sonra gözlerini üzerime dikti. "Ben, Juan Matus," dedi, dosdoğru gözlerimin içine bakarak.

Attığım nutku hiçbir şekilde bitiremeyecektim; ama bilmem neden, söyleyebileceğim başka hiçbir şey kalmamış gibi hissettim birdenbire. Ona adımı söylemek istedim. Bunu önlemek istermiş gibi, elini dudaklarımın hizasına kaldırdı.

O anda durağa bir otobüs yanaştı. Yaşlı adam bunun ken-

di otobüsü olduğunu mırıldandı, sonra içten bir tavırla, kendisini aramamı, böylece daha rahat sohbet edip öykülerimizi değiş tokuş edebileceğimizi söyledi. Bunu derken dudağının kenarında alaycı bir gülümseme vardı. O yaşta bir adam için inanılmaz bir çeviklikle—seksenli yaşlarında olduğunu tahmin etmiştim—oturduğu sırayla otobüsün kapısı arasındaki elli metrelik mesafeyi birkaç sıçrayışta aştı. Sanki otobüs sadece kendisini almak için durmuş gibi, o içeri atlar atlamaz kapı kapandı ve araba hareket etti.

Yaşlı adam gidince, Bill'in yanına geri döndüm.

"Ne söyledi, ne söyledi?" diye sordu, heyecanla.

"Kendisini aramamı ve evine ziyarete gelmemi istedi," dedim. "Orada oturup konuşabileceğimizi bile söyledi."

"Ama seni evine davet etmesi için ne söyledin ki ona?" diye üsteledi.

En sıkı tezgâhtar ağzımı kullandığımı, sağaltıcı bitkiler hakkında okuduğum, bildiğim şeylerin tümünü ona açıklamak için yaşlı adama söz verdiğimi söyledim Bill'e.

Bill besbelli bana inanmamıştı. Ondan gerçeği saklamakla suçladı beni. "Bu yörenin insanlarını bilirim," dedi kavgacı bir tavırla, "o ihtiyar herif de acayip hıyarın teki. Kimseyle konuşmaz o; Kızılderililerle bile. Senin gibi tam bir yabancıyla ne diye konuşsun ki? Sevimli olsan neyse!"

Bill'in bana kızdığı besbelliydi. Ancak nedenini çıkaramıyordum. Açıklama istemeyi göze alamadım. Biraz kıskandığı izlenimi uyanmıştı bende. Belki kendisinin beceremediğini benim başardığımı hissetmişti. Ancak bu başarı öyle zahmetsiz gelmişti ki, benim için hiçbir anlam ifade etmiyordu. Bill'in kayıtsız yorumlarının dışında, o yaşlı adama yaklaşmanın ne denli güç olduğu konusunda hiç fikrim yoktu, zaten umurumda da değildi. O sırada, bu konuşmanın benim için hiçbir olağanüstü yanı yoktu. Bill'in bu kadar bozulmasına afallamıştım.

"Evinin nerde olduğunu biliyor musun?" diye sordum.

"En ufak fikrim bile yok," dedi, kupkuru bir sesle. "Bu bölgedeki insanlardan onun hiçbir yerde oturmadığını, şurda

burda durup dururken ortaya çıkıverdiğini duymuşumdur, ama bunlar bir sürü zırvalıktan başka bir şey değil. Herhalde Meksika'da, Nogales'de bir barakada filan yaşıyordur."

"O adam neden bu kadar önemli?" diye sordum ona. Sorum, gerisini getirecek cesareti toplamamı sağlamıştı; "Benimle konuştu diye bozulmuş gibisin. Niye?"

Hiç itiraz etmeden, düş kırıklığına uğradığını kabul etti, çünkü o adamla konuşmaya çalışmanın nasıl beyhude olduğunu biliyordu, dediğine göre. "O ihtiyar görebileceğin en kaba adamdır," diye ekledi. "Sen konuşurken, en fazla, tek kelime etmeden sana gözünü dikip bakar. Bazen de sana bakmaz bile; yokmuşsun gibi davranır. Tek bir kez onunla konuşmaya çalıştım, o zaman da kabaca geri çevirdi beni. Ne dedi bana, biliyor musun? 'Yerinde olsaydım, ağzımı açıp enerjimi boşa harcamazdım. Sakla onu. İhtiyacın var,' dedi. Bu kadar yaşlı bir hıyar olmasaydı, burnuna yumruğu yemişti."

Ona "yaşlı" adam demenin, gerçek bir tanımlamadan çok lafın gelişi olduğuna Bill'in dikkatini çektim. Kesinlikle yaşlı olduğu halde, pek öyle ihtiyar gibi görünmüyordu. Son derece dinç ve çevikti. Bill'in onun burnuna yumruk atmaya kalkışması halinde acı bir başarısızlığa uğrayacağını düşündüm. O yaşlı Kızılderili çok güçlüydü. Düpedüz ürkütücüydü, aslında.

Aklımdan geçenleri söylemedim. Bill'in adamın kabalığından ne kadar tiksindiğini, ve yaşlı adam bu denli güçsüz olmasa ona neler yapacağını anlatmayı sürdürmesine izin verdim.

"Yaşadığı yer hakkında bana kim bilgi verebilir, sence?" diye sordum.

"Belki Yuma'daki birkaç kişi," diye yanıtladı, biraz daha rahatlamış görünüyordu. "Belki yolculuğumuzun başında seni tanıştırdığım insanlar. Onlara sormakla bir şey kaybetmezsin. Seni benim gönderdiğimi söyle."

Hemen o anda planlarımı değiştirdim ve Los Angeles'e dönmek yerine doğruca Yuma, Arizona'ya gittim. Bill'in beni tanıştırdığı insanları buldum. Yaşlı Kızılderilinin nerde ya-

şadığını bilmiyorlardı, ama onun hakkında söyledikleri merakımı büsbütün kamçıladı. Yuma'lı değil, Meksika'daki Sonora'dan olduğunu, gençliğinde insanlara büyüler, sihirler yapan korkutucu bir büyücü olduğu halde yaşlanınca yumuşayıp dünya zevklerinden uzaklaşmış bir münzeviye dönüştüğünü söylediler. Anlattıklarına göre, bir Yaqui Kızılderilisi olmasına karşın, bir zamanlar, büyücülük uygulamaları hakkında sınırsız bilgiye sahip gibi görünen bir grup Meksikalı adamla dolaşmıştı. O adamları yıllardır o bölgede hiç görmedikleri konusunda hepsi hemfikirdiler.

Adamlardan biri, onun büyükbabasıyla akran olduğunu, ancak büyükbabası kocadığı ve yatalak olduğu halde, büyücünün her zamankinden daha güçlü göründüğünü ekledi. Aynı adam, Sonora'nın başkenti Hermosillo'daki bazı kişilere gitmemi, o insanların yaşlı adamı tanıyor olabileceklerini ve bana daha fazla bilgi verebileceklerini söyledi. Meksika'ya gitme düşüncesi bana hiç çekici gelmiyordu. Sonora benim ilgi alanıma çok fazla uzaktı. Üstelik kentsel antropoloji çalışmanın eninde sonunda benim için daha iyi olacağına karar vermiştim, o yüzden Los Angeles'e geri döndüm. Ama dönmeden önce yaşlı adama dair bilgi toplamak için tüm Yuma'yı taradım. Onun hakkında hiç kimse bir şey bilmiyordu.

Otobüs Los Angeles'e doğru yol alırken, olağandışı bir duyguya kapıldım. Bir yanda alan çalışması saplantım ve yaşlı adama dair merakımın tümüyle üstesinden gelmiş hissediyordum kendimi. Öte yanda ise garip bir nostaljiye kapılmıştım. Bu gerçekten daha önce hiç yaşamadığım bir şeydi. Bu duygunun yeniliği beni derinden etkiledi. Bir huzursuzluk ve hasret karışımıydı; muazzam önemi olan bir şeyi özlüyor gibiydim. Los Angeles'e yaklaştıkça, Yuma'da üzerimde etkili olan şey her ne idiyse, bunun aramızdaki mesafenin artmasıyla birlikte hafiflediğini açıkça hissettim; ama onun hafiflemesi nedensiz özlemimi arttırıyordu yalnızca.

Sonsuzluğun Niyeti

"O İKİ ADAMLA, Jorge Campos ve Lucas Coronado ile aranda geçenleri en ince ayrıntısına kadar iyice düşünmeni istiyorum," dedi don Juan, "seni bana getiren o adamları düşün ve sonra her şeyi anlat bana."

İsteğini yerine getirmek bana çok zor gelmişti, ancak o iki adamın bana söylediklerinin hepsini hatırlamak hoşuma da gitmişti aslında. Don Juan mümkün olan her ayrıntıyı istiyordu; bu belleğimin sınırlarını zorlamamı gerektiren bir işti.

Don Juan'ın anımsamamı istediği öykü, Meksika'daki Sonora'nın Guaymas kentinde başladı. Yuma, Arizona'da bana bazı insanların isim ve adresleri verilmiş, ve bunların otobüs terminalinde karşılaştığım yaşlı adamla ilgili gizemi aydınlatabileceği söylenmişti. Görmeye gittiğim insanlar yaşlı şamanı tanımamakla kalmıyor, böyle bir adamın varlığından dahi kuşku duyuyorlardı. Ancak hepsi, Yaqui şamanları ve Yaqui Kızılderililerinin genel anlamdaki saldırgan tutumuyla ilgili dünya kadar öykü biliyordu. Guaymas ile Ciudad Obregon kentleri arasındaki Vicam adında bir demiryolu istasyonu kasabasında, bana doğru yönü gösterecek birisini bulabileceğimi ima ettiler.

"Arayacağım belirli bir kişi var mı?" diye sordum.

"En iyi çare, resmi devlet bankasının bölge müfettişlerinden biriyle konuşmandır," dedi, adamlardan biri. "Bankanın bir sürü bölge müfettişi var. Onlar bölgedeki bütün Kızılderilileri bilirler, çünkü banka onların ürünlerini satın alan devlet kuruluşudur, ve her Yaqui de bir çiftçidir; ekip biçtiği sürece kendisine ait olduğunu söyleyebileceği bir toprak parçasının sahibidir."

"Hiç bölge müfettişi tanıyor musunuz?" diye sordum.

Birbirlerine baktılar ve mahçup bir tavırla gülümsediler. Hiçbirini tanımıyorlardı, ama bu adamlardan birine kendim gitmemi ve durumumu anlatmamı kuvvetle tavsiye ediyorlardı.

Vicam İstasyonunda, devlet bankasının bölge müfettişlerinden biriyle temas kurma girişimlerim tam bir felaket oldu. Onlardan üçüyle karşılaştım, ve onlara istediğimi anlattığımda hepsi bana tam bir güvensizlikle baktılar. Hemen kuşkulanmışlardı; ne olduğunu tam olarak anlayamadıkları, ama siyasal kışkırtıcılıktan sanayi casusluğuna kadar uzanan çılgınca olasılıklar içeren birtakım sorunlar yaratmak üzere Yankiler tarafından gönderilmiş bir casus olduğumu sanıyorlardı. Yöredeki herkes, Yaqui Kızılderililerinin arazilerinde bakır yatakları bulunduğu, ve Yankilerin bunların peşinde olduğu konusunda asılsız bir inanca sahipti.

Bu son derece başarısız girişimden sonra Guaymas kentine geri çekildim, ve muhteşem bir lokantanın çok yakınında bulunan bir otele yerleştim. Günde üç kez o lokantaya gidiyordum. Yemekler enfesti. Bundan o kadar hoşlandım ki, Guaymas'da bir haftadan fazla kaldım. Nerdeyse lokantada yaşıyordum, ve böylece mal sahibi Bay Reyes ile tanıştım.

Bir öğleden sonra yemek yerken, Bay Reyes bana Jorge Campos diye tanıttığı biriyle masama geldi, dediğine göre safkan Yaqui Kızılderilisi bir işadamıydı bu adam, gençliğinde Arizona'da yaşamıştı, mükemmel İngilizce konuşuyordu, ve bir Amerikalıdan daha fazla Amerikalıydı. Bay Reyes, adamı sıkı çalışmanın ve kendini işine vakfetmenin insanı nasıl geliştirip müstesna bir kişiye dönüştürebileceğinin gerçek bir örneği diye göstererek onu övdü.

Bay Reyes ayrılınca, Jorge Campos yanıma oturdu ve anında yönetimi ele aldı. Yapılan tüm övgüleri alçakgönüllülükle reddetti ama Bay Reyes'in kendisi hakkında söylediklerinden mest olduğu belliydi. İlk bakışta edindiğim açık izlenim, Jorge Campos'un barlarda ya da kalabalık sokak köşelerinde fikirlerini satmaya, ya da insanları düpedüz dolandırmaya çalışan cinsten bir işadamı olduğuydu.

Bay Campos çok hoş görünümlü, bir seksen boyunda ve ince yapılıydı, ama sıkı içicilere özgü kocaman bir göbeği vardı. Teni çok koyu ve yeşilimsiydi, pahalı bir blucin ve sivri burunlu parlak çizmeler giymişti, kement vurulmuş sığırlar tarafından sürüklenmesin diye onları toprağa daldırması içindi sanki.

Kusursuz biçimde ütülenmiş gri ekose gömleğinin sağ cebinde plastik bir muhafaza ve onun içinde bir dizi kalem vardı. Bu cinsten muhafazaları büro memurlarında da görmüştüm; gömlek cepleri mürekkep lekesi olmasın diye kullanıyorlardı bunları. Kıyafetini pahalı görünümlü, püsküllü bir kızıl-kahve ceket ve Teksas stili yüksek bir kovboy şapkası tamamlıyordu. Yuvarlak yüzü ifadesizdi. Ellili yaşlarına girmiş olduğu halde, yüzünde hiç kırışık yoktu. Neden bilmem ama tehlikeli biri gibi gelmişti bana.

"Tanıştığımıza çok memnun oldum, Bay Campos," dedim İspanyolca, elimi uzatarak.

"Formaliteleri kaldıralım," diye İspanyolca yanıtladı, elimi sıkarken. "Gençlere dengim gibi davranmak hoşuma gider, yaş farkı gözetmem. Bana Jorge de."

Bir an sessiz kaldı, hiç kuşkusuz tepkimi ölçüyordu. Ne söyleyeceğimi bilemedim. Nabzına göre şerbet vermeye de, onu ciddiye almaya da kesinlikle niyetim yoktu.

"Guaymas'da ne yaptığını merak ediyorum," dedi kayıtsız bir tavırla. "Turiste benzemiyorsun, derin deniz balıkçısına da."

"Antropoloji öğrencisiyim," dedim, "ve biraz alan araştırması yapabilmek için bu yöredeki Kızılderililerin güvenini kazanmaya çalışıyorum."

"Ben de bir işadamıyım," dedi. "Benim işim bilgi sağlamak, aracılık etmek. Senin ihtiyacın, benim de malım var. Hizmetimin karşılığını alırım. Ancak, hizmetim garantilidir. Tatmin olmazsan, bana ödeme yapmazsın."

"İşin bilgi sağlamaksa," dedim, "ücretini memnuniyetle ödemeye hazırım."

"Ah!" diye haykırdı. "Sana etrafı gezdirecek bir rehbere ihtiyacın var kesinlikle, buradaki sıradan Kızılderililerden daha eğitimli birine. Birleşik Amerika hükümetinden, ya da başka bir büyük kurumdan ödeneğin var mı?"

"Evet," diye yalan söyledim. "Los Angeles Gizli Bilgiler Vakfı'ndan ödeneğim var."

Bunu söyler söylemez, gözlerindeki hırs pırıltısını açıkça gördüm.

"Ah!" diye haykırdı, gene. "Bu kurum ne kadar büyük?"

"Epeyce büyük," dedim.

"Tanrı aşkına! Sahi mi?" dedi, sözlerim tam da işitmeyi umduğu şeymiş gibi. "Peki, eğer yanlış anlamazsan, ödeneğinin ne kadar büyük olduğunu sorabilir miyim? Ne kadar para verdiler sana?"

"Alan çalışmasının ön hazırlığını yapmak için birkaç bin

dolar," diye yalan söyledim gene, ne diyeceğini görmek için.

"Ah! Açık sözlü insanları severim," dedi keyifle. "Eminim seninle anlaşmaya varacağız. Sana kılavuzluğumu, ve Yaquiler arasında birçok gizli kapıyı açacak bir anahtar olmak üzere hizmetlerimi sunuyorum. Genel görünümümden de anlayacağın gibi, ben zevk ve servet sahibi bir adamım."

"Evet, kesinlikle zevk sahibi bir insansınız," diye onayladım.

"Sana söylemek istediğim şu," dedi, "gayet makul bulacağın küçük bir ücret karşılığında seni doğru kişilere, istediğin her şeyi sorabileceğin insanlara götürürüm. Ve birazcık daha fazlasına, anlattıklarını sana tercüme ederim, kelimesi kelimesine, ister İspanyolcaya, ister İngilizceye. Fransızca ve Almanca da bilirim, ama sanırım bu diller seni ilgilendirmiyor."

"Haklısın, çok haklısın," dedim. "O diller beni hiç ilgilendirmiyor. Ama senin ücretin ne kadar?"

"Ah! Ücretim!" dedi, ve arka cebinden deri kaplı bir defter çıkarıp yüzüme doğru açıverdi, hızla bir şeyler karaladı, sonra defteri kapattı ve tekrar cebine koydu, dikkatle ve çabucak. Hesap yapmakta becerikli ve hızlı olduğu izlenimini uyandırmaya çalıştığından emindim.

"Senden günde elli dolar alacağım," dedi, "yol ve yemek parası dahil. Yani seninle birlikte yemek yiyeceğim. Ne diyorsun?"

O anda bana doğru eğildi, ve nerdeyse fısıldayarak, İngilizceye geçmemizi, zira insanların konuştuklarımızı dinlemelerini istemediğini söyledi. Sonra İngilizce ile ilgisi olmayan bir dilde konuşmaya başladı. Kafam karışmıştı. Nasıl karşılık vereceğimi bilmiyordum. Adam karşımda, son derece doğal bir tavırla abuk sabuk şeyler söylerken, sinir içinde kendi kendimi yemeye başladım. Hiç istifini bozmuyordu. Heyecanlı el hareketleri yapıyor, ve bana bilgi veriyormuş gibi sağa sola işaret ediyordu. Bu yöresel bir diyalekt gibi gelmemişti bana, belki de Yaqui dili konuşmaktadır diye düşündüm.

İnsanlar masamızın etrafından geçerken bize baktıkların-

da, Jorge Campos'a başımı sallayıp,"Evet, evet, gerçekten," diyordum. Bir yerinde, "Bir daha tekrar eder misin," dedim ve bu bana öyle komik geldi ki, kahkahalarla gülmeye başladım. O da çok güldü, çok gülünç bir şey söylemişim gibi.

Artık sabrımın tükendiğini fark etmiş olmalı ki, ben yerimden kalkıp da toz olmasını söyleyemeden tekrar İspanyolca konuşmaya başladı.

"Seni saçma gözlemlerimle yormak istemem," dedi, "ama eğer rehberin olacaksam, ki olacağımı sanıyorum, uzun saatler çene çalacağız. Seni deniyordum biraz önce, sözün sohbetin yerinde mi diye. Arabada birlikte saatler geçireceksek, iyi konuşan ve iyi dinleyen birini isterim yanımda. Sana her iki vasfa da sahip olduğunu söylemekten memnunum."

Sonra ayağa kalktı, elimi sıktı ve gitti. Mal sahibi sanki işaret almış gibi hemen masama geldi, gülümsüyor ve küçük bir ayı gibi başını iki yana sallıyordu.

"Müthiş adam, değil mi?" diye sordu.

Kendimi bağlayacak bir şey söylemek istemiyordum, bu arada Bay Reyes Jorge Campos'un o sıralarda çok nazik ve kârlı bir işte aracılık yaptığını kendiliğinden anlatmaya başlamıştı. Dediğine göre, Birleşik Amerika'daki bazı madencilik şirketleri Yaqui Kızılderililerine ait olan demir ve bakır yatakları ile ilgileniyorlardı, ve Jorge Campos bu işte yaklaşık elli milyon dolara aracı idi. O zaman Jorge Campos'un bir dolandırıcı olduğunu anladım. Yaqui Kızlderililerinin arazilerinde demir ve bakır madeni filan yoktu. Olsaydı, özel şirketler Yaqui'leri çoktan o topraklardan çıkarıp başka yerlere yerleştirmiş olurlardı.

"Gerçekten müthiş," dedim. "Tanıdığım en harika adam. Onunla tekrar nasıl görüşebilirim?"

"Bunu dert etme," dedi Bay Reyes. "Jorga bana senin hakkında her şeyi sordu. Geldiğinden beri izliyor seni. Herhalde bugün daha sonra ya da yarın gelip kapını çalar."

Bay Reyes haklıydı. Birkaç saat sonra öğle uykumdan uyandırıldım. Gelen Jorge Campos'du. Akşamın ilk saatlerinde Guaymas'tan ayrılıp, bütün gece araba kullanarak Los An-

geles'e varmaya niyetliydim. Ona ayrılmak üzere olduğumu, ama bir-iki ay içinde döneceğimi söyledim.

"Ah! Ama senin rehberliğini yapmaya karar verdim, bu yüzden kalman gerek," dedi.

"Üzgünüm, ama bunun için beklemek zorundayız, çünkü şu anda zamanım çok kısıtlı," diye cevap verdim.

Jorge Campos'un bir düzenbaz olduğunu biliyordum, gene de ona benim için çalışmayı bekleyen bir haber kaynağına zaten sahip olduğumu, kendisiyle Arizona'da karşılaştığımı açıklamaya karar verdim. Yaşlı adamı tarif ettim, adının Juan Matus olduğunu, ve insanların onu şaman diye nitelendirdiklerini söyledim. Jorge Campos kocaman bir gülümsemeyle karşılık verdi. Yaşlı adamı tanıyıp tanımadığını sordum.

"Ah, evet, onu tanırım," dedi keyifle. "İyi dostuz denebilir." Davet beklemeden içeri girdi ve balkondaki masaya oturdu.

"Bu civarda mı oturuyor?" diye sordum.

"Kesinlikle evet," dedi, kendinden emin.

"Beni ona götürür müsün?"

"Neden olmasın," dedi. "Burda olduğundan emin olmak için soruşturma yapmaya birkaç gün gerek, ondan sonra birlikte gider, onu görürüz."

Yalan söylediğini biliyordum, ancak inanmak istiyordum ona. Hatta başlangıçtaki güvensizliğimin kötü niyetlilik olduğunu bile düşündüm. O anda öyle inandırıcı görünüyordu ki.

"Ancak," diye devam etti, "seni adama götürmek için sabit bir bedel alacağım. Ücretim iki yüz dolardır."

Yanımda bu kadar para yoktu. Onu kibarca geri çevirdim ve üzerimde yeterli para olmadığını söyledim.

"Paragöz görünmek istemem," dedi, en sevimli gülümsemesiyle, "ama ne kadar verebilirsin? Biraz rüşvet vermem gerekeceğini göz önüne almalısın. Yaqui Kızılderilileri çok ketumdur, ama her zaman bir yol bulunur; sihirli bir anahtarla—parayla—açılan kapılar vardır."

Bütün güvensizliğime karşın, Jorge Campos'un sadece

Yaqui dünyasına girişimi değil, o kadar merakımı çeken o yaşlı adamı bulmamı da sağlayacağına ikna olmuştum. Para konusunda çekişmek istemiyordum. Adeta utanarak, cebimde kalan son elli doları teklif ettim ona.

"Buradaki günlerimin sonuna geldim," dedim, özür diler gibi, "bu yüzden param da nerdeyse tükendi. Kalan bütün param elli dolar."

Jorge Campos bacaklarını masanın altına uzattı, şapkasını yüzüne kapatıp kollarını başının arkasında kavuşturdu.

"Elli dolarını ve bir de saatini alırım," dedi utanmazca. "Ama bu kadar paraya, seni daha önemsiz bir şamana götürürüm. Hem sabırsızlık etme," diye uyardı beni, itiraz edecekmişim gibi. "Basamakları dikkatle, birer birer çıkmalıyız, daha düşük mertebelerden başlayarak ulaşmalıyız o adama, ki seni temin ederim, en tepedeki odur."

"Peki bu daha önemsiz şamanla ne zaman görüşebilirim?" diye sordum, parayı ve saatimi uzatarak.

"Hemen şimdi!" diye yanıtladı, ayağa fırlayıp heyecanla parayı ve saati elimden kaparken. "Hadi gidelim! Kaybedecek vaktimiz yok!"

Arabama bindik ve tarifine göre, Yaqui nehrinin kenarındaki geleneksel Yaqui kasabalarından Potam'a doğru yola koyulduk. Giderken, Lucas Coronado ile buluşacağımızı, bu adamın, büyücülük becerileri, şamanistik transları ve Lent'deki Yaqui şenlikleri için yaptığı harikulade masklarla ünlü olduğunu anlattı.

Sonra sözü yaşlı adama getirdi; söyledikleri başkalarının bana adam hakkında anlattıklarına taban tabana zıttı. O insanlar, bir münzevi ve eski bir şaman diye tanımlamışlardı onu; Jorge Campos ise bölgenin en şöhretli sağaltıcı ve büyücüsü olan, ünü kendisini nerdeyse ulaşılmaz biri haline getirmiş bir adam portresi çiziyordu. Biraz durakladı, ve bir aktör gibi son darbeyi indirdi: Yaşlı adamla oturup, antropologların istediği biçimde doğru dürüst konuşabilmek, bana en az iki bin dolara mal olacaktı.

Fiyatın bu derece fırlamasına isyan edecektim ki, benden

önce davrandı.

"İki yüz dolara seni ona götürürüm," dedi. "O iki yüz doların bana ancak otuzu filan kalır. Gerisi rüşvetlere gider. Ama oturup onunla etraflıca konuşmak sana daha fazlaya patlar. Bunu sen kendin de hesaplayabilirsin. Muhafızları var, onu koruyorlar. Onları tavlamam lazım, bu da mangır ister.

"Sonunda," diye devam etti, "sana tam bir rapor vereceğim, makbuzlar ve vergilerin için gerekli her şeyle birlikte. O zaman bu iş için aldığım komisyonun çok cüzi bir şey olduğunu göreceksin."

Adama hayran olmuştum. Her şeyden haberi vardı, gelir vergisi makbuzlarından bile. Bir an sessiz kaldı, cüzi kârını hesaplıyor olmalıydı. Söyleyecek bir şeyim yoktu. Kendim de hesapla meşguldüm; iki bin dolar bulmanın yollarını arıyordum. Ödenek için gerçekten başvurmayı bile düşündüm.

"Ama yaşlı adamın benimle konuşacağından emin misin?" diye sordum.

"Elbette," diye garanti verdi. "Sadece konuşmakla kalmaz, ona ödediğin paraya karşılık senin için büyücülük gösterisi bile yapar. Sonra ilerdeki dersler için ne kadar ödeyeceğine dair bir anlaşma yaparsın onunla."

Jorge Campos gene bir süre sustu, gözlerimin içine bakıyordu.

"Bana iki bin dolar ödeyebileceğinden emin misin?" diye sorarken kayıtsız olmaya çalışan öyle bir tavır takındı ki, o anda hepsinin düzmece olduğunu anladım.

"Ah, evet, rahatlıkla ödeyebilirim," diye yalan söyledim, güven verici bir edayla.

Sevincini saklayamadı.

"Aslanım benim! Aslanım benim!" diye keyifle haykırdı, "Çok eğleneceğiz!"

Yaşlı adam hakkında birkaç genel soru sormaya yeltendim, ama kestirip attı. "Bunları adamın kendisine sakla. Tümüyle sana ait olacak," dedi gülümseyerek.

Sonra bana Birleşik Amerika'daki yaşamını ve oradaki iş

planlarını anlatmaya girişti; beni hayretler içinde bırakarak İngilizce konuşmaya başlamıştı, oysa ben onun tek kelime İngilizce bilmeyen bir sahtekâr olduğunu düşünüyordum.

"İngilizce biliyorsun!" diye haykırdım, şaşkınlığımı gizlemeye kalkmadan.

"Elbette biliyorum, evlat," dedi, konuşmamız boyunca bir daha bırakmadığı yapmacık bir Teksas şivesiyle. "Söyledim sana, seni deniyordum, becerikli misin diye. Öylesin. Aslında oldukça akıllısın diyebilirim."

İngilizceye hâkimiyeti müthişti, ve beni fıkralarla, öykülerle eğlendiriyordu. Potam'a nasıl vardığımızı anlamadık. Şehrin dış mahallelerindeki bir eve doğru yol gösterdi. Arabadan indik. Öne geçti ve İspanyolca bağırarak Lucas Coronado'ya seslendi.

Evin arkasından bir ses, İspanyolca, "Buraya gelin," dedi.

Küçük bir kulübenin arka tarafında, yere serili bir keçi derisinin üstünde bir adam oturuyordu. Çıplak ayaklarıyla tuttuğu bir tahtayı bir çekiç ve bir keskiyle işlemekle meşguldü. Tahta parçasını ayaklarının arasına sıkıştırmış ve şaşılacak kadar iyi bir çömlekçi çarkı oluşturmuştu. Elleriyle keskiyi kullanırken ayaklarıyla tahtayı döndürüyordu. Böyle bir şeyi ömrümde ilk kez görüyordum. Kıvrık bir keskiyle oyuklar açarak bir mask yapmaktaydı. Tahtayı tutan ve çeviren ayaklarına hâkimiyeti olağanüstüydü.

Adam çok zayıftı, köşeli hatlarıyla kuru bir yüzü, çıkık elmacık kemikleri ve koyu, bakırımsı bir teni vardı. Suratının ve boynunun derisi son derece gergindi. Köşeli yüzüne hain bir ifade veren ince, sarkık bir bıyık bırakmıştı. Çok ince kemerli bir gaga burnu ve vahşi bakışlı kara gözleri vardı. Simsiyah kaşları bir kalemle çizilmiş gibiydi; arkaya doğru taranmış simsiyah saçları da öyle. Bundan daha düşmanca bir surat görmemiştim hiç. Bana Mediciler devrinde yaşamış İtalyan ağıcılarını hatırlatıyordu. Lucas Coronado'nun yüzüne dikkatle bakan biri, "suratsız" ve "acımasız"dan daha uygun sıfat bulamazdı.

Bacak kemikleri öyle uzundu ki, tahta parçasını ayakla-

rıyla tutarak otururken dizlerinin omuzlarına değdiğini fark ettim. Biz yaklaşınca çalışmayı bırakıp kalktı. Jorge Campos'dan daha uzundu ve bir ray kadar inceydi. Sanırım bir saygı ifadesi olarak, ayaklarına deri sandaletlerini geçirdi.

"Buyrun, buyrun," dedi, asık suratla.

O anda Lucas Coronado'nun gülümsemeyi bilmediğine dair garip bir duyguya kapıldım.

"Bu ziyareti neye borçluyum?" diye sordu Jorge Campos'a.

Jorge Campos, son derece üstten bakan bir tavırla, "Sana bu genç adamı getirdim," dedi. "Senin dürüst yanıtlar vereceğine kefil oldum."

"Ah, sorun değil, sorun değil," diye güvence verdi Lucas Coronado, beni soğuk bakışlarıyla tartarak.

Ardından Yaqui dili olduğunu tahmin ettiğim başka bir dile geçti. Jorge Campos ile hararetli sohbeti bir süre devam etti. İkisi de ben yokmuşum gibi davranıyorlardı. Sonra Jorge Campos bana döndü.

"Burda küçük bir sorunumuz var," dedi. "Lucas, şenlikler yaklaştığından, bugünlerde kendisinin çok meşgul olduğunu söyledi bana; bu yüzden ona soracağın tüm soruları şu anda değil de, başka bir sefer yanıtlayacak."

"Evet, evet, kesinlikle," dedi Lucas Coronado, İspanyolca. "Başka bir sefer, gerçekten, başka bir sefer."

"Ziyaretimizi kısa kesmemiz gerekiyor," dedi Jorge Campos, "ama seni tekrar getireceğim."

Ayrılırken, Lucas Coronado'ya elleri ve ayaklarını kullanarak gösterdiği müthiş çalışma tekniği ile ilgili hayranlığımı belirtmek istedim. Bana deliymişim gibi baktı, gözleri şaşkınlıkla açılmıştı.

"Mask yapan kimse görmedin mi?" diye tısladı, sıktığı dişlerinin arasından. "Nerelisin sen? Marslı mı?"

Aptallaşmış gibiydim. Tekniğinin benim için oldukça yeni bir şey olduğunu ona açıklamaya çalıştım. Kafama vurmaya hazırlanır gibiydi. Jorge Campos bana dönüp İngilizce ko-

nuşarak, sözlerimle Lucas Coronado'yu incittiğimi söyledi. Dediğine göre, adam övgülerimi yoksulluğuyla ilgili bir kinaye gibi algılamıştı; yoksulluğu ve çaresizliğiyle gizliden gizliye dalga geçtiğimi düşünüyordu.

"Ama tam tersi," dedim, "bence adam muhteşem!"

"Ona böyle bir şey söylemeye kalkma sakın," diye atıldı Jorge Campos. "Bu insanlar çok üstü kapalı biçimlerde hakarete uğramaya ve bunun üstesinden gelmeye alışıktırlar. Onu hiç tanımadığın halde kendisini aşağılamanın ve heykelini tutmak için bir mengene alamamasını alay konusu yapmanın garip olduğunu düşünüyor."

Ne yapacağımı şaşırmıştım. Tek olası bağlantımı berbat etmek, en son isteyeceğim şeydi. Jorge Campos sıkıntımın tamamıyla farkında görünüyordu.

"Masklarından birini satın alsana," diye öğütledi.

Ona arabamla Los Angeles'e kadar mola vermeden gitmek niyetinde olduğumu ve ancak benzin ve yiyecek almaya yetecek kadar param olduğunu söyledim.

"İyi, o zaman deri ceketini ver ona," dedi, sesi ifadesizdi ama güvenilir ve yardımsever bir tavır takınmıştı. "Aksi halde onu kızdırmış olacaksın; adamın aklında bir tek hakaretin kalacak. Sakın ona masklarının güzel olduğunu söyleme. Sadece birini satın al."

Deri ceketimi masklarından biriyle takas etmek istediğimi söylediğimde, Lucas Coronado keyifle sırıttı. Ceketi alıp sırtına geçirdi. Eve doğru yürüdü, ama içeri girmeden önce birkaç garip dönüş yaptı. Dinsel bir sunağa benzeyen bir şeyin önünde diz çöktü ve gerinirmiş gibi kollarını açtı, sonra elleriyle ceketin yanlarını oğuşturdu.

Eve girip içerden gazete kâğıdına sarılı bir paket getirdi ve bana uzattı. Ona birkaç soru sormak istiyordum, ama çalışması gerektiğini söyleyerek özür diledi, ancak eğer istersem başka bir zaman tekrar gelebileceğimi ekledi.

Guaymas kentine dönüş yolunda, Jorge Campos paketi açmamı söyledi. Lucas Coronado'nun beni kandırmadığından emin olmak istiyordu. Paket umrumda bile değildi; tek dü-

şündüğüm Lucas Coronado ile konuşmak için tek başıma tekrar gelebileceğimdi. Mutluydum.

"Ne verdiğini görmem lazım," diye üsteledi Jorge Campos. "Arabayı durdur lütfen. Hiçbir koşulda ve hiçbir nedenle müşterilerimi tehlikeye atmam. Sana bazı hizmetler sunmam için bana para ödedin. O adam gerçek bir şaman; bu yüzden de çok tehlikeli. Onu incittiğin için sana bir büyü çıkını vermiş olabilir. Eğer öyleyse, hemen buralarda bir yere gömmeliyiz onu."

Midem bulandı, arabayı durdurdum. Büyük bir dikkatle paketi çıkardım. Jorge Campos elimden kapıp açtı. İçinde geleneksel tarzda yapılmış üç harika Yaqui maskı vardı. Jorge Campos gayet kayıtsız, ilgilenmeyen bir tavırla, bir tanesini ona vermemin çok uygun olacağını belirtti. Beni daha o yaşlı adama götürmediğine göre, onunla bağlantımı korumalıydım. Masklardan birini ona memnuniyetle verirdim.

"Seçmeme izin verirsen, şunu isterim," dedi, parmağıyla göstererek.

Almasını söyledim. Maskların benim için bir anlamı yoktu, peşine düştüğüm şeyi elde etmiştim nasıl olsa. Öbür iki maskı da pekâlâ verebilirdim, ancak onları antropolog dostlarıma göstermek istiyordum.

"Bu masklar olağanüstü şeyler değil," dedi Jorge Campos. "Kentteki her mağazadan alabilirsin bunları. Onları turistlere satıyorlar burda."

Şehirdeki dükkânlarda satılan Yaqui masklarını görmüştüm. Benimkilere kıyasla çok kaba şeylerdi; Jorge Campos da aslında en iyi maskı seçmişti.

Onu şehirde bıraktım ve Los Angeles'e doğru yola çıktım. Hoşçakal demeden önce, kendisine iki bin dolar borcum olduğunu, zira beni büyük adama götürme çalışmalarına ve rüşvet dağıtmaya şimdiden başlayacağını hatırlattı.

"Bir sonraki gelişinde bana iki bin dolar verebileceğinden emin misin?" diye sordu, cesaretle.

Beni çok zor bir duruma sokmuştu. Ödeyebileceğimden kuşkulu olduğumu, yani doğruyu söylersem, beni terk edece-

ğini düşünüyordum. Apaçık açgözlülüğüne karşın, onun bana yol göstereceğine gene de inanıyordum o sırada.

"Parayı almak için elimden geleni yapacağım," dedim, bağlayıcı olmayan bir ses tonuyla.

"Bundan fazlasını yapmalısın, evlat," diye atıldı sertçe, nerdeyse öfkeyle. "Bu buluşmayı ayarlamak için cebimden para harcayacağım; senden yana güvencem olmalı. Senin çok ciddi bir genç adam olduğunu biliyorum. Araban kaç para eder? Yoksa işinden mi kovuldun?"

Arabamın değerini söyledim, işsiz olduğumu da; ama ancak gelecek ziyaretimde ona parayı nakit olarak getireceğime söz verdiğimde tatmin olmuş göründü.

Beş ay sonra, Jorge Campos'u görmek için Guaymas'a geri döndüm. İki bin dolar o zamanlar oldukça büyük bir paraydı, özellikle de bir öğrenci için. Jorge Campos'un ödemeyi birkaç seferde yapmama belki razı olabileceğini düşünüyordum; bu parayı taksite bağlayabilirsem çok memnun olacaktım.

Guaymas'da Jorge Campos'u hiçbir yerde bulamadım. Lokantanın sahibine sordum. Jorge Campos'un kayboluşu onu da benim kadar hayrete düşürmüştü.

"Birden ortadan yok oldu," dedi. "Eminim işlerini yürüttüğü Arizona'ya, ya da Teksas'a dönmüştür."

Şansımı denemeye karar verip, kendi başıma Lucas Coronado'yu görmeye gittim. Evine vardığımda öğle üstüydü. O da ortalarda yoktu. Komşularına yerini bilip bilmediklerini sordum. Beni saldırgan bir tavırla süzdüler ve yanıtlamaya tenezzül etmediler. Oradan ayrıldım, fakat akşamüstü tekrar uğradım. Hiçbir şey beklemiyordum. Aslında hemen Los Angeles'e geri dönmek için hazırdım bile. Hiç ummadığım halde Lucas Coronado oradaydı, üstelik bana çok dostça davrandı. Tam bir baş belası olduğunu söylediği Jorge Campos'u almadan geldiğim için beni takdir ettiğini içtenlikle belirtti. Yaqui Kızılderilileri içinde bir hain diye söz ettiği Jorge Campos'un kendi soydaşlarını zevkle sömürdüğünden yakındı.

Lucas Coronado'ya getirdiğim birkaç armağanı verdim ve

kendisinden üç mask, nefis bir şekilde işlenmiş bir bastonla bazı çöl böceklerinin kozalarından yapılan ve Yaqui'lerin geleneksel danslarında kullandıkları bir çift çıngıraklı tozluk satın aldım. Sonra onu Guaymas'a akşam yemeğine götürdüm.

Bölgede kaldığım beş gün boyunca Lucas Coronado ile hep birlikteydik; bana Yaqui'lerin tarihi ve toplumsal düzeni, şenliklerinin anlamı ve doğası hakkında bitmez tükenmez bilgiler verdi. Alan çalışması yapmak beni öyle keyiflendirmişti ki, yaşlı şaman hakkında bir şey bilip bilmediğini sormaya çekiniyordum. Sonunda eğrisini doğrusunu düşünmekten vazgeçip, Jorge Campos'un bana son derece ünlü bir şaman olduğuna dair garanti verdiği yaşlı adamı tanıyıp tanımadığını sordum ona. Lucas Coronado çok şaşırmıştı. Bana söylediğine göre ükenin o bölgesinde böyle bir adam yoktu ve Jorge Campos da beni dolandırmaya niyetli bir düzenbazdan başka bir şey değildi.

Lucas Coronado'nun ihtiyar adamın varlığını yadsıdığını işitmek, üzerimde beklenmedik, korkunç bir etki yapmıştı. Alan çalışmasının filan zerre kadar umurumda olmadığını o anda açıkça hissettim. Benim tek derdim o yaşlı adamı bulmaktı. O anda anladım ki, o yaşlı şamanla tanışmak, bir antropolog olarak taşıdığım tutkularla, hedeflerle, hatta fikirlerle bile hiç ilgili olmayan, bambaşka bir şeyin doruk noktasıydı.

Bu tanrının cezası ihtiyarın kim olduğunu şimdi her zamankinden daha fazla merak ediyordum. Düş kırıklığı içinde atıp tutmaya, bağırıp çağırmaya başladım. Ayaklarımı yere vuruyordum. Lucas Coronado bu gösterime epeyce şaşırmıştı. Hayretler içinde beni seyretti, sonra gülmeye başladı. Gülebildiğini hiç düşünmemiştim. Öfke ve düş kırıklığıyla gösterdiğim taşkınlık için özür diledim ondan. Neden bu denli rahatsız olduğumu açıklayamıyordum. Lucas Coronado şaşkınlığımı anlar gibiydi.

"Buralarda böyle şeyler olur," dedi.

Ne kastettiği hakkında hiçbir fikrim yoktu, sormaya da niyetli değildim. Ne kadar kolay gücendiğini bildiğim için korkudan ölüyordum. Yaqui'lerin özelliklerinden biri, çok ça-

buk incinmeleriydi. Kendilerinden başka kimsenin anlayamayacağı kadar incelikle yapılmış hakaretleri yakalamak için ömürleri boyunca tetikte dururlardı.

"Buralardaki dağlarda sihirli varlıklar vardır," dedi, "ve bunlar insanlar üzerinde etkili olabilir. Tam anlamıyla delirtirler onları. İnsanlar bağırıp çağırır, sayıklar, ve sonunda sakinleştiklerinde neden böyle patladıklarını bir türlü anlayamazlar."

"Benim başıma gelen de bu mu, sence?" diye sordum.

"Kesinlikle," diye yanıtladı, kendinden tümüyle emin. "Bir anda çığrından çıkmaya meyillisin zaten, ama aynı zamanda kontrollüsün de. Yalnız bugün pek kontrollü davranamadın. Durup dururken çıldırdın."

"Durup dururken değildi," dedim. "Şu ana dek bilmiyordum, ama tüm çabalarımın itici gücü, bu yaşlı adam."

Lucas Coronado sessizdi. Derin düşüncelere dalmış gibi görünüyordu. Sonra kalkıp bir aşağı bir yukarı gezinmeye başladı.

"Buralarda yaşayıp da tam olarak buralı olmayan bir yaşlı adam tanıyor musun?" diye sordum ona.

Sorumu anlayamamıştı. Karşılaştığım yaşlı Kızılderilinin belki Jorge Campos gibi, başka bir yerde yaşayan bir Yaqui olabileceğini açıkladım ona. Lucas Coronado, Matus'un o yörede oldukça fazla rastlanan bir soyadı olduğunu, ama ilk adı Juan olan hiçbir Matus tanımadığını söyledi. Ümitsiz görünüyordu. Sonra birden aklına bir şey geldi; adam yaşlı olduğuna göre başka bir adı olabilirdi ve belki asıl adını değil de çalışma adını vermişti bana.

"Bildiğim tek yaşlı adam," diye devam etti, "Ignacio Flores'in babası. Ara sıra oğlunu görmeye gelir; ama Meksiko kentinden geliyor buraya. Şimdi düşündüm de, o adam Ignacio'nun babası, fakat o kadar ihtiyar görünmüyor. Ama adam yaşlı. Ignacio da yaşlı. Ancak babası daha genç duruyor."

Fark ettiği şeye içtenlikle güldü. Besbelli o ana dek yaşlı adamın ne kadar genç göründüğü hakkında hiç kafa yormamıştı. Başını sallamaya devam etti, inanamıyormuş gibi. Ben-

se son derece neşelenmiştim.

"Bu o adam!" diye bağırdım, nedenini bilmeden.

Lucas Coronado Ignacio Flores'in nerede yaşadığını bilmiyordu ama yardıma çok istekliydi; beni yakındaki bir Yaqui kasabasına götürdü ve orada bana adamı buldu.

Ignacio Flores iriyarı, şişman bir adamdı, altmışlı yaşlarının ortalarında olmalıydı. Lucas Coronado, bu iriyarı adamın gençliğinde profesyonel bir asker olduğunu ve üzerinde hâlâ bir ordu mensubu havası taşıdığını söyleyerek uyarmıştı beni. Ignacio Flores'in muazzam bir bıyığı vardı; bu bıyık ve gözlerindeki vahşi bakışlarla zalim bir askere benziyordu. Koyu tenliydi. Yaşına karşın saçları simsiyahtı. Güçlü, kulak tırmalayıcı sesi sadece komut vermek için eğitilmiş gibiydi. Bir süvari olduğu izlenimini uyandırmıştı bende. Sanki hâlâ mahmuzları varmış gibi yürüyordu; anlaşılmaz, garip bir nedenden ötürü, adam yürüdükçe mahmuz şakırtısı duyuyordum.

Lucas Coronado beni onunla tanıştırdı, ve Nogales'de karşılaştığım babasını görmek üzere Arizona'dan gelmiş olduğumu söyledi. Ignacio hiç de şaşırmış görünmüyordu.

"Ah, evet," dedi, "babam çok yolculuk eder." Başkaca bir şey söylemeden, bize babasını bulabileceğimiz yeri tarif etti. Bizimle gelmeyecekti; kibarlıktan, sanırım. İzin istedi ve uygun adım uzaklaştı, sanki bir tören kıtasına ayak uydurur gibiydi.

Yaşlı adamın evine Lucas Coronado ile birlikte gitmek için hazırlandım. Ancak o beni kibarca reddetti, onu evine geri götürmemi istiyordu.

"Sanırım aradığın adamı buldun, bence yalnız gitmen gerekir," dedi.

Bu Yaqui Kızılderililerinin ne denli olağanüstü kibar, ancak aynı zamanda ne denli sert olduklarını hayranlıkla düşündüm. Bana Yaquilerin hiç duraksamadan herkesi öldürebilecek vahşiler oldukları anlatılmıştı; ama bana kalırsa en dikkate değer özellikleri nezaketleri ve anlayışlarıydı.

Arabamı Ignacio Flores'in babasının evine sürdüm, ve

orada aradığım adamı buldum.

"Jorge Campos bana neden seni tanıdığı yalanını söyledi acaba," dedim, anlattıklarımın sonuna geldiğimde.

"Yalan söylemedi sana," dedi don Juan, Jorge Campos'un davranışını hoş gören birinin inancıyla. "Kendini yanlış bile tanıtmadı. Senin kolay lokma olduğunu düşünüyordu, seni dolandıracaktı. Ancak planını gerçekleştiremedi, çünkü sonsuzluk hakkından geldi onun. Seninle karşılaştıktan kısa bi süre sonra kaybolduğunu ve asla bulunamadığını biliyor musun?

"Jorge Campos senin için en fazla anlam taşıyan şahsiyetti," diye devam etti. "İkinizin arasında geçenler ne ise, bi tür yol gösterici kopya gibi; çünkü bu senin yaşamını simgeliyor."

"Neden? Ben düzenbaz değilim," diye itiraz ettim.

Güldü, sanki benim bilmediğim bir şeyi biliyor gibiydi. Hemen sonra, eylemlerim, ideallerim, beklentilerim hakkında etraflı bir açıklamanın ortasında buldum kendimi. Ancak garip bir düşünce, kendimi açıklamaya çalışırken duyduğum bu coşkuyla, bazı koşullarda Jorge Campos'a benzeyebileceğimi düşünmeye zorluyordu beni. Bu düşünceyi kabullenemedim, ve bunun aksini kanıtlamak için kullanabildiğim tüm enerjimi işe koştum. Gene de, içimin çok derinlerinde bir yerde, eğer Jorge Campos gibiysem özür dileyecek değilim diye düşünüyordum.

Bu ikilemimden söz ettiğimde don Juan öyle çok güldü ki, az kaldı tıkanıyordu.

"Yerinde olsaydım," dedi, "içimdeki sesi dinlerdim. Sen de Jorge Campos gibi bi düzenbazsan eğer, ne fark eder ki! O, ucuz bi düzenbazdı. Sen daha özenlisin. Bi öyküyü yeniden anlatmanın gücü burda yatar işte. Büyücülerin bunu kullanmasının nedeni budur. Seni içinde var olduğunu aklına bile getirmediğin şeylerle temasa geçirir."

İşte o anda hemen gitmek istedim. Don Juan hislerimin tamamıyla farkındaydı.

"Seni öfkelendiren o yüzeysel sese kulak verme," dedi, buyurgan bir tavırla. "Sana bundan sonra kılavuzluk edecek olan, daha derinlerdeki sesi dinle; gülen sesi. Dinle onu! Ve onunla birlikte gül. Gül! Gül!"

Sözcükleri hipnotik bir buyruk etkisi yapmıştı bende. Elimde olmadan gülmeye başladım. Hiç bu denli mutlu olmamıştım. Maskemden kurtulmuş, özgür hissediyordum kendimi.

"Jorge Campos'un öyküsünü kendine tekrar tekrar, defalarca anlat," dedi don Juan. "Sonsuz bi zenginlik bulacaksın bu öykünün içinde. Her ayrıntı, haritanın bi parçasıdır. Sonsuzluğun doğasıdır bu; kendimizle yüzyüze geleceğimiz o eşiği geçtiğimizde görürüz bunu."

Bana uzun uzun baktı. Eskisi gibi sadece bakış atmıyordu; dikkatle ve sabit bakışlarla bakıyordu bu kez. "Jorge Campos'un yapmaktan kaçınamadığı tek hareket," dedi nihayet, "seni öbür adamla temasa geçirmekti: Lucas Coronado'yla, ki bu adam da Jorge Campos kadar anlamlı senin için; belki daha bile fazla."

Bu iki adamın öyküsünü tekrar anlatırken, Lucas Coronado ile geçirdiğim zamanların Jorge Campos'la birlikteliğimden daha uzun olduğunu fark etmiştim, ancak bu zamanlarda daha az şey olmuştu; çünkü uzun sessizlik anları yaşamıştık. Lucas Coronado pek konuşkan bir adam değildi, ve sessizleştiği zamanlarda beni de aynı havaya sürüklemeyi garip bir şekilde beceriyordu.

"Lucas Coronado senin haritanın öbür yanı," dedi don Juan. "Onun senin gibi bi heykeltraş olmasını garip bulmuyor musun, sanatı için bi sponsor arayan son derece duyarlı bi sanatçı olmasını; tıpkı senin bi zamanlar olduğun gibi? Yaratıcılığını destekleyecek bi kadın, bi sanat aşığı aradığın gibi, o da bi sponsor arıyordu."

Başka bir dehşet verici ikilemin içine düştüm. Yaşantımın bu yanından ona hiç söz etmediğimden kesinlikle emindim; ama tümü gerçekti ve bütün bu bilgileri nasıl elde etmiş olabileceğine hiçbir açıklama getiremiyor, çırpınıp duruyordum.

Gene hemen kalkıp gitmek istedim. Ama yeniden, içimde çok derinlerde bir yerden gelen ses bu isteği bastırdı. Hiç kendimi zorlamadan, içtenlikle gülmeye başladım. Don Juan'ın bu bilgiyi nerden aldığı, çok derinlerde bir parçamın umrunda bile değildi. Bir şekilde edinmiş olduğu bu bilgiyi zarafetle ve işbirliği yapar biçimde sergilemesi, izlenmesi çok hoş bir manevraydı. Yüzeysel yanımın öfkelenip ayrılmaya kalkmasının hiç önemi yoktu.

"Çok iyi," dedi don Juan, sırtıma kuvvetle vurarak, "çok iyi."

Bir an dalgın ve düşünceli durdu; sıradan, göze görünmeyen bir şeyler görür gibiydi.

"Jorge Campos ve Lucas Coronado, bi eksenin iki ucu," dedi. "O eksen sensin; bi uçta yalnız kendini düşünen, acımasız, utanmaz bi çıkarcı, iğrenç, ama dayanıklı. Öbür uçta ise aşırı duygusal, acılar içinde bi sanatçı, zayıf ve savunmasız. Bu, senin yaşantının haritası olabilirdi; eğer bi başka olasılık, sen sonsuzluğun eşiğini aştığında beliren olasılık çıkmasaydı. Beni aradın, ve buldun; böylece eşiği geçmiş oldun. *Sonsuzluğun niyeti*, bana senin gibi bi insanı aramamı söylemişti. Seni buldum; böylece eşiği kendim de geçmiş oldum."

Konuşma o noktada sona erdi. Don Juan her zamanki mutlak sessizlik devrelerinden birine girmişti. Ancak günün sonunda, çıktığımız uzun yürüyüşümüzden eve dönüp serinlemek için çardağın altına oturduğumuzda sessizliğini bozdu.

"Seninle Lucas Coronado arasında, ve de seninle Jorge Campos arasında olup bitenleri yeniden anlattığında," diye devam etti don Juan, "ben çok rahatsız edici bi etmen buldum; umarım bunun sen de farkındasındır. Benim için, bu bi yora. Bi devrin sonuna işaret ediyor; oradaki hiçbi şeyin kalıcı olamayacağını gösteriyor. Çok dayanıksız öğeler getirdi seni bana. Hiçbiri kendi başına ayaktagene deamazdı. Senin anlattıklarından çıkardığım, bu."

Don Juan'ın bir gün bana Lucas Coronado'nun ölümcül bir hastalığı olduğunu söylediğini anımsadım. Kendisini ağır ağır tüketen bir sağlık sorunu vardı.

"Kendini sağaltması için ne yapması gerektiği hakkında oğlum Ignacio ile haber yolladım ona," diye don Juan devam etti, "ama bunun saçmalık olduğunu düşünüyor ve duymak bile istemiyor. Lucas'ın suçu değil bu. Tüm insan ırkı hiçbi şey duymak istemiyor. Yalnız işitmek istediklerini duyuyorlar."

Anımsadığıma göre Lucas Coronado'nun fiziksel acılarını ve manevi ıstırabını hafifletmek için kendisine neler söyleyebileceğimi bana anlatması konusunda don Juan'ı ikna etmiştim. Don Juan bunları anlatmakla kalmayıp, Lucas Coronado'nun istediği takdirde kendini kolaylıkla iyileştirebileceğini iddia etmişti. Ancak don Juan'ın mesajını aktardığımda Lucas Coronado bana aklımı kaçırmışım gibi baktı. Sonra gayet ustaca, ve şayet bir Yaqui olsaydım son derece aşağılayıcı olacak bir tavırla, birisinin yersiz ısrarlarına maruz kalmayıp da sıkıntıdan ölme raddelerine gelmiş birinin çehresini takındı. Ancak bir Yaqui Kızılderilisinin bu denli mahir olabileceğini düşünmüştüm.

"Böyle şeylerin bana yararı olmaz," dedi sonunda, meydan okuyan bir ifadeyle, anlayışımın kıtlığına kızarak. "Zaten hiç fark etmez. Hepimiz öleceğiz. Ama umudumu yitirdiğimi düşünmeye kalkmayasın. Devlet bankasından bir miktar para alacağım. Ekinlerim için avans alacağım; beni iyileştirecek şeyi alabilmek için param olacak, böylece. Bu şeyin adı Vi–ta–mi–nol."

"Vitaminol nedir?" diye sordum.

"Radyoda reklamı yapılan bir şey," dedi, bir çocuğun masumiyetiyle. "Her şeyi iyileştiriyor. Her gün et, balık, ya da tavuk yemeyen insanlar için öneriliyor. Benim gibi kıt kanaat geçinen insanlar için tavsiye ediyorlar."

İşte o anda, Lucas Soronado'ya yardım etme hevesim yüzünden, Yaquiler gibi aşırı duyarlı varlıkların toplumunda yapılabilecek en büyük hatayı işledim: Vitaminol alması için para vermeyi önerdim ona. Gözünü dikip bakışındaki soğukluk, onu ne kadar derinden yaraladığımı açıkça gösteriyordu. Ahmaklığım affedilecek gibi değildi. Lucas Coronado, gayet

yumuşak, Vitaminol'u kendi alabilecek kadar parası olduğunu söyledi.

Don Juan'ın evine geri döndüm. Ağlamak üzereydim. Heveskârlığım yanlış yola itmişti beni.

"Böyle şeyler için tasalanıp enerjini boşa harcama," dedi don Juan, soğuk bir tavırla. "Lucas Coronado bi kısır döngünün içine hapsolmuş durumda; ama sen de öylesin. Herkes öyle. Onun Vitaminol'u var; her şeyi iyileştireceğine, sorunlarının hepsini çözeceğine güvendiği. Şu anda almaya gücü yetmiyor, ama eninde sonunda yeteceğine dair büyük umutları var."

Don Juan delici bakışlarını üzerime dikti. "Sana Lucas Coronado'nun edimlerinin senin yaşantının haritası olduğunu söylemiştim," dedi. "İnan bana, öyleler. Lucas Coronado sana Vitaminol'u işaret etti, ve bunu öyle güçlü ve acı verici biçimde yaptı ki, seni incitti ve ağlattı."

Sonra don Juan sustu. Uzun ve son derece etkili bir sessizlikti. "Ve bana ne demek istediğimi anlamadığını söyleme," dedi. "Öyle ya da böyle, her birimizin kendine göre bi Vitaminol'u var."

Don Juan Kimdi Aslında?

DON JUAN'LA KARŞILAŞMAMIZIN kendisinin duymak istemediği kısmı, evine adım attığım o kader günündeki duygularıma ve izlenimlerime ilişkindi: beklentilerimle durumun gerçekliği arasındaki çelişki, ve hayatımda işittiğim en çılgın düşünceler demetinin içimde yarattığı etkiydi bunlar.

"Olayları anlatmaktan çok itirafta bulunuyor gibisin," demişti bir keresinde, bütün bunları ona anlatmak istediğimde.

"Daha fazla yanılamazsın, don Juan," diye başlamıştım,

ama hemen sustum. Bana bakışında bir şey vardı; haklı olduğunu anlayıvermiştim. Ne söylesem yalnızca laf kalabalığı ve dalkavukluk gibi duracaktı. Ancak ilk gerçek buluşmamızda olanlar benim için deneyüstü bir önem taşıyordu; nihai sonuçlar doğurmuş bir olaydı bu.

Nogales, Arizona'daki otobüs terminalinde don Juan'la ilk karşılaşmam sırasında bana olağandışı bir şey olmuştu, ama kendimi gösterme kaygım yüzünden etkisi hafifleyerek gelmişti üzerime. Don Juan'ı etkilemek istiyordum, ve buna uğraşırken bütün dikkatim deyim yerindeyse kendimi satma üzerine odaklanmıştı. Unutulmuş olayların garip tortusu belirmeye başladığında aradan aylar geçmişti.

Bir gün durup dururken, hiç düşünüp taşınmadan, don Juan'la ilk karşılaşmama ilişkin atladığım bir şeyi olağanüstü bir açıklıkla hatırlayıverdim. Adımı söylemek üzereyken beni durdurduğunda gözlerimin içine bakmış ve bakışıyla beni uyuşturmuştu. Ona kendim hakkında anlatabileceğim bitmez tükenmez şeyler vardı daha. Bakışı beni tümüyle engellemişti, yoksa bilgim ve değerim hakkında saatlerce izahat verebilirdim.

Bu yeni aymanın ışığında, orada başımdan geçenlerin tümünü yeniden gözden geçirdim. Vardığım kaçınılmaz sonuca göre, yaşadığım şey, beni var eden gizemli bir tür akımın kesilmesiydi, daha önce hiç kesilmemiş olan bir akımdı bu, en azından don Juan'ın yaptığı biçimde kesilmemişti. Yaşadığım fiziksel deneyimi arkadaşlarıma tanımlamaya çalıştığımda garip bir ter tüm bedenimi kaplamaya başlıyordu, don Juan'ın bana o şekilde baktığında da aynı ter basmıştı bana, ve o anda yalnızca tek kelime etmekten değil, herhangi bir şey düşünebilmekten bile âciz kalmıştım.

Bundan sonra bir süre bu kesilmenin fiziksel duyumu üzerinde kafa yordum, ama hiçbir mantıklı açıklama bulamadım. Don Juan beni hipnotize etmiş olmalı diye düşündüm bir süre, ama belleğim bana hiçbir hipnotik buyruk vermediğini, dikkatimi tuzağa düşürebilecek hiçbir harekette de bulunmadığını söylüyordu. Aslında bana sadece bir bakış atmıştı. Ba-

na gözlerini uzun bir süre üzerime dikmiş gibi gelmesinin nedeni, o bakışın yoğunluğuydu. Zihnime saplanmış, fiziksel olarak derinden altüst etmişti beni.

Nihayet don Juan'ı tekrar karşımda bulduğumda ilk fark ettiğim, onu bulmaya çalıştığım bütün o süre boyunca hayalimde canlandırdığım insana zerre kadar benzemediğiydi. Otobüs terminalinde rastladığım adamın bir imgesini yaratmış, ve bunu her gün sözüm ona yeni ayrıntılar hatırlayarak geliştirmiştim. Zihnimdeki yaşlı bir adamdı; hâlâ çok güçlü ve çevik, ancak çelimsizdi. Karşımdaki adam ise kaslı ve sağlamdı. Hareketleri kıvraktı, ama çevik sayılmazdı. Adımları güçlü, ve aynı zamanda hafifti. Canlılık ve irade gücü yayılıyordu üzerinden. Belleğimdeki anılar gerçek olana hiç uymuyordu. Kısa beyaz saçları ve çok koyu bir teni olduğunu düşünmüştüm. Saçları düşündüğümden uzundu ve hayal ettiğim kadar beyaz değildi. O kadar koyu tenli de değildi. Yaşından dolayı yüz hatlarının bir kuşu andırdığına yemin edebilirdim. Ama bu da yanlıştı. Yüzü dolgun, adeta yuvarlaktı. Adamın ilk göze çarpan özelliği, dans eden garip bir ışıltıyla parlayan koyu renkli gözleriydi.

Daha önceleri onu düşünürken tümüyle atladığım bir şey de atletik görünümüydü. Omuzları geniş, karnı düzdü, yere çok sağlam basıyordu. Dizlerinde dermansızlıktan, bacaklarında titreklikten eser yoktu. Bacaklarında ve kollarında hafif bir sarsılma fark ettiğimi düşünmüştüm; sanki sinirli ve huzursuzmuş gibi. Boyunu da bir yetmiş civarında anımsıyordum ki bu da gerçek boyundan on santim daha kısaydı.

Don Juan beni görmekten şaşırmışa hiç benzemiyordu. Ona kendisini bulmamın ne denli güç olduğunu anlatmak istedim. Zorlu çabalarım için onun tarafından tebrik edilmeyi beklerken, o yalnızca muzip bir tavırla güldü bana.

"Çabaların önemli değil," dedi. "Önemli olan yerimi bulmuş olman. Otur, otur," dedi, çardağının altındaki boş ambalaj kutularından birine doğru yol göstererek, ve sırtıma vurdu, ama bu pek dostça bir vuruş sayılmazdı.

Aslında bana hiç dokunmamış olduğu halde, sırtıma bir

şamar vurmuş gibi hissetmiştim. Bu sözde–şamar, birdenbire belirip ne olduğunu kavrayamadan kaybolan garip, dengesiz bir duyum yaratmıştı bende. Bu duyumdan içimde kalan tuhaf bir huzurdu. Kendimi rahat hissediyordum. Zihnim bir kristal kadar berraktı. Hiçbir beklentim, hiçbir tutkum kalmamıştı. Varlığımın işareti olan terli avuçlarım, olağan sinirliliğim yok oluvermişti aniden.

"Şimdi sana söyleyeceğim her şeyi anlayacaksın," dedi don Juan, tıpkı otobüs terminalinde yapmış olduğu gibi gözlerimin içine bakarak.

Normal olarak, sözlerini gelişigüzel söylenmiş, belki biraz tumturaklı laflar olarak almam gerekirdi, ama bu kez tek yapabildiğim, söylediği her şeyi anladığıma dair ona içtenlikle ve tekrar tekrar güvence vermek olmuştu. Gözlerimin içine gene o yırtıcı keskinlikle bakıyordu.

"Ben, Juan Matus'um," dedi, karşıma, bir metre kadar uzağımdaki bir başka ambalaj kutusuna otururken. "Bu benim adım; bunu söylüyorum, çünkü onunla, benim bulunduğum tarafa geçmen için sana bi köprü oluşturuyorum."

Tekrar konuşmaya başlamadan önce bir an beni süzdü.

"Ben bi büyücüyüm," diye devam etti. "Yirmi yedi kuşaktır varlığını sürdüren bi büyücüler silsilesine mensubum. Ben kendi kuşağımın nagualıyım."

Bir grup büyücüye liderlik eden kendisi gibi kişilere "nagual" denildiğini, bunun her kuşakta kendisini diğerlerinden ayıran belirli bir enerji biçimlenmesine sahip büyücüler için kullanılan geniş kapsamlı bir terim olduğunu açıkladı. Üstünlüğü ya da aksini, ya da benzer türden bir şeyi tanımlayan bir terim değildi bu; sorumluluk alma kapasitesi ile ilgiliydi.

"Sadece nagual," dedi, "yoldaşlarının kaderinden sorumlu olacak enerji kapasitesine sahiptir. Tüm yoldaşları bunu bilir ve kabul ederler. Nagual erkek ya da kadın olabilir. Benim silsilemi kuran büyücülerin zamanında, kural gereği nagualar kadındı. Doğal yaratıcılıkları—dişiliklerinin sonucu—silsilemi zar zor kurtulabildiği uygulamaların batağına soktu. Sonra erkekler yönetimi aldılar ve silsilemi şimdilerde zar zor

kurtulabildiği ahmaklıkların batağına soktular"

"İki yüz yıl kadar önce yaşamış olan nagual Lujan'ın zamanından beri," diye devam etti, "bi erkek ve bi kadının paylaştığı çabalara ilişkin müşterek bi bağ oluşturuldu. Erkek nagual sağduyu, kadın nagual yenilik getirir."

Bu noktada ona hayatında bir nagual kadın olup olmadığını sormak istedim, ama dikkatimin yoğunluğu sorumu biçimlendirmeme izin vermiyordu. Benim yerime o seslendirdi sorumu.

"Hayatımda bi nagual kadın var mı?" diye sordu. "Hayır, yok. Ben yalnız bi büyücüyüm. Yoldaşlarım var, ama. Şu anda buralarda değiller."

Bastırılamayacak güçte bir düşünce düştü aklıma. O anda, Yuma'daki bazı insanların, don Juan'ın büyücülükte çok hünerli görünen bir grup Meksikalı adamla dolaştığını söylediklerini hatırlamıştım.

"Bi büyücü olmak," diye devam etti don Juan, "cadılık uğraşları içinde olmak, insanları etki altına almak için çalışmak, ya da iblisler tarafından yönetilmek anlamına gelmez. Büyücü olmak, hayal edilemeyecek şeyleri olabilir kılacak bi farkındalık düzeyine erişmek demektir. 'Büyücülük' terimi büyücülerin yaptıklarını ifade edebilmek için yetersiz kalıyor; 'şamanizm' terimi de öyle. Büyücülerin eylemleri sadece soyut olan, insani özellikler taşımayan âlemdedir. Büyücüler, sıradan insanın arayışlarıyla hiç ilgisi olmayan bi amaca ulaşmak için mücadele verirler. Büyücülerin emelleri, *sonsuzluğa* erişmek ve onun bilincine varmaktır."

Don Juan büyücülerin işinin *sonsuzlukla* yüz yüze gelmek olduğunu söyleyerek devam etti; dediğine göre, tıpkı bir balıkçının denize dalması gibi her gün *sonsuzluğun* içine dalıyorlardı. Bu öyle ezici bir işti ki, büyücüler onun içine girmeyi göze almadan önce isimlerini dile getirmek zorundaydılar. Nogales'de, aramızda herhangi bir etkileşim olmadan önce adını belirttiğini hatırlattı bana. Bu yöntemle, sonsuzun önünde bireyselliğini beyan etmiş oluyordu.

Anlattıklarını eşsiz bir açıklıkla anlamıştım. Daha fazla

aydınlatmasını istediğim bir şey yoktu. Zihnimin keskinliği beni hayrete düşürmeliydi, ama hiç şaşırmamıştım. O anda anladığım, aslında hep kristal berraklığında olduğum, ancak bir başkasının yararına budalayı oynadığımdı.

"Hiç haberin olmadan," diye don Juan devam etti, "seni geleneksel bi arayış yolculuğuna başlattım. Sen benim aramakta olduğum adamsın. Benim arayışım seni bulduğumda sona ermişti, senin arayışın da şu anda, beni bulduğunda sona ermiş oldu."

Don Juan, kuşağının nagualı olarak, silsilesinin devamını garantilemek için uygun olan belirli bir enerji biçimlenmesine sahip bir birey aramakta olduğunu açıkladı bana. Dediğine göre, art arda yirmi yedi kuşağın her birindeki nagual, belli bir noktada yaşamının en sinir bozucu deneyimine girişmişti: yerini alacak kişinin aranışıydı bu.

Doğrudan gözlerimin içine bakarak, insanoğullarını büyücülere dönüştüren şeyin, enerjiyi evrendeki akışı içinde algılama yetileri olduğunu, ve büyücülerin bir insanoğlunu bu şekilde algıladıklarında ışıltılı bir küre ya da yumurta biçiminde bir figür olarak gördüklerini belirtti. İddiasına göre, insanoğulları enerjiyi evrendeki akışı içinde görme yetisini taşımakla kalmıyor, onu aslında görüyorlardı da, ancak düşünsel düzeyde bunun bilincinde değildiler.

Hemen ardından, büyücülerin üstünlüğüne ilişkin en can alıcı noktayı ortaya koydu; genel farkındalık durumuyla, bir şeyin düşünsel düzeyde bilincinde olmanın ayrımını. Tüm insanoğullarını enerjiyi doğrudan görmelerine izin verecek farkındalığa genel anlamda sahip olanlar diye, büyücüleri ise enerjiyi doğrudan gördüğünün düşünsel düzeyde bilincinde olan yegâne insanlar olarak sınıflandırıyordu. Sonra "farkındalığı" enerji, "enerji"yi de asla durağan olmayan, daima kendiliğinden devinen sürekli bir akış olarak tanımladı. Bir insanoğlu görüldüğünde, onun evrendeki en gizemli güç olan ve enerji alanlarını bağdaşık bir birim halinde bir arada tutan, bağlayıcı, yapıştırıcı, titreşimli bir güç tarafından toplanmış bir enerji alanları kümesi olarak algılandığını belirtti. Ardından, nagualın, her kuşaktaki öbür büyücüler tarafından tek bir

ışıltılı küre yerine üst üste birleşmiş iki ışıltı küresi takımı olarak görülebilen özel bir büyücü olduğunu açıkladı.

"Bu çift olma özelliği," diye devam etti, "nagualın sıradan bi büyücü için yapması oldukça zor olan manevraları gerçekleştirmesine olanak tanır. Örneğin, nagual bizi bağdaşık bi birim halinde tutan güç konusunda uzmandır. Nagual tüm dikkatini o güç üzerinde çok kısa bi an tutarak karşısındaki insanı uyuşturabilir. Otobüs terminalinde sana yaptığım buydu; çünkü ben, ben, ben, ben, ben, ben, ben salvonu durdurmak istedim. Beni bulmanı ve palavrayı kesmeni istiyordum.

"Benim silsilemin büyücüleri," diye don Juan sözlerini sürdürdü, "bi çift varlığın—bi nagualın—mevcudiyetinin bizim için her şeyi açıklığa kavuşturmaya yeterli olduğunu iddia ettiler. İşin garip yanı, nagualın varlığının bunu gizli saklı bi yolla yapmasıdır. Öğretmenim nagual Julian'ı tanıdığımda bu benim de başıma gelmişti. Varlığı yıllarca zihnimi karmakarışık etti, çünkü onun çevresindeyken açık seçik düşünebiliyor, ama o uzaklaştığında her zamanki ahmaklığıma geri dönüyordum."

"Benim bi ayrıcalığım vardı," diye devam etti don Juan, "ben aslında iki nagualla tanışıp onlarla birlikte yaşadım. Nagual Julian'ın hocası nagual Elias'ın isteği üzerine, gidip altı yıl boyunca onunla kaldım. Beni o yetiştirdi, denebilir. Bu ender bulunan bi ayrıcalıktı. Bi nagualın gerçekte ne olduğunu izlemek için bi saha kenarı koltuğu edinmiştim. Nagual Elias ve nagual Julian birbirlerinden son derece farklı mizaca sahip iki insandılar. Nagual Elias daha sessizdi; sessizliğinin karanlığında kaybolmuş gibiydi. Nagual Julian ise tumturaklı konuşmasını hiç kesmeyen bi gevezeydi. Kadınların başını döndürmek için yaşıyordu sanki. İnsanın hayal edebileceğinden daha fazla kadın vardı hayatında. Ancak her ikisi de içlerinde bi şey bulunmaması açısından şaşırtıcı biçimde benzerdiler. İçleri boştu. Nagual Elias bilinmeyen yerlere ait hayret verici, etkileyici bi öyküler derlemiydi. Nagual Julian ise insanı gülmekten yerlere seren bi öyküler derlemi. Ne zaman onların içindeki insanı yakalamaya çalışsam, gerçek insanı; örneğin babamın içindeki gerçek insanı görebildiğim gibi, ya

da tanıdığım herkesin içindeki gerçek insanı; hiçbi şey bulamazdım böyle anlarda. Onların içinde gerçek bi insan yerine, kim oldukları bilinmeyen kişiler hakkında bi demet öykü vardı. Her ikisinin de üslubu kendine özgüydü, ama nihai sonuç hep aynıydı: boşluk; dünyayı değil de *sonsuzluğu* yansıtan bi boşluk."

Don Juan anlatısını sürdürdü ve kişinin ister bilerek, ister benim durumumda olduğu gibi haberi olmadan *sonsuzluktaki* özel bir eşiği geçtiği andan itibaren artık başına gelen hiçbir şeyin sadece kendi etkinlik alanında kalmadığını, *sonsuzluk* âleminin sınırları içine girdiğini açıkladı.

"Arizona'da karşılaştığımızda, her ikimiz de özel bi eşiği atladık," diye devam etti. "Ve bu eşiği koyan bizler değildik; bunu yapan sonsuzluğun kendisiydi. *Sonsuzluk*, yani bizi saran her şey." Bunu söylerken kollarını iki yana açmıştı. "Benim silsilemin büyücüleri buna *sonsuzluk*, tin, ya da *farkındalığın karanlık denizi* derler; ve onun her yerde var olan bi şey olduğunu ve yaşamlarımıza hükmettiğini söylerler."

Söylediği her şeyi gerçekten anlayabiliyordum; ancak hangi tanrının cezası konuda konuştuğundan haberim yoktu. Eşiği geçmenin kaza eseri mi olduğunu, şansın hükmettiği, önceden kestirilmesi mümkün olmayan koşullar sonucunda mı gerçekleştiğini sordum. Onun ve benim adımlarıma kılavuzluk edenin sonsuzluk olduğunu, ve şans eseriymiş gibi görünen koşullara aslında *sonsuzluğun etkin yanının* hükmettiğini söyledi. Buna niyet diyordu.

"Seninle beni bi araya getiren," diye devam etti, "*sonsuzluğun niyetiydi*. Bu *sonsuzluğun niyetinin* ne olduğunu saptamak imkânsız, ancak o orada, senin ve benim olduğum kadar gerçek. Büyücüler ona *havadaki ürperti* derler. Büyücülerin avantajı *havadaki ürpertinin* var olduğunu bilmeleri ve fazla gürültü patırtı etmeden ona boyun eğmeleridir. Büyücüler için kafa yormak, merak etmek, tahminler yürütmek yoktur. Ellerindeki tek olasılığın *sonsuzluğun niyeti* ile birleşmek olduğunu bilir ve sadece bunu yaparlar."

Bu sözlerden daha açık bir şey olamazdı benim için. Bana kalırsa anlattıklarının doğruluğu öylesine ortadaydı ki, bu

denli saçma iddiaların nasıl böyle mantıklı görünebildiği üzerinde kafa yormama bile meydan vermiyordu. Don Juan'ın tüm söylediklerinin herkesçe malum bir gerçek olduğunu bilmekle kalmıyor, kendi varlığıma bakarak bunu doğrulayabiliyordum da. Anlattığı her şey hakkında bilgim vardı. Betimlediği her dönemeci yaşamış olduğumu duyumsuyordum.

Konuşmamız orada bitti. İçimde bir şey sönmüştü sanki. İşte o anda keçileri kaçırdığım düşüncesi geçti aklımdan. Tekinsiz açıklamalarla gözlerim bağlanmış ve akla uygun her türlü nesnellik duyumunu yitirmiştim. Bu yüzden don Juan'ın evinden tam bir telaş içinde çıktım, görünmeyen bir düşmana karşı duyduğum korku iliklerime işliyordu. Don Juan benimle birlikte arabama kadar yürüdü, içimde olup bitenlerin tümüyle farkındaydı.

"Kaygılanma," dedi, elini omzuma koyarak. "Delirmiyorsun. Hissettiğin sonsuzluğun hafif bi dokunuşuydu."

Zaman geçtikçe, don Juan'ın iki öğretmeni hakkında söylediklerini yerine oturtabildim. Don Juan Matus kesinlikle tanımladığı o iki adam gibiydi. Onun, ikisinin olağanüstü bir harmanı olduğunu söyleyecek kadar ileri gidebilirdim; bir yanda son derece sessiz ve iç gözlemci, öte yanda son derece açık ve komik. Bir nagualın ne olduğu hakkında en kusursuz yorum, onu bulduğum gün söylediği sözlerdeydi: nagual boştu; ve bu boşluk dünyayı değil, *sonsuzluğu* yansıtıyordu.

Don Juan Matus'a ilişkin hiçbir şey bundan daha doğru olamazdı. Boşluğu, *sonsuzluğu* yansıtıyordu. Kendi adına hiçbir taşkınlığı, benliği hakkında hiçbir iddiası yoktu. Yakınma ya da pişmanlık ihtiyacının zerresi yoktu onda. Onunki hiçbir şeyi çantada keklik saymayan bir noktaya ulaşmış bir savaşçı-gezginin boşluğuydu. Hiçbir şeye olduğundan az ya da çok değer biçmeyen bir savaşçı-gezgindi o. Hiç kimsenin ne kadar çabalasa da bütün o karmaşıklığın birleştiği ek yerini asla bulamayacağı sonsuz bir zarafete sahip, sessiz, disiplinli bir savaşçıydı.

Bir Devrin Sonu

Günlük Yaşamın Derin Kaygıları

SONORA'YA, DON JUAN'I görmeye gittim. Hayatımdaki en ciddi olayı yaşadığım o anları tartışmak zorundaydım. Öğüdüne ihtiyacım vardı. Evine vardığımda, selamlaşma gibi formalitelere bile zor dayanabildim. Oturdum ve telaşla anlatmaya giriştim.

"Sakin ol, sakin ol," dedi don Juan. "Hiçbi şey o kadar kötü olamaz."

"Bana ne oluyor, don Juan?" diye sordum. Yanıt almak

için değil de etkileyici olmak için sormuştum bunu.

"*Sonsuzluğun işleyişi*," diye cevap verdi. "Benimle karşılaştığın gün algılama biçimine bi şey oldu. Sinirliliğin zamanının dolduğunu bilinçaltı düzeyde anlamış olmandan kaynaklanıyor. Bunun farkındasın, ama düşünsel düzeyde bilincinde değilsin. Zamanının olmadığını hissediyorsun ve bu seni sabırsızlaştırıyor. Belirli bi anda, benim ya da onların yaşamında tüm bi devir kapanmıştı. Şimdi sıra sende. Zamanın bitti, hepsi bu."

Ardından, bana olanların tümünü anlatmamı istedi. Tam bir anlatı olmalı, dedi, hiçbir ayrıntı atlanmamalı. Baştan savma tanımlamalar peşinde değildi. Beni rahatsız eden şeyin tüm etkisini dile getirmemi istiyordu.

"Bu konuşmayı senin dünyanda dedikleri gibi, kitabına göre yapalım," dedi. "Resmi konuşmaların âlemine girelim."

Don Juan eski çağ Meksika'sı şamanlarının teklifsiz konuşmalara karşı resmi konuşmalar fikrini geliştirdiklerini ve her ikisini de çömezlerini eğitme ve yönlendirmede araç olarak kullandıklarını açıkladı. Onlar için resmi konuşmalar, çömezlerine öğrettikleri ya da söyledikleri her şeyin zaman zaman özetlenmesi içindi. Teklifsiz konuşmalar ise, irdelenen olayın dışında hiçbir şeye gönderme yapmaksızın açıklamalarda bulunulan gündelik aydınlatmalardı.

"Büyücüler hiçbi şeyi kendilerine saklamazlar," diye devam etti. "İçlerini bu şekilde boşaltmak, büyücülerin bi manevrasıdır. Onları benliğin kalelerini terk etmeye yöneltir."

Yaşantımdaki koşulların iç gözlemci olmama asla fırsat vermediğini söyleyerek öyküme başladım. Anımsayabildiğim ilk günlerimden bu yana gündelik yaşamım hep ivedi çözümler gerektiren pratik sorunlarla ağzına kadar doluydu. En sevdiğim amcamın, noel ya da doğum günlerim için hiç armağan almamış olduğumu öğrendiğinde nasıl dehşete düştüğünü anlattığını hatırlıyordum. Bunu söylediğinde, ben babamın ailesinin evine yerleşeli fazla olmamıştı. Durumumun adaletsizliğine üzüldüğünü söylüyordu. Özür bile dilemişti, kendisinin bununla hiç ilgisi olmadığı halde.

"Bu berbat bir şey, oğlum," demişti, allak bullak olmuş bir halde. "Yapılan haksızlıkların düzeltilme zamanı geldiğinde yüzde yüz arkanda olduğumu bilmelisin."

Bana haksızlık eden insanları affetmem için hiç durmadan üsteliyordu. Söylediklerinden, keşfettiği bu konuda babama karşı gelmemi ve onu tembellik ve ihmalkârlıkla suçlayıp, elbette sonra da affetmemi istediği izlenimini edinmiştim. Kendimi hiç de haksızlığa uğramış hissetmediğimi göremiyordu. Benden beklediği, ruhsal olarak incitici bir davranışa maruz kaldığım anda hemen karşılık vermemi sağlayacak iç gözlemci bir yapı gerektirmekteydi. Amcama bunu düşüneceğimden emin olmasını söylemiştim, ama o anda yapamazdım bunu; zira tam o sırada oturma odasında beni bekleyen kız arkadaşım acele etmemi işaret edip duruyordu.

Bunun üzerinde düşünme fırsatım hiç olmadı, ama amcam babamla konuşmuş olmalı ki, ondan bir armağan aldım, kurdeleyle filan özenle sarılmış bir paketti bu, üzerinde "Üzgünüm" yazan küçük bir de kart vardı. Merak ve heyecanla kâğıtları açtım. Karton kutusunun içinde çok güzel bir oyuncak duruyordu, bacasına takılı bir kurma anahtarı olan minicik bir gemiydi bu, çocukların küvette banyo yaparken oynayabilecekleri türden bir şey. Babam on beş yaşına geldiğimin ve artık her bakımdan bir erkek olduğumun farkında bile değildi.

Erişkin yıllarıma doğru dürüst bir iç gözlem yapamadan vardığım için, yıllar sonra bir gün kendimi gittikçe artan garip bir duygusal çalkantıyla boğuşur bulduğumda bu epey alışılmadık bir şey oldu benim için. Göz ardı ettim bunu; zihnin ya da bedenin belirli aralıklarla hiç nedensiz eyleme geçtiği, ya da belki bedenin kendi biyokimyasal işlemleri sonucu tetiklendiği doğal bir süreç olduğuna yordum. Hiç düşünmedim üzerinde. Ancak bu çalkantı giderek büyüdü ve onun baskısı altında artık tek yapmam gerekenin yaşamımda köklü bir değişiklik olduğuna inanmaya başladım. Yaşantımı yeniden düzenlememi isteyen bir şey vardı içimde. Bu her şeyi yeniden düzenleme dürtüsü tanıdıktı. Geçmişte de hissetmiştim onu,

ama uzun zamandır uykudaydı.

Kendimi antropoloji eğitimime adamıştım, ve bu öyle güçlü bir adayıştı ki, antropoloji okumaktan vazgeçmek esaslı değişiklik planlarımın içinde asla yer almadı. Aklıma ilk gelen, okul değiştirip Los Angeles'tan uzakta bir yere gitmekti.

Bu denli büyük bir değişikliğe girişmeden önce, deyim yerindeyse ortalığı bir kolaçan etmeye karar verdim. Başka bir kentteki bir okula bütün yaz programı sınıfları için kayıt yaptırdım. Benim için derslerin en önemlisi, And'lardaki Kızılderililer üzerinde en önde gelen otorite sayılan bir hoca tarafından verilendi. Eğer çalışmalarımı duygusal açıdan daha kolay ulaşabileceğim bir bölge üzerinde odaklarsam, zamanı gelince ciddi bir alan çalışması yapmaya daha çok fırsatım olacağına inanıyordum. Güney Amerika konusundaki bilgimin oradaki herhangi bir Kızılderili toplumuna girmemi kolaylaştıracağını düşünmekteydim.

Okula kayıt yaptırırken, arkadaşlarımdan birinin ağabeyi olan bir psikiyatrın yanında araştırma asistanı olarak bir iş buldum. Adam, bir grup genç erkek ve kadının okulda aşırı çalışma, gerçekleştirilemememiş beklentiler, evde anlaşılmama, düş kırıcı aşk ilişkileri, vb. olgulardan kaynaklanan sorunları hakkındaki soru-cevap seanslarından yapılmış alıntıların içerik çözümlemesini yapmak istiyordu. Ses bantları beş yıldan eskiydi ve imha edileceklerdi; ama bundan önce her makaraya rasgele bir numara verilecekti, bir rasgele sayılar şeması izlenerek psikiyatr ve araştırma asistanları tarafından seçilen bantlar çözümlenecek alıntılar için taranacaktı.

Yeni okuldaki ilk gün, antropoloji profesörü akademik alandaki iyi niyetlerini dile getirdi, bilgisinin ve yayınlarının kapsamıyla öğrencilerinin başını döndürdü. Kırklı yaşlarının ortalarında, uzun, ince yapılı bir adamdı, sinsi bakışlı mavi gözleri vardı. Görünümünün bana en çarpıcı gelen yanı, hipermetrop gözlüklerinin ardından dev boyutlarda görünen gözleriydi, konuşurken başını hareket ettirdikçe, her biri diğerinin aksi yönünde dönüyormuş izlenimi veriyordu. Bunun doğru olamayacağını biliyordum; gene de çok şaşırtıcı bir gö-

rüntüydü bu. Son derece şık giyinmişti, oysa o zamanlar antropologlar aşırı spor kıyafetleriyle ünlüydüler. Örneğin arkeologları, öğrencileri, asla banyo yapmadıkları için karbon-14 yaş belirleme testinde kaybolup giden yaratıklar olarak tanımlardı.

Ancak onu farklı kılan şey görünümü ya da kapsamlı bilgisi değil, bence meçhul nedenlere dayanan konuşma biçimiydi. Her sözcüğü hiç kimseden duymadığım kadar açık seçik telaffuz ediyor, ve bazı sözcükleri uzatarak vurguluyordu. Belirgin bir yabancı aksanı vardı, ama bunun yapmacık olduğunu biliyordum. Bazı sözleri bir İngiliz gibi, bazılarını da bir vaiz gibi telaffuz ediyordu.

Aşırı azametli tavırlarına karşın, beni ilk baştan büyülemişti. Kendini önemseyişi öylesine pervasızcaydı ki, her zaman kendisi hakkındaki çılgınca iddialarına sararak sunduğu tumturaklı bilgi gösterileri halinde geçen derslerinin ilk beş dakikasından sonra bu normal görünmeye başlıyordu. Dinleyenlere hâkimiyeti heyecan vericiydi. Konuştuğum öğrencilerinin hepsi bu olağanüstü adama karşı müthiş bir hayranlıktan başka bir şey hissetmemişti. Her şeyin iyi gittiğine içtenlikle inanıyordum; bu başka kente, başka okula nakil işim kolay ve olaysız geçecek, ancak tümüyle olumlu olacaktı. Yeni çevremden hoşlanmıştım.

İşimde bantları okumaya kendimi iyice kaptırmış vaziyetteydim; bu öyle bir noktaya gelmişti ki büroya sessizce giriyor ve yalnızca alıntıları değil, bantların tümünü dinliyordum. İlk başlarda beni son derece büyüleyen bir şey vardı; o bantların her birinde kendimi dinlediğim gerçeğiydi bu. Haftalar geçip de dinlediğim bantlar çoğaldıkça, bu duygum tam bir dehşete dönüştü. Psikiyatrın soruları da dahil olmak üzere, konuşulan her satır bana aitti. O insanlar benim kendi benliğimin derinliklerinden konuşuyorlardı. Böylesi bir sarsıntıyı hiç yaşamamıştım. Bantlarda konuşan her erkek ve her kadın tarafından sayısız kereler tekrar edileceğimi asla hayal edemezdim. Doğumumdan bu yana içime yerleşmiş olan bireysellik duygum bu devasa keşfin etkisiyle umutsuzca tepe-

taklak olmuştu.

O zaman kendimi yeniden toparlamak için berbat bir işe giriştim. İç gözlem yapmak için bilinçsiz bir girişimde bulundum; hiç durmadan kendi kendime konuşarak bu beladan sıyrılmayı denedim. Tek olma duygumu destekleyecek gerekçeleri zihnimde tekrar tekrar gözden geçirip kendi kendime yüksek sesle onlar üzerinde konuşmaya başladım. Hatta benim için bir devrim sayılabilecek bir deneyim bile yaşamaya başlamıştım; uykumda yüksek sesle konuşup dururken kendi sesimden uyanıyor, kendimi değerim ve farklılığım hakkında nutuk çeker buluyordum.

Sonra, korkunç bir günde, bir ölümcül darbe daha yedim. Sabaha karşı kapımın ısrarla vurulması uyandırmıştı beni. Hafif, ürkek bir vuruş değildi bu; arkadaşlarımın "Gestapo vuruşu" dedikleri cinstendi. Kapı menteşelerinden çıkmak üzereydi. Yataktan fırlayıp gözetleme deliğini açtım. Kapıyı vuran kişi patronum olan psikiyatrdı. Küçük kardeşinin arkadaşı olmam, onunla aramızda bir iletişim köprüsü kurmuş gibiydi. Hiç duraksamadan bana dostça davranmıştı, ve şimdi de kapımdaydı işte. Işığı yakıp kapıyı açtım.

"Buyrun lütfen," dedim. "Ne oldu?"

Saat sabahın üçüydü, ve benzinin solukluğuyla çukura kaçmış gözlerinden moralinin çok bozuk olduğunu anlamıştım. Gururu ve neşe kaynağı olan, yeleye benzeyen uzun siyah saçları darmadağındı. Hep yaptığı gibi onları geriye doğru taramaya zahmet etmemişti bu kez. Ondan çok hoşlanıyordum, çünkü siyah, kalın kaşları, delici bakışlı kahverengi gözleri, köşeli çenesi ve kalın dudaklarıyla Los Angeles'taki arkadaşımın daha yaşlı bir kopyası gibi geliyordu bana. Üst dudağı içerden ikiye katlanmıştı sanki, bazen belirli bir biçimde gülümsediğinde iki üst dudağı varmış gibi görünürdü. Burnunun biçiminden yakınırdı hep; küstah, ısrarcı bir burun diye tanımlıyordu onu. Kendinden son derece emin ve inanılmaz ölçüde dik başlı olduğunu düşünüyordum. Kendi mesleğinde bu özelliklerin kazanan kartlar olduğunu söylerdi.

"Ne mi oldu!" diye tekrarladı, alaycı bir edayla, üst duda-

ğının titremesine hâkim olamıyordu. "Bu gece her şeyin beni bulduğunu kim olsa anlar."

Bir iskemleye oturdu. Gözleri kararmış, yönünü kaybetmiş gibiydi, sözcükleri bulmakta zorlanıyordu. Kalkıp divana gitti ve üstüne attı kendini.

"Yalnız hastalarımın sorumluluğu olsa iyi," diye devam etti, "ama araştırma işi bir yandan, karımla ufaklıklar bir yandan, şimdi de siktirici bir baskı daha eklendi hepsinin üstüne, ve beni çıldırtan bunun benim suçum olması, salak bir kancığa salak gibi güvendim!

"Sana söylüyorum, Carlos," diye sürdürdü, "kadınların duygusuzluğundan daha korkunç, iğrenç, kusturucu, siktirici bir şey yoktur. Kadın düşmanı değilim, bunu bilirsin! Ama şu anda bütün kancıklar birbirlerinin kopyasıymış gibi geliyor bana! Hepsi düzenbaz ve aşağılıklar!"

Ne diyeceğimi bilemedim. Söylediklerini onaylamamı ya da karşı çıkmamı beklemiyordu. Ona karşı çıkmayı göze alamazdım zaten. Bunu yapacak halim yoktu. Çok yorgundum. Uyumak istiyordum, ama hayatı buna bağlıymış gibi hiç durmadan konuşuyordu.

"Theresa Manning'i tanıyorsun, değil mi?" diye sordu, sert, suçlayıcı bir edayla.

Bir an için, beni genç ve güzel öğrenci-sekreteri ile ilişki kurmakla suçluyor sandım. Karşılık verecek zaman bırakmadan devam etti.

"Theresa Manning bir baş belası. O bir şıllık! Hayatta tek isteği azıcık iyi ya da kötü şöhreti olan herkesle oynaşmak olan salak, düşüncesiz kadının teki. Onun akıllı ve duyarlı olduğunu sanmıştım. Bir şeyler bulmuştum onda, anlayış, empati, insanın paylaşmak isteyeceği, üzerine titreyeceği şeyler. Bilmiyorum, bana çizdiği portre buydu, oysa aslında şehvet düşkünü ve soysuz biri, hatta bence son derece de tiksindirici."

Konuşmayı sürdürdükçe, garip bir tablo oluşmaya başladı. Belliydi ki psikiyatr az önce sekreteriyle kötü bir deneyim yaşamıştı.

"Benim için çalışmaya başladığı günden beri," diye devam etti, "bana cinsel açıdan ilgi duyduğunun farkındaydım, ama hiçbir zaman bunu açıkça söylemedi. Hep üstü kapalı sözler, bakışlar. İyi, siktirsin! Bugün öğleden sonra rol kesmelerden sıkıldım ve doğrudan konuya girdim. Masasına gidip, "Ben senin ne istediğini biliyorum, sen de benim ne istediğimi biliyorsun," dedim.

Bütün ayrıntılarıyla hikâye etmeye girişti; etkili bir biçimde kıza okulun karşısındaki dairesinde gece 11:30'da kendisini beklediğini söylemiş, ve programını kimse için değiştirmediğini, saat bire kadar okuyup çalıştığını ve şarabını içtiğini, sonra yatak odasına geçtiğini anlatmıştı. Karısı ve çocuklarıyla yaşadığı sayfiye evinin dışında, kentte de bir dairesi vardı.

"Bu ilişkinin yürüyeceğine, anımsanmaya değer bir şey olacağına öyle inanmıştım ki," dedi ve içini çekti. Sesinde mahremiyetini paylaşan birinin güvenli yumuşaklığı vardı. "Dairemin anahtarını bile verdim ona," dedi, sesi çatallaşarak.

"Gayet dakik bir şekilde tam 11:30'da geldi," diye devam etti. "İçeri anahtarıyla girdi ve bir gölge gibi yatak odasına süzüldü. Bu beni müthiş heyecanlandırmıştı. Bana hiç sorun olmayacağını anlamıştım. Yerini biliyordu. Herhalde yatakta uyuya-kalmıştı. Ya da televizyon seyrediyordu, belki. Ben işime daldım ve onun hangi siktirici işle meşgul olduğuna hiç aldırmadım. Çantada keklik olduğunu biliyordum zira.

"Ama yatak odasına girdiğim anda," diye gergin ve bozuk bir sesle anlatmayı sürdürdü, çok incinmiş gibiydi; "Theresa bir hayvan gibi üstüme atladı ve aletime yapıştı. Elimdeki şişeyle iki bardağı bırakmama bile zaman tanımadı. *Bacarat* kadehlerimi kırılmadan yere koyacak kadar aklım vardı neyse ki. Sanki taştanmışlar gibi taşaklarımı öyle bir avuçladı ki elimdeki şişe odanın öte yanına yuvarlandı. Ona bir tane yapıştırmak istedim. Acıdan bağırdım resmen, ama hiç aldırmadı buna. Deli gibi kıkırdıyordu, seksi olmaya, şirinlik yapmaya çalıştığımı sanıyordu. Böyle dedi, beni yatıştırmak ister gibi."

Hışmını bastırmaya çalışıp kafasını sallayarak anlatmaya devam etti; kadın öyle siktirici bir saldırganlık ve düpedüz bencillik içindeydi ki, diyordu, bir erkeğin biraz sükûnete, rahatlamaya, kendini evinde, dostane bir ortamda hissetmeye ihtiyacı olduğunu hiç hesaba katmamıştı. Theresa Manning rolü gereği düşünce ve anlayış göstermek yerine, cinsel organlarına yapışıp pantolonundan dışarı çekmiş, bunu da yüzlerce kez tekrarlamış birinin ustalığıyla yapmıştı.

"Bütün bu bokluğun sonunda," dedi, "tüm şehvetim dehşet içinde yok oldu. Duygusal olarak iğdiş edilmiştim. Vücudum anında o siktirici kadından tiksinmişti. Ama şehvet düşkünlüğüm kadını sokağa atmamı engelledi."

Dediğine göre, o zaman iktidarsızlığı yüzünden itibarını yitirmek yerine—ki bu kaçınılmazdı—kadın onun insafına kalsın diye oral seks yapmaya ve onun orgazm olmasını sağlamaya karar vermişti, ama vücudu kadını öylesine reddediyordu ki bunu da becerememişti.

"Kadın artık güzel bile değildi," dedi, "yavandı. Giyinikken üzerindekiler kalçalarındaki fazlalıkları gizliyor. Fena durmuyor aslında. Ama çıplakken, beyaz, sarkık bir et torbasından başka bir şey değil! Giysileri üstündeyken sergilediği zarafet sahte. Gerçek değil."

Psikiyatr hiç hayal edemeyeceğim bir şekilde zehir saçmaktaydı. Öfkeden titriyordu. Kendine hâkim olmaya umutsuzca çabalıyor ve sigara üstüne sigara yakıyordu.

Oral seks daha da çıldırtıcı ve iğrenç olmuştu dediğine göre, ve artık nerdeyse kusmak üzereydi ki, siktirici kadın göbeğine tekmeyi basıp onu kendi yatağından yere yuvarlamış ve, "İktidarsız ibne!" diye bağırmıştı.

Öyküsünün burasında gözleri nefretle yanmaya başladı. Dudakları titriyordu. Sararmıştı.

"Banyonu kullanmam lazım," dedi, "duş almam gerek. Berbat kokuyorum. İster inan ister inanma, nefesim kancık kokuyor."

Açıkça ağlıyordu, ve ben orada olmamak için her şeyi feda ederdim. Belki bitkinliğim, belki sesinin uyuşturucu tınısı,

ya da durumun anlamsızlığı yüzünden öyle bir hayale kapılmıştım ki, sanki psikiyatrı değil de, onun bantlarındaki o ağlamaklı adamlardan birinin küçücük sorunları üzerinde saplantıyla konuşup durarak onları devasa olaylar haline getiren yakınmalarını dinliyordum. Çilem sona erdiğinde saat sabah dokuz olmuştu. Benim için okula, psikiyatr için de işine gitme vaktiydi.

Derse giderken içimi yakan bir huzursuzluk kaplamıştı her yanımı; rahatsızlık ve yetersizlik duyguları altında eziliyordum. Orada son darbeyi, köklü bir değişiklik yapma girişimimin tümüyle çökmesine yol açan son darbeyi yedim. Bu çöküntüde kendi irademin hiç rolü yoktu, kendiliğinden olmuştu her şey; sanki gizli bir el bunu programlamakla kalmamış, ilerleyişini de hızlandırmıştı.

Antropoloji profesörü, konferansına Bolivya ve Peru'nun yüksek platolarındaki bir Kızılderili kabilesi, *aymará* halkı hakkında konuşarak başladı. Onlara "ey-MİÎ-ra" diyor, sanki var olan tek doğru telaffuz biçimi kendisininkiymiş gibi ismi uzatıyordu. Chicha—ki "ÇİÎ-ça" diye söylenir, ama o ÇAHİ-ça diye telaffuz ediyordu—denilen ve mayalanmış mısırdan yapılan bir alkollü içkinin üretiminin, *aymará* halkı tarafından yarı kutsal sayılan bir tarikata mensup rahiplerin âlemine ait olduğunu söyledi. Önemli bir ifşaatta bulunan birinin edasıyla, pişirilmiş mısırı mayalanmaya hazır hale getirmekle görevli kadınların bunu çiğneyip tükürerek yaptıklarını, bu yöntemle, insan salyasında bulunan bir tür enzimi ürüne kattıklarını anlattı. İnsan salyası dediği anda tüm sınıf dehşet içinde çığlığı basmıştı.

Profesör durumdan son derece hoşnut görünüyordu. Kıkır kıkır gülmekteydi. Edepsiz bir çocuğun kıkırtıları gibiydi gülüşü. Bu kadınların uzman çiğneyiciler olduklarını söyleyerek devam etti; onlara "çahi-ça" çiğneyicileri diyordu. Sınıftaki genç kadınların çoğunun oturmakta olduğu ön sıraya göz gezdirdi ve öyküsünün asıl bombasını patlattı.

"Ben bir ay-r-r-rıcalığa eriştim," dedi, o garip sahte-yabancı aksanıyla, "çahi-ça çiğneyicilerinden biriyle yatmak

için bir davet aldım. Çahi-ça lapasını çiğneme sanatı boğaz ve yanak kaslarını öylesine geliştiriyor ki, harikalar yaratıyorlar."

Sersemlemiş dinleyicilerine bakarak uzun bir süre sustu, kıkırtılarını bu sessizliğin içine serpiştirerek. "Eminim çaktınız," dedi, ve kahkahaları koyverdi.

Sınıf profesörün imlemesiyle çığrından çıktı. Kahkahalar ve profesörün gene budala kıkırtılar koyvererek geri çevirdiği bir sorular sağanağı yüzünden konferansı en az beş dakika kesildi.

Ses bantlarının, psikiyatrın öyküsünün ve profesörün "çahi-ça çiğneyicileri"nin üzerimde yarattığı baskıdan öyle bunalmış hissettim ki, o anda karar verip işi bıraktım, okulu bıraktım, arabama atlayıp L.A.'ya geri döndüm.

"Psikiyatr ve antropoloji profesörüyle başıma ne geldiyse," dedim don Juan'a, "beni tanımadığım bir duygusal duruma soktu. Buna ancak iç gözlem diyebilirim. Kendi kendime hiç durmadan konuşup duruyorum."

"Sendeki illet pek basit bi şey," dedi don Juan, gülmekten kırılarak.

Besbelli durumum eğlendiriyordu onu. Ben paylaşamıyordum onun keyfini, çünkü işin komik yanını görebilmekten âcizdim.

"Senin dünyan sonuna yaklaşıyor," dedi. "Bu senin için bi devrin sonu. Zannediyor musun ki tüm ömrünce bildiğin dünya seni hiç patırtısız, sessiz sedasız bırakıp gidecek? Hayır! Kıvrım kıvrım kıvranacak altında, kuyruğuyla çarpacak seni."

Dayanamadığım Görüntü

LOS ANGELES HER zaman benim yuvam olmuştu. İstencimi kullanarak yaptığım bir seçim değildi, bu. Benim için Los Angeles'ta yaşamak orda doğmuş olmakla eş anlamlıydı, hatta belki bundan da fazlaydı. Ona mutlak bir duygusal bağım olmuştu her zaman. Los Angeles'a duyduğum aşk öyle yoğun, öyle bana ait bir şeydi ki, onu dile getirmem asla gerekmemişti. Asla bunu gözden geçirmeye ya da tazelemeye gerek duymamıştım, asla.

Los Angeles'ta arkadaşlarımdan oluşan bir ailem vardı. Benim için onlar en yakın toplumsal çevremdi; bu onları tümüyle kabullendiğim anlamına geliyordu, tıpkı kenti kabullendiğim gibi. Bir arkadaşım, şakayla karışık, hepimizin birbirimizden karşılıklı olarak şiddetle nefret ettiğimizi söylemişti, bir keresinde. Onlar bu türden duyguları kaldırabilirlerdi kuşkusuz, çünkü ellerinde başka duygusal bağlantılar vardı, ana-babalar, karılar ve kocalar gibi. Benimse Los Angeles'ta tek sahip olduğum dostlarımdı.

Her nedense, herkesin dert ortağıydım. Her biri sorunlarını, yaşamlarındaki iniş çıkışları üzerime boca ediyordu. Dostlarım bana öyle yakındılar ki, dertlerini, sıkıntılarını her zaman normal addediyordum. Psikiyatrın yanındayken ve onun ses bantlarını dinlerken beni dehşete düşürmüş olanların tıpkısı konularda onlarla saatlerce sohbet edebiliyordum.

Ayrıca arkadaşlarımın o psikiyatra ve o antropoloji profesörüne hayret edilecek kadar benzediğini asla fark etmemiştim. Dostlarımın ne denli gergin olduğuna hiç dikkat etmemiştim. Hepsi sigara tiryakisiydiler, tıpkı psikiyatr gibi, ama bunun da hiç farkında değildim; çünkü kendim de onlar kadar çok sigara içiyordum ve ben de onlar kadar gergindim. Konuşmalarındaki özenti de hiç gözüme çarpmayan bir şeydi, hep var olduğu halde. Hep yapmacıklı bir şekilde, Birleşik Amerika'nın batısına özgü biçimde genizden konuşuyorlardı, ve yaptıklarının gayet iyi farkındaydılar. Sadece zihinlerinde canlandırabildikleri, hissetmeyi beceremedikleri bir duyarlığı sezindirmeye çalışan imalarının da farkına varmıyordum.

Kendimle gerçek yüzleşmem, arkadaşım Pete'in ikilemiyle karşılaştığımda başladı. Beni görmeye gelmişti; darmadağın bir haldeydi. Dudakları patlamış, yumruk yediği besbelli olan sol gözü de kızarıp şişmiş ve mavimsi bir renk almaya başlamıştı bile. Ben başına ne geldiğini sormaya fırsat bulamadan, karısı Patricia'nın, işiyle ilgili olarak hafta sonunda emlak komisyoncuları kongresine gittiğini ve orada başına korkunç bir şey geldiğini anlatmaya başladı. Pete'in haline bakarak herhalde Patricia bir kaza geçirip yaralanmış, hatta

ölmüş olmalı diye düşündüm.

"O iyi mi?" diye sordum, içten bir kaygıyla.

"Elbette iyi," diye hırladı. "O bir sürtük ve bir orospu, ve sürtük-orospulara hiçbir şey olmaz, sadece düzülürler ve buna bayılırlar!"

Pete kudurmuştu. Titriyor, hatta kasılıyordu. Fırça gibi, kıvırcık saçları dimdik havadaydı. Genellikle onları dikkatle tarar ve doğal buklelerini düzeltirdi. Şimdi ise bir Tasmanya canavarı kadar vahşi görünüyordu.

"Bugüne kadar her şey normaldi," diye anlatmaya devam etti. "Sonra bu sabah, duştan çıktığımda çıplak kıçıma bir havlu şaplattı, işte öyle anladım bokluğunu! O anda anlayıverdim başka birini düzdüğünü."

Bu mantık zinciri beni şaşırtmıştı. Biraz ayrıntı istedim. Bir havluyu şaplatmanın insana bu türden bir şeyi nasıl gösterdiğini sordum ona.

"Ahmaklara bir şey göstermez tabii," dedi sesi zehir saçarak, "Ama ben Patricia'yı tanırım, ve Perşembe günü, yani komisyoncular kongresine gitmeden önce, bir havluyu şaplatamazdı! Aslında evlendiğimizden beri bir havluyu asla şaplatamamıştır. Birisi bunu yapmayı ona öğretmiş olmalı, ikisi çıplakken! Bu yüzden gırtlağına yapıştım ve gerçeği kusturdum ona! Evet! Patronuyla düzüşüyor!"

Dediğine göre Pete bu işi karısının patronuyla halletmek üzere Patricia'nın ofisine gitmişti, ama adamın bir sürü koruması vardı. Onu dışarı, park yerine atmışlardı. Ofisin pencerelerini taşlayıp camları indirmek istemiş, ama korumalar bunu yaparsa kendini kodeste bulacağını, hatta daha da beteri, beynine bir kurşun yiyeceğini söylemişlerdi ona.

"Seni onlar mı dövdü, Pete?" diye sordum.

"Hayır," dedi, bezgin bir halde. "Sokaktan aşağı yürüdüm ve kullanılmış araba satan bir galeriye daldım. Benimle konuşmaya gelen ilk satış elemanına yumruğu çaktım! Adam şok geçirdi, ama öfkelenmedi. "Sakin olun beyefendi, sakin olun! Konuşarak halledebiliriz," diyordu. Ağzına ikinci yumruğu yapıştırdığım zaman çok kızdı. İri bir herifti, bir tane çe-

neme, bir tane de gözüme vurdu ve nakavt etti beni. Kendime geldiğimde," diye devam etti Pete, "bürolarındaki divanda yatıyordum. Yaklaşan bir ambulansın sesini duydum. Benim için geldiklerini anladım, o yüzden kalkıp ordan kaçtım. Sonra sana geldim işte."

Kendinden geçmiş bir şekilde ağlamaya başladı. Kustu. Hali tam bir rezaletti. Karısını çağırdım, kadının daireme gelmesi on dakika bile sürmedi. Pete'in önünde diz çöktü ve yalnız onu sevdiğine yemin etti, bunun dışında yapmış olduğu her şey budalalıktan başka bir şey değildi, onların aşkı bir ölüm kalım meselesiydi. Başka hiçbir şeyin anlamı yoktu. Olanları anımsamıyordu bile. Başbaşa hüngür hüngür ağladılar ve tabii birbirlerini affettiler. Patricia Pete'in vurduğu sağ gözündeki—Pete solaktı—kanlanmayı gizlemek için güneş gözlüğü takıyordu. İkisi de varlığımın farkında değildiler; çıktıklarında benim odada olduğumu bile unutmuşlardı. Kapıyı açık bırakıp, sarmaş dolaş çıkıp gittiler.

Benim için yaşam her zamanki düzeniyle sürüyor gibiydi. Arkadaşlarım hep yaptıkları gibi benimle birlikte hareket etmekteydiler. Eskisi gibi partilere ya da sinemalara gitmekle meşguldük, bazen de sadece oturup "geyik yapıyor", ya da tek yemek fiyatına "ne yersen ye" uygulayan lokantalar arayarak zaman geçiriyorduk. Ancak bütün bu sözde-sıradanlığın içinde, yaşamıma garip, yeni bir etmen girmiş gibiydi. Bu deneyimin içinde, sanki ansızın son derece bağnazlaşmışım gibi geliyordu bana. Psikiyatra ve antropoloji profesörüne yaptığımın tıpkısını dostlarıma da yapmaya başlamıştım; yargılıyordum onları. Ben kim oluyordum da başkalarını yargılamaya kalkıyordum?

Derin bir suçluluk duygusuna kapıldım. Arkadaşlarımı yargılamak, daha önceleri tanımadığım bir ruh hali yarattı bende. Ama en fazla zoruma giden, onları yargılamakla kalmayıp, sorunlarını ve sıkıntılarını şaşılacak kadar banal bulmamdı. Ben aynı adamdım; dostlarım da aynı kişilerdi. Yakınmalarını, durumlarını ifade ediş tarzlarını yüzlerce kez dinlemiştim, ve dinlediklerimle derin bir özdeşleşmenin dı-

şında hiçbir şey hissetmemiştim o zamana kadar. İçimdeki bu yeni ruh halini keşfetmek hayret vericiydi.

Dertlerin teker teker gelmeyeceği özdeyişi kadar yaşamıma uyan başka bir laf olamazdı, o günlerde. Yaşam biçimimdeki mutlak dağılma, tam o dönemde gerçekleşti; her şey arkadaşım Rodrigo Cummings'in New York'a uçacağı Burbank havaalanına kendisini götürmemi istemesiyle başladı. Kendi adına çok dramatik ve umutsuz bir harekete kalkışmıştı. Los Angeles'ta takılıp kalmasının, üzerindeki bir lanet olduğuna inanıyordu. Ülkeyi baştan başa kat ederek New York'a arabayla gitmeye kalkıştığı birçok kez arabasının yolda bozulup kalması tüm arkadaşları arasında alay konusuydu. Bir keresinde Salt Lake City'e kadar gitmişti, ama arabası motor yakmıştı orada. Atmak zorunda kalmıştı arabayı. Çoğu zaman daha Los Angeles'in banliyölerinden çıkamadan arabalarının işi bitiyordu.

"Arabalarına ne oluyor, Rodrigo?" diye sordum bir keresinde, gerçekten merak etmiştim.

"Bilmiyorum," diye yanıtladı, sesinde gizli bir suçlulukla. Ve ardından, aydın vaiz pozlarındaki antropoloji profesörüne yakışacak bir sesle şöyle dedi, "Belki de yola çıktığımda kendimi özgür hissettiğim için gazı köklememden oluyordur. Çoğu zaman bütün pencereleri de açıyorum, rüzgârı yüzümde duymak için. Yeni bir şey deneyen bir çocuk gibi hissediyorum kendimi."

Her zaman birer külüstür olan arabalarının artık sürat yapacak halleri kalmadığından motorlarının yandığını anladım.

Rodrigo Salt Lake City'den Los Angeles'a otostopla dönmüştü. Otostop yaparak New York'a da gidebilirdi elbette, ama bu hiç aklına gelmemişti. Benim başımdaki bela Rodrigo'ya da musallat olmuş gibi görünüyordu; onun ne pahasına olursa olsun kabullenmeye yanaşmadığı, Los Angeles için duyulan bilinçsiz bir tutkuydu bu.

Başka bir seferinde, arabası mükemmel durumdaydı. Tüm yolculuğu rahatlıkla kaldırabilirdi, ama belliydi ki bu kez de Rodrigo Los Angeles'ı terk edecek durumda değildi.

San Barnardino'ya kadar gitmiş, orada bir sinemaya girip bir film seyretmişti—On Emir. Bu film, sadece Rodrigo'ya malum olan nedenler yüzünden, Los Angeles için karşı konulmaz bir hasret yaratmıştı içinde. Geri geldi, ve ağlayarak bana bu siktirici şehrin kendisinin dört bir yanına içinden bir türlü çıkamadığı bir parmaklık çevirmiş olduğunu anlattı. Gidemediği için karısı memnun olmuştu, kız arkadaşı Melissa daha da memnundu, ama aynı zamanda düş kırıklığına da uğramıştı, çünkü Rodrigo giderken, Melissa'nın ondan aldığı sözlükleri Rodrigo'ya iade etmesi gerekiyordu.

New York'a uçakla ulaşmak için son umutsuz girişimi daha da dramatik biçimde sonuçlandı, çünkü bilet parasını ödeyebilmek için arkadaşlarından borç almıştı. Söylediğine göre borcunu ödeme niyetinde olmadığı için, bu yolla geri dönmemeyi garantilemiş oluyordu.

Valizlerini arabamın bagajına yerleştirip onunla birlikte Burbank havaalanının yolunu tuttum. Uçağın yediden önce kalkmayacağını söyledi. Öğle sonrasının ilk saatleriydi ve gidip bir film izlemek için dünya kadar vaktimiz vardı. Ayrıca, yaşamlarımızın, etkinliklerimizin merkezi olan Holywood Bulvarı'na son kez bir göz atmak istiyordu.

Teknikolor ve Sinerama olarak bir destan seyretmeye gittik. Uzun ve dayanılmaz bir şey olan film Rodrigo'nun ilgisini çekmişe benziyordu. Sinemadan çıktığımızda hava kararmaya başlamıştı bile. Yoğun trafiğin içinde telaşla Burbank'e doğru yola koyuldum. O saatlerde tıkanan otobanın yerine ara sokaklardan gitmemizi istedi. Havaalanına vardığımızda uçak henüz kalkmıştı. Bu bardağı taşıran son damla oldu. Sakin ve yenik, Rodrigo vezneye gitti ve parasını geri almak için biletini iade etti. Memur adını yazıp kendisine bir makbuz verdi ve havayolunun muhasebe bürolarının bulunduğu Tennessee'den altı hafta içinde parasını postalayacaklarını söyledi.

Arabaya atlayıp ikimizin de oturduğu binaya geri döndük. İtibarını kaybetmemek için bu sefer kimseye veda etmediğinden, bir kez daha gitmeye kalkıştığının kimse farkına varma-

mıştı. Tek sorun arabasını satmış olmasıydı. Annesiyle babasının evine kadar kendisini götürmemi istedi, çünkü bilet için harcadığı parayı babasından alacaktı. Kendisini bildim bileli, Rodrigo'yu başına gelen her türlü dertten kurtaran babası olmuştu. Babasının bir sloganı vardı: "Korkma! Baba Rodrigo burda!" Rodrigo'nun öbür borcunu ödemek için kendisinden borç istediğini duyunca, babası arkadaşıma hayatımda gördüğüm en hüzünlü ifadeyle baktı. Kendisinin de korkunç mali sorunları vardı.

Kolunu oğlunun omuzlarına dolayıp, "Bu kez sana yardım edemem evlat," dedi. "Şimdi korkman lazım, çünkü baba Rodrigo artık burada değil."

Dostumla özdeşleşmeyi, onun dramını içimde hissetmeyi umutsuzca istedim, ama yapamadım. Sadece babasının cümlesine odaklanmıştım. Öyle nihai bir tınısı vardı ki, beni harekete geçirmişti.

Don Juan'a çok ihtiyacım vardı. Her şeyi Los Angeles'ta askıda bırakıp Sonora'ya doğru yola çıktım. Don Juan'a içimde dostlarıma ilişkin oluşan garip ruh halini anlattım. Vicdan azabıyla hıçkırarak, onları yargılamaya başladığımı söyledim ona.

"Önemsiz şeyler için duygularına bu denli kapılma," dedi don Juan, sakin bir şekilde. "Yaşamındaki bi devrin kapanmakta olduğunu zaten biliyorsun, ama kral ölmeden devir gerçek anlamda sona ermez."

"Bununla ne demek istiyorsun, don Juan?"

"Kral sensin, ve sen de tıpkı arkadaşların gibisin. Seni korkudan öldüren gerçek, bu. Yapabileceğin şeylerden biri bunu olduğu gibi kabullenmek ki, elbette yapamazsın. Yapabileceğin diğer şey ise, 'Ben öyle değilim, ben öyle değilim,' diye kendi kendine durmadan tekrarlamak. Ama kalıbımı basarım ki bi an gelir, öyle olduğun kafana dank eder."

Kaçınılmaz Randevu

ZİHNİMİN GERİSİNDE BANA hiç rahat vermeyen bir şey vardı: aldığım bir mektuba cevap yazmalıydım, ne pahasına olursa olsun yapmalıydım bunu. Üşengeçliğimle memnun etme arzum karışıyor ve beni yazmaktan alıkoyuyordu. Don Juan Matus'la tanışmama sebep olan antropolog arkadaşım birkaç ay önce bana bir mektup yazmıştı. Antropoloji çalışmalarımın nasıl gittiğini soruyor ve beni ısrarla davet ediyordu. Üç uzun mektup kaleme aldım. Tekrar okuduğumda hep-

sini öyle basmakalıp ve dalkavukça buldum ki üçünü de yırtıp attım. Ona duyduğum gönül borcunun derinliğini, kendisi için hissettiklerimi yeterince ifade edememiştim. Yazmakta gecikmemi mazur göstermek için, daha samimi bir çözüm olarak gidip onu görmeye ve don Juan Matus'la neler yaptığımı bizzat anlatmaya karar verdim, ancak bunu da erteleyip duruyordum, çünkü don Juan'la ne yapmakta olduğumdan pek emin değildim. Arkadaşıma bir gün gerçek sonuçlar göstermeyi istiyordum. Şimdiki halde sadece olasılıkların belirsiz taslakları vardı elimde, ve bunlar onun sorgulayan bakışları önünde hiç de antropolojik alan çalışması gibi durmayacaktı.

Bir gün onun ölmüş olduğunu öğrendim. Onun ölümü bende o tehlikeli, sessiz depresyonlardan birini başlattı. Duygularımı ifade etme imkânım yoktu, çünkü ne hissettiğimi zihnimde biçimlendiremiyordum. Mektubunu cevaplandırmadığım için, onu görmeye gitmediğim için, keder, moral çöküntüsü, kendime karşı nefret gibi duyguların bir karışımıydı.

Hemen ardından don Juan Matus'u ziyarete gittim. Evine varır varmaz, çardağındaki sandıklardan birine oturup arkadaşımın ölümünden duyduğum kederi ifade etmek için sıradan durmayacak sözcükler aramaya başladım. Anlayamadığım bir şekilde, don Juan içimdeki sıkıntıyı ve ona gitmemin açık nedenini biliyordu.

"Evet," dedi, ifadesiz bir sesle. "Arkadaşının, benimle tanışman için sana kılavuzluk eden antropologun öldüğünü biliyorum. Bitakım nedenlerden dolayı, öldüğü anı biliyorum. Bunu *gördüm.*"

Söyledikleri iliklerime kadar sarsmıştı beni.

"Ben bunun gelmekte olduğunu uzun zaman önce görmüştüm. Hatta sana anlattım bile bunu, ama sen söylediklerimi göz ardı ettin. Eminim hatırlamıyorsundur bile."

Söylediği her sözcüğü hatırlıyordum, ama bunlar o zaman hiçbir anlam ifade etmemişti bana. Don Juan, kendisinin antropolog arkadaşımı ölmekte olan bir adam olarak gördüğünü ve bu gerçeğin, bizim buluşmamızın bir parçası olmayan,

ama bununla derinden ilişkili bir olay olduğunu söylemişti.

"Ölümü, arkadaşını çoktan açmaya başlamış olan bi dış güç olarak *gördüm*," demişti bana. "Her birimizde bu enerji yarığı vardır; göbeğin altında bulunan bi enerji çatlağı. Büyücülerin gedik diye adlandırdığı bu çatlak, insan gençken kapalıdır."

Dediğine göre büyücünün gözünün tüm ayırt edebileceği, ışıltılı kürenin beyazımsı parlaklığının içinde ince uzun bir renksizlik bölgesiydi. Ama bir insan ölümüne yaklaştığında gedik epeyce belirginleşiyordu. Arkadaşımın gediğinin tamamen açık olduğunu söylemişti bana.

"Bütün bunların anlamı ne, don Juan?" diye sormuştum, laf olsun diye.

"Ölümcül bi anlamı var," diye yanıtlamıştı. "Tin bana bi şeyin son bulmakta olduğunu işaret ediyordu. Bitmekte olanın ömrüm olduğunu düşündüm, ve elimden geldiğince zarafetle kabullendim bunu. Sonra, çok sonra, sona ermekte olanın ömrüm değil, tüm silsilem olduğunu anladım."

Neden bahsettiğini bilmiyordum. Bütün bunları nasıl ciddiye alabilirdim ki? Bana göre söyledikleri o zamanlar yaşamımdaki bütün öbür şeyler gibiydi: sadece laf.

"Pek fazla söze dökmüş olmasa da, arkadaşın kendisi söylemişti sana, ölmekte olduğunu," dedi don Juan. "Benim söylediklerimi kabul ettiğin gibi, onun sözlerini de kabullendin, ama her ikisine de aldırmamayı yeğledin."

Diyecek lafım yoktu. Söylediklerinin altında ezilmiştim. Oturduğum sandığa gömülüp ortadan kaybolmak, yerin dibine geçmek istiyordum.

"Böyle aldırışsız olman senin hatan değil," diye devam etti. "Bu, gençlik. Öyle çok yapacak şeyin var ki, çevrende öyle çok insan var ki. Tetik değilsin. Tetik olmayı hiç öğrenmedin zaten."

Kalan son kalemi, dikkatli olduğum gerçeğini savunma çabasıyla, kıvrak bir zekâ ve açıkgözlülük gerektiren ölüm kalım durumları yaşamış olduğumu işaret ettim don Juan'a. Tetiktelik yeteneğinden yoksun değildim; bende olmayan şey

uygun bir öncelik listesi düzenleyecek yön duygusuydu; bu yüzden benim için her şey ya önemliydi, ya da önemsiz.

"Tetik olmak dikkatli olmak anlamına gelmez," dedi don Juan. "Büyücüler için tetik olmak, anın etkileşimine yabancı gibi görünen günlük dünyanın dokusundan haberli olmak demektir. Benimle karşılaşmadan önce arkadaşınla çıktığın o yolculukta yalnızca ortada olan ayrıntıların farkına vardın. Ölümünün onu nasıl sardığına dikkat etmedin, içindeki bi şey bunu bilse de."

İtiraz etmeye, söylediklerinin doğru olmadığını anlatmaya yeltendim.

"Sıradan şeylerin ardına saklama kendini," dedi, suçlayan bir tavırla. "Ayaklarının üzerinde dur. Benimle birlikte olduğun şu an için bile olsa yalnızca, bildiğin şeyin sorumluluğunu üstlen. Çevrendeki dünyanın yabancı dokusunda, olup bitenlere yabancı olan o dokuda yitip gitme. Eğer kendin ve sorunların için kaygılanmakla bu denli meşgul olmasaydın, bunun onun son yolculuğu olduğunu anlardın. Hesaplarını kapattığının, ona yardım etmiş olan insanları görüp onlara veda ettiğinin farkına varırdın.

"Senin antropolog arkadaşın benimle konuştu bi keresinde," diye devam etti don Juan. "Onu öyle net hatırlıyordum ki, otobüs terminalinde sen bana gelince hiç şaşırmadım. Benimle konuştuğunda ona yardım edememiştim. Aradığım adam o değildi, ama ona büyücü boşluğumdan, büyücü sessizliğimden iyilik diledim. Bu yüzden son yolculuğunda yaşamında değeri olan herkese teşekkür ettiğini biliyorum."

Don Juan'ın ne denli haklı olduğunu teslim ettim, farkına vardığım halde o zaman benim için hiçbir şey ifade etmemiş olan bir sürü ayrıntı vardı; örneğin çevremizdeki manzarayı seyrederken arkadaşım adeta kendinden geçiyordu. Uzaklardaki dağları, nehir yatağını ya da çölü seyretmek için arabayı bazen saatlerce durduruyordu. Orta yaşlı bir adamın budalaca duygusallığı diye düşünüp bunu göz ardı etmiştim. Çok fazla içtiğine dair üstü kapalı imalarda bile bulunmuştum. Bazı dehşetli durumlarda bu içki insana bir barış ve bağımsız-

lık anı sağlıyor, demişti; bir daha tekrarlanamayacak bir şeyin tadını çıkarmaya yetecek uzunlukta bir andı bu, dediğine göre.

"O yolculuk aslında yalnızca onun gözleri içindi," dedi don Juan. "Büyücüler böyle bi yolculuk yaparlar, ve bu yolculukta gözlerinin içine çekebildiklerinin dışında hiçbi şeyin önemi yoktur. Arkadaşın sırtındaki tüm gereksiz yükleri atıyordu."

Don Juan'a, arkadaşımın ölmekte olduğunu söylemesini duymazdan gelme nedenimin, içimde bir yerlerde bunu aslında bilmem olduğunu itiraf ettim.

"Büyücüler asla boş konuşmazlar," dedi. "Sana ya da başkalarına söylediklerim konusunda son derece dikkatliyim. Seninle benim aramdaki fark, benim hiç zamanımın olmaması, ve buna göre davranmam. Öte yandan sen dünya kadar zamanın olduğuna inanıyorsun ve ona göre hareket ediyorsun. Bireysel davranışlarımızın nihai sonucu ise şu; ben yaptığım ve söylediğim her şeyi ölçerek davranıyorum, sense bunu yapmıyorsun."

Haklı olduğunu kabul ettiğimi, ama söylediklerinin sıkıntımı ve acımı dirdirmediğini söyledim ona. Ardından karmakarışık duygularımın her ayrıntısını kontrolsüz bir şekilde sayıp döktüm. Öğüt istemediğimi söyledim. Kederimi hafifletmesi için bir büyücü reçetesiydi ondan beklediğim. Doğal bir gevşetici, organik bir Valium bana iyi gelecekti; bunu istiyordum ondan. Don Juan hayretler içinde başını iki yana salladı.

"Sen çok oldun artık," dedi. "Bundan sonra da seni rahatsız eden ne varsa hepsinden kurtulmak için bi büyücü ilacı isteyeceksin. Tadı ne kadar berbatsa, etkisi o kadar güçlü bi ilaç. İşte senin batılı kafan. Sonuç peşindesin hep—tek bir doz, ve şıp diye iyileşivereceksin.

"Büyücüler olanlara başka türlü karşı koyarlar," diye devam etti. "Boşa harcanacak zamanları olmadığı için, önlerindeki şeye kendilerini tümüyle verirler. Senin sıkıntının nedeni sağduyudan yoksun olman. Arkadaşına uygun biçimde teşekkür edecek sağduyun yoktu. Bu hepimize olur. Duyguları-

mızı bi türlü ifade edemeyiz, ve bunu yapmak istediğimizde de çok geçtir, çünkü zamanımız kalmamıştır. Zamanı sona eren sadece arkadaşın değildi. Seninki de bitmişti. Arizona'dayken bol bol teşekkür etmeliydin ona. Sana çevreyi gezdirme zahmetine girmişti, ve anlasan da anlamasan da, o otobüs terminalinde en iyi atışını yapmıştı senin için. Ama ona teşekkür etmen gereken anda sen ona kızgındın—yargılıyordun onu, ya da her neyse. Ve sonra onu görmeyi erteledin. Aslında ertelediğin ona teşekkür etmekti. Şimdi kuyruğunda bi hortlakla kalakaldın işte. Ona borcunu asla ödeyemeyeceksin."

Söylediklerinin ne denli önemli olduğunu anlıyordum. Hiçbir zaman eylemlerimle böylesi açık biçimde yüzleşmemiştim. Aslında kimseye teşekkür de etmemiştim, hem de hiç. Don Juan kancasını daha da derinlere dürttü.

"Arkadaşın ölmekte olduğunu biliyordu," dedi. "Sana son bi mektup yazıp neler yaptığını öğrenmek istedi. Belki farkında değildi, belki sen de değildin, ama son düşüncesi sendin.'

Don Juan'ın sözlerinin ağırlığını kaldıramadım. Çökmüştüm. Uzanmam gerektiğini düşündüm. Başım dönüyordu. Belki de havadandı. Don Juan'ın evine akşam üstü inmek gibi korkunç bir hata yapmıştım. Batmakta olan güneş hayret verici bir altın sarısı renkteydi, ve evin doğusuna düşen çıplak tepelerde altın sarısı ve mor yansımalar yapıyordu. Gökyüzünde en ufak bir bulut bile yoktu. Hiçbir şey kıpırdamıyor gibiydi. Sanki tüm dünya bir yerlere saklanmıştı, ama varlığı gene de dayanılmazdı. Sonora çölünün sessizliği bir hançer gibiydi. İliklerime işliyordu. Kalkıp gitmek, arabama binip uzaklara sürmek istiyordum. Şehirde olmak, gürültünün içinde yitip gitmek istiyordum.

"Bi sonsuzluk deneyimi yaşamaktasın," dedi don Juan, ciddi ve kesin bir ifadeyle. "Bunu biliyorum, çünkü ben de senin yolundan geçtim. Kaçmak, insani bir şeye dalıp gitmek istersin, sıcak, alakasız, aptal bi şeye, kime ne? Arkadaşının ölümünü unutmak istiyorsun. Ama sonsuzluk buna izin ver-

meyecek." Sesi yumuşadı. "Acımasız pençeleriyle seni yakaladı bi kez."

"Şimdi ne yapabilirim, don Juan?" diye sordum.

"Yapabileceğin tek şey," dedi don Juan, "arkadaşının anısını taze tutmak; yaşamının geri kalanında ve belki bunun da ötesinde, onu canlı tutmak. Büyücüler, artık seslendiremeyecekleri teşekkürleri bu yöntemle ifade ederler. Bunun budalaca bi yol olduğunu düşünebilirsin, ama ellerinden gelenin en iyisi budur."

Coşku dolu don Juan'ın da benim kadar hüzünlenmiş olduğunu düşünmemin nedeni kendi hüznümdü kuşkusuz. Hemen kafamdan attım bu düşünceyi. Bu mümkün olamazdı.

"Büyücüler için hüzün kişisel bi şey değildir," dedi don Juan, gene düşüncelerimin içine dalarak. "Bu pek hüzün sayılmaz. Evrenin derinliklerinden gelen bi enerji dalgasıdır bu; ve büyücüler tıpkı radyo dalgalarını yakalayan radyolar gibi açık olduklarında onlara çarpar.

"Bize büyücülüğün bütün boyutlarını bırakan eski zaman büyücüleri, hüznün evrende bi güç olarak bulunduğuna, bunun ışık gibi, niyet gibi bi olgu olduğuna, ve bu sürekli gücün özellikle artık hiçbi koruyucu kalkanları kalmayan büyücüler üzerinde etkin olduğuna inanıyorlardı. Büyücüler arkadaşlarının ya da çalışmalarının ardına gizlenemezler. Aşkın, nefretin, mutluluğun ya da mutsuzluğun ardına gizlenemezler. Onlar hiçbi şeyin ardına gizlenemezler.

"Büyücüler için," diye don Juan devam etti, "hüzün soyuttur. Bi şeye gıpta etmekten, bi şeyden yoksun olmaktan, ya da kendini önemsemekten kaynaklanmaz. Ben'den kaynaklanmaz. Sonsuzluktan kaynaklanır. Arkadaşına teşekkür edemediğin için duyduğun hüzün de o yöne doğru kaymaya başladı bile.

"Öğretmenim nagual Julian," diye devam etti, "müthiş bi aktördü. Aslında profesyonel bi tiyatro oyuncusuydu. Tiyatro seanslarında anlattığı çok sevdiği bi öyküsü vardı. Bu öykü çok büyük ıstırap verirdi bana. Bunun, her şeyi olan, ama evrensel hüznün sızısını hisseden büyücüler için bi öykü oldu-

ğunu söylerdi. Her zaman bunu kişisel olarak benim için anlattığını düşünürdüm."

Ardından don Juan hocasının ağzından aktararak, öykünün derin bir melankoliden mustarip bir adamla ilgili olduğunu anlattı. Adam zamanının en iyi doktorlarına görünmüş, ama hiçbiri ona yardım edememişti. Sonunda en yetkin hekime, bir ruh sağaltıcısına gitti. Doktor hastasına melankolisini sona erdirecek avuntuyu belki aşkta bulabileceğini belirtti. Adam aşkın onun için sorun olmadığını, dünyada belki de hiç kimsenin onun kadar sevilmediğini söyledi, karşılık olarak. Doktorun sonraki önerisi, dünyanın değişik yerlerini görebileceği bir yolculuktu. Adam, hiç abartısız dünyanın her yerini görmüş olduğunu söyledi ona. Doktor sanat, spor, vb. alanlarda hobiler edinmesini önerdi. Adam her öneriye aynı karşılığı veriyordu: Bunu da yapmıştı ve yararını görmemişti. Doktor adamın iflah olmaz bir yalancı olabileceğinden kuşku duymaya başladı. Söylediği her şeyi yapmış olmasına imkân yoktu. Ama iyi bir sağaltıcı olarak, son bir önerisi daha vardı.

"Ah!" diye haykırdı. "Sizin için mükemmel bir çözümüm var, beyefendi. Zamanımızın en büyük komedyeninin bir gösterisini gidip görmelisiniz. Sizi öyle eğlendirecek ki, melankolinizden tümüyle kurtulacaksınız. Büyük Garrick'in gösterisine gitmelisiniz!"

Don Juan, adamın doktora hayal edilebilecek en hüzünlü bakışla baktığını ve şöyle karşılık verdiğini söyledi, "Doktor, öneriniz buysa eğer, benim işim bitik. İyileşmem imkânsız. Büyük Garrick benim."

Kırılma Noktası

DON JUAN *İÇSEL sessizliği* düşüncelerin devreden çıktığı, ve kişinin işlevselliğini gündelik farkındalıktan ayrı bir düzeyde yürüttüğü özel bir durum diye tanımlıyordu. *İçsel sessizliğin, içsel söyleşiyi*—düşüncelerin sürekli eşliğini—durdurma anlamına geldiğini ve bu yüzden derin bir sükûnet durumu olduğunu vurguluyordu.

"Eski büyücüler," dedi, "ona *içsel sessizlik* adını verdiler; çünkü bu, algılamanın duyulara dayanmadığı bi durumdur.

İçsel sessizlikte insanın başka bi yetisi devreye girer, onu sihirli bi varlık yapan melekedir bu, insanın kendisinin değil de dıştan gelen bi etkinin sınırladığı melekesinin ta kendisi."

"İnsanın sihirli yetisini sınırlayan bu dış etki nedir?" diye sordum.

"Bu konu gelecekte yapılacak bi açıklamaya giriyor," diye yanıtladı don Juan, "şu andaki söyleşimizin konusu bu değil, eski çağ Meksika'sı şamanlarının büyücülüğündeki en ciddi özellik gerçekten bu olsa da.

"İçsel sessizlik", diye devam etti, "büyücülüktüki her şeyin doğduğu yerdir. Başka bi deyişle, yaptıklarımızın hepsi buna götürür bizi; ve bu da—büyücülerin dünyasındaki her şey gibi—devasa bi şey bizi sarsmadıkça göstermez kendini."

Don Juan eski çağ Meksika'sı şamanlarının peşinde oldukları bu *içsel sessizlik* haline ulaşmak için kendilerini ya da büyücü çömezlerini iliklerine kadar sarsacak sayısız yollar bulduklarını söyledi. Buna erişebilmek için kilit noktalar olarak en akla gelmeyecek edimleri kullanmışlardı; çağlayanlara atlamak ya da bir ağacın en üst dalına baş aşağı asılı vaziyette geceler geçirmek gibi, *içsel sessizliği* yakalamakla hepten ilgisiz görünen hareketlerdi bunlar.

Don Juan eski çağ Meksika'sı şamanlarının mantığını izleyerek, *içsel sessizliğin* çoğalıp biriktiğini belirtti. Benim de bir içsel sessizlik nüvesi geliştirmem ve ardından her alıştırma yapışımda ona saniye üstüne saniye ilave etmem için kılavuzluk etmeye uğraşıyordu. Açıklamasına göre eski çağ Meksika'sı şamanları her bireyin zaman açısından farklı bir içsel sessizlik eşiği olduğunu keşfetmişlerdi; bu da *içsel sessizliğin* işlevsel olabilmesi için her birimizin kendi özel eşiğimize ulaşabileceğimiz uzunlukta bir süre boyunca onu sürdürmemiz gerektiği anlamına geliyordu.

"O büyücüler için *içsel sessizliğin* işlevsel olduğunu gösteren işaret neydi, don Juan?" diye sordum.

"*İçsel sessizlik* onu gerçekleştirmeye başladığın andan itibaren işlevseldir," diye yanıtladı. "Eski büyücülerin peşine düştüğü şey, sessizliğin o bireysel eşiğine erişmenin son, dra-

matik, nihai sonucuydu. Çok yetenekli bazı uygulamacılara peşinde oldukları bu amaca ulaşmak için sadece birkaç dakika yetiyordu. Daha az yetenekli olanlarının arzulanan sonuca varmak için uzun sessizlik sürelerine ihtiyacı vardı; belki bi saatten fazla süren mutlak sükûnet gibi. Arzulanan sonuç, eski büyücülerin *dünyayı durdurmak* diye adlandırdıkları bi şeydir; çevremizde ne varsa tümünün daima oldukları şey olmaktan çıktığı andır bu.

"Büyücülerin insanın gerçek doğasına döndükleri an işte budur," diye don Juan devam etti. "Eski büyücüler buna *mutlak özgürlük* adını verdiler. Bu, köle insanoğlunun, sınırlı imgelemimize meydan okuyan algılama hünerleri göstermeye yetenekli, özgür varlığa dönüştüğü andır."

Don *Juan içsel sessizliğin* yargıda gerçek bir duraklamaya götüren yol olduğuna beni temin etti; evrenden denetimsiz olarak yayılan duyusal verilerin duyular tarafından yorumlanmasının sona erdiği andı bu dediğine göre; bilişselliğin kullanım ve yinelenme yoluyla dünyanın doğasına karar veren güç olmaktan çıktığı andı.

"Büyücüler, içsel sessizliğin işlevlerinin başlaması için bi kırılma noktasına gereksinme duyarlar," dedi don Juan. "*Kırılma noktası*, duvarcının tuğlalar arasına yerleştirdiği harç gibidir. Başlangıçta birbirine bağlı olmayan tuğlalar ancak harç katılaştığında bi yapı oluşturur."

Don Juan ilişkimizin en başından beri *içsel sessizliğin* değerini, gerekliliğini kafama sokmaya çalışıyordu. Önerilerini elimden geldiğince izleyerek *içsel sessizliğimi* saniye saniye arttırıyordum. Bu artışın etkisini ölçebilecek bir araca sahip değildim, herhangi bir eşiğe ulaşıp ulaşmadığımı gösterecek bir ölçütüm de yoktu. İnatla onu arttırmayı hedefliyordum sadece, ve yalnız don Juan'ı memnun etmek için değil, arttırma edimi kendi başına bir meydan okuma haline gelmiş olduğundan yapıyordum bunu.

Bir gün Hermosillo'nun ana meydanında don Juan'la birlikte sakin sakin dolaşıyorduk. Bulutlu bir günün öğle sonrasıydı. Kuru ve çok hoş bir sıcak vardı. Çevrede bir sürü insan

dolaşmaktaydı. Meydanın çevresine dükkânlar sıralanmıştı. Hermosillo'ya birçok kez gelmiş olmama karşın onların daha önce farkına varmamıştım. Orada olduklarını biliyordum, ama bilinçli şekilde fark etmemiştim onları. Hayatım buna bağlı bile olsa o meydanın bir krokisini çizemezdim. O gün don Juan'la dolaşırken, dükkânların yerlerini ve ne sattıklarını belirlemeye çalışıyordum. İlerde belleğimi canlandırmama yardım edecek ipuçları arıyordum.

"Sana daha önce de biçok kez söylediğim gibi," dedi don Juan, beni düşüncelerimin yoğunluğundan kopararak, "tanıdığım her büyücü, erkek olsun kadın olsun, yaşamı içinde eninde sonunda bi *kırılma noktasına* varır."

"Bir sinir buhranı ya da bunun gibi bir şey mi yaşadıklarını söylüyorsun?"diye sordum.

"Hayır, hayır," dedi gülerek. "Sinir buhranları kendilerine acıyan bireyler içindir. Büyücüler birey değildir. Benim anlatmak istediğim, *içsel sessizliğin* ortaya çıkıp yapılarının etkin bi yanı haline gelmesi için, yaşantılarındaki sürekliliğin belirli bi anda kırılması.

"Çok çok önemli olan," diye devam etti, "senin o *kırılma noktasına* bilerek varman, ya da onu yapay biçimde, akıl yoluyla yaratman."

"Bununla ne demek istiyorsun, don Juan?" diye sordum, şaşırtıcı uslamlamasına takılarak.

"Senin *kırılma noktan*," dedi, "yaşantını bildiğin gibi sürdürmeyi bırakmandır. Sana söylediğim her şeyi itaatkâr ve hatasız biçimde yaptın. Yeteneğini asla göstermiyorsun. Görünüşe göre senin tarzın böyle. Kalın kafalı değilsin, ama öyleymiş gibi davranıyorsun. Kendinden çok eminsin, ama güvensizmiş gibi hareket ediyorsun. Çekingen değilsin, ama insanlardan korkuyormuş gibi davranıyorsun. Yaptığın her şey tek bi noktayı işaret ediyor: bunların hepsinin hakkından gelmen gerek, hem de amansızca."

"İyi de nasıl, don Juan? Aklında ne var?" diye sordum, tam bir panik içinde.

"Sanırım her şey tek bi yere gelip dayanıyor," dedi. "Ar-

kadaşlarını bırakmalısın. Onlara sonsuza dek veda etmelisin. Kişisel tarihçeni kendinle birlikte sürüklediğin sürece savaşçının yolunda ilerlemen mümkün değil, ve yaşam tarzını değiştirmediğin takdirde seni eğitmeye devam edemeyeceğim."

"Dur, dur, dur, don Juan," dedim. "Bu konuda dayatmak zorundayım. Benden çok fazla şey istiyorsun. Seninle açık konuşayım, bunu yapabileceğimi sanmıyorum. Arkadaşlarım benim ailem, benim dayanak noktam."

"Kesinlikle, kesinlikle," diye atıldı. "Onlar dayanak noktan. Bu yüzden de gitmeleri gerek. Büyücülerin sadece bi tek dayanak noktası olur: *sonsuzluk.*"

"Ama ne yapmamı istiyorsun ki, don Juan?" diye sordum, ağlamaklı bir sesle. İsteği beni küplere bindirmişti.

"Sadece ayrılacaksın," dedi, pratik bir tavırla. "Nasıl ayrılırsan ayrıl."

"Ama nereye gidebilirim ki?" diye sordum.

"Benim önerim, bildiğin o adi otellerden birinde bi oda tutman," dedi. "Ne kadar berbat bi yer olursa o kadar iyi. Hele bi de odanın çamur yeşili bi halısı, çamur yeşili örtüleri, ve de çamur yeşili duvarları olursa hepsinden iyi—hani bi zamanlar Los Angeles'ta sana gösterdiğim otel gibi bi yer işte."

Sinir içinde güldüm, Los Angeles'ın sanayi bölgesinde, sadece depoların ve geçici müşteriler için eski püskü otellerin bulunduğu bir yerden don Juan'la birlikte arabamla geçişimizi hatırlamıştım. Otellerden biri tumturaklı adı yüzünden don Juan'ın ilgisini çekmişti: Yedinci Edward. Bakmak için sokağın karşısında biraz durmuştuk.

"İşte bu otel," demişti don Juan, eliyle göstererek, "benim için sıradan insanın yeryüzündeki hayatının tam bi simgesi. Şanslı, ya da acımasızsan sokak manzaralı bi odaya yerleşir ve insani acıların bitmek bilmeyen geçit törenini izleyebilirsin. Eğer fazla şanslı ya da acımasız değilsen iç tarafta, pencereleri duvara bakan bi odan olur. Bu iki manzaranın arasında kıvranarak bi ömür tükettiğini düşün; içeri taraftaysan sokağın manzarasına imrenerek, öbür yandaysan dışarı bakmaktan usanıp duvarın manzarasına imrenerek."

Don Juan'ın söyledikleri beni müthiş rahatsız etmişti, çünkü söylediklerini çok iyi anlıyordum.

Şimdi Yedinci Edward gibi bir otelde oda tutma zorunluluğuyla yüz yüze gelince, ne söyleyeceğimi, ne yana kaçacağımı şaşırmıştım.

"Orada ne yapmamı istiyorsun, don Juan?" diye sordum.

"Bi büyücü öyle bi yeri ölmek için kullanır," dedi, gözlerini bana dikerek. "Hayatında hiç yalnız kalmamışsın sen. Şimdi bunun zamanı geldi. O odada ölene dek kalacaksın."

Talebi beni ürküttü, ama güldürdü de.

"Yapmayacağımdan değil ama don Juan," dedim, "ölmüş olduğumu anlayabilmem için ölçüt nedir—eğer fiziksel anlamda ölmemi istemiyorsan tabii."

"Hayır," dedi, "bedeninin fiziksel açıdan ölmesini istemiyorum. Birey olarak ölmeni istiyorum. İkisi çok farklı olaylar. Aslında bireyselliğinin bedeninle çok az ilgisi var. Birey olarak sen zihninden ibaretsin, ve inan bana, zihnin sana ait değil."

"Nedir bu saçmalık, don Juan, zihnimin benim olmaması filan?" diye sorduğumu duydum, sesimde sinirli bir tınlamayla.

"Sana bi gün o konudan söz ederim," dedi, "ama arkadaşlarının koruyucu kalkanı altındayken olmaz.

"Bi büyücünün öldüğünü gösteren ölçüt," diye devam etti, "yalnız olup olmamasının onun için artık hiç fark etmediği bi anın gelmesidir. Kalkan olarak kullandığın dostlarının eşliğinin peşine düşmediğin gün, bireyselliğinin öldüğü gündür. Ne diyorsun? Var mısın?"

"Yapamam bunu, don Juan," dedim. "Sana yalan söylemeye çalışmamın yararı yok. Arkadaşlarımı terk edemem."

"Hiç sorun değil," dedi, kaygısızca. Söylediklerimden zerre kadar etkilenmişe benzemiyordu. "Bundan sonra seninle konuşamayacağım artık, ama birlikte olduğumuz zaman içinde epeyce şey öğrendiğini söyleyebiliriz. Geri gelsen de, uzaklara gitsen de seni çok güçlü kılacak şeyler öğrendin."

Sırtıma vurup bana veda etti. Arkasını döndü ve meydandaki insanların arasına karışıp gözden kayboluverdi. Bir an için, insanların onun açıp girdiği ve arkasında gözden yittiği bir perdeye benzedikleri gibi garip bir duyguya kapıldım. Son gelip çatmıştı, don Juan'ın dünyasındaki her şeyin gelişi gibi ani ve önceden kestirilemeyecek bir biçimde olmuştu bu. Bir anda üzerime çökmüştü işte, ta dibine batmıştım, ve oraya nasıl girdiğimi bile bilmiyordum.

Yıkılmış olmalıydım. Oysa bir şeyim yoktu. Neden böyle rahatladığımı bilmiyordum. Her şeyin bu denli kolaylıkla bitmesine hayran kalmıştım. Don Juan gerçekten zarif bir varlıktı. Hiçbir suçlama ya da öfke belirtisi göstermemişti. Bir tarlakuşu kadar hafif, arabama atlayıp gaza bastım. İçim içime sığmıyordu. Her şeyin böylesine ani, ve böylesine acısız bitmesi ne olağanüstü bir şeydi.

Eve dönüşüm olaysız geçti. Los Angeles'ta alıştığım çevreme girince, don Juan'la son görüşmemden muazzam bir enerji elde ettiğimi fark ettim. Gerçekten çok mutlu ve rahattım, ve normal addettiğim yaşantımı yenilenmiş bir keyifle sürdürmeye koyuldum. Arkadaşlarıma ilişkin tüm sıkıntılarım ve onlara dair düşüncelerim, don Juan'a bunlarla ilgili tüm söylediklerim tamamen unutulmuştu. Bir şey bunların hepsini zihnimden silmiş gibiydi. Böylesine anlamlı bir şeyi unutmuştum, hem de tamamen, ve bunun bu kadar kolay olması beni hayretler içinde bırakıyordu.

Her şey beklendiği gibiydi. Eski yaşantımın yeni biçimi tümüyle güzel olacaktı, eğer tek bir tutarsızlık olmasaydı: don Juan'ın, büyücülerin dünyasından ayrılmamın yalnızca eğitsel anlamda olduğunu ve geri geleceğimi söylediğini açık seçik hatırlıyordum. Konuşmamızın her sözcüğünü anımsayıp kaydetmiştim. Benim normal, tek yönlü uslamlama ve belleğime göre, don Juan asla öyle şeyler söylememişti. Hiç olmamış şeyleri nasıl oluyor da hatırlıyordum? Düşünüp duruyordum, ama hiç yararı yoktu. Sözde-anılarım, üzerinde durulacak kadar gariptiler, ama sonraları bunun anlamı olmadığına karar verdim. Kanımca don Juan'ın çevresinden çıkmıştım artık.

Don Juan'ın bana bir şekilde iyiliği dokunmuş kişilere karşı davranışlarıma ilişkin önerilerini izleyerek, benim için dünyayı yerinden oynatacak bir karara varmıştım: çok geç olmadan o arkadaşlarıma teşekkür edip onları onurlandırma kararıydı bu. İlk hedeflerimden biri Rodrigo Cummings'di. Ancak Rodrigo'nun başına gelenler, tüm planlarımı temelinden yıkıp mahvetti.

Kendisiyle rekabet duygumun üstesinden geldikten sonra, ona karşı tavrım kökten değişti. Rodrigo'nun yaptığı her şeyin içine yüzde yüz atlamanın benim için dünyanın en kolay şeyi olduğunu fark etmiştim. Aslında ben de tıpkı onun gibiydim, ama onunla rekabet etmeyi kesene dek bunu bilmiyordum. Sonra gerçek delirtici bir berraklıkla ortaya çıkıverdi. Rodrigo'nun en büyük dileklerinden biri üniversiteyi bitirmekti. Her sömestr okula kayıt yaptırıyor ve izin verilen en fazla sayıda derse yazılıyordu. Sonra günler ilerledikçe birer birer bırakıyordu hepsini. Bazen okuldan tümüyle uzaklaşıyordu. Bazen de bir-iki dersi gücü tükenene kadar sürüklüyordu.

Son okul döneminde sosyoloji sınıfına aralıksız devam etti, çünkü bu dersi sevmişti. Final sınavı yaklaşıyordu. Ders kitabını okuyup çalışmak için üç haftası olduğunu söylemişti bana. Sadece altı yüz sayfalık bir kitabı okumak için bunun gerekenden fazla bir süre olduğu fikrindeydi. Kendini anımsama yeteneği çok yüksek düzeyde olan hızlı bir okuyucu sayıyordu, ona kalsa nerdeyse fotoğraf makinası gibi bir belleğe sahipti.

Sınava dünya kadar zamanı olduğunu düşündüğünden, arabasının iç döşemesini değiştirmeye kalkıştı ve benden yardım istedi. Sağ kapıyı yerinden çıkarıp kaplamayı sağ eliyle o tarafa doğru söküp çıkarmak istiyordu, sol eliyle tavana doğru sökmek yerine bu şekilde yapmayı yeğlemişti. Ona solak olduğunu hatırlattığımda, sitemli bir edayla, dostlarının fark etmediği bir sürü yeteneğinin arasında her iki elini birden kullanabilmesinin de bulunduğu yanıtını verdi. Haklıydı da, hiç farkına varmamıştım bunun. Kapıyı sökmekte ona yardım ettim, bu kez de kötü biçimde yırtılmış olan tavan dö-

şemesini çıkarmaya karar verdi. Arabasının mekanik açıdan çok iyi durumda olduğunu, o günlerde her iyi Los Angeles'lının yapacağı gibi, Meksika'nın "TJ" dediği Tijuana kentine götürüp bir kaç kuruşa yeniden kaplattıracağını söylüyordu.

"Bir yolculuk bize iyi gelecek," dedi neşeyle. Götüreceği arkadaşlarını bile seçmişti. "TJ'de eminim sen sahaflardan çıkmazsın, çünkü hıyarın tekisin. Biz de bir genelev buluruz. İyi birkaç tane biliyorum."

Tüm döşemeyi söküp yeni malzeme için metal yüzeyi zımparalamak bir haftamızı aldı. Rodrigo'nun çalışmak için iki haftası kalmıştı artık, ve o hâlâ dünya kadar zamanı olduğunu düşünüyordu. Sonra beni, dairesini badanalama ve yer döşemesini yenileme işine koştu. Duvarları boyamamız ve sert keresteden yapılmış zemin kaplamasını zımparalamamız da bir haftadan fazla sürdü. Odalardan birindeki duvar kâğıdının üzerine boya sürmek istememişti. Buhar püskürterek kâğıtları söken bir makine kiralamak zorunda kaldık. Tabii ne Rodrigo ne de ben makineyi doğru dürüst kullanmasını biliyorduk, böylece her şeyi yüzümüze gözümüze bulaştırıp ortalığı berbat ettik. Sonunda duvara düz bir doku veren çok kaliteli bir alçı karışımıyla kaplama yapmak zorunda kaldık.

Bütün bu uğraşların sonunda, Rodrigo'nun altı yüz sayfalık bir kitabı beynine sokuşturması için sadece iki günü kalmıştı. Amfetaminlerin yardımıyla çılgın bir gece-gündüz okuma maratonuna girişti. Sonunda sınav günü okula gitmeyi, sırasına oturup test kâğıdını almayı başardı.

Başaramadığı, sınavı yanıtlayabilmek için uyanık kalmaktı. Gövdesi öne doğru yıkılmış, kafası sıraya korkunç bir ses çıkararak vurmuştu. Sınava bir süre ara verildi. Sosyoloji hocası ve Rodrigo'nun çevresinde oturan öğrenciler çılgına döndüler. Bedeni taş gibi katı ve buz gibi soğuktu. Bütün sınıf en kötüsünü düşünüyordu, kalp krizi geçirip öldüğünü sanmışlardı. Onu sınıftan çıkarabilmek için sağlık görevlileri çağrıldı. Üstünkörü bir muayeneden sonra görevliler Rodrigo'nun derin uykuda olduğunu açıkladılar ve amfetaminlerin etkisinden kurtulana dek uyuması için onu hastaneye kaldırdılar.

Rodrigo Cummings her şeyiyle öylesine beni yansıtıyordu ki korkmuştum. Tıpkı onun gibiydim. Aramızdaki benzerliğin savunulacak yanı kalmamıştı benim için. İntiharvari olduğunu düşündüğüm mutlak bir nihilizm edimine girişerek Holywood'da harap bir otelde bir oda tuttum.

Halılar yeşil renkteydi, ve tam bir yangına dönüşmeden hemen önce söndürüldükleri besbelli olan korkunç sigara yanıklarıyla kaplıydılar. Yeşil perdeler ve çamur yeşili duvar kâğıtları vardı. Otelin tabelasının ışığı bütün gece odanın içinde yanıp sönüyordu.

Sonunda tam da don Juan'ın benden istediği şeyi yapar bulmuştum kendimi, ama dolambaçlı bir yolla olmuştu bu. Don Juan'ın taleplerini yerine getirmek, ya da ondan farklı yanlarıma çeki düzen vermek gibi bir amacım yoktu. Ama tıpkı onun söylediği gibi, bireyselliğim ölüp yalnız olup olmamamın gerçekten hiç fark etmediği an gelene dek, aylar boyunca o otel odasında kaldım.

Otelden ayrıldıktan sonra okula daha yakın bir evde tek başıma oturmaya başladım. Hiç bırakmadığım antropoloji çalışmalarıma devam ettim ve bir kadın ortakla çok kârlı bir işe giriştim. Her şey mükemmel şekilde rayına oturmuş görünüyordu, ancak bir gün gerçek kafama dank etti; yaşamımın geri kalanını işimle ilgili sorunlarla, bilim adamlığıyla iş adamlığı arasında seçim yapma kaygılarıyla, ya da ortağımın zaafları ve entrikalarıyla uğraşarak geçirecektim artık. Gerçek bir umutsuzluk benliğimin derinliklerine kadar işledi. Hayatımda ilk kez, yaptığım ve gördüğüm onca şeye karşın hiç çıkışım yoktu. Yolumu tamamen kaybetmiştim. Yaşamımı sona erdirmek için en pratik ve acısız yolu bulma fikrini kafamda ciddi şekilde evirip çevirmeye başladım.

Bir sabah kapımın ısrarla vuruluşu beni uykumdan uyandırdı. Ev sahibi kadın olduğunu, eğer kapıyı açmazsam anahtarını kullanıp gireceğini düşündüm. Gidip kapıyı açtığımda karşımda don Juan duruyordu! Şaşkınlıktan uyuşmuştum. Kekeleyip duruyordum, doğru dürüst tek kelime çıkmıyordu ağzımdan. Elini öpmek, önünde diz çökmek istiyordum. Don Juan içeri girdi ve son derece rahat, yatağımın kenarına oturdu.

"Los Angeles'a bi yolculuk yaptım," dedi, "yalnızca seni görmek için."

Onu kahvaltıya götürmek istedim, ama yapacak başka işleri bulunduğunu ve benimle konuşmak için bir dakikası olduğunu söyledi. Telaşla ona oteldeki deneyimimi anlatmaya giriştim. Varlığı beni öylesine altüst etmişti ki, yaşadığım yeri nerden bildiğini sormak hiç aklıma gelmedi. Hermosillo'da ona söylediklerimden ne kadar pişman olduğumu anlattım don Juan'a.

"Özür dilemen gerekmez," diye güvence verdi. "Hepimiz aynı şeyi yaparız. Bir keresinde ben de büyücülerin dünyasından kaçmıştım, ve yaptığım aptallığı anlayabilmem için nerdeyse ölmem gerekmişti. Önemli olan bu *kırılma noktasına* varmaktır, nasıl olursa olsun, ve sen de tam anlamıyla bunu yapmışsın. *İçsel sessizlik* senin için gerçek olmaya başlıyor. Burada, karşında, seninle konuşuyor olmamın nedeni bu. Ne demek istediğimi anlıyor musun?"

Anladığımı düşündüm. Belirsiz şeyleri algıladığı gibi, benim de ne yapacağımı şaşırmış halde olduğumu sezgi yoluyla görmüş ve beni kurtarmak için gelmiş olduğunu düşünüyordum.

"Kaybedecek zamanın yok," dedi, "iş girişimini bi saat içinde feshetmen gerekiyor, çünkü bi saatten fazla bekleyemem—istemediğimden değil, *sonsuzluğun* acımasız baskısı altında olduğumdan. Şöyle söyleyeyim, sonsuzluk kendini kurtarman için sana bi saat veriyor. *Sonsuzluğa* göre bi savaşçı için tek zahmete değer girişim özgürlüktür. Başka her türlü girişim aldatıcıdır. Her şeyi bi saat içinde feshedebilir misin?"

Yapabileceğime dair güvence vermem gereksizdi. Yapmak zorunda olduğumu biliyordum. O zaman don Juan bana her şeyi bitirmeyi başardığımda beni bir Meksika kasabasındaki pazar yerinde bekleyeceğini söyledi. Kafam işimi kapatmakla meşgul olduğundan ne söylediğine dikkat etmemiştim. Tekrar etti, ve tabii şaka yaptığını zannettim.

"O kasabaya nasıl varabilirim, don Juan? Arabayla mı

gelmemi istiyorsun, yoksa uçağa mı bineyim?" diye sordum.

"Önce işini dağıt," diye emretti. "Çözüm o zaman gelecek. Ama unutma, seni sadece bi saat bekleyeceğim."

Çıkıp gitti, ve ben sahip olduğum her şeyi telaş içinde feshetmeye giriştim. Doğal olarak bu bir saatten fazla vaktimi aldı, ama durup da bunun üzerinde düşünmedim bile, çünkü işe giriştiğimde olayların gelişme hızı beni kapıp götürmüştü. Ancak bitirdiğimde gerçek açmazla yüz yüze geldim. Umutsuz biçimde başarısızlığa uğramıştım. Artık işim de yoktu, don Juan'a ulaşabilme şansım da.

Yatağıma gittim ve düşünebildiğim tek avuntuyu aradım: sükûneti, sessizliği. Don Juan *içsel sessizliğe* ulaşmamı kolaylaştırmak için yatağımda özel bir oturma biçimi öğretmişti bana; dizlerimi kırarak ayak tabanlarımı birbirine dayıyor, ayak bileklerimden tutarak iki ayağımı birbirine doğru bastırıyordum. Bana bir de kalın tahta parçası vermişti, nereye gidersem gideyim onu yanımda taşıyordum. Yaklaşık otuz beş santim boyunda kesilmişti, ve ayaklarımın arasına yere koyduğum zaman yastık kaplı olan bir ucu bedenim öne doğru yattığında tam alnımın değeceği yere denk gelip başımın ağırlığını desteklemek üzere yapılmıştı. Bu pozisyonu aldığımda daima birkaç saniye içinde uykuya dalardım.

Her zamanki kolaylıkla uykuya geçmiş olmalıyım, çünkü rüyamda kendimi don Juan'ın beni bekleyeceğini söylediği Meksika kasabasında buldum. Burası hep ilgimi çekmişti. Haftada bir gün pazar kurulurdu ve bölgede yaşayan çiftçiler ürünlerini satmaya getirirlerdi. Burada en fazla hayran olduğum şey, kasabaya açılan kaldırım taşı döşeli yoldu. Tam kasabanın girişinde dik bir tepeyi aşıyordu. Birçok kez bir peynir tezgâhının yanındaki banka oturup o tepeyi seyretmiştim. Yoldan yüklerini sırtlarına vurmuş insanlar gelirdi, ama ilk önce gördüğüm sadece başları olurdu, sonra yaklaşırlardı ve bedenleri yavaş yavaş belirirdi, ancak yokuşun tepesine vardıklarında bütünüyle görebilirdim onları. Sanki toprağın içinden yükseliyorlarmış gibi gelirdi bana, bazısı ağır ağır, bazıları daha hızlı. Rüyamda don Juan peynir tezgâhının yanında

beni bekliyordu. Yanına yaklaştım.

"Buraya *içsel sessizliğinden* ulaştın," dedi, sırtıma vurarak. "*Kırılma noktana* vardın, sen. Bi an için umudumu yitirmeye başlamıştım. Ama gitmedim, yapacağını biliyordum."

Bir yürüyüşe çıktık, o rüyada. Hayatımda hiç bu kadar mutlu olmamıştım. Rüya öyle berraktı, öyle korkutucu biçimde gerçekti ki, sorunumu çözdüğümden hiç kuşkum kalmamıştı, bu çözüm bir rüya-imgesi olsa bile.

Don Juan güldü, başını iki yana salladı. Kesinlikle düşüncelerimi okumuştu. "Sadece bi rüyada değilsin," dedi, "ama ben kimim ki bunu sana söyleyeyim? Bi gün kendin bileceksin bunu—*içsel sessizlikten* rüyaların oluşmayacağını—çünkü bunu bilmek senin seçimin olacak."

Bilişselliğin Ölçüleri

DON JUAN'A GÖRE "bir dönemin sonu", şamanların bildikleri dünya yapısını ortadan kaldırarak bunun yerine çevrelerindeki dünya için yeni bir anlayış yerleştirmek üzere izledikleri işlemin tam bir tanımıydı. İlk karşılaştığımız andan itibaren don Juan bir öğretmen olarak bana eski çağ Meksika'sı şamanlarının bilişsel dünyasını tanıtmaya uğraşmıştı. "Bilişsellik" terimi ilk zamanlar benim için büyük bir anlaşmazlık nedeniydi. Onu çevremizdeki dünyayı tanıma işlemi diye anlı-

yordum. Bazı şeyler bu işlemin alanına girdikleri için tarafımızdan kolayca tanınıyordu. Bazı şeyler ise bu alana girmiyor, ve bu yüzden birtakım gariplikler, yeterince idrak edemediğimiz şeyler olarak kalıyordu.

İlişkimizin başından beri don Juan'ın savunduğu, eski çağ Meksika'sı şamanlarının dünyasının bizimkinden farklı olduğuydu, yüzeysel bir ayrım değildi bu; bilişsellik işleminin düzenlenmesiyle ilgili bir farklılıktı. Don Juan'a göre bizim bilişsel dünyamızda duyusal verilerin yorumu gerekliydi. Işıltılı lifler halinde evrende serbestçe dolaşan sonsuz sayıda enerji alanlarının evreni oluşturduğunu söylüyordu. Bu ışıltılı lifler bir organizma olan insan üzerinde eylemde bulunmaktaydılar. Organizma ise bu enerji alanlarını duyusal verilere dönüştürerek karşılık veriyordu. Ardından bu duyusal veriler yorumlanmakta, ve bu yorumlama bizim bilişsel sistemimizi oluşturmaktaydı. Benim bilişsellik kavramım, bunun tıpkı dil gibi evrensel bir işlem olduğuna inanmaya itmişti beni. Her dil için ayrı bir sözdizimi olduğu gibi, dünyadaki her yorumlama sistemi için de birbirinden sadece biraz farklı bir düzenleme olmalıydı.

Ancak don Juan'ın eski çağ Meksika'sı şamanlarına ait farklı bir bilişsel sistemi olduğu iddiası, onlar dille hiç ilgisi olmayan bir yöntemle iletişimde bulunurlardı demeye geliyordu benim için. Don Juan'dan umutsuzca beklediğim, onların değişik bilişsel sisteminin farklı olmakla birlikte gene de sonuçta bir dil sayılabileceğini söylemesiydi. Don Juan için "bir dönemin sonu", yabancı bir bilişselliğe ait birimlerin yönetimi ele almaya başlaması demekti. Normal bilişselliğimin birimleri ise, benim için ne denli hoş ve memnuniyet verici olsalar da silinip yok olmaya başlamışlardı. İnsanın yaşamında çok vahim bir andı bu!

Benim için üniversite eğitimimden daha değerli bir şey olmadığı söylenebilirdi. Ona yapılan bir tehdit doğrudan doğruya öz varlığıma yöneltilmiş demekti, özellikle de saldırı gizlice, fark ettirmeden yapılırsa. Böyle bir olayı kendisine sonsuz güven duyduğum Profesör Lorca ile yaşadım.

Bana onun yaşayan en parlak akademisyenlerden biri olduğu söylendiği için Profesör Lorca'nın bilişsellik dersine yazılmıştım. Profesör Lorca yandan ayırıp düzenli biçimde taradığı sarı saçlarıyla oldukça yakışıklı bir adamdı. Düzgün, hiç kırışıksız alnı ona hayatında hiçbir şey için kaygılanmamış bir insan görünümü veriyordu. Son derece iyi dikilmiş giysiler giyerdi. Kravat kullanmazdı ve bu da ona bir delikanlı havası verirdi. Sadece önemli kişilerle karşılaşacağı zaman kravat takardı.

Profesör Lorca'nın hiç unutamadığım ilk dersinde, bana sonsuzluk kadar uzun gelen bir süre boyunca bir aşağı bir yukarı sınıfı arşınlaması beni şaşkına çevirmiş, tedirgin etmişti. Kapalı pencereleriyle son derece havasız olan sınıfta yarattığı gerilimi, aşağı yukarı oynatıp durduğu ince ve sıkılı dudaklarıyla büsbütün arttırıyordu. Yürürken ansızın duruverdi. Odanın ortasında, oturduğum yerden bir metre kadar uzakta durdu, ve özenle rulo yapılmış bir gazeteyi kürsüye vurarak konuştu.

"Asla bilinmeyecek..." diye başladı.

Sınıftaki herkes aynı anda telaşla not tutmaya girişti.

"Asla bilinmeyecek," diye tekrarladı, "su birikintisinin dibinde oturup çevresindeki kurbağa dünyasını yorumlayan kurbağanın neler duyumsadığı." Sesinde muazzam bir güç ve katiyet vardı. "Öyleyse bu şey nedir, sizce?" Elindeki gazeteyi başının üzerinde salladı.

Bir biyoloğun çalışmalarının aktarıldığı yazıyı gazeteden sınıfa okumaya başladı. Bilim adamının, kurbağalarının başları üzerinde böcekler yüzerken neler hissettiklerini tanımladığı anlatılıyordu.

"Bu yazı, gazetecinin özensizliğini gösteriyor; besbelli bilim adamını yanlış aktarmış," diye iddia etti, tam bir profesör yetkesiyle. "Bir bilim adamı, çalışmaları ne denli niteliksiz olursa olsun, araştırmasının sonuçlarına asla insani nitelikler yüklemez, şayet bir avanak değilse tabii."

Bu girişten sonra, insanların bilişsel sisteminin ve buna ek olarak tüm organizmaların bilişsel sistemlerinin sadece

kendi topluluklarıyla sınırlı olma özelliklerine ilişkin görkemli bir konferans verdi. Bu ilk konferansıyla bana bir yığın yeni fikir vermiş, bunları çok basit ve kullanıma hazır biçimde sunmuştu. Benim için en yeni fikir, bu dünyadaki her türün bireylerinin çevrelerindeki dünyayı yorumlarken özel olarak geliştirilmiş duyuları tarafından aktarılan veriler kullandığı idi. İnsanoğlunun bazı şeyleri hayal bile edemeyeceğini iddia ediyordu; örneğin yarasalarınki gibi yankılanma ile yönetilen bir dünyada yaşamanın nasıl bir şey olacağını anlayabilmemiz mümkün değildi; çünkü sonuç çıkarılabilecek herhangi bir başvuru noktasının insan zihni tarafından tasarlanabilmesi bile olanaksızdı. Bu açıdan bakıldığında, farklı türler arasında birbirine benzeyen iki bilişsel sistemin bulunmasının imkânsızlığı çok açıktı, ona göre.

Bir buçuk saatlik konferansın sonunda sınıftan çıktığımda, Profesör Lorca'nın zekâsının görkeminden çarpılmış durumdaydım. O günden sonra onun sadık bir hayranıydım artık. Konferanslarının son derece teşvik edici, yeni düşüncelere ilham verici olduğunu düşünüyordum. Sabırsızlıkla beklediğim dersler sadece onunkilerdi. Bir hoca olarak mükemmelliği ve psikoloji alanındaki yenilikçi düşüncelerini göz önüne aldığımda tuhaflıkları umurumda bile değildi.

Profesör Lorca'nın sınıfına katıldığımda, don Juan Matus ile çalışmaya başlayalı yaklaşık iki yıl olmuştu. Kalıplaşmış alışkanlıkların insanı olduğumdan, günlük yaşamımda başıma gelenlerin tümünü mutlaka don Juan'a anlatmayı âdet edinmiştim. Bulduğum ilk fırsatta ona Profesör Lorca'dan söz ettim. Profesörü göklere çıkardım ve utanmadan, onun örnek aldığım kişi olduğunu söyledim. Don Juan bu samimi hayranlık gösterimden çok etkilenmiş görünmekle birlikte, garip bir uyarıda bulundu.

"İnsanlara uzaktan hayranlık besleme," dedi. "Bu, efsanevi varlıklar yaratmanın en emin yoludur. Profesörüne yaklaş, konuş onunla, nasıl bi insan olduğunu gör. Onu sına. Eğer davranışları ölümlü bi varlık olduğuna ilişkin samimi bi inancın sonuçlarıysa, o zaman yaptığı her şey, ne kadar garip olur-

sa olsun planlanmış ve nihaidir. Şayet söyledikleri sadece laftan ibaretse beş para etmez."

Kendimi müthiş aşağılanmış hissettim, don Juan taş yürekli biri olmalıydı. Profesör Lorca için beslediğim duygular yüzünden biraz kıskançlığa kapıldığını düşündüm. Bu fikir aklıma gelir gelmez rahatlayıverdim; anlıyordum her şeyi.

"Söyle bana, don Juan," dedim, konuşmayı farklı bir yöne çevirmek için, "ölümlü bir varlık olmak ne anlama geliyor, gerçekten? Bundan söz ettiğini o kadar çok işittim ki, ama aslında bunu tam anlamıyla tanımlamadın bana."

"İnsanoğulları ölümlü varlıklardır," dedi. "Büyücülerin ısrarla ileri sürdüklerine göre dünyamızı ve onun içinde ne aradığımızı kavrayabilmenin yolu, bizim ölüm yolunda ilerleyen varlıklar olduğumuzu tümüyle kabullenmekten geçer. Bu basit gerçeği kabul etmeden, yaşamlarımız, eylemlerimiz ve içinde yaşadığımız dünya başa çıkılabilecek şeyler değildir."

"Ama yalnızca bunu kabullenmek o kadar ulaşılması güç bir şey mi?" diye sordum, sanki karşı çıkıyormuşum gibi.

"Hem de nasıl!" dedi don Juan, gülümseyerek. "Bununla birlikte, işin püf noktası sadece kabullenmek değil. Bunu somutlaştırmak ve sonuna kadar yaşamak gerekli. Çağlar boyunca büyücüler ölümümüzün görüntüsünün var olan en ayıltıcı görüntü olduğunu söylemişlerdir. Biz insanoğullarının hatası—ki bu ezelden beri süregelen bi hata—hiç dile getirmesek de, bi ölümsüzlük âleminde yaşadığımıza inanmak. Asla ölmeyecekmişiz gibi davranıyoruz; çocuksu bi azamet bizimkisi. Fakat bu ölümsüzlük duygusuyla birlikte gelen ve ondan da zararlı olan bi şey daha var; bu inanılmaz evreni zihinlerimizin içine sığdırabileceğimiz duygusu."

Amansızca iki yana dizilmiş fikirler beni kıskaca almıştı: bir yanda don Juan'ın bilgeliği vardı, öbür yanda Profesör Lorca'nın bilgisi. Her iki taraf da çetin, anlaşılması güç, dört bir yandan kuşatıcı ve son derece çekiciydi. Benim için olayları akışına bırakmak ve götürdükleri yere gitmekten başka yapılabilecek bir şey yoktu.

Don Juan'ın Profesör Lorca'ya yaklaşmam konusunda yaptığı öneriye harfiyen uydum. Bütün bir dönem boyunca onunla yakınlaşmaya, konuşmaya çabaladım. İş saatlerinde düzenli şekilde bürosuna gidiyordum, ama benim için hiç zamanı yokmuş gibiydi. Ancak onunla konuşamasam da önyargısız biçimde hayrandım ona. Hatta onun benimle asla konuşmayacağını kabullenmiştim bile. Dert değildi, benim için önemli olan muhteşem derslerinden edindiğim fikirlerdi.

Tüm zihinsel keşiflerimi don Juan'a aktarıyordum. Bilişsellik hakkında kapsamlı biçimde okumaktaydım. Don Juan zihinsel devrimimin kaynağı ile doğrudan temas kurmam için beni her zamankinden çok zorlamaya başlamıştı.

"Onunla konuşmaya zorunlusun," dedi, ısrarcı bir tavırla. "Büyücüler insanlara boşlukta hayranlık duymazlar. Onlarla konuşur, onları tanırlar. Başvuru noktaları saptarlar. Kıyaslama yaparlar. Senin yaptığın biraz çocukça. Uzaktan hayranlık besliyorsun. Kadınlardan korkan adamın başına gelenlere çok benziyor, bu. En sonunda erbezleri korkusuna üstün gelir ve kendine ilk 'merhaba' diyen kadına tapınmaya başlar."

Profesör Lorca'ya yanaşma gayretlerimi iki katına çıkardım ama adam fethi imkânsız bir kale gibiydi. Çektiğim zorlukları don Juan'a anlattığımda, büyücülerin insanlarla giriştikleri herhangi bir eylemi, ne denli küçük ya da önemsiz olursa olsun, bir savaş olarak gördüklerini söyledi. O savaş meydanında büyücüler en güçlü sihirlerini, en zorlu çabalarını ortaya koyarlardı. Don Juan'ın dediğine göre böyle durumlarda rahat olabilmenin püf noktası benim hiç de iyi olmadığım bir şeyde, rakiple açıkça yüz yüze gelmekte yatıyordu. Bundan korkup çekindiği için, etkileşimde bulunsa bile aslında ne olup bittiğine göre değil de sadece kendi ruhsal durumlarına göre anlam ve sonuçlar çıkaran ürkek ruhlardan duyduğu tiksintiyi dile getirdi. Bunlar etkileşimin asla parçası olmadan etkileşimde bulunanlardı.

"Seninle halat çekme oyunu oynayan adamı hep izle," diye devam etti. Sadece ipe asılmakla kalma, yukarıya, adamın gözlerinin içine bak. O zaman onun da senin gibi bi insan ol-

duğunu anlarsın. Ne söylerse söylesin, ne yaparsa yapsın, o da tıpkı senin gibi tir tir titriyordur. Böyle bi bakış bi an için bile olsa rakibini âciz bırakır, darbeni o zaman indirirsin."

Şansımın yerinde olduğu bir gün, Profesör Lorca'yı bürosunun açıldığı koridorda kıstırdım.

"Profesör Lorca," dedim, "bana ayırabileceğiniz bir dakikanız var mı?"

"Sen de kim oluyorsun?" dedi çok doğal bir edayla, sanki en yakın dostuymuşum da sadece hatırımı soruyormuş gibi.

Profesör Lorca son derece kabaydı, ama sözleri bende kabalık etkisi bırakmamıştı. Sıkılı dudaklarıyla bana sırıtıyordu, ya anlamlı bir şey söyle, ya da çek git der gibiydi.

"Ben bir antropoloji öğrencisiyim, Profesör Lorca," dedim. "Büyücülerin bilişsel sistemini öğrenme fırsatını bulduğum bir alan çalışması içindeyim."

Profesör Lorca bana kuşku ve sıkıntıyla baktı. Gözleri nefret dolu iki mavi benek gibiydi. Saçlarını yüzüne düşmüşler gibi eliyle arkaya doğru taradı.

"Meksika'da gerçek bir büyücüyle çalışıyorum," diye devam ettim, bir yanıt için onu teşvik etmeye çalışarak. "O gerçek bir büyücü, emin olun. Onu benimle konuşmaya razı edebilmek için bir yıldan fazla uğraştım."

Profesör Lorca'nın suratı gevşedi, ağzını açtı ve sanki bir piza hamuru çevirir gibi döndürdüğü zarif elini burnunun dibinde sallayarak konuştu. Yeşilimsi spor ceketiyle mükemmel bir uyum içindeki mineli altın kol düğmelerine bakmadan edemedim.

"Eee, benden ne istiyorsun?" diye sordu.

"Beni bir dakika dinlemenizi istiyorum," dedim, "belki yaptıklarım ilginizi çekebilir."

Gönülsüzlük ve sabır karışımı bir edayla omuzlarını silkti ve bürosunun kapısını açıp beni içeri aldı. Boşa harcayacak bir anım bile olmadığını biliyordum ve kendisine alan çalışmamın çok direkt bir tanımlamasını yaptım. Bana şamanizm hakkında antropolojik metinlerde bulduklarımla hiç alakası

olmayan yöntemler öğretildiğini anlattım.

Bir süre hiçbir şey söylemeden dudaklarını oynattı. Konuştuğunda, antropologların ortak kusurlarının, üzerinde çalıştıkları insanlara ait belirli bilişsel sistemlerin nüanslarını tümüyle kavrayabilmek için kendi kendilerine asla yeterli zaman ayırmamaları olduğuna işaret etti. "Bilişselliği", gelenek–görenekler yoluyla gelişen ve belirli bir toplumsal çevreyi oluşturan anlam farklılıklarının tümünü bireylerin azami ustalıkla kullanmasını mümkün kılan bir yorumlama sistemi olarak tanımlıyordu.

Profesör Lorca'nın sözleri alan çalışmamının kapsadığı sahanın bütününe ışık tutmuştu. Eski çağ Meksika'sı şamanlarının bilişsel sisteminin tüm nüansları üzerinde hâkimiyet kazanmadan o dünya hakkında herhangi bir kuram oluşturmam tam anlamıyla abes olurdu. Eğer Profesör Lorca başkaca tek kelime etmeseydi, bu kadarı da benim için tam anlamıyla yeterliydi. Ama sırada bilişsellik hakkında harika bir nutuk vardı.

"Senin sorunun," dedi Profesör Lorca, "Nerdeyse doğduğumuz günden beri tümüyle aşina olduğumuz günlük dünyamızın bilisşel sisteminin, büyücülerin dünyasına ait bilişsel sistemle aynı olmaması."

Bu sözler içimde sevinçli bir heyecan yarattı. Profesör Lorca'ya hararetle teşekkür ettim ve benim durumumda izlenecek tek bir yol bulunduğuna dair güvence verdim ona: ne olursa olsun onun fikirlerini takip edecektim.

"Sana anlattıklarım aslında genel bilgi, elbette," dedi, beni bürosundan yolcu ederken. "Okuyan herkes sana anlattıklarımı bilir."

Nerdeyse iki dost gibi ayrıldık. Profesör Lorca'ya yanaşmayı başardığımı don Juan'a anlattığımda garip bir tepkiyle karşılaştım. Don Juan hem memnun, hem de kaygılı görünüyordu.

"Senin profesörünün pek iddia ettiği gibi bi adam olmadığını düşünüyorum," dedi. "Tabii bu bi büyücünün bakış açısı. Belki de şimdi vazgeçmek akıllıca olurdu, her şey çok çetre-

fil ve etkileyici bi hal almadan önce. Büyücülerin yüksek sanatlarından biri ne zaman durulacağını bilmektir. Profesöründen alabileceğinin tümünü aldın gibi geliyor bana."

İlk tepki olarak, hemen Profesör Lorca'yı ateşli bir şekilde savunmaya giriştim. Don Juan beni yatıştırdı. Kimseyi eleştirmek ya da yargılamak niyetinde olmadığını, ama bildiği bir şey varsa, o da çok az sayıda insanın ne zaman vazgeçileceğini bildiğini, bildiğinden gerçek anlamda yararlanmayı beceren insan sayısının ise bundan da az olduğunu söyledi.

Don Juan'ın uyarılarına karşın vazgeçmedim; aksine hocamın sadık öğrencisi, takipçisi, hayranı haline geldim. Profesör Lorca, büyücülerin dünyasına ait bilişsel sistem hakkında açık seçik kavramlar oluşturmaktaki gönülsüzlüğüm ve yeteneksizliğimden çok fazla düş kırıklığına uğramakla birlikte, çalışmamla gerçekten ilgilenir görünüyordu.

Bir gün Profesör Lorca benim için şu kavramı ortaya attı: başka bir bilişsellik dünyasındaki bilim adamı–ziyaretçi. Bir sosyal bilimci sıfatıyla, açık fikirli davranarak farklı bir bilişsel sistem düşüncesini hayalinde evirip çevirmeye gönüllü olduğunu teslim ediyordu. Saptanmış davranış biçimlerinin bir araya toplanıp inceleneceği gerçek bir araştırma planlıyordu. Bilişsellik sorunları tasarlanıp tanıdığım şamanlara verilecek, ve bilişselliklerini örneğin iki farklı davranış biçimi üzerinde odaklama kapasiteleri ölçülecekti.

Deneyin basit bir örnekle başlamasını düşünüyordu; poker oynarken bir yandan da yazılı bir metni anlayıp akıllarında tutmaya çalışacaklardı. Daha ileri aşamalarda, örneğin uyurlarken kendilerine söylenen karmaşık şeyler üzerinde odaklanma kapasitelerini ölçmek gibi şeyler vardı. Profesör Lorca şamanların sözleri üzerinde dilbilimsel bir inceleme yapılmasını istiyordu. Tepkilerinin sürat, kesinlik, ve proje ilerledikçe ortaya çıkacak değişken nicelikler açısından gerçek ölçümlerini istiyordu.

Profesör Lorca'nın şamanların bilişselliğine ilişkin ölçüm taleplerini kendisine anlattığımda, don Juan gülmekten katıldı.

"Bak, senin profesörün gerçekten hoşuma gidiyor," dedi,

"ama bu bilişselliğimizi ölçme fikrinde ciddi olamazsın. Bizim tepkilerimizi ölçmekten senin profesörünün eline ne geçecek ki? Bi sürü dangalak olduğumuzu düşünecek, çünkü zaten öyleyiz. Sıradan insandan daha zeki, daha hızlı olmamız mümkün değil ki. Ama dünyalar arası bilişsellik ölçümleri yapılabileceğine inanması onun hatası değil. Bu senin hatan. Büyücülerin, eski çağ Meksika'sı şamanlarına ait bilişsel dünyadan konuştuklarında, günlük yaşamın dünyasında eşdeğer hiçbi karşılığı olmayan şeylerden söz ettiklerini profesörüne anlatamamışsın.

"Örneğin enerjiyi doğrudan evrendeki akışı içinde algılamak, şamanların içinde yaşadıkları bi bilişsellik birimi. Enerjinin nasıl aktığını görür ve akışını takip ederler. Eğer akımın yolu tıkanırsa, tümüyle farklı bi şey yapmak üzere uzaklaşırlar. Şamanlar evrende çizgiler görürler. Sanatları, ya da işleri, onları algısal açıdan adı konmamış bölgelere götürecek çizgiyi seçmektir. Şamanların evrenin çizgilerine anında tepki verdiğini söyleyebilirsin. Onlar insanoğullarını ışıltılı küreler biçiminde görürler ve onların içindeki enerji akışlarını araştırırlar. Doğal olarak bu görüntüye anında tepki verirler. Bu, bilişselliklerinin bi parçasıdır."

Profesör Lorca'ya bunları anlatmamın mümkün olmadığını, zira betimlediği şeylerin hiçbirini yapmamış olduğumu söyledim don Juan'a. Benim bilişselliğim değişmemişti.

"Ah!" diye bağırdı. "Henüz şamanların dünyasına ait bilişsellik birimlerini cisimlendirecek zamanın olmadı, hepsi bu."

Don Juan'ın evinden çıktığımda kafam her zamankinden fazla karışmıştı. Profesör Lorca ile ilgili tüm girişimlerimi durdurmamı buyuran bir ses vardı içimde. Bir zamanlar, don Juan bana bilim adamlarının giderek daha karmaşıklaşan makineler yapmakla ilgilendiklerini söylemişti; onun ne denli haklı olduğunu anlıyordum. Bu uğraşlar bireylerin yaşam seyrini kökten değiştirecek türden değildi. Evrenin enginliğine kişisel, deneysel bir olgu olarak ulaşmaya yönelik şekilde donatılmamışlardı. Var olan ya da yapılmakta olan muazzam

makineler medeniyete ait olgulardı, edinilmelerinden duyulan mutluluk hep başkaları adına idi, bizzat makinelerin yaratıcıları için bile bu böyleydi. Onlar için tek ödül parasaldı.

Bütün bunları bana gösteren don Juan bende daha sorgulayıcı bir zihin yapısı oluşturmayı başarmıştı. Daha önceleri asla yapmadığım bir şeye, profesör Lorca'nın fikirlerini sorgulamaya başladım. Bu arada Profesör Lorca bilişsellik hakkında hayret verici gerçekler saçmaya devam ediyordu. Her açıklaması bir öncekinden daha sert, dolayısıyla daha özlüydü.

Profesör Lorca ile ikinci sömestr sonunda tam bir çıkmaza girdim. Don Juan'a ve Profesör Lorca'ya ait iki düşünce hattı arasında bir köprü kurabilmem tümüyle imkânsızdı. Birbirine koşut yollar izliyorlardı. Profesör Lorca'nın bilişsellik çalışmasını nitelik ve nicelik açısından ele almak istemesini anlıyordum. O günlerde sibernetik devri kapıdaydı; ve bilişsellik çalışmalarının uygulamalı yanı bir gerçeklikti. Ama don Juan'ın dünyası da öyleydi, ve onu bilişselliğin standart araçlarıyla ölçmeye olanak yoktu. Don Juan'ın eylemlerinde buna tanık olma ayrıcalığına erişmiştim, ama bizzat yaşamış değildim. İki dünyanın arasına köprü kurmamı engelleyenin bu gerçek olduğunu hissediyordum.

Bütün bunları ziyaretlerimden birinde don Juan'a anlattım. Köprüyü engelleyen etmen konusunda düşündüklerimin tam olarak doğru olmadığını söyledi. Ona göre kusur, kişinin bireysel koşullarından çok daha kapsamlı bir şeye aitti.

"Sıradan insanlar olarak sahip olduğumuz en büyük kusurlardan biri hakkında sana söylediklerimi belki hatırlarsın," dedi.

Böyle bir şey anımsayamadım. Biz sıradan insanların başına bela olan öyle çok kusurdan söz etmişti ki kafam karışıyordu.

"Özel bir şey istiyorsun," dedim, "ama aklıma gelmiyor."

"Bahsettiğim büyük kusur," dedi, "varlığının her anında aklından hiç çıkarmaman gereken bi şey. Bana göre sorunların en büyüğü bu, ve bunu kulaklarından dışarı fışkırana dek

tekrar tekrar anlatacağım sana."

Uzun bir andan sonra, çabalamaktan vazgeçip pes ettim.

"Bizler ölüm yolundaki varlıklarız," dedi. "Ölümsüz değiliz, ama öyleymişiz gibi davranırız. Bizi bireyler olarak alaşağı etmekte olan, ve bi gün de tür olarak alaşağı edecek olan kusur budur."

Don Juan, çevrelerindeki sıradan insanlara kıyasla büyücülerin üstünlüğünün, ölüm yolundaki varlıklar olduklarını bilmeleri ve bu bilgiden hiç sapmamaları olduğunu söyledi. Bu bilgiyi elde etmek ve onu mutlak bir gerçek olarak korumanın muazzam bir çaba gerektirdiğini vurguladı.

"Bu kadar doğru bir şeyi kabullenmemiz niye böylesine zor oluyor?" diye sordum, iç çelişkimizin büyüklüğüne şaşarak.

"Aslında bu tam olarak insanın suçu değil," dedi, gönül alıcı bir tavırla. "İnsanı bi ahmak gibi davranmaya iten güçleri bi gün sana daha ayrıntılı anlatırım."

Söylenecek başka bir şey yoktu. Uğursuz bir sessizlik çökmüştü ortalığa. Don Juan'ın sözünü ettiği güçlerin ne olduğunu öğrenmek bile istemiyordum.

"Senin profesörünü uzaktan değerlendirmek büyük marifet değil benim için," diye devam etti don Juan. "Ölümsüz bi bilim adamı, o. Asla ölmeyecek. Ve ölümle ilgili kaygılara gelince, eminim onların icabına çoktan bakmıştır. Gömüleceği mezarı almıştır, ailesine bakacak sıkı bi hayat sigortası da yaptırmıştır. Bu iki işi hallettiğine göre, ölüm hakkında düşünmez artık. Sadece işini düşünür.

"Profesör Lorca anlamlı konuşuyor, çünkü hatasız sözcüklerle konuşmaya hazırlıklı. Ama ciddi biçimde kendini ölüm yolundaki bi insan olarak düşünmeye hazırlıklı değil. Ölümsüz olduğu için, bunu nasıl yapacağını bilemez. Bilim adamları ne denli karmaşık makineler yaparsa yapsın, hiç fark etmez. Makineler insanların kaçınılmaz randevusunu; *sonsuzluk* ile buluşmasını hiçbi şekilde önleyemezler.

"Nagual Julian," diye devam etti, "bana eski Roma'nın muzaffer kumandanlarını anlatırdı. Eve zaferle döndüklerin-

de, onları onurlandırmak için muhteşem törenler düzenlenirmiş. Kazandıkları ganimetleri, aldıkları esirleri sergileyerek savaş arabalarının içinde geçit yaparlarmış. Yanlarındaysa her zaman bi köle bulunurmuş; onun görevi bütün bu ün ve ihtişamın geçici olduğunu kulaklarına fısıldamakmış.

"Biz bi zafer kazandığımızda," dedi don Juan, "zaferlerimizin gelip geçici olduğunu kulağımıza fısıldayacak kimsemiz yok. Büyücülerin ise üstünlüğü şurda; ölüm yolundaki varlıklar olarak onların kulaklarına her şeyin kısa ömürlü olduğunu fısıldayacak birisi var. Bu fısıldayan, ölüm; şaşmaz akıl hocası, sana asla yalan söylemeyecek tek varlık."

Teşekkür Etmek

"*SAVAŞÇI-GEZGİNLER* ÖDENMEMİŞ hiçbi borç bırakmazlar," dedi don Juan.

"Sen neden söz ediyorsun, don Juan?" diye sordum.

"Yaşamın boyunca yaptığın bazı gönül borçlarını temizlemenin zamanı geldi artık," dedi. "Asla tümüyle ödeşemezsin, bundan emin ol, ama bi jest yapman gerek. Simgesel bi ödemede bulunmalısın; gönül almak için, *sonsuzluğu* tatmin etmek için yapmalısın bunu. Senin için onca anlam taşıyan iki

arkadaşından, Patricia Turner ve Sandra Flanagan'dan söz etmiştin bana. Gidip onları bulmanın ve sahip olduğun her şeyi harcayarak ikisine de birer armağan almanın zamanıdır. Jest, işte bu."

"Nerede olduklarını bile bilmiyorum, don Juan," dedim, itiraz eder gibi.

"Onları bulmak, senin için bi meydan okuma anlamına gelecek. Onları ararken kaldırmadık tek bi taş bırakmayacaksın. Yapmaya niyet edeceğin şey son derece basit, ancak nerdeyse olanaksız da. Yoluna devam etmek için, kişisel minnettarlık eşiğini geçmek ve tek bi hareketle özgür kalmak istiyorsun. Eğer bu eşiği aşamazsan, benimle bu işi sürdürmeye çalışmanın hiç anlamı olmayacak."

"İyi de bana bu görevi vermek nerden aklına geldi?" diye sordum. "Bunun bana uygun olacağını düşündüğün için kendin mi icat ettin?"

"Ben hiçbi şey icat etmem," dedi gerçekçi bir tavırla. "Bu görevi sonsuzluğun kendisinden aldım. Bütün bunları sana söylemek benim için kolay değil. Çektiklerinin bana zevk verdiğini düşünüyorsan yanılıyorsun. Senin görevinde başarılı olman bana senin için olduğundan daha fazla anlam ifade ediyor. Başaramazsan, yitireceğin çok az şey var. Ne? Bana yaptığın ziyaretler. Aman ne önemli. Ama ben seni yitiririm; ve bu benim için ya silsilemin sürekliliğini, ya da senin onu bi altın anahtarla kapatma olasılığını yitirme anlamına gelir."

Don Juan sustu. Zihnimin ne zaman düşüncelerin hummasına kapıldığını hep iyi bilirdi.

"Sana defalarca anlattığım gibi, *savaşçı-gezginler* yararcıdırlar," diye devam etti sonra. "Duygusallık, melankoli, nostalji gibi şeylerle ilgilenmezler. *Savaşçı-gezginler* için yalnızca mücadele vardır; ve sonu olmayan bi mücadeledir bu. Eğer buraya huzur bulmak için geldiğini, ya da bunun yaşamında bi dinlenme arası olduğunu düşünüyorsan yanılıyorsun. Bu borçlarını ödeme işi senin bildiğin duygularca yönlendirilmiyor. Son derece saf bi duygu inceliği kılavuzluk ediyor ona; *sonsuzluğa* dalmak üzere olan, ve bunu yapma-

dan hemen önce, kendisine iyiliği dokunmuş olanlara teşekkür etmek için arkasını dönen *savaşçı-gezginin* duygu inceliği bu.

"Bu işi hak ettiği ciddiyetle karşılamalısın," diye devam etti. "Bu, sonsuzluk seni yutmadan önceki son durağın. Aslında bi *savaşçı-gezgin* yüce bi varlık haline gelmeden *sonsuzluk* onun yanına bile uğramaz. O yüzden kendini sakınma, hiçbi çabadan kaçınma. Amansızca, ama zarafetle sonuna kadar götür."

Don Juan'ın sözünü ettiği kişiler, üniversite eğitimimin ilk iki yılında benim için çok büyük anlamı olan iki arkadaşımdı. Patricia Turner'ın ailesine ait evde, garajın üstündeki dairede kalıyordum. Yiyecek ve yatacak yer karşılığında havuzu temizlemek, dökülen yaprakları süpürmek, çöpü çıkarmak ve Patricia ile ikimize kahvaltı hazırlamak gibi işler bana aitti. Evdeki ufak tefek işlerimin yanı sıra ailenin şoförüydüm; Bayan Turner'ı alışverişe götürüp getirmek, Bay Turner için içki alıp gizlice eve sokarak çalışma odasına taşımak da işlerim arasındaydı.

Bay Turner tek başına içmeyi seven bir sigorta müdürüydü. Çok fazla içtiği için çıkan bir aile kavgası sonrasında bir daha şişelere asla el sürmeyeceğine dair söz vermişti ailesine. İçkiyi çok fazla azalttığını, ama arada sırada birkaç yudum yuvarlamaya ihtiyaç duyduğunu bana itiraf etmişti. Çalışma odasına elbette benden başka kimsenin girmesine izin yoktu. Orayı temizlemekle görevliydim; ama aslında yaptığım, tavandaki bir kemeri desteklemek için konmuş gibi göründüğü halde gerçekte içi boş olan bir direğin içine Bay Turner'ın şişelerini saklamaktan ibaretti. Şişeleri gizlice içeri sokuyor, boşları da gizlice evden çıkarıp çarşıda çöpe atıyordum.

Patricia üniversitede tiyatro ve müzik okuyor ve mükemmel şarkı söylüyordu. Amacı Broadway müzikallerinde şarkı söylemekti. Patricia'ya sırılsıklam âşık olduğumu söylemeye gerek yok. İnce, atletik bir vücudu, köşeli hatları olan bir esmerdi, ve benden nerdeyse bir baş daha uzundu ki bu da benim bir kadına tapmam için başlıca nedendi.

Sanki ondaki derin bir ihtiyacı giderir gibiydim; özellikle babasının bana sonsuz güveni olduğunu anladıktan sonra ortaya koyduğu, birisine kol kanat germe ihtiyacıydı bu. Benim küçük annem olmuştu. Onun izni olmadan ağzımı bile açamıyordum. Bir atmaca gibi gözleri üstümdeydi. Dönem tezlerimi yazıp ders kitaplarımı okuyor ve benim için özetliyordu bile. Hepsi de hoşuma gidiyordu, ama gözetilmeyi istediğimden değil; çünkü böyle bir gereksinmenin asla bilişselliğimin bir parçası olduğunu sanmıyorum. O yaptığı için hoşlanıyordum bunlardan. Onunla olmayı seviyordum.

Beni her gün sinemaya götürürdü. Los Angeles'ın bütün büyük sinemalarına giriş kartları vardı; bazı sinema patronları bu kartları babasına armağan veriyordu. Bay Turner onları hiç kullanmazdı; giriş kartı göstermenin asaletine uymadığını düşünürdü. Gişe memurları bu kartları taşıyanlara hep bir makbuz imzalattırırlardı. Patricia bu makbuzları rahatsız olmadan imzalıyordu, ama bazen adi memurun biri Bay Turner'ın imzasını isterdi, ve ben imzalamaya kalktığımda sadece Bay Turner'ın imzası da yetmezdi onlara. Ehliyetini görmek isterlerdi bu sefer. Bu memurlardan biri, küstah bir genç adam öyle bir laf etmişti ki bir keresinde, onun kadar benim de makaraları koyvermeme sebep olmuştu, ama Patricia'yı bir öfke nöbetine sokmuştu bu olanlar.

"Sanırım siz Bay Turd (dipnot. turd: bok) olmalısınız," dedi, düşünebileceğiniz en adi sırıtışla, "Bay Turner değil."

Bu hakareti savuşturabilirdim, ama sonra Steve Reeves'ın Herkül'ünü görmemize izin vermeyerek bizi fena halde bozum ederdi.

Genellikle her yere Patricia'nın en iyi arkadaşı olan ve bitişik evde ailesiyle birlikte oturan Sandra Flanagan ile birlikte giderdik. Sandra Patricia'yla taban tabana zıttı. O da aynı boydaydı; ama yuvarlak bir yüzü, gül pembesi yanakları ve şehvetli bir ağzı vardı; ve bir rakun kadar sağlıklıydı. Şarkı söylemeye hiç merakı yoktu. Onun bütün ilgisi bedensel zevkler üzerineydi. Yiyip içemeyeceği, sindiremeyeceği hiçbir şey yoktu; beni en çok kahreden yanı da, kendi tabağını

cilaladıktan sonra aynı şeyi benim tabağıma da yapmasıydı; yemek seçen biri olarak ömrüm boyunca beceremediğim bir şeydi bu. O da son derece atletikti; ama daha sağlıklı, daha kaba bir biçimde. Erkek gibi yumruk, katır gibi tekme atardı.

Patricia'ya nezaketen, onun ailesi için yaptığım ufak tefek günlük işleri Sandra'nın ailesi için de yapıyordum; havuzu boşaltma, bahçedeki yaprakları süpürme, çöp gününde çöpleri çıkarma, kâğıtları ve tutuşabilir çöpleri yakma gibi şeylerdi bunlar. Los Angeles'ta hava kirliliğinin arka bahçelerdeki çöp yakıcıları yüzünden arttığı günlerdeydik.

Herhalde bu iki genç kadının yakınlıkları ya da rahatlıkları yüzünden, en sonunda ikisine birden deliler gibi âşık oldum.

Dostum olan çok tuhaf bir genç adamdan, Nicholas van Hooten'den öğüt istemeye gittim. İki kız arkadaşı vardı, ve ikisiyle birlikte, besbelli tam bir cennette yaşıyordu. Bana en basit öğüdü vermekle başlayacağını söyledi; iki kız arkadaşla sinemada nasıl davranılacağı hakkındaydı bu öğüt. Sinemaya ne zaman iki kızla birden gitse, ilgisini daima solunda oturana yönelttiğini söyledi. Bir süre sonra kızlar tuvalete gidip döndüklerinde onların yerlerini değiştiriyordu. Anna, Betty'nin oturduğu yere geçiyor ve çevredeki kimse bir şey anlamıyordu. Üçlü durumu—Nicholas oldukça eski moda bir adamdı; o basmakalıp Fransız terimini kullanıyordu: *ménage à trois*—gerçekçi bir şekilde kabul ettirmenin uzun sürecinde bunun ilk adım olduğuna dair bana güvence verdi.

Öğüdünü tuttum ve Patricia ile Sandy'yi Los Angeles'taki Fairfax Caddesi'nde sessiz filmler gösteren bir sinemaya götürdüm. Patricia'yı soluma oturtup bütün ilgimi ona verdim. Tuvalete gidip döndüklerinde kızlara yerlerini değiştirmelerini söyledim. Nicholas van Hooten'in dediği gibi yapıyordum, ama Patricia böyle bir saçmalığı sineye çekecek değildi. Kalktı ve hakarete uğramış, aşağılanmış ve öfkeden kudurmuş bir vaziyette sinemadan çıktı. Arkasından koşup özür dilemek istedim ama Sandra beni durdurdu.

"Bırak gitsin," dedi zehir saçan bir tebessümle. "Kocaman

kız, o. Bir taksi tutup eve gidecek parası da var."

Aldanıp sinemada kaldım, sinir ve suçluluk içinde Sandra'yı öpmeye devam ettim. Ateşli bir öpücüğün orta yerinde birinin saçımı çektiğini hissettim. Patrica'ydı. Koltukların sırası gevşekti ve arkaya doğru yattı. Atletik Patricia, bizim sıra arkadakinin üzerine devrilmeden hemen önce aradan kaçtı. Sıranın öbür başında oturan iki izleyicinin çığlıklarını işittim.

Nicholas van Hooten'ınki berbat bir öğüttü. Patricia, Sandra ve ben tam bir sessizlik içinde eve döndük. Sonra tutulması olanaksız sözler vererek, gözyaşları, suçlamalar arasında bir orta yol bulmaya çalıştık. Bu üç yanlı ilişki, kendimizi nerdeyse mahvetmemizle sonuçlandı. Böyle bir şey yaşamaya hazırlıklı değildik. Sevgi, dürüstlük, görev ve ahlak kuralları ile ilgili sorunları çözmeyi bilmiyorduk. Birini öbürüne tercih edemiyordum; onlar da beni terk edemiyorlardı. Bir gün müthiş bir kargaşanın doruğunda ve katıksız bir umutsuzluk içinde, üçümüz de birbirimizi bir daha hiç görmemek üzere ayrı ayrı yerlere kaçıp gittik.

Mahvolmuştum. Yaptığım hiçbir şey onların yaşamıma vurdukları damgayı silemiyordu. Los Angeles'i terk ettim ve hasretimi dindirebilmek için sayısız şeylerle kendimi meşgul etmeye çalıştım. Zerre kadar abartmadan söyleyebilirim ki, cehennemin derinliklerine indiğimi ve bir daha ordan asla çıkamayacağımı düşünüyordum. Don Juan'ın yaşantım ve kişiliğim üzerindeki etkisi olmasaydı, beni yiyip bitiren iblislerimle baş etmemin imkânı yoktu. Yaptığım şeyin yanlış olduğunu, bu denli harika iki insanı yüz yüze gelmeye hazırlıklı olmadığım böyle utanç verici, aptalca saçmalıkların içine sokmaya hiç hakkım olmadığını don Juan'a söylemiştim.

"Yanlış olan," dedi don Juan, "üçünüzün de yolunu şaşırmış benmerkezci kaçıklar olmanızdı. Kendini beğenmişliğin seni nerdeyse mahvetmiş. Kibrin olmazsa, yalnızca duyguların kalır.

"Beni dinle," diye devam etti, "ve sana dünya kadar anlam ifade edecek şu basit ve dolaysız alıştırmayı yap: o iki kı-

za ait anılarından kendi kendine söylemiş olduğun 'O bana şunu söyledi, bunu söyledi, o bağırdı, öbürü bağırdı, BANA bağırdı!' türünden cümleleri çekip çıkar ve sadece duygularının yoğunluğunda dur. Kendine o denli önem vermeseydin, elinde kalan en saf tortu ne olurdu?"

"Onlara duyduğum önyargısız aşkım," dedim, boğazım düğümlenerek.

"Peki bu aşk bugün o zamankinden daha mı az?" diye sordu don Juan.

"Hayır, değil, don Juan," dedim dürüstçe, ve beni yıllarca kovalamış olan kederin sızısını aynı şekilde hissettim.

"Bu kez, onlara sessizliğinin içinden sarıl," dedi. "Bu kez, güçsüz hıyarın teki olmayı bırak. Onlara son kez tam anlamıyla sarıl. Ama bunun Yeryüzü'nde son kez olmasını niyetlen. Karanlığının içinden niyetlen buna. Eğer hak ediyorsan," diye devam etti, "onlara armağan verdiğinde, tüm yaşamını ikinci kez özetlemiş olacaksın. Bu türden edimler savaşçıları adeta buhar gibi uçucu kılar."

Don Juan'ın buyruklarını izleyerek, tüm kalbimle işe giriştim. Eğer başarılı olamazsam sadece don Juan'ın kayba uğramayacağını anlamıştım. Ben de bir şey yitirecektim, ve benim kaybım da don Juan'ınki kadar büyük olacaktı. *Sonsuzluk* ile yüz yüze gelme ve onun bilincine varma şansımı yitirecektim.

Patricia Turner ve Sandra Flanagan'ın anısı beni berbat bir ruh haline sokmuştu. Bütün o yıllar boyunca peşimi bırakmamış olan o onarılmaz kayıp duygusunun eziciliği artık her zamankinden daha canlıydı. Don Juan bu duyguyu kurcalayarak şiddetlendirdiğinde iyice anladım ki bazı şeyler hep bizimle kalıyor, don Juan'ın terimleriyle yaşam boyu ve belki daha da ötesinde, bizi hiç bırakmıyordu. Patricia Turner ve Sandra Flanagan'ı bulmak zorundaydım. Don Juan son olarak, eğer onları bulursam, onlarla kalamayacağımı söylemişti. Yalnızca gönüllerini alacak, tüm sevgimle onları sarmalayacak, ve bunu kızgın suçlamalar, kendine acımalar, benmerkezci takıntılar olmadan yapacak kadar zamanım olacaktı.

Onlara ne olduğuna, nerelerde olduklarına dair büyük bir araştırmaya giriştim. Önce ailelerini tanıyan insanlara sorular sormakla işe başladım. İki aile de Los Angeles'tan taşınmışlardı, ve kimse bana nerde olabileceklerine dair bir fikir veremiyordu. Danışacak kimse yoktu. Gazeteye ilan vermeyi düşündüm. Ama sonra California'nın dışına taşınmış olabilecekleri aklıma geldi. En sonunda bir özel dedektif tutmak zorunda kaldım. Resmi kayıt bürolarıyla bağlantıları ve bunun gibi ufak tefek ayrıntılar sayesinde, dedektif birkaç hafta içinde onların izini buldu.

New York'da yaşıyorlardı; birbirlerine çok yakın bir mesafedeydiler, ve dostlukları da her zamankinden daha yakındı. New York'a gittim ve önce Patricia Turner'ı buldum. İstediği gibi bir Broadway yıldızı olamamıştı ama bir oyunun ekibindeydi. Sahnede mi yoksa idari bölümde mi görev aldığını bilmek istemedim. Onu bürosunda ziyarete gittim. Ne yaptığını bana söylemedi. Beni görünce şok geçirmişti. Yaptığımız tek şey el ele oturup birlikte ağlamak oldu. Ben de ona ne yapmakta olduğumu söylemedim. Onu görmeye geldiğimi, çünkü ona olan gönül borcumun ifadesi olarak bir armağan vermeyi istediğimi, ve dönmek niyetinde olmadığım bir yolculuğa çıkmak üzere olduğumu söyledim.

"Ne meşum sözler bunlar?" dedi, gerçekten paniklediği belliydi. "Ne yapmayı planlıyorsun? Hasta mısın? Hasta görünmüyorsun."

"Mecazi anlamdaydı," diye güvence verdim. "Güney Amerika'ya geri dönüyorum; talihimi orada denemek niyetindeyim. Rekabet korkunç, ve koşullar çok çetin, hepsi bu. Başarmak istiyorsam her şeyimi ortaya koymam gerekiyor."

Rahatlamış görünüyordu, bana sarıldı. Değişmemişti, yalnızca daha iri, çok daha güçlü, daha olgun ve çok zarif görünüyordu. Ellerini öptüm ve karşı konulmaz bir sevgi dalgası beni sardı. Don Juan haklıydı. Karşılıklı suçlamalardan arındığımda, kalan sadece duygularımdı.

"Sana bir armağan vermek istiyorum, Patricia Turner," dedim. "Ne istersen iste benden, eğer gücüm yeterse, istedi-

ğini sana alacağım."

"Zengin mi oldun yoksa?" dedi ve güldü. "Senin harika yanın hiçbir şeyinin olmamasıydı, asla da olmayacak. Sandra'yla nerdeyse her gün sözünü ediyoruz. Seni araba park ederken, kadınların sırtından geçinirken filan hayal ediyoruz. Üzgünüm, ama elimizde değil, seni hâlâ seviyoruz."

Ne istediğini söylemesi için ısrar ettim. Aynı zamanda hem ağlayıp hem gülmeye başlamıştı.

"Bana bir mink manto alır mısın?" diye sordu, hıçkırıklar arasında.

Saçlarını karıştırdım ve alacağımı söyledim.

"Eğer beğenmezsen, mağazaya geri götürür ve parasını alırsın," dedim.

Güldü ve beni eskisi gibi yumrukladı. İşine dönmesi gerekiyordu, ve ayrılmadan önce onu görmeye tekrar geleceğime dair söz verdim; ama şayet bunu yapamazsam, hayatın beni farklı yönlere çektiğini, ancak içimdeki anısını tüm yaşamım boyunca ve hatta ötesinde de koruyacağımı bilmesini istediğimi söyledim.

Tekrar geldim, ama yalnızca mink mantoyu ona teslim etmelerini uzaktan izlemek için. Sevinç çığlıklarını duydum.

İşimin bir bölümü bitmişti. Oradan ayrıldım, ama don Juan'ın söylediği gibi hafiflemiş hissetmiyordum kendimi. Eski bir yarayı deşmiştim ve kanamaya başlamıştı. Tam bir sağanak değildi yağan; daha çok iliklerime kadar işleyen ince bir sisle kaplıydı ortalık.

Sonra Sandra Flanagan'ı görmeye gittim. New York'un trenle gidilen banliyölerinden birinde yaşıyordu. Kapısını vurdum. Sandra açtı ve bana bir hayalet görmüş gibi bakakaldı. Yüzündeki bütün renk uçup gitmişti. Her zamankinden daha güzeldi, belki iyice topladığı ve irileştiği için.

"Ama sen, sen, sen!" diye kekeledi, adımı bile söyleyemiyordu.

Hıçkırdı, bir an için öfkelenmiş ve beni suçlayacakmış gibi durdu. Devam etmesi için ona şans vermedim. Sessizliğim, mutlaktı. Sonunda onu etkiledi. Beni içeri aldı ve oturma oda-

sına geçip oturduk.

"Ne yapıyorsun burada?" diye sordu, biraz daha sakince. "Kalamazsın! Ben evli bir kadınım! Üç çocuğum var benim! Ve çok mutlu bir evliliğim var."

Makineli tüfek gibi sözcükleri birbiri ardına sıralayarak bana kocasının çok güvenilir bir insan, yaratıcı değilse de iyi bir adam olduğunu, şehvetli olmadığını, seviştiklerinde çok çabuk yorulduğu için gayet dikkatli olması gerektiğini, onun kolayca hastalandığını ve bazen işe gidemediğini, ama üç güzel çocuk yapmayı becermiş olduğunu, ve üçüncü çocuktan sonra adı Herbert olduğu anlaşılan kocasının bu işleri tümüyle bıraktığını anlattı. Artık yapamıyordu, ama sorun değildi.

Onu sakinleştirmeye çalışarak sadece bir dakikalığına ziyaretine geldiğimi, hayatına karışmak ya da onu herhangi bir şekilde rahatsız etmek niyetinde olmadığımı tekrar tekrar söyledim. Onu bulmamın ne kadar zor olduğunu anlattım.

"Buraya sana veda etmek için geldim," dedim, "ve sana hayatımın aşkı olduğunu söylemek için. Sana gönül borcumun ve ölümsüz sevgimin bir simgesi olarak bir armağan almak istiyorum."

Çok etkilenmiş görünüyordu. Tıpkı eskiden yaptığı gibi, açık yürekle gülümsedi. Dişlerinin aralıklığı onu çocuksu gösteriyordu. Ona her zamankinden daha güzel olduğunu söyledim ki bu doğruydu.

Güldü ve sıkı bir rejime girmek üzere olduğunu, geleceğimi bilse rejime çok daha önce başlamış olacağını söyledi. Ama hemen başlayacaktı; ve gelecek sefer onu daha ince bulacaktım. Birlikteki yaşantımızın ne korkunç olduğunu ve onu ne kadar derinden etkilediğini anlattı tekrar tekrar. Sofu bir Katolik olmasına karşın intiharı bile düşünmüştü; ama aradığı avuntuyu çocuklarında bulmuştu, yaptıklarımızın gençliğin tuhaflıkları olduğunu ve asla tam anlamıyla silinmese bile üstü örtülü kalmaları gerektiğini düşünüyordu.

Ona minnettarlığımın ve sevgimin nişanesi olarak alabileceğim bir armağan olup olmadığını sorduğumda güldü ve Patricia Turner'ın dediklerinin aynısını; içine işeyecek bir

oturağım bile olmadığını, ve hiçbir zaman da olmayacağını, çünkü benim böyle yaratılmış olduğumu söyledi. Bir şey istemesi için ısrar ettim.

"Bana bütün çocuklarımın sığacağı bir station wagon alır mısın?" dedi, gülerek. Bir Pontiac, ya da bir Oldsmobil istiyorum, bütün aksesuarları ile birlikte.

Kendisine böyle bir armağan almamın imkânsız olduğuna bütün kalbiyle inanarak söylemişti bunu. Ama aldım.

Ertesi gün araba satıcısının arabasını kullanarak adamın arkasından gittim ve gizlice park ettiğim yerden station wagon'un ona teslim edilmesini izledim, şaşkınlığını gördüm, ama ateşli varlığıyla uyumlu olarak, bu bir sevinç şaşkınlığı değildi. Bedensel bir tepkiydi bu; bir ıstırap ve hayret hıçkırığı gibiydi. Ağlıyordu, ama aldığı armağan için ağlamadığını biliyordum. İçimde yankılanan bir hasret ifadesiydi bu. Arabanın koltuğuna büzülüp kaldım.

Trenle New York yolunda, ve Los Angeles'a uçarken hayatımın tükenmekte olduğu duygusu çöktü üstüme; parmakların arasından süzülen kum gibi akıp gidiyordu benden. Teşekkür ve veda etmiş olmaktan ötürü kendimi hiçbir şekilde özgürleşmiş ya da değişmiş hissetmiyordum. Tam tersine, duyduğum o garip sevginin ağırlığı her zamankinden daha derinlere inmişti. Ağlamak istiyordum. Arkadaşım Rodrigo Cummings'in hiç yazılmayacak kitaplar için bulduğu isimler kafamın içinde geçit yapıyordu. Rodrigo başlık koymada uzmanlaşmıştı. En beğendiği "Hepimiz Holywood'da Öleceğiz"; bir diğeri "Asla Değişmeyeceğiz"; ve benim favorim, on dolara satın aldığım "Rodrigo Cummings'in Hayatı ve Günahlarından Seçmeler". Bütün o başlıklar beynimde dans ediyordu. Ben Rodrigo Cummings'dim; zaman ve uzay içinde sıkışıp kalmıştım, ve iki kadını hayatımdan çok seviyordum, ve bu asla değişmeyecekti. Ve diğer dostlarım gibi ben de Holywood'da ölecektim.

Sahte başarım olarak adlandırdığım yaptıklarım hakkında don Juan'a rapor verirken bütün bunları da anlattım. Oralı bile olmadı. Hissetmiş olduğum şeylerin sadece zayıflık ve

kendine acıma olduğunu, ve veda ile teşekkür etmek için, bunu gerçek anlamda yapmak ve sürdürmek için büyücülerin kendilerini yeni baştan ele almaları gerektiğini söyledi.

"Kendine acıma duygunu hemen şimdi yeneceksin," diye emretti. "Yaralı olduğun fikrini alt et de bir bak bakalım, elinde kalan saf tortu ne?"

Elimde kalan saf tortu, her ikisine de nihai armağanımı vermiş olduğum duygusuydu. Bir şeyi yeniden canlandırma ya da—kendimi de dahil—incitme saikiyle değil, don Juan'ın bana göstermeye çabaladığı ruh halinin ta kendisiyle yapmıştım bunu; bir *savaşçı-gezginin* meşrebi ki don Juan'ın dediğine göre tek erdemi, kendisini etkilemiş ne varsa anısını canlı tutmasıdır; teşekkür ve veda etmesinin tek yolu da şu sihirli edimidir: sevmiş olduğu ne varsa sessizliğinin içinde saklar.

Sözdiziminin Ötesinde

Müjdeci

DON JUAN BENİ uyandırdığında, onun Sonora'daki evinde, derin uykudaydım. Nerdeyse bütün gece oturmuş ve bana açıkladığı kavramlar üzerinde kafa yormuştum.

"Yeterince dinlendin," dedi, sertçe, hatta nerdeyse hoyratça omuzlarımı sarsarken. "Bitkinim diye düşkünlük gösterme. Seninkisi bitkinlikten fazla bi şey; rahatsız edilmeme arzusu. İçinde bi şey, rahatsız edildiğinde çok içerliyor. Ama direnci kırılana kadar bu yanının üzerine gitmen çok önemli.

Hadi bi yürüyüşe çıkalım."

Don Juan haklıydı. Rahatsız edildiğinde çok öfkelenen bir yanım vardı. Günler boyu uyumak ve don Juan'ın büyücülük kavramları üzerinde artık düşünmemek istiyordum. Hiç istemeyerek kalktım ve onu izledim. Don Juan yemek hazırlamıştı, günlerce yememişim gibi hepsini silip süpürdüm, sonra evden çıkıp doğuya, dağlara doğru yöneldik. Öyle uyku sersemiydim ki doğudaki dağ silsilelerinin hemen üzerindeki güneşi görene dek sabahın ilk saatleri olduğunun farkına varmadım. Don Juan'a bütün gece hiç kıpırdamadan uyuduğumu söylemek istedim ama beni susturdu. Bazı bitkiler toplamak üzere dağlara bir araştırma seferine gittiğimizi söyledi.

"Toplayacağın bitkileri ne yapacaksın, don Juan?" diye sordum, yola çıkar çıkmaz.

"Kendime toplamıyorum," dedi sırıtarak. "Botanikçi ve eczacı olan bi dostum için onlar. İlaç yapıyor onlarla."

"O da bir Yaqui mi don Juan? Burda Sonora'da mı yaşıyor?" diye sordum.

"Hayır, o Yaqui değil, ve Sonora'da oturmuyor. Bi gün onunla tanışırsın."

"O bir büyücü mü, don Juan?"

"Evet, öyle," diye yanıtladı, soğuk bir tavırla.

UCLA'daki Botanik Bahçesi'nde tanımlanmaları için bitkilerden birazını alıp alamayacağımı sordum.

"Tabii ki, tabii ki," dedi.

"Tabii ki" dediği zaman aslında bunu demek istemediğini keşfedeli çok olmuştu. Bana tanımlanması için örnek filan vermeye hiç niyeti olmadığı besbelliydi. Büyücü arkadaşını çok merak etmiştim; onun hakkında daha fazla bilgi vermesini, biraz tarif etmesini, nerde yaşadığını ve nasıl tanıştıklarını anlatmasını istedim.

"Çüş, çüş, çüş, çüş!" dedi don Juan, sanki bir at imişim gibi. "Ağır ol, ağır ol! Kimsin sen? Profesör Lorca mı? Onun bilişsel sistemini mi belleyeceksin?"

Çorak dağ eteklerinin içlerine kadar girdik. Don Juan saatlerce düzenli biçimde yürüdü. Günün işinin sadece yürümekten ibaret olduğunu düşünmeye başlamıştım. Sonunda durdu ve yamaçların gölgelik tarafına oturduk.

"Büyücülüğün en büyük projelerinden birine başlamanın zamanıdır," dedi.

"Ne projesinden bahsediyorsun, don Juan?" diye sordum.

"Ona *özetleme* denir," dedi. "Eski büyücüler ona yaşamının olaylarını yeniden anlatma derlerdi; yaptıklarını ve çömezlerine anlattıkları şeyleri hatırlamalarına yardım edecek bi araç niteliğinde basit bi teknik olarak başlamıştı. Çömezleri için de bu teknik aynı değeri taşırdı; öğretmenlerinin onlara neler söylediğini ve yaptığını anımsamalarına yardımcı olurdu. Eski büyücüler tekniklerinin ne denli uzak–menzilli etkileri olduğunu anlayıncaya kadar biçok kez istilalar, mağlubiyetler gibi korkunç toplumsal kıyametler yaşadılar."

"İspanyol fethini mi kastediyorsun, don Juan?" diye sordum.

"Hayır," dedi. "O sadece işin en fazla bilinen kısmı. Ondan önce çok daha yakıp yıkıcı başka kıyametler de yaşandı. İspanyollar buraya geldiğinde eski büyücüler artık yaşamıyordu. Öbür kıyametleri atlatabilenlerin çömezleri artık gayet ihtiyatlıydılar. Kendilerini korumayı öğrenmişlerdi. Eski büyücülerin tekniğini *özetleme* olarak yeniden adlandıranlar da bu yeni büyücüler topluluğudur.

"Zaman çok büyük değer taşıyor," diye devam etti. Genelde tüm büyücüler için zaman her şeyin temelidir. Benim yüz yüze olduğum sınav, çok sıkışık bi zaman birimi içinde büyücülük hakkında bildiğim her şeyi soyut bi önerme olarak sana tıkıştırmak zorunda oluşum, ama bunu yapmak için senin içinde gerekli alanı oluşturmalıyım."

"Ne alanı? Neden söz ediyorsun sen, don Juan?"

"Büyücülerin öncülü, bi şeyi içeri almak için, onu koyacak bi alan bulunması gerektiğidir," dedi. "Günlük yaşamın ayrıntıları ile tepeden tırnağa doluysan, yeni hiçbi şey için yer

yoktur. O yer oluşturulmalı. Ne demek istediğimi anlıyor musun? Eski çağların büyücüleri, yaşamını *özetlemenin* o alanı oluşturduğuna inanırlardı. *Özetleme* bunu gerçekten yapıyor, ve çok daha fazlasını da, elbette.

"Büyücülerin özetleme yapmaları çok kurallıdır," diye devam etti. "İçinde bulundukları zamandan yaşamlarının ilk anına kadar geri giderek tanıdıkları herkesin bi listesini yaparlar. Bu listeyi tamamladıklarında, ordaki ilk kişiyi alır ve onun hakkında becerebildikleri ölçüde her şeyi anımsarlar. Gerçekten her şeyi; en ufak ayrıntıyı bile. Günümüzden geçmişe doğru özetleme yapmak daha iyidir, çünkü günümüzün anıları tazedir, böylece anımsama yeteneği bilenmiş olur. Uygulayıcıların yaptığı, hatırlamak ve solumaktan ibarettir. Yavaş ve dikkatli bi şekilde soluk alırken başlarını sağdan sola doğru belli belirsiz fark edilecek şekilde ağır ağır çevirir, ve sonra aynı yöntemle soluk verirler."

Don Juan soluk alıp vermelerin doğal olması gerektiğini de söyledi; eğer çok süratli yapılırsa insan yorucu soluklar adı verilen bir duruma giriyor ve kaslarını gevşetebilmek için sonradan daha yavaş soluklar almak zorunda kalıyordu.

"Peki benim bütün bunlarla ne yapmamı istiyorsun, don Juan?" diye sordum.

"Bugün listeni yapmaya başlıyorsun," dedi. "Yıllar itibariyle bölümlere ayır, ya da meslekler açısından yap bunu; dilediğin biçimde düzenle, ama sırayla yap, en son insanı en başa al, ve annen babanla bitir. Ve sonra onlara ilişkin her şeyi anımsa. Hiç telaş etme. Denedikçe, yapmakta olduğun şeyin ayırdına varacaksın."

Don Juan'ın evine bir sonraki gidişimde, yaşantımın olaylarını titizlikle gözden geçirdiğimi, ve onun katı kurallı yöntemine bağlı kalarak listedeki kişileri birer birer takip etmemin benim için çok zor olduğunu ona anlattım. Normalde *özetlemem* beni değişik yönlere çekiyordu. Anımsayışımın yönünü saptama işini olaylara bırakıyordum. İstençli olarak yaptığım, genel bir zaman birimine bağlı kalmaktı. Örneğin antropolo-

ji bölümündeki insanlarla başlamıştım, ama anılarımın beni günümüzden UCLA'da okula başladığım güne dek zaman içinde her yere götürmesine izin vermiştim.

Don Juan'a tamamen unutmuş olduğum tuhaf bir şeyi keşfettiğimi anlattım; kız arkadaşımın üniversitedeki oda arkadaşının Los Angeles'a geldiği ve bizim onu havaalanından aldığımız geceye kadar benim UCLA'nın varlığından bile haberli olmayışımdı bu. Gelen kız UCLA'da müzik okuyacaktı. Uçağı akşamın ilk saatlerinde indiğinde kendisini kampusa götürmemi rica etmişti; dört yılını geçireceği yere bir göz atmak istiyordu. Kampusun yerini biliyordum; çünkü plaja giderken Sunset Bulvarı'ndaki girişinin önünden sayısız kereler geçmiştim. Ancak içeriye ilk kez girecektim.

Sömestr tatiliydi. Bulduğumuz birkaç kişi bize müzik bölümünün yerini gösterdi. Kampus terk edilmişti, ama ben kendi hesabıma hayatımda gördüğüm en güzel şeye bakıyordum. Burası bir göz ziyafetiydi benim için. Binaların kendine özgü bir enerjisi vardı; canlıymış gibiydiler. Müzik bölümüne yapılacak gelişigüzel bir ziyaret büyük bir kampus turuna dönüştü. UCLA'ya âşık olmuştum. Don Juan'a da anlattığım gibi, coşkuma gölge düşüren tek şey, muazzam kampusu baştan başa yürümekteki ısrarımın kız arkadaşımda yarattığı sıkıntıydı.

"Bu allahın cezası yerde ne var ki?" diye bağırdı bana, isyan ederek. "Sanki ömründe hiç üniversite kampusu görmedin! Birini görmüşsen, hepsini görmüşsün demektir. Duyarlı görünüp kız arkadaşımı etkilemeye çalışıyorsun, hepsi bu!"

Bu doğru değildi, onlara çevredeki güzelliğin beni gerçekten büyülediğini hararetle anlatmaya koyuldum. O binalarda ne umutlar, ne vaatler seziyordum, ancak bunları ifadeden âcizdim.

"Nerdeyse tüm ömrümü okulda geçirdim," dedi kız arkadaşım, sıktığı dişlerinin arasından, "ve artık bıktım! Hiç kimsenin bir bok bulacağı yok burda. Bir sürü zırvalık hepsi, ve seni hayattaki sorumluluklarına hazırlamıyorlar bile!"

Burada okumak istediğimi söylediğimde büsbütün çıldırdı.

"Git kendine bir iş bul!" diye haykırdı. Git de sabah sekizden akşam beşe hayatla tanış, palavrayı da kes! Hayat bu işte; sabah sekiz, akşam beş, haftada kırk saat! Bak seni ne hale koyuyor! Bak bana; aşırı eğitimliyim, ama hiçbir işe uygun değilim!"

Bütün bildiğim bu kadar güzel bir yer görmediğimdi. Ne pahasına olursa olsun UCLA'da okuyacağıma dair oracıkta kendime söz verdim. Duyduğum arzu her yanımı sarmıştı, ancak bu hemen yerine getirilmesi gereken bir dürtü gibi değildi. Huşu içindeydim, daha çok.

Don Juan'a, kız arkadaşımın bu rahatsızlığının müthiş sinirime dokunduğunu ve ona farklı bir ışık altında bakmaya beni zorladığını, hatırladığım kadarıyla ilk kez söylenen bir şeyin bende böylesine derin bir tepki uyandırmış olduğunu anlattım. Kız arkadaşımın kişiliğinde daha önce fark etmediğim yanlar görmüştüm ve bunlar ödümü koparmıştı.

"Sanırım korkunç bir biçimde yargıladım onu," dedim don Juan'a. "Kampusa gidişimizden hemen sonra ayrıldık. UCLA bir bıçak gibi aramıza girmişti sanki. Böyle düşünmem aptallık, biliyorum."

"Aptallık değil," dedi don Juan. "Son derece haklı bi tepkiydi. Kampusta yürürken, eminim ki *niyet* ile bi buluşma yaşadın. Orada olmayı *niyetlenmiştin*, ve buna karşı duran herşeyi başından atmak zorundaydın.

"Ama bunu abartmayasın," diye devam etti. "*Savaşçı-gezginin* dokunuşu hassas, ama çok hafiftir. *Savaşçı-gezginin* eli ağır, sımsıkı kavrayan bi demir pençe gibidir ilk başlarda, ama giderek bi hayaletin bürümcükten eline dönüşür. *Savaşçı-gezginler* hiçbi belirti, hiçbi iz bırakmazlar. Onların meydan okuması böyle olur."

Don Juan'ın sözleriyle kendimi suçlayan, mutsuz bir ruh haline gömüldüm; çünkü azıcık anımsayışım bile bana göstermişti ki son derece kaba saba, saplantılı ve tahakküm ediciydim. Don Juan'a düşündüklerimi anlattım.

"Özetlemenin erki," dedi, *yaşamımızdaki süprüntüleri karıştırıp yüzeye çıkarmasındadır."

Ardından don Juan *özetlemenin* temeli olan farkındalık ve algılamanın karmaşık özelliklerini ayrıntılı şekilde betimledi. Bana bir kavramlar düzenlemesi sunacağını anlatarak söze başladı, ama hiçbir koşul altında bunları büyücülerin kuramları olarak ele almamı istemiyordu; çünkü bunlar eski çağ Meksika'sı şamanları tarafından enerjinin evrendeki akışı içinde doğrudan görülmesi sonucunda geliştirilmişlerdi. Bu düzenlemenin birimlerini anlatırken bir sınıflandırma ya da önceden saptanmış bir standarda göre sıralama yapmayacağı konusunda beni uyardı.

"Sınıflandırmalar beni ilgilendirmiyor," diye devam etti. "Sen tüm yaşamın boyunca herşeyi sınıflandırıp durdun. Şimdi ise bundan uzak durmak zorunda kalacaksın. Geçen gün sana bulutlar hakkında bi şey bilip bilmediğini sorduğumda, hepsinin adlarını ve her birinden bekleyebileceğimiz nem yüzdelerini sıraladın bana. Tam bi hava durumu sunucusu gibiydin. Ama sana kişisel olarak bulutlarla ne yapabileceğini sorduğumda, neden söz ettiğimi anlamadın bile.

"Sınıflandırmaların kendine özgü bi dünyası vardır," dedi. "Sen her şeyi sınıflandırmaya başladığın zaman, sınıflandırma canlanır ve sana hükmeder. Ama sınıflandırmalar asla enerji-yayıcı olgular olmadıkları için daima ölü kütükler gibi kalmaya mahkûmdur. Ağaç değildir onlar; sadece kütüktür."

Anlattığına göre eski çağ Meksika'sı şamanları evrenin ışıltılı lifler biçiminde enerji alanlarından oluştuğunu *görmüşlerdi*. Nereye dönüp baksalar onlardan sonsuz sayıda *görüyorlardı*. Bu enerji alanlarının kendilerini ışıltılı lifçik akımları halinde düzenleyen, evrende sürekli ve sonsuz güçler oluşturan akışlar olduğunu *görmüşlerdi*, ve bu lifçiklerin *özetlemeyle* ilintili olan akım ya da akışına bu büyücüler tarafından *farkındalığın karanlık denizi*, ve aynı zamanda *Kartal* adı verilmişti.

Don Juan, bu büyücülerin, evrendeki her yaratığın *farkındalığın karanlık denizine* yuvarlak bir ışıltı noktası ile bağlı bulunduğunu, ve bu yaratıklar enerji olarak algılandıklarında bu noktanın açıkça *görülebildiğini* de keşfettiklerini söylü-

yordu. Dediğine göre, *farkındalığın karanlık denizinin* gizemli cephelerinden biri, algılamayı eski çağ Meksika'sı şamanlarının *birleşim noktası* adını verdikleri bu ışıltı noktasında toplamaktaydı.

Don Juan, evrende serbestçe dolaşan ışıltılı lifçikler biçimindeki sayısız enerji alanının, insanoğlunun *birleşim noktasında* bir araya gelip onun içinden geçtiğini ileri sürüyordu. Bu enerji alanları duyusal verilere dönüştürülmekte, ardından duyusal veriler yorumlanıp, bildiğimiz dünya olarak algılanmaktaydı. Don Juan bundan sonra, ışıltılı lifçikleri duyusal verilere dönüştürenin *farkındalığın karanlık denizi* olduğunu açıkladı. Büyücüler bu dönüşümü görür ve onu *farkındalık pırıltısı* diye isimlendirirdi; bu parlaklık birleşim noktasını çevreleyen bir hale gibiydi. Ardından bana açıklamak üzere olduğu şeyin büyücülerin anlayışına göre özetleme konusunu kavramada en önemli nokta olduğunu belirterek beni uyardı.

Sözlerini çok büyük bir önemle vurgulayarak, organizmalarda duyular diye adlandırdıklarımızın farkındalığın derecelerinden başka bir şey olmadığını söyledi. Eğer duyuların *farkındalığın karanlık denizi* olduğunu kabul edersek, duyusal verilerden duyuların yaptığı yorumların da *farkındalığın karanlık denizi* olduğunu kabullenmek zorunda olduğumuzu ileri sürdü. Çevremizdeki dünya ile bizim yaptığımız biçimde yüz yüze gelmenin, her insanoğlunun donanımı olan insanlığın yorumlama sisteminin bir sonucu olduğunu uzun uzadıya açıkladı. Her organizmanın kendi çevresi içinde işlevsel olabilmesini sağlayan bir yorumlama sistemine sahip olması gerektiğini de ekledi.

"O kıyamet benzeri kargaşalıklardan sonra gelen büyücüler," diye devam etti, "ölüm anında, *farkındalığın karanlık denizinin* canlı yaratıkların farkındalığını birleşim noktasının içinden deyim yerindeyse emdiğini *gördüler*. Bi şey daha *gördüler*; farkındalığın karanlık denizi, yaşamlarının yeniden anımsanmasını tamamlamış büyücülerle karşılaştığında, bi an için, nasıl desek, duraklıyordu. Bazıları bilerek olmasa da bunu öyle derinlemesine yapmıştı ki, *farkındalığın karanlık de-*

nizi onların farkındalıklarını yaşam deneyimleri biçiminde alıyor, ama yaşam güçlerine—canlarına—dokunmuyordu. Büyücüler, evrenin güçlerine ilişkin muazzam bi gerçeği keşfetmişlerdi: farkındalığın karanlık denizi yalnızca yaşam deneyimlerimizi istiyordu; yaşam gücümüzü değil."

Don Juan'ın açıklamalarındaki önermeler benim için kavranması imkânsız şeylerdi. Ya da belki şöyle söylemek daha yerinde olur; açıklamalarındaki önermelerin ne denli işlevsel olduklarını belli belirsiz, ancak derin bir biçimde kavramıştım.

"Büyücüler," diye devam etti don Juan, "*yaşamımızı özetlerken* tüm süprüntülerin sana söylediğim gibi yüzeye çıktığına inanırlar. Tutarsızlıklarımızı, tekrarlarımızı görürüz böylece, ancak içimizde bi şey *özetleme* yapmamıza tüm gücüyle karşı koyar. Büyücülerin dediğine göre yolumuz, ancak muazzam bi kargaşa yaşadığımızda, bi olayın anısının ayrıntıları dehşet verici bi biçimde capcanlı olarak belleğimizin ekranında belirip bizi iliklerimize kadar titretince açılır. Onu yaşamış olduğumuz anın içine bizi sürükleyen, olayın kendisidir. Büyücüler bu olaya *müjdeci* derler, zira o andan sonra ele aldığımız her olayı sadece anımsamakla kalmaz, onu yeniden yaşarız.

"Yürümek, her zaman anıları güçlendiren bi şey olmuştur," diye don Juan devam etti. "Eski çağ Meksika'sı şamanları, yaşadığımız her şeyi bi duyum olarak bacaklarımızın arkasında biriktirip sakladığımıza inanırlardı. Bacakların arka kısmının, insanın yaşam öyküsünün ambarı olduğunu düşünüyorlardı. O yüzden, hadi tepelere doğru bi yürüyüşe çıkalım şimdi."

Nerdeyse karanlık olana dek yürüdük.

"Sanırım seni yeterince yürüttüm," dedi don Juan, evine döndüğümüzde, "bi *müjdeci* bulma konusundaki büyücü hamlesi için hazır sayılırsın; bu öyle berrak biçimde anımsayacağın bi olay olmalı ki, *özetlemendeki* başka her şeyi aynı ölçüde, ya da kıyaslanabilir berraklıkta aydınlatacak bi spot ışığı görevi yapmalı. Büyücülerin yapbozun parçalarını *özet-*

leme dedikleri şeyi yap. *Müjdeci* olacak olayı anımsaman için bi şey sana kılavuzluk edecek."

Son bir uyarının ardından beni yalnız bıraktı.

"Elinden gelenin en iyisini yap," dedi, "göreyim seni."

Belki de çevremdeki sükûnetten ötürü, bir an son derece sessiz kaldım. Sonra göğsümün üzerinde bir titreşim, bir tür sarsıntı oldu. Zor nefes alıyordum, ama aniden sanki göğsümde bir şey açıldı ve derin bir nefes almama izin verdi, o anda çocukluğuma ait bir olayın tüm görüntüleri belleğimin içine doluştu; sanki tutsaklıktan kurtulup aniden özgürlüğe kavuşmuş gibiydiler.

Büyükbabamın çalışma odasında, bilardo masasının başındaydım ve onunla bilardo oynuyordum. Ancak dokuz yaşlarında kadardım. Büyükbabam oldukça iyi bir oyuncuydu, ve bana bildiği her oyunu bıkıp usanmadan öğretmiş, beni kendisiyle ciddi ciddi maç yapacak hale getirmişti. Birlikte saatlerce bilardo oynardık. O denli ustalaşmıştım ki günün birinde yendim onu. O günden sonra bir daha beni yenememişti. Çoğu zaman sevinsin diye oyunu bilerek kaybediyordum, ama anlıyor ve bana çok kızıyordu. Bir keresinde o kadar bozulmuştu ki ıstakayı kafama indirmişti.

Büyükbabama hem hüsranı hem de mutluluğu aynı anda yaşatarak dokuzuma girdiğimde oyunda arka arkaya bir sürü karambol yapacak duruma gelmiştim. Bir seferinde öyle çileden çıkmıştı ki ıstakayı yere fırlatıp kendi başıma oynamamı söylemişti bana. Saplantılı yapım kendimle rekabete girişip aynı oyunun üzerinde mükemmelleşene dek çalışmamı sağlıyordu.

Şehirde kumar oynatmasıyla tanınan ve bir bilardo salonu bulunan kötü şöhretli bir adam, günün birinde büyükbabamı ziyarete geldi. Odaya girdiğimde sohbet ederek bilardo oynamaktaydılar. Hemen çıkmaya yeltendim, ama büyükbabam koluma yapışıp beni içeri çekti.

"Bu benim torunum," dedi adama.

"Tanıştığımıza çok memnun oldum," dedi adam. Bana

ters ters bakıp elini uzattı, eli normal bir insanın kafası büyüklüğündeydi.

Dehşete kapılmıştım. Korkunç bir kahkaha patlatınca neler hissettiğimin farkında olduğunu anladım. Bana adının Falelo Quiroga olduğunu söyledi, ben de kendi adımı mırıldandım.

Çok uzun boylu ve fazlasıyla iyi giyimliydi. Çok güzel bir dar pantolonla mavi çizgili kruvaze bir ceket giymişti. O zamanlar ellili yaşlarının başında olmalıydı, ama hafif göbeğini saymazsak zarif ve formda görünüyordu. Şişman değildi; iyi beslenmiş ve hiçbir ihtiyacı olmayan bir adam görüntüsündeydi. Benim doğduğum kentin sakinlerinin çoğu kavruk insanlardı. Geçimlerini sağlayabilmek için çok çalışan ve eğlenceye ayıracak zamanı olmayan kişilerdi. Falelo Quirego ise onların tam zıddı bir görünüme sahipti. Zamanını sadece zevk için harcayan bir adamın tavırları vardı onda.

Hoş biriydi. Özenle traş edilmiş yumuşak ifadeli bir yüzü ve nazik bakışlı mavi gözleri vardı. Bir doktorun havasını ve özgüvenini taşıyordu. Şehirdekiler insanları rahatlatma yeteneğinden ötürü onun bir kumarbaz değil, rahip, avukat, ya da doktor olması gerektiğini söylerlerdi. Aynı zamanda, onun kumardan elde ettiği paranın şehirdeki doktorlar ve avukatların hepsinin kazancının toplamından daha çok olduğu da söyleniyordu.

Siyah saçları dikkatle taranmıştı. İyice seyreldikleri belliydi. Saçlarını alnına doğru tarayarak önlerdeki açılmayı gizlemeye çalışıyordu. Köşeli bir çenesi ve son derece sevimli bir gülümsemesi vardı. Bakımlı, iri beyaz dişleri, çürüklerin son derece yaygın olduğu bu bölgede alışılmamış bir şeydi. Benim için Falelo Quiroga'nın iki kayda değer özelliği daha vardı; kocaman ayakları ve el yapımı siyah rugan ayakkabıları. Odada bir aşağı bir yukarı yürürken ayakkabılarının hiç gıcırdamayışına hayran olmuştum. Büyükbabamın yaklaştığını ayakkabı tabanlarının çıkarttığı gıcırtıdan anlamaya alışıktım.

"Torunum bilardoyu çok iyi oynar," dedi büyükbabam Fa-

lelo Quiroga'ya, kayıtsız bir tavırla. "Ben en iyisi ıstakamı ona vereyim, siz oynayın da ben seyredeyim."

"Bu çocuk bilardo mu oynuyor?" diye sordu iriyarı adam, gülerek.

"Ah, evet, oynar," dedi büyükbabam. "Tabii senin kadar oynayamaz, Falelo. Neden denemiyorsun onu? Ve senin için işi biraz daha ilginç yapalım diye, ve de torunuma büyüklük taslıyormuş gibi olmaman için, azıcık da bahse girelim. Bu kadara ne dersin?"

Masaya buruşuk kâğıt paralardan koca bir tomar bırakıp Falelo Quiroga'ya gülümsedi, koca adama meydan okur gibi başını iki yana sallıyordu.

"Vay be, bu kadar çok, ha?" dedi Falelo Quiroga, bana sorgulayan nazarlarla bakarak. Sonra cüzdanını açıp içinden düzgünce katlanmış birkaç kâğıt para çıkardı. Bu başka bir şaşırtıcı ayrıntıydı benim için. Büyükbabam parasını bütün ceplerinde, bumburuşuk bir şekilde taşımaya alışıktı. Bir ödeme yapacağı zaman paralarını sayabilmesi için önce onları düzeltmesi gerekirdi.

Falelo Quiroga bir şey dememişti ama kendisini eşkıya gibi hissettiğini biliyordum. Büyükbabama gülümsedi, ve besbelli sadece ona saygısı yüzünden, parasını masaya koydu. Büyükbabam söz sahibi olarak oyunu belirli bir sayıda karambole göre saptadı ve kimin başlayacağını tayin etmek için yazı tura attı. Falelo kazandı.

"Bütün gücünle oyuna asılsan iyi olur, kendini tutayım deme," diye Falelo'yu ısrarla uyardı büyükbabam. "Bu veledi haklayıp paramı almakta hiç tereddüt etmeyesin!"

Falelo Quiroga büyükbabamın öğüdünü tutarak gücünün yettiği kadar iyi oynadı, ama bir noktada karambolü kıl payı kaçırdı. Istakayı aldım. Bayılacak gibiydim, ama büyükbabamın neşesini görmek—zıplayıp duruyordu—beni sakinleştirmişti, üstelik ıstakayı tutuşumu gördüğünde Falelo Quiroga'nın gülmekten yerlere yatması fena halde canımı sıkmıştı. Oynarken normal biçimde masanın üzerine eğilmeye boyum yetmiyordu. Ama büyükbabam özenli bir sabır ve kararlılık

göstererek farklı bir oynama şekli öğretmişti bana. Kolumu iyice arkaya uzatarak ıstakayı nerdeyse omuzlarımın üzerinde, yan tarafta tutuyordum.

"Masanın ortasına erişmek zorunda olduğu zamanlar ne yapıyor?" diye sordu Falelo Quiroga, gülerek.

"Masanın kenarına asılıyor," dedi büyükbabam sakin bir tavırla. "Buna izin var, biliyorsun."

Büyükbabam yanıma gelip dişlerinin arasından, eğer kibarlık edip yenilecek olursam bütün ıstakaları kafamda kıracağını fısıldadı. Ciddi olmadığını biliyordum; bu yalnızca bana olan güvenini ifade etme yoluydu.

Kolay kazandım. Büyükbabamın mutluluğu anlatılacak cinsten değildi, ama işin tuhafı, Falelo Quiroga'nınki de öyleydi. Kollarını iki yanına vurarak gülüyor, bilardo masasının etrafında dönüp duruyordu. Büyükbabam beni göklere çıkartmakla meşguldü. Quiroga'ya en iyi sayımı açıklıyor ve kendimi aştığımı, çünkü alıştırma yapmam için beni kandırmanın yolunu bulmuş olduğunu söyleyerek dalga geçiyordu; sözünü ettiği, kahve ve Danimarka turtalarıydı.

"Deme, deme!" deyip duruyordu Quiroga. Sonunda veda edip gitti, büyükbabam bahis paralarını topladı, ve olay unutuldu.

Büyükbabam beni bir lokantaya götürüp şehirdeki en iyi yemeği ısmarlamaya söz vermişti, ama bunu hiçbir zaman yapmadı. Çok cimri bir adamdı; yalnızca kadınlara bol para harcamasıyla tanınırdı.

İki gün sonra, Falelo Quiroga'nın iki dev gibi adamı okuldan çıkışımda beni görmeye geldiler.

"Falelo Quiroga seni görmek istiyor," dedi bir tanesi, gırtlaktan gelen bir sesle. "Evine gelmeni ve onunla birlikte kahve içip Danimarka turtaları yemeni istiyor."

Kahve ve Danimarka turtaları dememiş olsaydı, herhalde onlardan kaçardım. Büyükbabamın Falelo Quiroga'ya kahve ve Danimarka turtaları için ruhumu satacağımı söylediğini hatırladım. Memnuniyetle peşlerine takıldım. Ancak onlar kadar hızlı yürüyemiyordum, bu yüzden adamlardan biri, adı

Guillermo Falcón olanı kocaman kollarıyla beni kaldırıp kucakladı. Çarpık dişlerinin arasından gülüyordu.

"Yolculuğun tadını çıkar, ufaklık," dedi. Nefesi bir felaketti. "Hiç kucakta taşınmış mıydın? Kıvranmana bakılırsa, asla!" Kaba kaba kıkırdıyordu.

Şükür, Falelo Quiroga'nın yeri okuldan fazla uzak değildi. Bay Falcón beni bürodaki koltuklardan birine yerleştirdi. Falelo Quiroga oradaydı, kocaman bir masanın arkasında oturuyordu. Ayağa kalkıp elimi sıktı. Hemen kahve ve lezzetli pastalar getirtti benim için, ve baş başa oturup büyükbabamın tavuk çiftliği hakkında dostça bir sohbete daldık. Daha fazla pasta isteyip istemediğimi sordu, alabileceğimi söyledi. Gülerek kalkıp elleriyle bana bitişik odadan inanılmaz lezzette pastalarla dolu bir tepsi getirdi.

Ben tam anlamıyla çatlayana kadar tıkındıktan sonra, nazik bir tavırla, gece yarısından sonraları kendisinin bilardo salonuna gelip onun seçtiği bazı kişilerle dostça birkaç oyun oynamaya ne diyeceğimi sordu. Kayıtsız bir edayla belirttiğine göre işin içinde önemli miktarda para da söz konusu olacaktı. Becerime duyduğu güveni açıkça ifade etti, ve kazanılan paradan bana zamanım ve emeğim karşılığında bir yüzde vereceğini de ekledi. Sonra ailemin bu konudaki tavrını bildiğini, ödemeyi hak etsem bile onun bana para vermesini uygunsuz bulacaklarını belirtti. Bu yüzden parayı bankada benim adıma özel bir hesaba yatıracağına söz veriyordu; hatta daha da iyisi, şehirdeki her mağazada yapacağım harcamaları, ya da her lokantada yiyeceğim yemeklerin ücretini karşılayacağını söylüyordu.

Söylediklerinin tek kelimesine bile inanmamıştım. Onun bir düzenbaz, bir haraççı olduğunu biliyordum. Bununla birlikte, tanımadığım kişilerle bilardo oynama fikri hoşuma gitmişti; onunla pazarlığa giriştim.

"Bana kahveyle bugünkü gibi pastalar da verecek misin?" diye sordum.

"Elbette, evlat," diye cevap verdi. "Gelip benim için oynarsan, sana pastane satın alırım! Pastacı pastalarını sırf senin

için pişirir. Sözüme güven."

Tek güçlüğün evden çıkabilmem konusunda olacağını söyleyerek Falelo Quiroga'yı uyardım; beni atmacalar gibi gözleyen bir sürü teyzem vardı, üstelik odam da ikinci kattaydı.

"Bu sorun değil," diye güvence verdi Falelo Quiroga. "Oldukça ufak tefeksin. Pencereden Bay Falcón'un kollarına atlarsın, o seni tutar. O nerdeyse ev kadar kocaman! Bu gece erken yatmanı öneririm. Bay Falcón ıslık çalıp camına taş atarak seni uyandıracak. Yalnız tetikte ol. Sabırsız bir adamdır."

Aklımı başımdan alan bir heyecan içinde eve gittim. Bir türlü uyuyamadım. Bay Falcón'un ıslığını ve penceremin camlarına küçük çakıl taşları attığını duyduğumda cin gibi uyanıktım. Pencereyi açtım. Bay Falcón tam altımda, sokaktaydı.

"Atla kollarıma, ufaklık," dedi, yüksek bir fısıltı halinde çıkarmaya çalıştığı kısık sesiyle. "Kollarımı iyi nişanlamazsan seni düşürürüm ve ölürsün. Unutma bunu. Beni oyalama. Tam kollarımı hedef al. Atla hadi! Atla!"

Öyle yaptım ve beni pamuk çuvalı yakalar gibi kolayca tutuverdi. Yere bırakırken koşmamı söyledi. Dediğine göre derin uykudan uyanmış bir çocuk olarak bilardo salonuna kadar koşarsam oraya vardığımda tümüyle ayılmış olacaktım.

O gece iki adamla oynadım ve ikisini de yendim. İnsanın hayal edebileceği en lezzetli kahve ve pastalara kondum. Kendimi cennette hissediyordum. Eve döndüğümde saat sabahın yedisiydi. Yokluğumu kimse fark etmemişti. Okula gitme vaktiydi. Aslında her şey normal gitmişti; yorgunluktan bütün gün gözlerimin kapanmasını saymazsak.

O günden sonra Falelo Quiroga haftada iki üç kez beni alması için Bay Falcón'u göndermeye başladı, ve ben gidip bütün oyunları kazandım. O da sözünü tuttu; çok sevdiğim Çin lokantasında her gün yediğim yemekler dahil aldığım her şeyin parasını ödedi. Bazen arkadaşlarımı bile davet ediyor ve garson hesabı getirdiğinde bağırarak lokantadan kaçıp çocuk-

ları yerin dibine geçiriyordum. Yemek yiyip de parasını ödemediğimiz halde neden polis çağırılmadığını bir türlü anlayamıyorlardı.

Benim sorunum, üzerime bahse giren insanların umutları ve beklentileri için mücadele etmek zorunda olduğumu asla kavrayamayışımdı. Ancak en çetin sorun, yakın bir kentten gelen birinci sınıf bir oyuncu Falelo Quiroga'ya meydan okuyup ortaya muazzam bir bahis koyduğunda patlak verdi. Oyun gecesi uğursuz bir geceydi. Büyükbabam hastalanmış ve bir türlü uyuyamamıştı. Evde tam bir curcuna yaşanıyordu. Hiç kimse yatmayacak gibiydi. Fark edilmeden odamdan dışarı sızabileceğimden kuşkuluydum, ama Bay Falcón ıslığı ve camlarıma attığı taşlarla öylesine ısrarcıydı ki, gözümü karartıp kendimi kollarına attım.

Şehirde ne kadar erkek varsa hepsi bilardo salonuna toplanmış gibiydi. Ortalık kaybetmemem için sessizce yalvaran kederli suratlarla doluydu. Bazıları cesur bir tavırla yanıma gelip evlerini ve tüm sahip olduklarını üzerime oynadıklarını anlatırak beni övdüler. Adamın biri yarı şaka yarı ciddi, karısını bahse koyduğunu ve eğer kazanamazsam o gece ya boynuzlu ya da katil olacağını söyledi. Boynuzlu olmamak için karısını mı, yoksa oyunu kaybettiğim için beni mi öldüreceğini belirtmemişti.

Falelo Quiroga ortalıkta bir aşağı bir yukarı volta atıyordu. Bana masaj yapması için bir masör tutmuştu. Gevşememi istiyordu. Masör kollarıma ve bileklerime sıcak, alnıma soğuk havlular koydu. Ayaklarıma hayatımda giydiğim en yumuşak, en rahat ayakkabıları giydirdi. Asker postalları gibi sert topuklu ve taban destekliydiler. Falelo Quiroga kıyafetimi bile değiştirdi; saçım yüzüme düşmesin diye başıma bir bere ve üzerime kemerli, bol bir tulum giydirdiler.

Bilardo masasının çevresindeki insanların yarısından fazlası öbür kentten gelen yabancılardı. Yiyecek gibi bakıyorlardı bana. ölmemi istedikleri duygusuna kapılmıştım.

Falelo Quiroga kimin önce başlayacağını saptamak için yazı tura attı. Rakibim Çin asıllı bir Brezilyalıydı; genç, yu-

varlak yüzlü, şık ve kendinden emin biriydi. Oyuna o başladı ve inanılmaz sayıda karambol yaptı. Falelo Quiroga'nın yüzünün aldığı renkten kalp krizi geçirmek üzere olduğunu görebiliyordum; varını yoğunu üzerime oynamış olan öbürlerinin de hali farklı değildi.

O gece çok iyiydim; ben öbür adamın yapmış olduğu sayıya yaklaştıkça paralarını üzerime yatıranların gerginliği doruğa ulaştı. Falelo Quiroga hepsinden fazla çıldırmıştı. Herkese bağırıp çağırıyor, sigara dumanından nefes almam güçleştiği için pencereleri açmalarını emrediyordu. Masörden kollarımı ve omuzlarımı ovup gevşetmesini istiyordu. En sonunda herkesten beni rahat bırakmalarını istedim ve tam bir telaş içinde, kazanmam için gereken sekiz sayıyı yaptım. Bana oynamış olanların havalara uçması görülecek şeydi. Bense onlara katılamadım, çünkü çoktan sabah olmuştu ve beni telaşla eve yetiştirmek zorunda kaldılar.

O günkü bitkinliğim anlatılacak gibi değildi. Falelo Quiroga büyük nezaket göstererek bütün bir hafta beni çağırtmadı. Ancak bir öğleden sonra Bay Falcón beni okuldan aldı ve bilardo salonuna götürdü. Falelo Quiroga son derece ciddiydi. Bana kahve ve pasta ikram etmedi. Herkesi bürosundan çıkarıp doğrudan konuya girdi. İskemlesini yanıma çekmişti.

"Bankaya senin için yüklü miktarda para yatırdım," dedi, resmi bir tavırla. "Verdiğim sözü tuttum. Sana her zaman bakacağıma söz vermiştim. Biliyorsun! Eğer şimdi senden isteyeceğim şeyi yaparsan öyle çok para kazanacaksın ki ömrün boyunca bir gün bile çalışman gerekmeyecek. Bundan sonraki oyununu tek sayı farkla kaybetmeni istiyorum. Bunu yapabileceğini biliyorum. Ama istediğim kıl payı farkla yenilmen. Ne kadar dramatik olursa o kadar iyi olur."

Donakalmıştım. Bütün bunlar benim aklımın alabileceği şeyler değildi. Falelo Quiroga teklifini tekrarladı ve tüm varlığını ismini vermeden rakibime yatıracağını, yeni anlaşmamızın bu olduğunu açıkladı.

Bay Falcón seni aylardır koruyor," dedi. "Sana bütün söyleyeceğim, Bay Falcón'un seni korumak için tüm gücünü kul-

landığı; ama aynı güçle bunun aksini de yapabilir."

Falelo Quiroga'nın tehdidi daha açık olamazdı. Duyduğum dehşeti yüzümden okumuş olmalı ki, gevşedi ve gülmeye başladı.

"Ah, ama böyle şeylere kafanı takma sen," dedi güven verici bir tavırla, "çünkü biz kardeşiz."

Hayatımda ilk kez içinden çıkılmaz bir ikilemde kalmıştım. Falelo Quiroga'dan, onun içimde uyandırdığı korkudan bütün gücümle kaçmak istiyordum. Ama kalmayı da aynı ölçüde istiyordum; dükkânlardan istediğim ne varsa alabilmenin ve hepsinden fazla, dilediğim her lokantada para ödemeden yemek yiyebilmenin rahatlığını istiyordum. Ancak böyle iki şıktan birini seçmek durumunda kalmamıştım hiç.

Beklenmedik bir şekilde—en azından benim için böyleydi—büyükbabam başka bir bölgeye taşındı, hem de epeyce uzağa. Sanki olanlardan haberli gibiydi ve beni herkesten önce göndermişti. Olup bitenleri gerçekten bildiği kuşkusuna kapıldım. Beni uzağa yollaması onun her zamanki sezgisel davranışlarından biri gibiydi.

Don Juan'ın dönüşü beni anılarımdan çekip çıkardı. Zaman kavramını yitirmiştim. Karnım zil çalıyor olmalıydı, ama hiç açlık hissetmiyordum. Sinirli bir enerji ile doluydum. Don Juan bir gaz lambası yakıp duvardaki bir çiviye astı. Lambanın loş ışığı odanın içinde dans eden garip gölgeler yaratıyordu. Gözlerimin yarı karanlığa alışması bir dakikamı aldı. Ardından derin bir hüzne kapıldım. Garip biçimde bağımsız bir duyguydu bu; loş ortamdan ya da belki bir kapana kıstırılmışlık hissinden doğan, uzaklara uzanan bir hasret duygusuydu. Öyle yorgundum ki çekip gitmek istiyordum; ama kalmayı da aynı ölçüde istiyordum.

Don Juan'ın sesi beni biraz kendime getirdi. Sıkıntımın nedenini ve derinliğini biliyor gibiydi ve sesinin tonunu duruma uyacak şekilde ayarlamıştı. Sesindeki ciddiyet, bitkinlik ve zihinsel bir tahrik karşısında çılgınca bir tepkiye kolayca dönüşebilecek bir şeyi kontrol altına alabilmemi sağladı.

"Olayların üzerinden geçmek büyücüler için sihirli bi şeydir," dedi. "Bu sadece öyküleri anlatmak değil. Bu, olayların altında yatan dokuyu görmek. Anımsamanın böylesine önemli ve engin olmasının nedeni de bu."

İsteği üzerine, hatırlamış olduğum olayı don Juan'a anlattım.

"Ne kadar uygun," dedi ve neşeyle kıkırdadı. "Yapabileceğim tek yorum, *savaşçı-gezginlerin* kendilerini sakındıklarıdır. Dürtüleri onları nereye götürürse oraya giderler. *Savaşçı-gezginin* erki, tetikte olması, en ufak dürtüden azami etkiyi alabilmesindedir. Ve hepsinden fazla da, müdahale etmemesindedir. Olayların bi gücü, kendilerine özgü bi çekimi vardır; gezginler de sadece gezgindir. Çevrelerindeki her şey yalnızca onların gözleri içindir. Bu yöntemle gezginler böyle mi olmuştu, şöyle mi olmuştu diye asla sorgulamadan, her durumun anlamını yorumlar.

"Bugün öyle bi olay anımsadın ki, tüm yaşantını özetliyor," diye devam etti. "Çözümleyemediğin o ikilemin benzerleriyle her an yüz yüzesin. Aslında Falelo Quiroga'nın şike önerisini kabul ya da reddetme durumunda kalmamıştın.

"*Sonsuzluk* bizi hep o korkunç seçim yapma konumuna sokar," diye sözlerini sürdürdü. "*Sonsuzluğu* isteriz, ama aynı zamanda ondan kaçmak da isteriz. Benden kurtulmak istiyorsun; ama aynı zamanda kalmak da istiyorsun. Tek hissettiğin kalma isteği olsaydı, senin için ne kadar kolay olurdu."

Ufuktaki Enerji Etkileşimi

MÜJDECİNİN BERRAKLIĞI, *ÖZETLEMEME* yeni bir itici güç getirmişti. Eski ruh halimin yerini bir yenisi aldı. O günden sonra, yaşamımdaki olayları çıldırtıcı bir berraklıkla anımsamaya başladım. Sanki içimde yetersiz ve bulanık anılara takılıp kalmama sebep olan gerçek bir engel vardı da *müjdeci* bunu yerle bir etmişti. Bu olaya kadar belleksel melekelerimin benim için anlamı, yaşanmış olan, fakat çoğu zaman unutmak istediğim şeylere belli belirsiz bir başvurudan

ibaretti. Esasında hayatımla ilgili hiçbir şeyi hatırlamaya meraklı değildim. Bu yüzden dürüst olmak gerekirse don Juan'ın zorla üzerime yüklediği bu beyhude *özetleme* alıştırması bana hiç de anlamlı gelmiyordu. Beni anında yorgun düşüren ve konsantre olmaktaki yeteneksizliğimi yüzüme vurmaktan başka işe yaramayan zevksiz bir işti bu.

Gene de görevimi yapıp, gelişigüzel bir çaba göstererek kendileriyle etkileşimlerimi şöyle böyle hatırladığım insanların listelerini çıkartmıştım. Onlara berrak biçimde odaklanmaktaki yetersizliğim beni caydırmamıştı. Aslında ne hissettiğime aldırmadan, vazife addettiğim bir şeyi yapmaktaydım. Alıştırma yaptıkça anımsayışımdaki berraklığın arttığını düşünmeye başladım. Artık birtakım seçme olayların içine hemen ürkütücü ve ödüllendirici olan hatırı sayılır bir keskinlikle inebiliyor; deyim yerindeyse içlerine dalabiliyordum. Ancak don Juan bana *müjdeci* fikrini tanıttıktan sonra anımsama gücüm öyle bir hale geldi ki bunu tanımlamam imkânsız.

Yaptığım insanlar listesini izlemek *özetlememi* son derece kurallı ve zorlayıcı bir hale sokuyordu, ve don Juan'ın istediği de buydu. Fakat ara sıra içimde bir şey iplerini koparıyor ve listemle ilgisi olmayan olaylara odaklanmaya zorluyordu beni; bunlar öyle çıldırtıcı berraklıkta olaylardı ki, kendimi kaptırıp, belki de yaşandıkları andakinden daha bile yoğun bir biçimde içlerine çekiliyordum. Bu türden bir *özetleme* yaptığım her sefer, gerçekten o olayların içinde çırpındığım zamanlarda gözden kaçırmış olduğum şeyleri *görebilmemi* sağlayan bir yansızlığa da sahiptim.

Bir olayı anımsamanın beni iliklerime kadar sarsışı ilk kez Oregon'da bir üniversitede verdiğim konferans sonrasında başıma geldi. Konferansı düzenleyen öğrenciler beni ve yanımdaki antropolog arkadaşımı geceyi geçirmemiz için bir eve götürdüler. Bir motele gitmeyi düşünüyordum, ama bizim rahatımız için bu evde ısrar etmişlerdi. Ev kırdaydı, telefonu bile yoktu, dış dünyadan tamamen kopuk, dünyanın en gürültüsüz, en sakin köşesindeydi, dediklerine göre. Bütün aptallığımla, onlarla gitmeyi kabul etmiştim. Don Juan beni

her zaman tek başıma hareket etmemem konusunda uyarmakla kalmaz, bu konuda dayatırdı; ben de çoğu zaman isteğine uyardım, ama bazen içimdeki dost canlısı yaratık ipleri eline geçiriyordu işte.

Komite bizi Portland'ın epey dışındaki eve götürdü; burası üniversite üyelerinin araştırma yapmaları için yedi yılda bir aldıkları bir yıllık ücretli izni kullanan bir profesöre aitti. Bir tepenin üzerinde kurulmuş olan evin dört bir yanına spotlar yerleştirilmişti; gelir gelmez bunların hepsini ve evin içindeki ışıkların tümünü açtılar. Spotların aydınlığında ev beş mil öteden bile görünüyor olmalıydı.

Bunun ardından komite büyük bir aceleyle evden ayrıldı, buna şaşırmıştım çünkü onların bizimle kalıp konuşacaklarını sanıyordum. Küçük, ama çok sağlam yapılmış, dik çatılı ahşap bir evdi burası. Çok büyük bir salonu ve onun üzerinde yatak odası olarak kullanılan bir asmakatı vardı. Tam tepeden, dik çatının en yüksek noktasından gerçek boyutlarda bir İsa'lı çarmıh sarkıyordu; figürün başına çivilenmiş garip bir döner menteşe ile tavana asılıydı. Duvardaki spotların ışığı çarmıhın üzerine odaklanmıştı. Oldukça etkileyici bir görüntü veriyordu; hele de yağsız kalmış menteşesi gıcırdayarak dönerken.

Evin banyosu başka bir âlemdi. Tavan, duvarlar ve zemin aynalı fayanslarla kaplıydı ve ortalık kırmızımsı bir ışıkla aydınlatılmıştı. Kendini düşünülebilecek her açıdan görmeden tuvalete gitmek mümkün değildi. Evin etkileyici bulduğum özellikleri beni eğlendirmişti.

Ancak uyuma vakti geldiğinde ciddi bir sorunla yüz yüze geldim; çünkü sadece bir tane dar, sert, keşiş yatağına benzeyen yatak vardı, ve antropolog arkadaşım da zatürree olmak üzereydi; öksürdükçe hırıldıyor ve balgam çıkarıyordu. Dosdoğru yatağa gidip sızmıştı. Uyuyacak bir yer aradım. Hiçbir şey bulamadım. Evde hiçbir konfor yoktu. Üstelik soğuktu da. Komite ışıkları açmış, ama ısıtıcıyı unutmuşlardı. Evi aradım. Sonuç alamadım, spotlar ya da öbür ışıklarla ilgili çabalarım da sonuçsuz kaldı. Düğmeler duvarlardaydı ama her-

halde hepsi bir ana düğmeye bağlıydılar. Işıkların tümü yanıyordu ve onları bir türlü kapatamıyordum.

Uyumak için tek bulabildiğim, yerdeki ince bir kilim ve üstüme örtebileceğim tek şey de dev bir Fransız kanişinin tabaklanmış postuydu. Belli ki bir zamanlar evin hayvanıydı ve ölünce bu şekilde saklanmıştı; siyah boncuktan parlak gözleri vardı ve açık ağzından dili sarkıyordu. Postun baş kısmını dizlerimin üstüne koydum. Kalanıyla da üzerimi örtünce kuyruk kısmı boynuma geliyordu. Dizlerimin arasında doldurulmuş bir kafa epeyce mide bulandırıcıydı! Karanlık olsaydı bu kadar kötü olmazdı belki. Birkaç elbezi bulup katladım ve yastık yaptım. Kanişin derisini elimden geldiği kadar gözden saklayabilmek için bir sürü bezi de postun üzerine serdim. Bütün gece uyuyamadım.

İşte orada, don Juan'ın önerilerine uymadığım için aptallığıma sessizce sövüp sayarken, tüm ömrümün en çıldırtıcı berraklıktaki anımsamasını yaşadım. Don Juan'ın *müjdeci* dediği olayı da aynı netlikle hatırlamıştım gerçi; ama onun yanındayken başıma gelenlere pek itibar etmeme yanlısıydım her zaman, çünkü ne de olsa onun yanında her şey mümkündü. Oysa bu kez tek başımaydım.

Don Juan'la tanışmadan yıllar önce, bina duvarlarındaki ilanları boyama işinde çalışıyordum. Patronumun adı Luigi Palma idi. Bir gün Luigi eski bir binanın arka duvarına gelinlik ve damatlıkların satışı ve kiralanmasıyla ilgili bir reklam panosu yapmak üzere anlaştı. Binada bulunan mağazanın sahibi büyük bir resimle olası müşterilerin dikkatini çekmek istiyordu. Luigi bir gelinle damat resmi yapacak, ben de yazıları yazacaktım. Binanın düz damına çıkıp bir yapı iskelesi kurduk.

Hiçbir nedenim olmadığı halde oldukça tedirgindim. Daha önce yüksek binalarda düzinelerce ilan boyamıştım, oysa. Luigi benim yükseklikten korkmaya başladığımı, ama korkumun geçeceğini düşünüyordu. Çalışmaya başlama vakti geldiğinde iskeleyi çatıdan bir metre kadar aşağıya indirdi ve düz tahta zemine atladı. İskelenin bir ucuna gitti, bense hare-

ketlerine engel olmamak için öbür uçta kalacaktım. Ressam oydu.

Luigi gösteriş yapmaya başladı. Fırça darbelerini öyle düzensizce ve sallanarak vuruyordu ki, iskele öne arkaya gidip geliyordu. Başım dönmeye başlamıştı. Daha fazla boya ve araç gereç lazım olduğunu bahane ederek düz damın üzerine geri dönmek istedim. Çatının kenarındakı saçağın ucuna yapışıp kendimi yukarı çekmek isterken ayaklarımın ucu iskele tahtalarının arasına sıkıştı. Ayaklarımı ve iskeleyi duvara doğru çekmeye çalıştım, ama ben çabaladıkça iskele duvardan daha fazla açılıyordu. Luigi ayaklarımı kurtarayım diye bana yardım edeceğine olduğu yere oturup, kendini iskeleyi çatıya bağlayan iplere sararak emniyete aldı. Haç çıkarıp dehşet içinde beni seyretmeye başladı. Ardından oturma şeklini değiştirip dizlerinin üzerine çöktü, bir yandan sessizce ağlıyor, bir yandan dua ediyordu.

Hayatımı kurtarmak için duvarın kenarına yapıştım; eğer kontrolümü kaybetmezsem iskelenin duvardan gittikçe açılmasına engel olabileceğimden emindim ve bu bana çılgınca bir dayanma gücü veriyordu. Ellerimi bırakmayacak ve on üç kat aşağıya düşüp ölmeyecektim. Her bakımdan tam bir angaryacı olan Luigi gözyaşları içinde bana dua etmemi haykırıyordu. İkimizin de düşüp öleceğine yeminler ederek hiç olmazsa ruhlarımızın kurtuluşu için dua edebileceğimizi söylemekteydi. Bir an için dua etmenin işe yarayıp yaramayacağını düşündüm de. Sonra imdat istemeyi yeğledim. Binadaki insanlar çığlıklarımı duyup itfaiyeyi çağırmış olmalıydı. Bağırmaya başlamamla itfaiyenin Luigi ve beni yakalayıp iskeleyi emniyete alması arasında iki üç saniye geçmiş olduğunu düşünüyordum.

Gerçekteyse binanın kenarına en az yirmi dakika asılı kalmışım. Sonunda itfaiyeciler beni damın üzerine çektiğinde kontrolümü tamamen yitirmiştim. Korkudan ve erimiş katranın iğrenç kokusundan midem altüst olmuştu; damda yerlere kustum. Çok sıcak bir gündü, damın üstünkörü yapılmış kaplamasında çatlaklar vardı ve içlerindeki katran eriyordu. Bu

korkunç deneyim öyle ürkütücü ve huzursuz ediciydi ki hatırlamayı istememiş, itfaiyecilerin beni ılık, sarı bir odaya almış olduklarını hayal etmeye kadar vardırmıştım işi; son derece rahat bir yatağa yatırılıyor ve tehlikeden kurtulmuş, üstümde pijamalarımla emniyet ve huzur içinde uykuya dalıyordum.

İkinci anımsayışım da sınırsız güçte bir patlamayla geldi. Arkadaşlarımla dostça bir sohbet sırasında, hiç sebepsiz, ilk anda belli belirsizken bir an sonra zihnimi tamamen kaplayan bir deneyime dönüşen bir düşüncenin, bir anının darbesiyle soluğum kesildi. O kadar güçlü ve yoğundu ki özür dileyip bir köşeye çekilmek zorunda kaldım. Arkadaşlarım durumumu anlamış gibiydiler; bir şey söylemeden dağıldılar. Anımsamakta olduğum olay, lisenin son sınıfındayken başımdan geçmişti.

En yakın arkadaşımla birlikte okula yürüyerek gidip gelirken, en az iki buçuk metre boyundaki, tepeleri sivri uçlu siyah dövme demir çubuklardan yapılmış parmaklıkların çevrelediği büyük bir köşkün önünden geçerdik. Parmaklıkların arkasında geniş, bakımlı, çimenlik bir bahçe ve dev gibi, canavar bir Alman kurt köpeği vardı. Her gün köpeği kızdırıp üzerimize saldırtırdık. Dövme demirden parmaklık onu fiziksel olarak durdurur, ama deli öfkesi sanki engeli aşıp bize kadar ulaşırdı. Köpekle her gün bir irade gücü çekişmesine girmek arkadaşımın büyük zevkiydi. Hayvanın demir çubukların arasından sokağa doğru en az on beş santim çıkarttığı burnunun dibine sokulur, ve tıpkı köpeğin yaptığı gibi dişlerini gösterirdi ona.

"Teslim ol, teslim ol!" diye bağırırdı her seferinde. "İtaat et! İtaat et! Ben senden güçlüyüm!"

Bu zihin gücü gösterileri her gün beş dakikadan uzun sürüyor ve köpeğin üzerinde onu büsbütün çıldırtmaktan başka bir etki yaratmıyordu. Arkadaşım her gün töreninin bir parçası olarak güvence veriyordu bana; köpek ya ona boyun eğecek, ya da önümüzde gazabından kalbi durup ölecekti. Buna inancı öyle güçlüydü ki, ben de köpeğin bir gün düşüp öleceğine inanmaya başlamıştım.

Bir sabah oradan geçtiğimizde köpek yerinde değildi. Bir dakika kadar bekledik ama görünmedi; neden sonra geniş çimenliğin öbür ucunda gözümüze ilişti. Orada meşgul görünüyordu, biz de yavaş yavaş yolumuza devam ettik. Gözümün ucuyla köpeğin bize doğru son sürat koşarak geldiğini fark ettim. Parmaklıklara yaklaşık iki–iki buçuk metre kala, üzerlerinden atlamak üzere müthiş bir sıçrayış yaptı. Sivri çıkıntılarda karnını parçalayacağından kuşkum yoktu. Ama onları kılpayı sıyırdı ve sokağın ortasına patates çuvalı gibi düştü.

Bir an için öldüğünü sandım, ama yalnızca sersemlemişti. Aniden ayağı fırladı, ve kendisini deli eden arkadaşımı kovalayacağına benim peşime takıldı. Bir arabanın tepesine zıpladım, ama araba hiçbir şey değildi köpek için. Bir sıçrayışta nerdeyse tepeme çıktı. Arabadan aşağı yuvarlanıp erişebildiğim ilk ağaca, ağırlığımı zar zor taşıyabilen ince, küçük bir ağaca tırmandım. Ağacın ortasından kırılıp beni paralanmak üzere doğruca köpeğin ağzına düşüreceğinden emindim.

Ağacın üstünde olduğum sürece bana ulaşabilmesi hemen hemen imkânsızdı. Ama hayvan bir daha zıpladı ve dişlerini pantolonumun arkasına geçirip yırttı. Bu arada kalçamda da küçük bir yara açmıştı. Ağacın en tepesine tırmanıp kendimi kurtardığımda köpek çekip gitti. Sokağın başına doğru tutturduğu koşuya bakılırsa, herhalde arkadaşımın peşindeydi.

Okulun revirindeki hemşire, köpeğin sahibinden kuduz aşısı sertifikasını istemem gerektiğini söyledi.

"Bunun peşini bırakmamalısın," dedi ciddi bir tavırla. "Kuduz mikrobu kapmış olabilirsin. Sahibi sana aşı sertifikasını göstermek istemezse, polis çağırmaya hakkın var."

Köpeğin yaşadığı köşkün kapıcısı ile konuştum. Beni ev sahibinin en kıymetli cins köpeğini sokağa kaçması için ayartmakla suçladı.

"Dikkatli olsan iyi olur, evlat," dedi, kızgın bir sesle. "Köpek kayboldu. Bizi rahatsız etmeye devam edersen ev sahibi seni hapse attırır."

"Ama kuduz kapmış olabilirim," dedim, gerçekten dehşet dolu bir sesle.

"Hıyarcıklı veba kapmış olsan umrumda değil," diye tersledi adam. "Çek arabanı!"

"Polis çağıracağım," dedim.

"Kimi istersen çağır," diye atıldı. "Sen polisi çağır, biz onu senin aleyhine çevirmesini biliriz. Bunu yapacak kadar nüfuzumuz var bu evde."

Ona inanmıştım, bu yüzden hemşireye köpeğin bulunamadığı, zaten sahibinin de olmadığı yalanını söyledim.

"Aman tanrım!" diye bağırdı kadın. "Öyleyse kendini en kötüsüne hazırla. Seni doktora göndermek zorunda kalabilirim." Kendimi kollayıp görünmelerini bekleyeceğim belirtilerin uzun bir listesini verdi. Kuduz aşılarının çok acı verici olduğunu ve karın bölgesinde deri altına yapıldığını söyledi.

"Bu tedaviyi en kötü düşmanıma bile dilemem," dedi, beni korkunç bir kâbusa sokarak.

Bunu ilk gerçek depresyonum izledi. Yatağımdan çıkmıyor ve kendimde hemşirenin sıraladığı belirtilerin hepsini bir bir buluyordum. En sonunda okul revirine gidip, ne kadar acı verici olursa olsun kuduz tedavisine başlaması için hemşireye yalvardım. Kıyametleri kopardım. Çılgın gibiydim. Kuduz olmamıştım ama kontrolümü tümüyle yitirmiştim.

İki anımı da don Juan'a bütün ayrıntılarıyla, hiçbir şeyi atlamadan anlattım. Bir şey söylemedi. Birkaç kez başını salladı.

"Her iki anımsayışımda da, don Juan," dedim, sesimdeki telaşı kendim de hissederek, "tam manasıyla çıldırmıştım. Bütün vücudum titriyordu. Kusuyordum. Deneyimlerin içindeymişim gibi hissediyordum demek istemiyorum, çünkü gerçek bu değil. Her iki seferinde de gerçekten deneyimlerin içinde idim. Ve artık dayanamayacak hale geldiğimde, şimdiki yaşamıma atlıyordum. Benim için geleceğe atlamaydı bu. Zamanda gidip gelme gücüm vardı. Geçmişe atlayışım birden bire olmuyordu; anılarda olduğu gibi, olay yavaş yavaş gelişiyordu. Sonunda ise, aniden geleceğe atlıyordum; yani şimdiki yaşamıma."

"İçinde bi şey çökmeye başladı, bu kesin," dedi don Juan,

nihayet. "Öteden beri çökmekteydi; ama dayanakları güçten düşmeye başlar başlamaz hemen kendini onarıyordu her seferinde. Sanırım artık tümüyle çöküyor."

Uzun bir sessizlikten sonra, don Juan bana daha önce de anlatmış olduğu gibi, eski çağ Meksika'sı şamanlarının inancına göre iki zihnimiz bulunduğunu, ama yalnızca birinin gerçekten bizim olduğunu açıkladı. Ben her zaman don Juan'ın zihnimizde iki bölüm bulunduğunu, ve bir bölümün daima sessiz kaldığını, çünkü öteki kısmın gücünün onun kendisini ifadesine engel olduğunu anlatmak istediğini düşünmüştüm. Söylediklerini mecazi anlamda alıyordum; belki beynin sol yarım küresinin sağa karşı açık üstünlüğü gibi, ya da buna benzer bir şeydi anlatmak istediği.

"*Özetlemede* gizemli bi seçenek vardır," dedi don Juan. "Tıpkı sana anlatmış olduğum, sadece büyücülerin seçtiği, ölüme ilişkin o gizemli seçenek gibi. Ölüm olayındaki gizemli seçenek, insanoğlunun yalnızca farkındalığını, yani yaşamının ürününü terk edip yaşam gücünü alıkoyabilmesidir. *Özetleme* olayındaki yalnızca büyücülere özgü olan gizemli seçenek ise, gerçek zihni geliştirmeyi yeğlemektir.

"Hatırladığın unutulmaz anılar," diye devam etti, "ancak senin gerçek zihninden gelebilirdi. Hepimizin sahip olduğu ve paylaştığı öbür zihin ise, diyebilirim ki ucuz bi modeldir: en az çaba gerektiren, herkese uyan standart beden bi model. Ama bu ilerde tartışacağımız bi konu. Şimdi pusuda olan, dağıtıcı bi gücün belirişidir. Ama bu, senin dağılmana sebep olacak bi güç değil—bunu demek istemiyorum. Senin ve her insanoğlunun içinde var olan, büyücülerin *yabancı donanım* dedikleri şeyi dağıtıyor. Senin üzerine çullanan ve *yabancı donanımın* dağılmasını sağlayan gücün etkisi şurdadır: bu güç büyücüleri sözdizimlerinden çekip çıkarır."

Don Juan'ı dikkatle dinlemiştim, ama söylediklerini anlamış sayılmazdım. Bana berrak anımsamalarımın sebebi kadar garip gelen bir nedenden ötürü, ona hiçbir soru soramıyordum.

"Yaşantının bu cephesiyle başa çıkmanın senin için ne

denli zor olduğunu biliyorum," dedi don Juan aniden. "Tanıdığım her büyücü bundan geçmiştir. Bunu yaşayan erkekler dişilere kıyasla sınırsız ölçüde fazla yara alır. Sanırım kadınların doğası daha dayanıklı. Eski çağ Meksika'sı şamanları, grup halinde hareket ederek bu dağıtıcı gücün darbesini hafifletmek için ellerinden geleni yaptılar. Günümüzde grup halinde hareket etmemiz imkânsız, bu yüzden bizi dilimizden uzaklaştıracak güçle tek başına yüz yüze gelmek için kendimizi hazır tutmalıyız, zira olup biteni yeterli biçimde açıklamanın hiç yolu yok."

Don Juan bu anımsamaların üzerimdeki etkisini tanımlayabilmek ya da açıklayabilmekten âciz olduğum konusunda haklıydı. Bana büyücülerin insanın hayal edebileceği en sıradan olayların içindeyken bilinmeyenle yüz yüze geldiklerini anlatmıştı. Onunla karşı karşıya gelip de algılamakta olduklarını yorumlayamadıkları zaman, yön saptamak için bir dış kaynağa bel bağlamak zorundaydılar. Don Juan bu kaynağa sonsuzluk diyordu, ya da tinin sesi; ve büyücüler usa vurulamayacak olanın hakkında mantıklı davranmaya çabalamadıkları sürece, tinin onlara şaşmaz bir şekilde neyin ne olduğunu anlattığını söylüyordu.

Don Juan *sonsuzluğun* bir sesi bulunan ve kendinin bilincinde olan bir güç olduğu fikrini kabullenmem için bana kılavuzluk etmişti. Böylece beni o sesi dinlemeye, ve daima verimli biçimde, ancak öncesiz, deneye dayanmayan yakınmalara mümkün olduğunca az başvurarak hareket etmeye hazır hale getirmişti. Tinin sesinin bana anımsayışlarımın anlamını açıklamasını sabırsızlıkla beklemekteydim, ama hiçbir şey olmuyordu.

Bir gün bir kitapçıda genç bir kız beni tanıyıp yanıma geldi. Uzun boylu ve narindi, güvensiz bir kız çocuğunun sesiyle konuşuyordu. Onu rahatlatmaya çalışırken ansızın bir enerji değişimine uğradım. Sanki içimde bir alarm düğmesine basılmış gibiydi, ve tıpkı daha önce olduğu gibi, istencimle hiçbir ilgisi olmadan, yaşamımın tümüyle unutulmuş başka bir olayını daha anımsadım. Büyükbabamla büyükannemin evi-

nin anıları üzerime çöktü. Gerçek bir çığ gibiydi, öyle güçlüydü ki dayanılmaz bir şeydi, ve bir kez daha bir köşeye çekilmek zorunda kaldım. Soğuk almışım gibi bütün vücudum titriyordu.

Sekiz yaşında olmalıydım. Büyükbabam benimle konuşuyordu. Bana gerçekleri anlatmanın en önemli görevi olduğunu söyleyerek başlamıştı sözlerine. Benim yaşımda iki kuzenim vardı: Alfredo ve Luis. Büyükbabam kuzenim Alfredo'nun gerçekten güzel olduğunu kabul etmem için acımasızca üstelemekteydi. Hayalimde büyükbabamın gıcırtılı, kısık sesini duyuyordum.

"Alfredo'nun tanıtılmaya ihtiyacı yok," demişti o gün. "Yalnızca bir yerde hazır bulunması yeterli, kapılar önünde ardına dek açılır, çünkü herkes güzelliğe hayranlık duyar. Güzel insanları herkes sever. Onları kıskanır, ama dostluklarını da hep aranırlar. Beni al. Yakışıklıyım, sence de öyle değil mi?"

Büyükbabama içtenlikle katılıyordum. Gerçekten çok yakışıklı bir adamdı, ince kemikli bir yapısı, güleç mavi gözleri ve çıkık elmacık kemikleriyle çok biçimli bir yüzü vardı. Yüzünün tüm hatları—burnu, ağzı, gözleri, köşeli çenesi—birbiriyle mükemmel bir uyum içindeydi. Uzun sarışın favorileriyle muzip bir cine benziyordu. Kendine ilişkin her şeyi bilir ve özelliklerini sonuna kadar kullanırdı. Kadınlar hayrandı ona; kendisine göre bunun nedeni öncelikle güzelliği, ikinci olarak da onlar için bir tehdit oluşturmamasıydı. O da bundan tam anlamıyla yararlanıyordu, elbette.

"Kuzenin Alfredo doğuştan galip," diye devam etti büyükbabam. "Asla bir partiye davetsiz girmesine gerek kalmayacak; çünkü daima konuk listesinin en başında yer alacak. Sokakta insanların nasıl durup onu seyrettiklerini, okşamak istediklerini fark ettin mi hiç? Öyle güzel ki sanırım tam bir baş belası olacak, ama bu başka konu. Tanıdığın en sevilen baş belası olacak, diyelim."

Büyükbabam kuzenim Luis'i Alfredo'yla kıyasladı. Onun gösterişsiz ve biraz da aptal, ama altın kalpli olduğunu söyle-

di. Sonra bu tabloya beni yerleştirdi.

"Eğer bu açıklamamızdan yola çıkacak olursan," diye devam etti, "Alfredo'nun güzel ve Luis'in de iyi olduğunu samimiyetle kabul etmelisin. Şimdi seni ele alalım; sen ne yakışıklısın, ne de iyi. Tam bir orospu çocuğusun. Kimse seni bir partiye çağırmaz. Bir partiye gitmek istediğinde bunu içeri dalarak yapman gerektiği fikrine alıştırmalısın kendini. Alfredo'nun güzelliğine ya da Luis'in iyiliğine açılan kapılar asla senin önünde açılmayacak, bu yüzden pencereden girmek zorunda kalacaksın."

Üç torunu hakkındaki çözümlemesi öyle yerindeydi ki, söylediklerinin kesinliği beni ağlattı. Ben ağladıkça o neşelendi. İddiasını en zararlısından bir uyarıcı öğütle tamamladı.

"Kendini kötü hissetmen gerekmez," dedi, "çünkü pencereden girmekten daha heyecanlı bir şey yoktur. Bunu yapmak için akıllı olmalısın, tetikte olmalısın. Her şeyi izlemeli, her türlü aşağılanmaya hazırlıklı bulunmalısın.

"Pencereden girmek zorundaysan, bunun nedeni kesinlikle davetli listesinde yer almamandır, bu yüzden varlığın hiç de hoş karşılanmaz; öyleyse içerde kalmak için kıçını yırtmalısın. Bu işin bildiğim tek yolu, herkesi esir almaktır. Bağır! Emret! Akıl öğret! İdarenin sende olduğunu herkese hissettir! İdare elindeyse seni nasıl dışarı atabilirler ki?"

Bu sahneyi hatırlamak içimde derin bir isyan uyandırdı. Bu olayı öyle derine gömmüştüm ki tamamen aklımdan silinmişti. Ancak her zaman anımsadığım bir şey vardı ki o da idareyi elinde tutma öğüdüydü; yıllar boyunca bunu bana ne kadar çok tekrarlamıştı kim bilir.

Bu olayı inceleme ve üzerinde düşünme şansım olmadı, çünkü başka bir unutulmuş anı aynı güçle yüzeye çıktı. Bu sefer, nişanlı olduğum kızla birlikteydim. O günlerde evlenmek ve kendimize bir ev almak için para biriktiriyorduk. Ortak bir çek hesabı açmamızı buyururken duydum kendimi; başka türlüsünü kabul etmeyecektim. Ona idareli olma konusunda amirane bir nutuk çekme ihtiyacı hissediyordum. Giysilerini nerden alacağını, en fazla ne kadar para harcayabile-

ceğini söyleyen sesimi işitiyordum.

Sonra kendimi nişanlımın küçük kız kardeşine araba kullanmayı öğretirken gördüm, kız ailesinin yanından ayrılıp başka bir eve taşınacağını söyledi, ben de öfkeden resmen çılgına döndüm. Dersleri keseceğimi söyleyip, bütün gücümle tehdit ettim onu. Ağlayarak patronuyla ilişkisi olduğunu itiraf etti. Arabadan dışarı fırlayıp kapıyı tekmelemeye başladım.

Ancak hepsi bu da değildi. Nişanlımın babasıyla konuştuğumu duydum, adama taşınmayı planladığı Oregon'a gitmemesini söylüyordum. Bunun aptallık olacağını haykırıyordum, avazım çıktığı kadar hem de. Öne sürdüğüm savların karşı çıkılamaz olduklarından gerçekten emindim. Zararlarını büyük bir titizlikle hesapladığım bütçe rakamları sundum ona. Bana hiç aldırış etmediğinde, öfkeden titreyerek kapıyı vurup çıktım. Nişanlımı oturma odasında gitar çalarken buldum. Elinden çekip aldım gitarını ve onu çalmadığını, sanki bir eşyadan fazla bir şeymiş gibi ona sarıldığını haykırdım ona.

İsteklerimi zorla kabul ettirme hırsım herkesi kapsıyordu. Hiç ayrım yapmıyordum, yakınımda kim varsa hükmetmem ve kaprislerime boyun eğdirip istediğim kalıba sokmam için ordaydı.

Berrak hayallerimin üzerinde daha fazla kafa yormama gerek kalmadı. Çünkü tartışılmaz bir kesinlik duygusu beni ele geçirmişti ve bu sanki dışımda bir yerlerden gelir gibiydi. Bu duygu bana zayıf noktamın, her zaman idareci koltuğunda oturan adam olmam gerektiği fikri olduğunu söylüyordu. Çok derinlerde kök salmış bir düşünceydi bu; sadece yönetmem yeterli olmazdı, her durumun denetimini de elimde tutmalıydım. Yetiştirilme tarzım bu güdüyü güçlendirmişti, başlangıçta keyfi bir şey iken, erişkinliğimde derin bir gereksinim haline gelmişti.

Pusudakinin *sonsuzluk* olduğunun hiç kuşkuya yer bırakmayacak biçimde farkındaydım. Don Juan onu büyücülerin yaşamına bilerek müdahale eden bilinçli bir güç olarak betimlemişti. Ve şimdi bu güç benim yaşamıma müdahale edi-

yordu. *Sonsuzluk* bana o unutulmuş deneyimlerimi tam bir berraklıkla anımsatarak, her şeyi kontrol etme dürtümdeki yoğunluk ve derinliği işaret ediyor, böylece beni kendi açımdan deneyüstü olan bir şeye hazırlıyordu. Korkutucu bir kesinlikle biliyordum ki bir şey her türlü denetim olasılığımı engelleyecekti ve bana doğru gelmekte olduğunu hissettiğim şeyleri karşılayabilmek için her şeyden çok sağduyuya, akışkanlığa ve kendimi bırakmaya ihtiyacım vardı.

Doğal olarak bunların hepsini, anımsamalarımın olası anlamları hakkındaki tahminlerimi ve sezgisel esinlenmelerimi doyasıya ayrıntılara boğarak don Juan'a anlattım.

Don Juan keyifle güldü. "Bütün bunlar sana özgü psikolojik abartılar, hüsnükuruntular," dedi. "Her zamanki gibi, tek yönlü bi neden-sonuç ilişkisi kullanarak açıklamalar bulma peşindesin. Anımsayışlarının her biri gittikçe daha berrak, daha çıldırtıcı olmakta, çünkü sana daha önce de anlattığım gibi, geri dönüşü olmayan bi sürece girmiş durumdasın. Gerçek zihnin, yaşam boyu sürmüş bi uyuşukluktan uyanarak ortaya çıkıyor.

"*Sonsuzluk* seni eline geçiriyor," diye devam etti. "Bunu sana göstermek için kullandığı yolların başka hiçbi nedeni, amacı ya da değeri olamaz. Ancak senin yapman gereken, *sonsuzluğun* saldırıları için hazırlıklı olman. Muazzam büyüklükte bi darbe için sürekli hazır tutmalısın kendini. Bu, büyücülerin aklı başında, sağduyulu biçimde *sonsuzlukla* yüz yüze gelme yoludur."

Don Juan'ın sözleri ağzımda kötü bir tat bırakmıştı. Üzerime doğru gelmekte olan şiddetli saldırıyı seziyor, ve bundan korkuyordum. Bütün hayatımı birtakım gereksiz etkinliklerin ardına gizlenerek geçirdiğim için, gene işe gömüldüm. Güney Kaliforniya'da arkadaşlarımın öğretmenlik yaptığı çeşitli okullarda konferanslar verdim. Durmadan yazıyordum. Hiç abartmadan söyleyebilirim ki düzinelerce müsveddeyi de çöpe attım, çünkü don Juan'ın bana *sonsuzluk* tarafından kabul edilebilecek bir şeyin işareti olarak betimlediği o vazgeçilmez koşulları taşımıyorlardı.

Her yaptığımın bir büyücülük edimi olması gerektiğini söylemişti don Juan. Gizli beklentilerden, yenilgi korkularından, başarı umutlarından bağımsız bir edim olmalıydı. *Benden* bağımsız, doğaçlama bir edim olacaktı, kendimi sonsuzun itkilerine özgürca açtığım bir sihir ürünü olacaktı her biri.

Bir gece masamda oturmuş, günlük yazılarım için hazırlık yapıyordum. Bir anlık bir sersemlik hissettim. Başımın dönmesini üzerinde egzersiz yaptığım hasırdan fazla hızlı kalkmış olmama yordum. Görüşüm bulanmıştı. Gözlerimin önünde sarı lekeler vardı. Bayılacağımı düşündüm. Bayılma duygusu giderek güçleniyordu. Önümde kocaman kırmızı bir leke belirdi. Derin soluklar almaya başladım, görsel bozukluğa neden olan bir tür ruhsal çalkantı yaşadığımı düşünüyor, ve bu her neyse yatıştırmaya çalışıyordum. Olağanüstü sessizleşmiştim; o kadar ki, zifiri bir karanlıkla çepeçevre sarıldığımı fark ettim. Aklımdan bayılmış olduğum düşüncesi geçti. Ancak koltuğumu, masamı hissedebiliyordum; çevremdeki her şeyi beni saran karanlığın içinde hissedebiliyordum.

Don Juan, silsilesinin büyücüleri için *içsel sessizliğin* en arzu edilen sonuçlarından birinin belirli bir enerji etkileşimi olduğunu, ve bunun haberciliğini daima çok güçlü bir duygunun yaptığını söylemişti. Anımsamalarımın beni son kerte tahrik ederek bu etkileşimi yaşamamı sağlayacak araçlar olduğunu düşünüyordu. Böyle bir etkileşim, kendini günlük yaşamımızın dünyasındaki herhangi bir ufuk—bu bir dağ, gökyüzü, bir duvar ya da sadece avuç içleri olabilirdi—üzerine yansıyan renk tonları biçiminde ortaya koyuyordu. Don Juan bu renk tonları etkileşiminin ufukta eflatun renkli çok ince fırça darbeleri gibi başladığını anlatmıştı. Zaman içinde bu eflatun fırça darbeleri yaklaşan fırtına bulutları gibi genişleyip sonunda tüm ufku kaplıyordu.

Don Juan eflatun bulutların içinden fışkırır gibi çıkan, kendine özgü parlak bir narçiçeği renginde bir lekenin belirdiğini söylemişti. Anlattığına göre büyücüler disiplin ve deneyim kazandıkça narçiçeği leke genişliyor ve sonunda düşünceler ve imgeler, ya da okuryazar insanlar için yazılı söz-

cükler halinde patlıyordu; büyücüler ya enerjinin yarattığı imgeler görüyor, ya da sözcükler biçiminde seslendirilen düşünceler işitiyor, ya da yazılı sözcükler okuyorlardı.

O gece masamda, eflatun fırça darbeleri de, yaklaşan bulutlar da görmedim. Bu türden bir enerji etkileşimi için büyücülerin gereksindiği disipline sahip olmadığımdan emindim, ama devasa bir narçiçeği leke önümde duruyordu. Bu dev leke hiçbir ön belirti vermeden, birbirleriyle bağlantısı olmayan ve sanki bir daktilo sayfası üzerindeymişler gibi okuyabildiğim sözcükler halinde patladı. Sözcükler önümde öyle muazzam bir hızla devinmeye başladılar ki okuyabilmem imkânsızlaştı. Ardından bana bir şey açıklayan bir ses duydum. Sözleri karmakarışıktı, isittiklerimden anlam çıkarmam mümkün değildi.

Bütün bunlar yetmezmiş gibi, çok fazla yedikten sonra insanın rüyasında gördüğü rahatsız düşlere benzer görüntüler görmeye başladım. Şatafatlı, karanlık, meşum görüntülerdi bunlar. Fırıl fırıl dönmeye başlamıştım, beni kusturuncaya kadar sürdü bu. Bütün olay o anda bitti. Yaşadığım şey her neyse etkisini tüm kaslarımda hissediyordum. Bitkindim. Bu şiddet dolu müdahale beni öfkelendirmiş, hüsrana uğratmıştı.

Olanları anlatmak üzere telaşla don Juan'ın evine koştum. Onun yardımını her zamankinden daha çok gereksindiğimi hissediyordum.

"Büyücüler ya da büyücülüğe ilişkin şiddetli olmayan bi şey yoktur," dedi don Juan, öykümü dinledikten sonra. "*Sonsuzluk* ilk kez üzerine böyle çöküyor. Yıldırım çarpması gibiydi. Melekelerini tümüyle ele geçirdi. İmgelerinin süratine gelince, onu ayarlamayı kendin öğrenmek zorundasın. Bazı büyücüler için bu yaşam boyu süren bi iştir. Ama şimdiden sonra enerji sana bi sinema perdesine yansıtılıyormuş gibi görünecek.

"Yansıtmayı anlayıp anlamaman, başka bi konu." diye devam etti. "Doğru yorumu yapabilmek için deneyime gereksinmen var. Benim tavsiyem çekingen davranmayıp hemen başlaman. Enerjiyi duvardan oku! Gerçek zihnin ortaya çıkı-

yor; bunun *yabancı donanım* olan zihninle hiçbi ilişkisi yok. Bırak gerçek zihnin hızı ayarlasın. Sessiz ol, ve ne olursa olsun, kendi kendini yeme."

"Ama don Juan, bütün bunlar mümkün mü? İnsan enerjiyi sanki bir metin gibi okuyabilir mi?" diye sordum; bunu düşünmek bile bunaltıcıydı.

"Elbette mümkün!" diye atıldı. "Senin durumunda sadece mümkün değil, oluyor da."

"Fakat niye okunsun ki, sanki bir metinmiş gibi?" diye üsteledim, ama laf olsun diye ısrar ediyordum.

"Yapmacık davranıyorsun," dedi. "Metni okusan, harfi harfine tekrarlayabilirdin onu. Bununla birlikte, bi *sonsuzluk okuyucusu* olmak yerine bi *sonsuzluk izleyicisi* olmaya çalışsaydın, bu kez de izlediklerinin hiçbirini betimleyemeyecek, ve tanık olduklarını kelimelere dökmekten âciz olduğun için anlamsız sözler saçmalayacaktın. İşitmeye çalışsan da aynı şey olacaktı. Bu sana özgü bi şey, elbette. Zaten seçimi *sonsuzluk* yapar. *Savaşçı-gezgin* rıza gösterir sadece."

Hesaplı bir duraklamadan sonra, "Ama her şeyden önce," diye ekledi, "onu tanımlayamıyorsun diye olayın seni bunaltmasına izin verme. Bizim dilimizin sözdiziminin ötesinde bi olay bu."

Farkındalığın Karanlık Denizinde Yolculuklar

"ARTIK *İÇSEL SESSİZLİK* hakkında biraz daha açık konuşabiliriz," dedi don Juan.

Bunu öyle durup dururken söylemişti ki irkildim. Tüm öğle sonrasını yirmili yıllardaki büyük Yaqui savaşları ertesinde hayalleri altüst olan Yaqui Kızılderililerinin çektikleri acıları, Meksika'nın kuzeyindeki Sonora eyaletinde bulunan anayurtlarından Meksika hükümeti tarafından sürülüp orta ve güney Meksika'daki büyük şekerkamışı çiftliklerinde çalış-

maya yollanmalarını konuşarak geçirmiştik. Meksika hükümeti yıllardır Yaqui Kızılderilileri ile yapılan bölgesel savaşlar yüzünden sorunlar yaşıyordu. Don Juan bana politik entrikalar ve ihanetle, yokluk ve acıyla dolu şaşırtıcı, dokunaklı Yaqui öyküleri anlatmıştı.

Don Juan'ın beni bir şey için hazırladığı duygusuna kapıldım, çünkü bu tür öykülerin benim için biçilmiş kaftan olduğunu biliyordu. O zamanlar abartılı bir sosyal adalet ve hakça mücadele anlayışına sahiptim.

"Çevrendeki koşullar daha fazla enerji toplamana olanak verdi," diye devam etti. "Hayatını *özetlemeye* başladın; dostlarını ilk kez sanki bi teşhir salonundalar imişçesine gözlemledin; gereksinimlerinin itkisiyle kendi başına kırılma noktana eriştin; işini tasfiye ettin; ve hepsinden önemlisi *içsel sessizliğini* yeterince arttırdın. Bütün bunlar *farkındalığın karanlık denizinde* bi yolculuk yapmanı mümkün kıldı.

"Kendi seçimimiz olan o kasabada benimle buluşmak için yaptığın işte bu yolculuktu," diye sözlerini sürdürdü. "Can alıcı bi sorunun zihninde nerdeyse yüzeye çıktığını, ve bi an için benim gerçekten evine gelip gelmediğimi merak ettiğini biliyorum. Seni görmeye gelişim bi rüya değildi. Gerçektim, değil mi?"

"Daha gerçek olamazdın," dedim.

Olanları nerdeyse unutmuştum, ama oturduğum daireyi bulabilmesinin bana çok garip geldiğini hatırlıyordum. Yeni adresimi birine sormuş olabileceği gibi basit bir varsayımla şaşkınlığımı silip atmıştım kafamdan, oysa üzerinde dursaydım yaşadığım yeri bilen hiç kimseyi bulup çıkaramayacaktım.

"Hadi bu noktayı açıklığa kavuşturalım," diye don Juan devam etti. "Benim açımdan—ki bu eski çağ Meksika'sı büyücülerinin açısıdır—daha gerçek olamazdım; ve aslında *içsel sessizliğimden* yolculuk ederek sana *sonsuzluğun* talebini bildirip zamanının tükenmek üzere olduğu konusunda seni uyarmak için evine gelmiştim. Ve karşılığında sen de *sonsuzluğun* talebini başarıyla yerine getirdiğini bana anlatmak için

seçtiğimiz o kasabaya içsel sessizliğini kullanarak gerçekten gittin.

"Senin açından—ki bu sıradan insanın açısıdır—her iki olay da birer rüya-hayaldi. Önce benim adresini bile bilmediğim evine geldiğime dair bi rüya-hayal, ardından da kendinin beni görmeye geldiğine dair bi rüya-hayal gördün. Bi büyücü olarak benim söyleyebileceğim, senin o kasabada benimle buluşmana ilişkin rüya-hayalinin, ikimizin bugün burda yaptığımız sohbet kadar gerçek olduğudur."

Bütün bu olayları batılı insana uygun bir düşünce çerçevesine yerleştirmemin mümkün olmadığını don Juan'a itiraf ettim. Bunları bir rüya-hayal biçiminde ele almanın da sıkı bir irdelemeye karşı duramayacak hatalı bir sınıflandırma yaratmak olacağını söyledim, bu durumda yapılabilecek tek sözde-açıklama, öğretisinin başka bir cephesine ilişkindi: rüya görme.

"Hayır, bu *rüya görme* değil," dedi, üzerine basarak. "Bu daha dolaysız, daha esrarengiz bi şey. Bu arada, bugün senin yapına daha uygun bi *rüya görme* tanımlaması yapacağım. *Rüya görme*, *farkındalığın karanlık denizi* ile bağlantı noktanı değiştirme edimidir. Ona bu açıdan bakarsan, çok basit bi kavram ve çok basit bi manevra haline gelir. Anlaman için tek başına bu yeterli olur; imkânsız bi şey değildir, öyle gizemlilik bulutlarıyla filan sarılı da değildir.

"*Rüya görme* terimi her zaman felaket sinirime dokunmuştur," diye devam etti, "çünkü erk dolu bi edimi zayıf gösterir. Ona bi keyfilik anlamı katar; bi hayal izlenimi verir ki olmadığı tek şey de budur. Bu terimi kendim değiştirmeye çalıştım, ama öyle kökleşmiş ki. Belki bi gün bunu sen yaparsın; ama korkarım büyücülükteki başka her şey gibi, gerçekten yapabilecek duruma geldiğinde bu umurunda bile olmayacak, çünkü o zaman ona ne dendiği artık senin için hiç fark etmeyecek."

Kendisini tanıdım tanıyalı, don Juan bana *rüya görmenin* eski çağ Meksika'sı büyücüleri tarafından keşfedilmiş bir sanat olduğunu, farklı algı dünyalarına gerçek anlamda girişler

için sıradan rüyaların dönüştürülme yöntemi anlamına geldiğini defalarca ayrıntılı biçimde açıklamıştı. *Rüya dikkati* diye adlandırdığı bir şeyin belirişini bulabildiği her yolla savunmuştu; sıradan bir rüyanın öğeleri üzerinde özel bir tür dikkat, ya da özel bir tür farkındalık kullanma edimiydi bu.

Tüm önerilerine titizlikle uymuş ve farkındalığımı bir rüyanın öğeleri üzerine odaklayacak biçimde yönetmeyi başarmıştım. Don Juan'ın önermesi, arzu edilen bir rüyayı bilerek kurmak değil, rüyanın sunduğu öğelerden herhangi birine dikkatin sabitlenmesiydi.

Don Juan bunun ardından eski çağ Meksika'sı büyücülerinin *rüya görmenin* başlangıç noktası olarak kabul ettikleri şeyi enerji açısından göstermişti bana: *birleşim noktasının* yerinin değiştirilmesini. Dediğine göre *birleşim noktası* uyku esnasında çok doğal biçimde yer değiştiriyordu, ama bu devinimi görmek biraz zordu, çünkü bu agresif bir ruh durumunu gerektiriyordu ki bu tür bir ruh hali eski çağ Meksika'sı büyücülerinin eğilimine uygundu. Don Juan'a göre onlar büyücülüklerinin tüm önermelerini bu ruh durumları sayesinde bulmuşlardı.

"Çok yırtıcı bi ruh halidir bu," diyordu don Juan. "Ama girmesi hiç de zor değildir, çünkü insanoğlu yaradılıştan yırtıcı. Böyle agresif biçimde bu küçük köydeki herkesi, ya da uzaklardaki herhangi birini uyurken görebilirsin; kim olsa olur. Önemli olan tam bi kayıtsızlık duyumuna ulaşabilmen. Aradığın bi şey var; ve onu yakalamaya çıkıyorsun. Bi insan bulacaksın; tıpkı bi kedigilin avına yaptığı gibi üzerine çullanacağın bi insan.

Don Juan pek belli ettiğim sıkıntıma gülerek, bu teknikteki zorluğun ruh durumunda olduğunu açıklamıştı; *görme* ediminde edilgen olamazdım; çünkü görüntü seyirlik değil, üzerinde eylemde bulunulacak bir şeydi. Belki de önerisinin erkinden etkilenmiştim; o gün bana bunları anlattığında kendimi şaşılacak kadar agresif hissediyordum. Bedenimdeki kasların her biri tepeden tırnağa enerjiyle doldu, ve *rüya görme* alıştırmamda gerçekten birisinin peşine düştüm. O kişinin

kim olduğu ilgilendirmiyordu beni. Uyuyan biri gerekiyordu; ve tam bilincine varamamakla birlikte farkında olduğum bir güç bana o kişiyi bulmamda kılavuzluk etti.

Gördüğüm kişinin kim olduğunu asla bilmiyordum, ama o sırada don Juan'ın varlığını hissettim. Belirsiz bir yakınlık duygusu ile hissedilen, birisinin benimle birlikteki varlığına dair garip bir histi bu; ve o ana dek yaşamış olduğum deneyimlerin hiçbirine ait olmayan bir farkındalık düzeyinde yer alıyordu. Dikkatimi yalnızca yatmakta olan kişi üzerinde odaklayabiliyordum. Bir erkek olduğunu bilmekteydim, ama bunu nasıl bildiğimin açıklaması yoktu. Uykuda olduğunu biliyordum çünkü enerji küresi insanların genelde sahip olduklarından biraz daha düzdü; yanlara doğru yayılmıştı.

Ve ardından *birleşim noktasını gördüm*; kürek kemiklerinin arasındaki her zamanki yerinden farklı bir konumdaydı. Olması gereken yerin sağında ve biraz daha aşağısındaydı. Bu durumda kaburgaların yan tarafına doğru kaymış olduğunu hesapladım. Fark ettiğim başka bir şey de durağan olmadığıydı. Düzensiz biçimde dalgalandı ve sonra aniden normal konumuna döndü. Benim ve don Juan'ın varlığının kişiyi uyandırmış olduğunu açıkça hissettim. Hemen sonra bir sürü bulanık imgeyle karşılaştım ve arkasından başladığım yerde uyandım.

Don Juan'ın bana hep anlattığı şeylerden biri de büyücülerin iki gruba ayrıldıklarıydı: *rüya görücüler ve iz sürücüler*. Birleşim noktasının yerini değiştirme konusunda büyük hüner gösterenler *rüya görücüler* idi. *Birleşim noktasını* yeni konumunda sabit tutabilme konusunda büyük hüner gösterenler ise *iz sürücüler*. *Rüya görücüler* ve *iz sürücüler* birbirini tamamlar ve sahip oldukları bu eğilimlerle birbirlerini etkileyerek çiftler halinde çalışırlardı.

Don Juan, büyücülerin çelik gibi disiplinleri sayesinde *birleşim noktasının* sabitlenmesinin isteğe bağlı olarak gerçekleşebildiği konusunda bana güvence vermişti. Silsilesindeki büyücülerin ışıltılı kürelerimizin içinde en az altı yüz konum bulunduğuna inandıklarını söylemişti; ve *birleşim nok-*

tası isteğe bağlı olarak bunlara ulaştığında, her biri kapsamlı birer dünya sunuyordu bize; bunun anlamı şuydu; eğer *birleşim noktamız* yerini değiştirip bu konumlardan herhangi birisine gelir ve ve onun üzerinde sabit durursa, günlük yaşamımızın dünyası kadar kapsamlı ve tam bir dünya algılayacaktık; ancak bu farklı bir dünya olacaktı.

Don Juan açıklamasını sürdürerek, büyücülük sanatının, *birleşim noktasını* ustalıkla kullanmak ve insanoğullarını oluşturan ışıltılı küreler üzerinde konum değiştirmesini sağlamak olduğunu söylemişti. Bu kullanımın sonucu, *farkındalığın karanlık denizi* ile temas noktasında bir yer değişimiydi ki bu da doğal bir sonuç olarak, sayısız enerji alanlarından farklı bir demeti, birleşim noktasında toplaşan ışıltılı lifçikler biçiminde bir araya getiriyordu. *Birleşim noktasında* yeni enerji alanlarının bir araya gelmesi, günlük yaşamımızın dünyasını algılamak için gerekli olanlardan farklı bir farkındalığın eyleme geçip bu alanları duyusal veriye dönüştürmesiyle sonuçlanıyordu, ve bu duyusal veri farklı bir dünya olarak yorumlanıp algılanıyordu; çünkü onu doğuran enerji alanları alışılmış olanlardan farklıydılar.

Don Juan, büyücülüğün uygulama açısından kesin bir tanımının şu şekilde yapılabileceğini öne sürüyordu: *farkındalığın karanlık denizi* ile temas noktasını değiştirme amacıyla birleşim noktasını yerinden oynatmak ve böylece diğer dünyaları algılamak.

Don Juan *iz sürücülerin* sanatının, *birleşim noktasının* yeri değiştirildikten sonra sahneye çıktığını söylemişti. *Birleşim noktasını* yeni konumunda sabit tutabilmek, tıpkı bizim sıradan olayların dünyasında yaptığımız gibi, büyücülerin de girdikleri nasıl bir dünya olursa olsun onu mutlak bütünlüğü içinde algılayacaklarını garanti etmekteydi. Don Juan'ın silsilesindeki büyücüler için günlük yaşamın dünyası, en az altı yüz katmandan oluşan bir tam dünyanın sadece bir katmanından ibaretti.

Don Juan tartıştığımız konuya, *farkındalığın karanlık denizindeki* yolculuklarıma geri döndü, ve içsel *sessizliğimden*

yaptığım şeyin uykuda *rüya görürken* yapılana çok benzediğini söyledi. Ancak farkındalığın karanlık denizinde yolculuk ederken, uykuya dalmanın neden olduğu herhangi bir engellemeye ya da rüyadaki kişinin dikkatini denetleme gayretine yer yoktu. *Farkındalığın karanlık denizindeki* yolculuk anında tepki gerektiriyordu. Son derece güçlü bir burası ve bu an duyumu vardı onda. Don Juan, *farkındalığın karanlık denizine* bu doğrudan ulaşma edimini bazı ahmak büyücülerin *rüyada-uyanıklık* şeklinde nitelendirip, *rüya görme* terimini büsbütün saçma sapan hale getirdiklerinden yakındı.

"Seçmiş olduğumuz o kasabaya gittiğin rüya-hayalini gördüğünde," diye devam etti, "*aslında birleşim noktanı* doğrudan doğruya farkındalığın karanlık denizinin yolculuğu mümkün kılan belirli bi konumuna yerleştirmiştin. O zaman farkındalığın karanlık denizi sana o yolculuğu gerçekleştirmek için ne gerekiyorsa onu sağladı. O konum için istemli bi tercih yapmanın hiç yolu yoktur. Büyücüler içsel sessizliğin onu şaşmaz bi şekilde kendiliğinden seçtiğini söylerler. Basit, değil mi?"

Ardından bana tercih yapmanın karmaşık ayrıntılarını açıkladı. Savaşçı-gezginler için tercih yapmanın aslında seçme edimi olmaktan çok sonsuzluğun taleplerine zarafetle rıza gösterme edimi olduğunu söylüyordu.

"Tercihi sonsuzluk yapar," dedi. "Savaşçı-gezginin sanatı, en ufak bi sezindirmeyle harekete geçme yeteneği edinmektir; sonsuzluğun her buyruğuna rıza gösterme sanatıdır bu. Bunun için bi savaşçı-gezginin cesarete, güce, ve her şeyden fazla sağduyuya ihtiyacı vardır. Bu üçü bir araya geldiğinde tek bi sonuç doğurur: zarafet!"

Bir anlık bir sessizlikten sonra, en fazla merakımı uyandıran konuya dönüş yaptım.

"Ama o kasabaya gerçekten bedenen ve ruhen gitmiş olmam inanılmaz bir şey, don Juan," dedim.

"İnanılmaz; ama olanaksız değil," dedi. "Evrenin sınırları yoktur, bir bütün olarak evrende var olan olasılıklar gerçekten de kıyas kabul etmez. Onun için 'Yalnızca gördüğüme

inanırım,' türünden bir belitin tuzağına düşme, çünkü insanın alabileceği en ahmakça tavır budur."

Don Juan'ın açıklaması kristal berraklığındaydı. Anlamlı görünüyordu, ama nerede anlamlı göründüğünü çıkaramıyordum; sıradan olaylara ait gündelik dünyamda olmadığı muhakkaktı. O zaman don Juan, içime büyük bir dehşet salarak, büyücülerin bütün bu bilgiyle baş etmesinin tek yolunun onu yaşayarak tatmaları olduğuna beni temin etti; çünkü zihin böylesi bir uyarımı kavrayabilmekte âciz kalırdı, dediğine göre.

"Ne yapmamı istiyorsun, don Juan?" diye sordum.

"Kendi isteğinle farkındalığın karanlık denizine bi yolculuk yapmalısın," diye cevap verdi. "Ama bunun nasıl yapıldığını asla bilemeyeceksin. Şöyle diyelim; anlaşılamayan, ancak yaşanabilen, açıklanması olanaksız yollar izleyen içsel sessizlik sağlayacak bunu."

Don Juan beni yatağıma oturttu, ve içsel sessizliği geliştiren pozisyonu aldırdı. Böyle yaptığımda genellikle anında uyuya kalırdım. Ancak don Juan'la birlikteyken onun varlığı uyumama asla imkân vermiyordu; bunun yerine gerçek anlamda tam bir sükûnet haline giriyordum. Bu kez, bir anlık bir sessizliğin ardından kendimi yürürken buldum. Birlikte yürüyorduk; don Juan kolumdan tutarak bana yol göstermekteydi.

Artık don Juan'ın evinde değildik; daha önce hiç gitmediğim bir Yaqui kasabasında yürümekteydik. Kasabanın varlığından haberdardım, birçok kez yakınına kadar gelmiş, ama çevrede oturan insanların katıksız düşmanlığı yüzünden yolumdan geri çevrilmiştim. Bir yabancının girmesinin neredeyse imkânsız olduğu bir kasabaydı burası. Yaqui olmadıkları halde girişlerine izin verilenler yalnızca federal bankanın müfettişleriydi, çünkü banka Yaqui çiftçilerin ürünlerini satın alıyordu. Yaqui çiftçiler, gelecekteki ürünleri üzerinde yaklaşık tahminlere dayanan nakit avans taleplerinde bulunarak bitmez tükenmez pazarlıklara girişirlerdi.

Orada bulunmuş insanların tariflerine dayanarak kasaba-

yı hemen tanımıştım. Şaşkınlığımı arttırmak istermiş gibi, don Juan da söz konusu kasabada bulunduğumuzu kulağıma fısıldadı. Oraya nasıl geldiğimizi sormak istiyor, ama sözcükleri telaffuz edemiyordum. Öfkeyle parlamış ve birbirleriyle ağız dalaşına girişmiş bir sürü Kızılderili vardı ortalıkta. Söylediklerinin tek kelimesini bile anlamıyordum, ama anlayamadığım düşüncesi kafamda belirdiği anda, bir şey açılıverdi. Görüntünün içine daha fazla ışık girmiş gibiydi sanki. Her şeyin sınırları gayet belirgin, düzgün bir hale geldi, ve insanların dediklerini anlamaya başladım, ancak bunu nasıl yaptığımı kavrayamıyordum; dillerini bilmiyordum ki. Sözcükler kesinlikle anlaşılır hale gelmişlerdi; ancak teker teker değil de kümeler biçiminde; zihnim sanki düşünce şablonlarını bütün halinde yakalıyor gibiydi.

İçtenlikle diyebilirim ki hayatımın şokuna uğramıştım; dediklerini anlayabilmemden çok, söyledikleri şeylerdi bunun nedeni. Bu insanlar gerçekten savaşmaya hazırlanıyordu. Bunlar hiçbir şekilde batılı adamlar değildiler. Kullandıkları sözcükler mücadele, savaş, strateji terimleriydi. Kuvvetlerini, vurucu güçlerini ölçeğe vuruyor, ve darbelerini indirebilecek erke sahip olmadıkları için dövünüyorlardı. Güçsüzlüklerinin ıstırabını bedenimde duyuyordum. Yüksek teknoloji ürünü silahlara karşı koymak için ellerinde taşlar ve sopalar vardı yalnızca. Bir liderleri olmadığı gerçeğinin kederiyle doluydular. Peşinde oldukları, hayal edilebilecek her şeyden fazla istedikleri, kendilerini harekete geçirecek karizmatik bir savaşçının çıkmasıydı.

Sonra kinizmin (cynicism) sesini işittim; içlerinden biri, beni de dahil—çünkü onların ayrılmaz bir parçası gibiydim—herkesi aynı ölçüde kahreden bir fikir attı ortaya. Hiçbir kurtuluş umudu taşımayan bir yenilgiye mahkum olduklarını söyledi, çünkü günün birinde hepsini yeniden toparlayacak karizmaya sahip biri içlerinden çıksa bile, haset, kıskançlık ve incinmiş duygular yüzünden ihanete uğrayacaktı.

Don Juan'a başıma gelenleri anlatmak istiyordum, ama ağzımdan tek kelime çıkmıyordu. Konuşabilen sadece don

Juan'dı.

"Küçük hesaplar peşinde koşma konusunda Yaqui'ler benzersiz değildir," dedi kulağımın içinde. "İnsanoğullarının içinde kısılıp kaldığı bi durumdur bu, ve insani bile değildir; dışardan zorla kabul ettirilmiş bi şeydir."

Ağzımın istem dışı açılıp kapandığını hisediyordum, bir soru sormaya çabalıyordum umutsuzca, ama soruyu kafamda şekillendiremiyordum bir türlü. Zihnim bütün düşüncelerden arınmış, bomboştu. Don Juan'la birlikte bir grup insanın ortasında duruyorduk ama hiçbiri bizi fark etmemişti sanki. Bizden haberdar olduklarını gösterecek hiçbir hareket, tepki ya da kaçamak bakış kaydedemiyordum.

Bir an sonra, kendimi bir tren istasyonunun çevresinde kurulmuş bir Meksika kasabasında buldum. Don Juan'ın yaşadığı yerin yaklaşık bir buçuk mil doğusuna düşüyordu burası. Devlet bankasının karşısında, sokağın orta yerinde don Juan'la birlikte durmaktaydık. Hemen ardından don Juan'ın dünyasında karşılaştığım en garip görüntülerden birine tanık oldum. Enerjiyi evrendeki akışı içinde görmekteydim ama insanoğullarını küresel varlıklar ya da enerji baloncukları halinde görmüyordum. Çevremdeki insanlar bir an için günlük yaşamın normal varlıkları iken bir an sonra garip yaratıklar oluyorlardı. Bizi oluşturan enerji küreleri şeffaftılar sanki, ve böceğimsi bir çekirdeğin çevresindeki hale gibiydiler. Çekirdeğin şekli bir primatınkine ait değildi. İskeletimsi bir görünüm de değildi bu; yani X-ışını görüntüsüyle insanların kemiklerini görüyor da değildim. İnsanların çekirdek kısmında daha ziyade maddenin sert titreşimlerinden oluşmuş gibi görünen geometrik şekiller vardı. Bu çekirdek, alfabedeki harflere benziyordu—bir büyük T ana yapıyı oluşturur gibiydi. Ters dönmüş kalın bir L, T'nin önünde asılı duruyordu; Yunan harfi delta gibiydi ve nerdeyse yere kadar uzanıyor, T'nin dikey çubuğunun altında tüm yapı için sanki dayanak oluşturuyordu. T harfinin üzerinde yaklaşık iki buçuk santim çapında bir iplikçik gördüm, ışıltılı kürenin üst kısmının içinden geçmekteydi, öyle ki gördüğüm şey tepeye asılıp sarkıtılmış de-

vasa bir boncuğu andırıyordu.

Bir keresinde don Juan insanoğullarının iplikçiklerinin enerji açısından birleşimini anlatırken mecazi bir betimleme yapmıştı. Dediğine göre eski çağ Meksika'sı şamanları bu iplikçikleri asılı boncuklardan yapılmış bir perde olarak tanımlardı. Ben bu tanımı mecazi anlamda almamış; boncuklar asılı ipin bizi oluşturan enerji alanları kümesini tepeden tırnağa kapladığını düşünmüştüm. Görmekte olduğum ip insanoğullarının yuvarlak biçimli enerji alanları kümesini daha çok bir pandantife benzetiyordu. Bununla birlikte aynı ipe asılı başka hiçbir yaratık görmemiştim. Gördüğüm yaratıkların her biri küresel halesinin üst kısmında bir tür ip olan geometrik bir şablona uyan varlıklardı. Bu ip, güneş ışığında göz kapaklarımızı yarı aralık tuttuğumuz zaman bazılarımızın gördüğü parça parça solucanları andıran o şekillere çok fazla benziyordu.

Don Juan'la birlikte kasabayı bir uçtan bir uca dolaştık, ve o geometrik şablonu taşıyan gerçekten düzinelerce yaratık gördüm. Görme yeteneğim aşırı bir değişkenliğe sahipti. Onları bir an için görüyor, sonra görüntülerini kaybedip sıradan insanlarla karşı karşıya kalıyordum.

Kısa süre sonra bitkin düştüm ve sadece normal insanlar görmeye başladım. Don Juan eve dönme vaktinin geldiğini söyledi, ve gene içimdeki bir şey olağan süreklilik duyumunu yitirdi. Kasabayla evin arasındaki mesafeyi nasıl katettiğime dair en ufak bir fikrim olmaksızın kendimi don Juan'ın evinde buldum. Yatağıma uzanıp umutsuzca anımsamaya, belleğimi geri kazanmaya, gerçek varlığımın derinliklerini araştırıp Yaqui kasabasına ve demiryolu kasabasına nasıl gitmiş olduğuma ilişkin bir ipucu bulmaya çabaladım. Onların rüya-hayaller olduklarına inanmıyordum, çünkü görüntüler öyle ayrıntılıydı ki gerçekten başka bir şey olamazlardı; ancak gerçek olmaları da mümkün değildi.

"Boşa vakit harcıyorsun," dedi don Juan, gülerek. "Sana garanti ederim ki evden Yaqui kasabasına nasıl ulaştığımızı, ordan demiryolu kasabasına nasıl gittiğimizi, ordan da eve

nasıl döndüğümüzü asla bilemeyeceksin. Zamanın sürekliliğinde bi kırılma oldu. İçsel sessizliğin yaptığı bi şeydir bu."

Sabırla anlatmaya girişti; dünyayı bizim için anlaşılabilir kılan o süreklilik akışındaki kesinti, büyücülüktü. O gün farkındalığın karanlık denizinde yolculuk yaptığımı, ve insanları oldukları gibi, kendi işleriyle uğraşırken görmüş olduğumu söyledi. Ardından da insanoğullarının belirli çizgilerini birleştiren enerji iplikçiğini görmüştüm.

Don Juan'ın tekrar tekrar belirttiğine göre, özel ve açıklanamaz bir şeye tanık olmuştum. Dillerini bilmeden insanların konuştuklarını anlamış, insanoğullarını belirli başka varlıklarla birleştiren enerji iplikçiğini görmüş, ve bunların seçimini bir niyetlenme edimi ile yapmıştım. Bu niyetlenişimin bilinçli ve istençli gerçekleştirilmiş bir şey olmadığı gerçeğinin altını çizdi; bu niyetlenme, gereksinimin hükmettiği derin bir düzeyde yapılmıştı. Farkındalığın karanlık denizinde yolculuk olasılıklarının bilincine varma ihtiyacındaydım, ve içsel sessizlik evrendeki sürekli bir güce; niyete bu gereksinimi karşılaması için kılavuzluk etmişti.

Organik Olmayan Farkındalık

ÇÖMEZLİĞİMİN BELİRLİ BİR noktasında, don Juan bana yaşamındaki karmaşık bir durumu ifşa etti. Meksika'nın Sonora eyaletindeki bu salaş kulübede yaşamasının nedeninin, buranın benim farkındalık durumumu betimlemesi olduğunu ileri sürerek bende düş kırıklığı ve karamsarlık yaratmıştı. Aslında bu denli yetersiz olduğumu ima etmek istediğine pek inanmadığım gibi, iddia ettiği gibi başka yerlerde oturduğuna da inanmamıştım.

Her iki konuda da haklı olduğu ortaya çıktı. Benim farkındalık durumum çok yetersizdi, ve o da yaşayabileceği başka yerlere, kendisini ilk bulduğum kulübeden sınırsız ölçüde daha konforlu yerlere sahipti. Üstelik de zannettiğim gibi münzevi bir büyücü değil, on kadın ve beş erkekten oluşan on beş kişilik bir *savaşçı-gezgin* topluluğunun lideriydi. Yoldaşı büyücülerle birlikte yaşadığı orta Meksika'daki evine beni götürdüğünde şaşkınlığım müthiş oldu.

"Sadece benim yüzümden mi Sonora'da yaşıyordun, don Juan?" diye sordum ona; içimi suçluluk, vicdan azabı ve bir değersizlik duygusuyla dolduran bu sorumluluğa dayanmam mümkün değildi.

"Eh, pek orda yaşıyordum sayılmaz," dedi gülerek. "Yalnızca seninle orda buluşuyordum."

"Ama-ama-ama seni görmeye ne zaman geleceğimi bilmiyordun ki, don Juan," dedim. "Sana haber verme imkânım yoktu!"

"Öyle de, eğer düşünürsen ne kadar çok kez beni bulamadığını da hatırlarsın," dedi. "Oturup sabırla beklemen gerekirdi beni, bazen günlerce."

"Burdan Guaymas'a mı uçuyordun, don Juan?" diye sordum, bütün içtenliğimle. En kısa yolculuğun uçakla olacağını düşünmekteydim.

"Hayır, Guaymas'a uçmuyordum," dedi, kocaman bir tebessümle. "Beklemekte olduğun kulübeye uçuyordum, doğrudan doğruya."

Bunu kasten yaptığını biliyordum, benim tek yönlü zihnimin ne anlayabileceği ne de kabul edebileceği, kafamı alabildiğine karıştıracak bir şey atıyordu ortaya. O günlerde kendime hiç durmadan aynı ölümcül soruyu sorduğum bir farkındalık düzeyinde yaşamaktaydım: Ya don Juan'ın tüm söyledikleri doğruysa?

Ona başka bir şey sormak istemedim, çünkü düşüncelerimizle eylemlerimiz arasında bir köprü kurmaya çalışırken yolumu umutsuzca kaybetmiştim.

Bu yeni çevresinde don Juan bana bilgisinin daha karma-

şık bir cephesini itinayla öğretmeye başladı; tüm dikkatimi gerektiren bir cepheydi bu; sadece muhakememi askıya almam yeterli değildi. Bilgisinin derinliklerine tepe üstü dalma zamanıydı benim için. Nesnel olmayı bırakmalıydım; aynı zamanda öznel olmaktan da vazgeçmem gerekiyordu.

Bir gün evinin arkasında don Juan'ın bambu kamışları temizlemesine yardım etmekteydim. İş eldivenleri giymemi istemişti: bambu kıymıklarının çok keskin olduğunu ve kolayca mikrop kapabileceğimi söylüyordu. Bambuları temizlemek için bıçağı nasıl kullanacağımı göstermişti. Kendimi işe kaptırmıştım. Don Juan benimle konuştuğu zaman dikkatimi verebilmek için çalışmayı bırakmak zorunda kalıyordum. Yeterince çalışmış olduğumu, artık eve girmemiz gerektiğini söyledi.

Geniş, ferah ve nerdeyse boş oturma odasında beni çok rahat bir koltuğa oturttu. İçine düzenli bir şekilde fındık fıstık, kuru kayısı ve peynir dilimleri yerleştirilmiş bir tabağı elime tutuşturdu. Bambuları temizleme işini bitirmek istediğimi söyleyip itiraz ettim. Yemek istemiyordum. Ama bana aldırmadı. Anlatacaklarını uyanık ve dikkatli biçimde dinleyebilmem için sürekli bir şeyler yemeye ihtiyacım olduğunu söyleyerek ağır ağır ve özenle çiğnememi salık verdi.

"Zaten bildiğin gibi," diye lafa girdi, "evrende eski çağ Meksika'sı büyücülerinin *farkındalığın karanlık denizi* diye adlandırdıkları sürekli bi güç vardır. Onlar algılama erklerinin doruğundayken öyle bi şey gördüler ki, pantolonlarının içinde tir tir titrediler, pantolonları vardıysa tabii. *Farkındalığın karanlık denizinin* sadece organizmaların farkındalığından değil, aynı zamanda organizması olmayan varlıkların farkındalığından da sorumlu olduğunu gördüler."

"Bu da ne böyle don Juan, farkındalığı olan, organizması olmayan varlıklar filan?" diye sordum; şaşkındım, çünkü böyle bir şeyden ilk kez söz ediyordu.

"Eski şamanlar, tüm evrenin ikiz güçlerden oluştuğunu keşfetmişlerdi," diye başladı, "aynı zamanda hem birbirlerine zıt, hem de birbirlerini tamamlayıcı güçlerdir bunlar. Bizim

dünyamızın ikiz bi dünya olduğu kaçınılmaz bi gerçektir. Onun zıddı ve tamamlayanı olan dünyanın nüfusunu oluşturanlar, farkındalığı olan, ama organizması olmayan varlıklardır. Bu nedenle eski şamanlar onlara *organik olmayan varlıklar* diyordu."

"Peki bu dünya nerde, don Juan?" diye sordum, bir kuru kayısıyı bilinçsizce çiğnerken.

"Burda, seninle benim olduğumuz yerde," diye yanıtladı ciddi bir ifadeyle, ama bu kadar sinirli oluşuma da gülerek. "Onun ikiz dünyamız olduğunu söyledim sana, bu yüzden bizimle iç içeler. Eski çağ Meksika'sı büyücüleri zaman ve mekân konusunda senin gibi düşünmüyorlardı. Onlar her şeyi yalnız farkındalık açısından ele alırdı. İki tür farkındalık birbirini asla etkilemeden bi arada var olabilir; çünkü her biri ötekinden tümüyle farklıdır. Eski şamanlar bu birlikte var olma sorunuyla karşılaştıklarında zaman ve mekânı kendilerine dert etmediler. *Organik varlıklar* ile *organik olmayan varlıkların* farkındalık ölçüleri arasındaki ayrımın, birbirlerine en ufak bi müdahalede bulunmadan bi arada var olmalarına olanak verecek kadar büyük olduğu fikrine vardılar."

"Bu *organik olmayan varlıkları* algılayabilir miyiz, don Juan?" diye sordum.

"Elbette algılayabiliriz," diye yanıtladı. "Büyücüler bunu istençli olarak yapar. Sıradan insanlar da yapar, ama yaptıklarının ayırdına varmazlar, çünkü ikiz bi dünyanın bilincinde değildirler. Bi ikiz dünya düşündükleri zaman bin çeşit zihinsel mastürbasyona girişirler, ama hiç akıllarına gelmez ki fantezilerinin kökeninde hepimizin sahip olduğu o bilinçaltı bilgi yatmaktadır: yalnız olmadığımız duygusu."

Don Juan sözlerine perçinlemiştim sanki. Ansızın kurt gibi aç olduğumu hissettim. Midemde bir boşluk vardı. Bütün yapabildiğim elimden geldiği kadar dikkatle dinlemek, ve yemekti.

"Senin zaman ve mekân açısından nesnelerle yüz yüze gelmendeki güçlük şundan kaynaklanıyor," diye don Juan devam etti, "sen bi şeyin farkına ancak senin emrindeki çok sı-

nırlı zaman ve mekân içine girerse varıyorsun. Öte yandan büyücüler, dışarıya ait bi şeyin de farkına varabilecekleri engin bi alana sahipler. Genel anlamda evrenin içinden biçok varlık, farkındalığı olan ama bi organizmaya sahip olmayan varlıklar, bizim dünyamızın farkındalık alanına ya da onun ikiz dünyasının farkındalık alanına girerler, ve sıradan insanoğlu onları asla fark etmez. Bizim farkındalık alanımıza ya da ikiz dünyamızın farkındalık alanına giren bu varlıklar, bizim dünyamızın ve onun ikizinin dışında var olan başka dünyalara aittirler. Genel anlamda evren, *organik* ve *organik olmayan* farkındalık dünyalarıyla tıka basa doludur."

Don Juan anlatmayı sürdürerek, o büyücülerin, kendi farkındalık alanlarına bizim ikiz dünyamızın dışındaki başka dünyalara ait bir organik olmayan farkındalık geldiğinde bunu da bildiklerini söyledi. Dediğine göre, bu dünyadaki her insanoğlunun yapacağı gibi, o şamanlar da farkındalığı olan bu enerji türlerine ilişkin sayısız sınıflandırmalar yapmışlardı. Kullandıkları genel terim, *organik olmayan varlıklar* idi.

"Bu organik olmayan varlıklar bizim gibi canlı mı?" diye sordum.

"Canlı olmak farkında olmaktır diye düşünüyorsan, o zaman canlılar," dedi. "Sanırım şöyle demek doğru olur; canlılık eğer yoğunlukla, keskinlikle, o farkındalığın süresiyle ölçülebilirse, rahatlıkla söyleyebilirim ki onlar senden benden daha fazla canlılar."

"Bu *organik olmayan varlıklar* ölür mü, don Juan?" diye sordum.

Don Juan yanıtlamadan önce hafifçe güldü. "Eğer ölüm dediğin farkındalığın sona ermesi ise, evet; ölürler. Farkındalıkları biter. Ölümleri insanoğlunun ölümüne hem benzer, hem de benzemez; çünkü insanoğullarının ölümü saklı bi seçenek içerir. Yasal bi belgedeki bi madde gibi; öyle minik harflerle yazılmış bi madde ki, zar zor görebilirsin. Okumak için büyüteç gerekir, oysa belgenin en önemli maddesi odur."

"Nedir bu gizli seçenek, don Juan?"

"Ölümün gizli seçeneği yalnızca büyücüler içindir. Bildi-

ğim kadarıyla, o minik yazıyı okumuş olanlar yalnızca onlardır. Bu seçenek onlar için uygun ve işlevseldir. Sıradan insanoğulları için ölüm, farkındalıklarının bitişi, organizmalarının sonu demektir. *Organik olmayan varlıklar* için de ölüm aynı anlama gelir: farkındalıklarının son bulması. Her iki durumda da ölümün darbesi, *farkındalığın karanlık denizinin* içine çekilme edimidir. Yaşam deneyimleriyle yüklü bireysel farkındalıkları, sınırlarını yıkar ve enerji halinde farkındalığın karanlık denizine dağılır."

"Ama sadece büyücülerin seçtiği, ölümün o gizli seçeneği nedir, don Juan?" diye sordum.

"Bi büyücü için ölüm birleştirici bi etmendir. Genelde olduğu gibi organizmayı ayırıp dağıtmak yerine, ölüm onu bütünleştirir."

"Ölüm bir şeyi nasıl bütünleştirebilir ki?" diye itiraz ettim.

"Bi büyücü için ölüm," dedi, "bedendeki ayrı ayrı duygusal durumların hükümranlığına son verir. Eski büyücüler, bedenin farklı bölümlerinin egemenliğinin, bi bütün olarak bedenin genel duygu durumları ve eylemleri üzerinde hüküm sürdüğüne inanırlardı; işlevselliğini yitiren bölümler bedenin geri kalan kısmını kaosa sürükler; örneğin senin yediğin ıvır zıvırlar yüzünden hastalanman gibi. Böyle bi durumda midenin duygu durumu senin başka her yerini etkiler. Ölüm, bu ayrı ayrı bölümlerin hâkimiyetini ortadan kaldırır. Farkındalığı tek bi ünite halinde bütünleştirir."

"Büyücülerin öldükten sonra da farkındalıklarını sürdürdüklerini mi söylemek istiyorsun?" diye sordum.

"Büyücüler için ölüm, enerjilerinin en ufak kırıntısını bile işe koşan bi birleştirme edimidir. Sen ölümü bi ceset, çürümeye başlamış bi beden olarak canlandırıyorsun gözünde. Büyücüler için, birleştirme edimi gerçekleştiğinde, ortada ceset yoktur. Çürüme yoktur. Bedenleri bütünlüklerini koruyarak enerjiye dönüşmüştür; ayrı parçalardan oluşmayan bi farkındalığa sahip bi enerjidir bu. Organizmanın kurmuş olduğu ve ölüm tarafından yıkılan sınırlar, büyücülerde işlevsel kalır;

ancak artık çıplak gözle görülebilir olmaktan çıkmışlardır.

"Biliyorum," diye devam etti, kocaman bir gülümsemeyle, "betimlediğim şeyin cennet ya da cehenneme giden ruh olup olmadığını sormak için ölüyorsun. Hayır, ruh değil. Büyücülerin başına gelen, ölümün bu saklı seçeneğini kullandıklarında organik olmayan varlıklara dönüşmeleridir; çok özel, yüksek hızlı organik olmayan varlıklardır bunlar; muazzam algılama manevralarına muktedir varlıklar. Büyücüler o zaman eski çağ Meksika'sı şamanlarının nihai yolculukları olarak sözünü ettikleri duruma girmiş olurlar. Sonsuzluk onların eylem âlemi olur."

"Bununla söylemek istediğin, ölümsüz oldukları mı, don Juan?"

"Büyücü sağduyumun bana dediğine göre," dedi, "farkındalıkları son bulacaktır; organik olmayan varlıkların farkındalığının son bulduğu şekilde olacaktır bu, ama ben bunu görmedim. Bu konuda ilk elden bi bilgim yok. Eski büyücüler, bu tür bi organik olmayan varlığın farkındalığının, yeryüzü canlı kaldığı sürece devam edeceğine inanıyorlardı. Dünya onların matrisi, bi bakıma rahmidir. O var olduğu müddetçe farkındalık sürer. Benim için en akla uygun açıklama, bu."

Don Juan'ın açıklamasının sürekliliği ve düzeni mükemmeldi, doğrusu. Buna ekleyecek hıçbir şeyim olamazdı. Bir gizem duygusuyla, ve gerçekleştirilmeyi bekleyen, seslendirilmemiş beklentilerle başbaşa bırakmıştı beni.

Don Juan'a bir sonraki ziyaretimde, konuşmaya zihnimdeki soruların içinde başı çekeni merakla sorarak başladım.

"Hortlaklar ve hayaletlerin gerçekten var olması mümkün mü, don Juan?"

"Hortlak ya da hayalet diyebileceğin şey her ne ise," dedi, "bi büyücü tarafından dikkatle gözlendiğinde tek bi anlama gelir—o hortlağımsı görüntülerin hepsi olasılıkla farkındalığı olan enerji alanları kümeleridir; ve biz onları bildiğimiz şeylere dönüştürürüz. Eğer durum buysa, o zaman hayaletler enerjiye sahiptir. Büyücüler onlara enerji-yayıcı biçim-

lenmeler adını verir. Ya da, hiç enerji yaymazlar; bu durumda da genellikle çok güçlü—farkındalık anlamında çok güçlü—bi kişinin düşsel yaratılarıdır.

"Bi öykün çok fazla ilgimi çekmişti," diye devam etti, "bana bi zamanlar halan hakkında anlatmış olduğun bi öyküydü bu. Hatırladın mı?"

On dört yaşındayken halamın evinde yaşamaya gittiğimi anlatmıştım don Juan'a. Halam çok büyük bir evde oturuyordu, evin üç avlusu vardı ve bunların aralarında yatak ve oturma odaları, vb. ile tam birer daire yer alıyordu. İlk avlu çok sadeydi, yerler kaldırım taşı döşeliydi. Burasının bir sömürge evi olduğunu ve ilk avlunun at arabalarının yanaştığı yer olduğunu anlatmışlardı bana. İkinci avlu çok güzel bir mevye bahçesiydi; Mağribi motiflerle süslenmiş zikzaklı tuğla yolların araları meyve ağaçlarıyla kaplıydı. Üçüncü avluysa damdaki saçaklardan sarkan çiçek saksıları ve kafesler içinde kuşlarla doluydu, tam orta yerinde sömürge mimarisi tarzında yapılmış bir çeşme vardı, avlunun büyük bir bölümü de kümes teliyle çevrilip, halamın hayattaki en büyük tutkusu, ödüllü dövüş horozları için ayrılmıştı.

Meyve bahçesinin hemen önündeki dairenin tümünü halam bana ayırmıştı. Ömrümün en güzel günlerini geçireceğimi düşünüyordum. Ne kadar meyve istersem yiyebilecektim. Ev halkından hiç kimse bahçedeki ağaçların meyvelerine dokunmuyordu, hiçbiri bana bunun nedenini açıklamaya yanaşmamıştı. Ev halkına gelince; halam ellili yaşlarının sonlarında, tombul bir kadındı, uzun boylu, yuvarlak yüzlüydü, harika bir öykü anlatıcısıydı, resmi tavırlarının ve sofu Katolik görüntüsünün ardında aslında şen şakrak, ve bir sürü tuhaflığı olan biriydi. Bir kâhyası vardı, uzun boylu, heybetli, kırk yaşlarında bir adam; orduda başçavuşken parası daha iyi olan bu iş için istifa etmiş ve halamın evinde kâhyalık, muhafızlık, ve her türlü işi yapmaya başlamıştı, elinden gelmeyen yoktu. Genç ve çok güzel bir kadın olan karısı halamın refakatçisi, aşçısı ve dert ortağıydı. Bu çiftin bir de çocukları vardı, tıpkı

halama benzeyen tombul bir küçük kız. Bu benzerlik öyle güçlüydü ki halam kızı resmi olarak evlat edinmişti.

Bu dört kişi hayatımda tanıdığım en sessiz insanlardı. Son derece sakin bir yaşam sürüyorlardı, bu sükûnet yalnızca arada halamın tuhaflıklarıyla kesintiye uğruyordu; ya durup dururken seyahate çıkmaya kalkar, ya da umut veren yeni dövüş horozları bulup alır, onları eğitir, ve çok büyük miktarlarda para dönen ciddi yarışmalar düzenlerdi. Dövüş horozlarına büyük bir sevgi ve ihtimamla bakar, bazen bütün gün yanlarından ayrılmazdı. Hayvanların kendisini yaralamasını engellemek için kalın deri eldivenler giyip sert deri tozluklar takıyordu.

Onun evinde iki harikulade ay geçirdim. Halam öğleden sonraları bana müzik öğretiyor, ailemin ataları hakkında bitmez tükenmez öyküler anlatıyordu. Bu yaşantı tam bana göreydi, çünkü arkadaşlarımla dışarıya çıkıyor ve dönüş saatim konusunda kimseye hesap vermek zorunda kalmıyordum. Bazen yatağıma uzanır, uyumadan saatler boyu öylece yatardım. Portakal çiçeklerinin kokusu odama dolsun diye pencereyi açık bırakırdım. Ne zaman böyle uyumadan uzansam, evin kuzey yanını boydan boya kat eden ve bütün avluları birleştiren uzun koridorda birisinin ayak seslerini işitirdim. Bu koridorun çok güzel kemerleri vardı ve zemini çini kaplıydı. Düşük voltajlı dört ampul ortalığı yarım yamalak aydınlatır, bunlar da her akşam altıda yakılıp sabah altıda söndürülürdü.

Geceleri birisi yürüyüşe çıkıp penceremin önünde duruyor mu diye sordum halama, çünkü yürüyen her kimse, daima penceremin önünde durup geriye dönüyor ve tekrar evin ana girişine doğru gidiyordu.

"Bu saçmalıklarla kafanı yorma, canım," dedi halam, gülümseyerek. "Herhalde kâhyamdır, tur atıyordur. Önemi yok! Korktun mu?"

"Hayır, korkmadım," dedim, "sadece meraklandım, çünkü senin kâhya her gece odama kadar yürüyor. Bazen ayak sesleri uyandırıyor beni."

Gerçekçi bir açıklamayla beni başından savdı; kâhyanın bir asker olduğunu, ve bir nöbetçi gibi tur atmaya alışık olduğunu söylüyordu. Bu açıklama beni tatmin etmişti.

Bir gün kâhyaya adımlarının çok ses çıkardığını ve penceremin önünden geçerken uykumu bölmemek için biraz daha dikkat göstermesini söyledim.

"Neden bahsediyorsun sen?" diye sordu, ters ters.

"Halam geceleri tur attığını söyledi," dedim.

"Ben asla öyle şey yapmam," dedi, gözleri tiksintiyle yanarak.

"Penceremin önünde gezinen kim öyleyse?"

"Kimsenin pencerenin önünde gezindigi filan yok. Uyduruyorsun. Ortalığı karıştırıp durma. Senin iyiliğin için söylüyorum."

O yıllarda birisinin iyiliğim için bir şey yaptığını söylemesinden daha kötü bir şey olamazdı bana göre. O gece ayak sesleri duyulur duyulmaz, yatağımdan kalkıp dairemin girişindeki duvarın arkasına dikildim. Yürüyenin ikinci ampulün yanından geçeceği anı hesaplayıp, koridora kafamı uzatıverdim. Adımlar aniden durdu, ama ortalıkta hiç kimse yoktu. Loş ışıklı koridor bomboştu. Biri yürüyor olsaydı saklanmaya fırsat bulamazdı, çünkü saklanacak bir yer yoktu. Çıplak duvarlar vardı yalnızca.

Korkum öyle büyüktü ki çığlık çığlığa bağırarak tüm ev halkını ayağa kaldırdım. Halamla kâhyası hepsini hayalimde canlandırdığımı söyleyerek beni yatıştırmaya çabaladılar önce; ama heyecanım öyle yoğundu ki sonunda ikisi de mahçup bir tavırla, bilmedikleri bir şeyin her gece evin içinde dolaştığını itiraf ettiler.

Don Juan geceleri yürüyenin halam olduğundan hemen hiç kuşkusu olmadığını söylemişti; halamın farkındalığının, üzerinde kendisinin hiçbir istençli denetimi bulunmayan bir cephesiydi bu, ona göre. Bunun halamın geliştirdiği bir şakacılık ya da gizem duyumuna boyun eğen bir şey olduğuna inanı-

yordu. Halamın bilinçaltı bir düzeyde yalnız bütün o gürültüleri yaratmakla kalmayıp, çok daha karmaşık farkındalık manevraları yapmaya muktedir olduğunu düşünmek don Juan'a göre pek abartma sayılmazdı. Ancak dürüst olmak gerekirse bir olasılığı daha göz önünde bulundurmak zorunda olduğunu eklemişti; bu ayak sesleri organik olmayan farkındalığın eseri de olabilirdi.

Don Juan, ikiz dünyamızın nüfusunu oluşturan organik olmayan varlıkların, silsilesinin büyücüleri tarafından akrabalarımız addedildiğini söylüyordu. O şamanlar aile üyelerimizle dostluk kurmanın beyhude olduğuna inanıyorlardı, çünkü bu tür dostluklarda daima haddini aşan, zoraki taleplerle karşılaşmamız söz konusuydu. Birinci dereceden kuzenimiz olan bu tür organik olmayan varlıkların bizimle sürekli iletişimde bulunduğunu, ama bu iletişimin bilinçli farkındalık düzeyinde gelişmediğini söylüyordu. Başka bir deyişle, biz onlarla ilgili her şeyi bilinçaltı düzeyde bilirken, onlar bizim hakkımızda her şeyi istemli, bilinçli bir şekilde bilmekteler.

"Birinci dereceden kuzenlerimizden gelen enerji bi ayak bağıdır," diye devam etti don Juan. "Onların durumu da bizimki kadar bombok. İkiz dünyalarımızın organik olan ve olmayan varlıklarını bitişik evlerde oturan iki kız kardeşin çocukları gibi düşünelim. Farklı göründükleri halde birbirlerine tıpatıp benzerler. Onlar bize yardım edemez; biz de onlara. Belki bi araya gelebilir ve müthiş bi aile işletmesi kurabilirdik, ama olmamış. Ailenin her iki kolu da aşırı alıngan ve buluttan nem kapıyor; tipik bi birinci dereceden alıngan kuzenler ilişkisi. İşin özü şu, eski çağ Meksika'sı büyücüleri ikiz dünyalardaki insanoğullarının da, organik olmayan varlıkların da tam anlamıyla benmerkezci kaçıklar olduklarına inanıyorlardı."

Don Juan'a göre eski çağ Meksika'sı büyücülerinin organik olmayan varlıklara ilişkin yaptıkları bir başka sınıflandırma da öncüler, ya da kâşifler idi; bunlar evrenin derinliklerinden gelen, ve insanoğullarınınkinden sonsuz ölçülerde daha

keskin ve hızlı bir farkındalık taşıyan organik olmayan varlıklardı. Don Juan eski büyücülerin nesiller boyu sınıflandırma dizgelerini mükemmelleştirmeye çalıştıklarını, ve öncüler ya da kâşifler kategorisinden belirli bazı türlere ait organik olmayan varlıkların kıpır kıpır canlılıklarından ötürü insana hısım oldukları sonucuna vardıklarını ileri sürmekteydi. İnsanlarla karşılıklı ilişkiye geçebiliyorlar ve onlarla bir ortak yaşam ilişkisi kurabiliyorlardı.

Don Juan, o şamanların bu tür organik olmayan varlıklara ilişkin en önemli yanlışlarının, bu insani olmayan enerjiye insani özellikler atfetmeleri ve onu kullanabileceklerine inanmaları olduğunu açıkladı. Bu enerji kütlelerini yardımcıları addetmişler, saf enerji olduklarından herhangi bir çabalamaya dayanabilecek erkleri bulunmadığı gerçeğini idrak edemeyerek onlara bel bağlamışlardı.

"Organik olmayan varlıklar hakkında söylenecek ne varsa hepsini anlattım sana," dedi don Juan, birdenbire. "Bunu sınamanın en iyi yolu doğrudan deneyimdir."

Ne yapmamı istediğini sormadım. Derin bir korku göbek bölgemde volkanik patlamalar gibi sinir spazmları yarattı, ve bunlar ayaklarımın ucuna kadar genişleyip ordan gövdemin üst kısmına uzanarak vücudumu sarsmaya başladı.

"Bugün, *organik olmayan varlıkları* aramaya gideceğiz," diye bildirdi don Juan.

Beni yatağıma oturtup, *içsel sessizliğe* ulaşmaya destek olan konumu aldırdı gene. Olağandışı bir rahatlıkla buyruğuna uydum. Normalde isteksiz olmam gerekirdi, açıkça belli etmesem bile, bir gönülsüzlük sızısı duyardım hiç değilse. Daha otururken aklımdan belli belirsiz bir düşünce geçti; ben şimdiden *içsel sessizlik* durumuna girmiştim. Düşüncelerim berraklığını kaybetmişti. Çevremi sarmaya başlayan zifiri karanlığı hissedebiliyordum, uykuya dalıyormuşum duygusu veriyordu bana. Bedenim tümüyle hareketsizdi—ola ki devinmek için buyruklar oluşturmaya niyetim olmadığından, ya da onları biçimlendirip ifade edemediğimden.

Bir an sonra, kendimi Sonora çölünde don Juan'la birlik-

te yürür buldum. Çevreyi tanımıştım, onunla oralarda o kadar çok kez dolaşmıştım ki her tarafını ezbere biliyordum. Akşam vaktiydi, batan güneşin ışıkları içimde bir umutsuzluk duygusu yaratıyordu. Otomatik olarak yürümekteydim, bedenimde hissettiğim duyumlara düşüncelerimin eşlik etmediğinin farkındaydım. İçinde bulunduğum durumu kendime tanımlamıyordum. Bunu don Juan'a söylemek istedim, ama bedenimdeki duyguları ona iletme isteği bir anda kayboldu.

Don Juan ağır ağır, ve kısık, ciddi bir sesle, içinde yürüdüğümüz kuru nehir yatağının, üzerinde olduğumuz iş için son derece uygun bir yer olduğunu, küçük bir kaya parçasına tek başıma oturmamı söyleyerek benden uzaklaştı—on beş metre kadar ötedeki bir taşın üstüne oturdu. Normalde yapacağım gibi, don Juan'a ne yapmam gerektiğini sormadım. Yapmam gerekeni biliyordum. O sırada çevredeki tek tük çalıların arasından yürüyen insanların hışırtılı ayak seslerini duydum. Bölgede çalılıkların gelişmesine yetecek nem yoktu. Oralarda yalnızca aralarında üç-beş metre mesafe olan bazı dayanıklı çalılar bitiyordu.

İki adamın yaklaştığını gördüm. Bölgenin insanlarına benziyorlardı; yöredeki Yaqui kasabalarının birinde oturan Yaqui Kızılderilileri olmalıydılar. Gelip karşımda durdular. Biri kayıtsız bir tavırla hatırımı sordu. Ona gülümsemek, gülmek istedim, ama yapamadım. Suratım kaskatı kesilmişti. Ama içim içime sığmıyordu. Zıplayıp sıçramak istiyordum, ama onu da yapamadım. Ona iyi olduğumu söyledim. Sonra kim olduklarını sordum. Onları tanımadığımı, ama kendilerine olağanüstü bir yakınlık hissettiğimi söyledim. Adamlardan biri, açıklayıcı bir tavırla, benim dostlarım olduklarını söyledi.

Hatlarını ezberlemeye çalışarak baktım onlara, ama değişmeye başladılar. Kendilerini benim bakışımdaki ruh haline göre biçimlendirir gibiydiler. Hiçbir düşünce yer almıyordu. Her şey iç organlara ilişkin duyumlarla yönlendiriliyordu. Hatları tamamen silinene dek baktım onlara, ve sonunda karşımda titreşen iki ışıltı baloncuğu kaldı. Işıltı baloncukla-

rının sınırları yoktu. Kendilerini içlerinden yapışık tutuyor gibiydiler. Arada düzleşip genişliyorlardı. Ardından tekrar insan boyunda dikey bir görünüm alıyorlardı.

Aniden don Juan'ın sağ kolumu yakaladığını ve beni kayanın üstünden çektiğini hissettim. Gitme vaktinin geldiğini söylüyordu. Bir an sonra, her zamankinden fazla şaşkına dönmüş vaziyette, onun orta Meksika'daki evindeydim yine.

"Bugün, organik olmayan farkındalığı buldun, ve onu gerçekte olduğu gibi *gördün*," dedi don Juan. "Enerji, her şeyin daha aza indirgenemeyecek tortusudur. Bizim açımızdan, enerjiyi doğrudan görmek bi insanoğlu için varılabilecek son noktadır. Belki onun ötesinde başka şeyler de vardır, ama bize açık değildir."

Don Juan bunu tekrar tekrar söyledi, ve her seferinde sözcükleri beni toparlayıp normal durumuma geri dönebilmem için destekler gibiydi sanki.

Tanık olduğum, işittiğim her şeyi don Juan'a anlattım. Onun açıklamasına göre o gün başarmış olduğum şey, *organik olmayan varlıkların* insani nitelikler taşıyan özelliklerini esas özlerine dönüştürmekti: kendinin farkında olan ve insani olmayan enerjiye.

"Şunu anlamalısın," dedi, "olanaklarımızı kısıtlayan şey, aslında bi yorumlama sistemi olan bilişselliğimizdir. Bize olasılıklarımızın parametrelerinin neler olduğunu söyleyen yorumlama sistemimizdir, ve bu yorumlama sistemini tüm ömrümüzce kullanmış olduğumuz için, onun hükümlerine karşı çıkmaya hiçbi şekilde cesaret edemiyoruz.

"O *organik olmayan varlıkların* enerjisi bizi zorlar," diye devam etti don Juan, "ve biz bu zorlamayı içimizden geldiği gibi, ruhsal durumumuza uygun biçimde yorumlarız. Bi büyücü için alınacak en sağduyulu tavır, o varlıkları soyut bi düzeye indirgemektir. Büyücüler ne kadar az yorum yaparlarsa, o kadar iyi olurlar.

"Şimdiden sonra," dedi, "böyle garip bi hayalet görüntüyle karşılaştığında, olduğun yerde dur ve istifini hiç bozmadan gözlerini ona dik. Eğer bi *organik olmayan varlıksa*,

yorumun kuru yapraklar gibi dökülüp dağılacaktır. Hiçbi şey olmazsa, o zaman hepsi sadece zihninin boktan bi sapkınlığıdır, ki o zihin de zaten senin değildir."

Berrak Görünüm

HAYATIMDA İLK KEZ, dünyada nasıl davranacağım konusunda tam bir açmazda bulmuştum kendimi. Çevremdeki dünyanın değiştiği yoktu. Bu durum kesinlikle benim içimdeki bir bozukluktan kaynaklanıyordu. Don Juan'ın üzerimdeki etkisi, ve beni çok yoğun biçimde içine soktuğu uygulamalardaki bütün o eylemler bana bedelini ödetmeye başlamıştı, arkadaşlarımla geçinmekte ciddi güçlükler çekiyordum. Sorunumu gözden geçirdim ve hatamın herkesi değerlendirmek

için don Juan'ı ölçüt olarak kullanma saplantım olduğu sonucuna vardım.

Benim fikrime göre don Juan yaşamını her anlamda profesyonelce sürdüren bir varlıktı; yani en önemsizine kadar tüm eylemleri bir anlam taşımaktaydı. Bense, hiç ölmeyeceklerini düşünen, her adımlarında kendileriyle çelişen, hiçbir edimlerinin hesabını veremeyecek insanlarla çevriliydim. Adil bir oyun değildi bu, bütün kartlar karşımdaki insanların aleyhineydi. Ben don Juan'ın istikrarlı davranışlarına, kibirden tamamen yoksun oluşuna, zekâsının erişilmez derinliğine alışıktım; bu nitelikleri barındıran farklı bir davranış modeli var olduğundan tanıdığım insanların ancak birkaçı haberdardı. Çoğunun tek bildiği özün-yansıtılması modelinden ibaretti, ve bu da insanı zayıflatıyor ve bozuyordu.

Bütün bunların sonucunda okuldaki çalışmalarımda da çok büyük güçlükler çekmeye başlamıştım. İpin ucunu kaçırmak üzereydim. Akademik çabalarımı mazur gösterecek bir gerekçe bulmaya umutsuzca çabalıyordum. Bu konuda bana destek verecek ve okulla aramda bir bağ kuracak tek fikir pek sudan bir şeydi; don Juan'ın bir zamanlar bana vermiş olduğu bir öğüttü bu; *savaşçı-gezginlerin* bilgiyle—sunulan ne tür bilgi olursa olsun—aşk serüveni yaşamaları gerektiğini söylemişti.

Savaşçı-gezgin kavramını, savaşçı olan ve farkındalığın karanlık denizinde yolculuk eden büyücüler olarak tanımlıyordu. İnsanoğullarının bir zamanlar *farkındalığın karanlık denizinin* gezginleri olduklarını, bu dünyanın yolculuklarının duraklarından sadece biri olduğunu eklemiş, ve o sırada ifşa etmek istemediği dış nedenler yüzünden gezginlerin yolculuklarını kestiklerini söylemişti. İnsanoğullarının bir tür burgaca, dairesel bir akıma yakalandıklarını, ve aslında durağan oldukları halde bunun onlarda devinme izlenimi yarattığını anlatmıştı. İnsanoğullarını tutsak eden bu güç her ne ise, karşısında sadece büyücülerin durabildiğini ileri sürüyor, onların disiplinleri ile bu gücün pençesinden kurtulup *farkındalık yolculuklarını* sürdürdüklerini söylüyordu.

Benim için zerre kadar anlam ifade etmeyen antropolojik sorunlar üzerine ilgimi odaklamaktaki yetersizliğim, okul hayatımdaki son karmaşık buhranımı körüklemekteydi; ilgisizliğim bu konuların cazibeden yoksun olmalarından kaynaklanmıyordu, sözcüklerin ve kavramların tıpkı bir yasal belgedeki gibi teamül oluşturmak üzere değiştirilmiş olmasıydı bunun nedeni. Tüm insan bilgisinin bu yöntemle oluşturulduğu, ve her bireyin çabasının, bir bilgi sisteminin inşasında bir yapı taşı olduğu savunuluyordu. Önüme konan örnek, içinde yaşadığımız ve bizim için paha biçilmez bir önem taşıyan hukuk sistemiydi. Ancak o zamanlar sahip olduğum romantik kavramlar kendimi antropolojinin avukatlığını yapar durumda düşünmekten alıkoyuyordu. Her şeyiyle benimsemiş olduğum kavram, antropolojinin tüm insani çabaların, ya da insanlığın ölçütleri için matris oluşturması gerekliliğiydi.

Mükemmel bir pragmatist, bilinmeyenin gerçek bir *gezgin-savaşçısı* olan don Juan, bana budalalık ettiğimi söyledi. Bana sunulan antropolojik konuların sözler ve kavramlar manevraları biçiminde olmaları dert değildi ona göre; önemli olan şey disiplin alıştırması yapmaktı.

"Hiç fark etmez," dedi bir keresinde, "istediğin kadar iyi bi okuyucu ol, kaç tane harika kitap devirmiş olursan ol. Asıl önemli olan, okumak istemediklerini okuma disiplinin olmasıdır. Büyücülerin okula gitme disiplinlerindeki can alıcı nokta, reddettiklerinde yatar; kabul ettiklerinde değil."

Çalışmalarıma biraz ara vermeye karar verdim ve çıkartma imal eden bir firmanın resim bölümünde çalışmaya başladım. Tüm gayretimi, tüm zihnimi vakfetmem gereken bir işti bu. Bana verilen işleri en mükemmel ve hızlı şekilde başarmam gerekiyordu. Serigrafi yöntemiyle çıkartmalara dönüştürülecek figürleri taşıyan plastik sayfaları hazırlamak, hiçbir yeniliğe yer bırakmayan son derece standart bir işlemdi; ve çalışanın verimlilik ölçütü hatasızlığı ve süratiydi. Tam bir işkolik olmuştum, yaptığım işe bayılıyordum.

Resim bölümünün müdürü ile hemen dost olduk. Beni nerdeyse kanadının altına almıştı. Adı Ernest Lipton'du. Ona

hayranlık ve büyük bir saygı besliyordum. İyi bir ressam ve mükemmel bir sanatkârdı. Tek kusuru yumuşaklığıydı; başkalarının istek ve duygularına karşı pasiflik sınırlarına varan inanılmaz bir anlayış gösteriyordu.

Örneğin, bir gün öğle yemeği yediğimiz lokantanın park yerinden arabasıyla çıkıyorduk. Gayet kibarca durup bir başka arabanın park ettiği yerden çıkmasını bekledi. Arabanın sürücüsü besbelli bizi görmemişti, geriye doğru hızla üzerimize geliyordu. Ernest Lipton pekâlâ korna çalıp adamı uyarabilirdi. Bunun yerine, geri zekâlı gibi sırıtarak, adam bizim arabaya toslayana kadar oturup bekledi. Sonra dönüp benden özür diledi.

"Vay anasını, kornaya basabilirdim aslında," dedi, "ama siktirici şey öyle bir bangırdıyor ki mahçup oluyorum."

Ernest'in arabasına bindiren adam küplere binmişti, onu yatıştırmak zorunda kaldık.

"Kaygılanmayın," dedi Ernest, "Arabanızda hasar yok. Benim de sadece farlarım kırıldı; ben onları değiştirecektim zaten."

Başka bir gün, aynı lokantada öğle yemeğinde Ernest'in konukları olan, çıkartma firmasının müşterilerinden birkaç Japon'la hararetli bir sohbete dalmıştık.Yemekleri getiren garson masadaki salata tabaklarından birkaçını kaldırıp, elindeki kocaman sıcak antre tabakları için dar masada yer açmaya çalışıyordu. Japon müşterilerden biri de kendi önünü boşaltmak istedi. Tabağını öne iterken Ernest'inkine çarptı, ve tabak masanın kenarına doğru kaymaya başladı. Ernest adamı uyarabilirdi, ama yapmadı. Tabak kucağına düşene kadar öylece oturup sırıttı.

Başka bir seferinde evine yardıma gitmiştim, avlusuna bir çardak yapacaktık, gölge yapması ve üzüm vermesi için asma yetiştirmek istiyordu. Direkleri önceden geniş bir çerçeve halinde hazırladık; sonra bir kenarını kaldırıp tavandaki yatay kirişlere cıvataladık. Ernest uzun boylu, çok kuvvetli bir adamdı, çerçevenin öbür tarafını kaldırıp, kirişlerde önceden açmış olduğumuz deliklere cıvataları yerleştirmem için tuttu.

Ama ben daha başlayamadan kapı ısrarla vurulmaya başlamıştı, Ernest çerçeveyi tutacağını söyleyerek gidip kapıya bakmamı rica etti.

Kapıdaki Ernest'in karısıydı, elleri yiyecek paketleriyle doluydu. Beni öyle bir lafa tuttu ki, Ernest aklımdan çıktı. Aldıklarını kaldırmasına yardım bile ettim. Kereviz demetlerini yerleştirirken, arkadaşımı çerçeveyi tutar vaziyette bıraktığımı hatırlayıverdim, onu bildiğim için, herkesin kendisi kadar düşünceli olduğunu varsayarak hâlâ aynı pozisyonda dikildiğini tahmin etmem zor değildi. Deli gibi arka bahçeye koştum, Ernest yere serilmiş yatıyordu. Ağır tahta çerçeveyi havada tutmaktan bitkin düşüp sonunda yere yıkılmıştı. Kımıldayacak hali kalmamış görünüyordu. Çardağı kaldırmak için arkadaşlarını çağırmak zorunda kaldık—artık hiçbir şey yapacak durumda değildi. Gidip yattı. Fıtık olduğundan kuşkusu yoktu.

Ernest Lipton hakkında anlatılanlar içinde en ünlü öykü, arkadaşlarıyla San Bernardino dağlarına yürüyüşe gittiği hafta sonu başına gelenlerle ilgiliydi. Gece dağda kamp kurmuşlardı. Herkes uyurken Ernest Lipton çalılıklarda tuvaletini yapmak için kalkmış, ve son derece düşünceli bir adam olduğu için, kimseyi rahatsız etmesin diye kamptan bir hayli uzaklaşmıştı. Karanlıkta kaymış ve yamaçtan aşağıya yuvarlanmıştı. Sonradan arkadaşlarına anlattığına göre, vadinin dibine kadar düşüp öleceğinden emindi. Şans eseri, bir kaya çıkıntısına parmaklarının ucuyla tutunmuş, karanlıkta ayaklarıyla destek arayarak saatlerce orada asılı kalmıştı, kolları artık kaya çıkıntısını bırakmak üzereydiler—bu da ölüm demekti. Bacaklarını mümkün mertebe uzatarak tutunabilmesine destek olacak minicik çıkıntılar bulmuştu. Tıpkı çizdiği çıkartmalar gibi, kayaya yapışıp kalmıştı, en sonunda ortalık aydınlanıp da yerden sadece otuz santim yukarıda olduğunu görünceye kadar.

"Ernest, bağırıp imdat isteyebilirdin," diye yakındı arkadaşları.

"Yaa, ama yararı olmaz diye düşündüm," diye cevap ver-

di. "Kim duyardı ki beni? Vadinin içine en az bir mil yuvarlandığımı sanıyordum. Üstelik, herkes uykudaydı."

Ernest Lipton son darbeyi, kendine ekonomik bir araba, bir Volkswagen Beetle almaya kalktığında yedi; her gün eviyle işi arasında iki saat araba kullanıyordu; onun için bir galon benzinle kaç mil gittiğine kafayı takmıştı. Bir sabah gelip de bir galonla 125 mil gittiğini ilan ettiğinde son derece şaşırdım. En küçük ayrıntıları hesap eden bir adam olduğu için, inceden inceye anlattı; yolun büyük kısmını şehir içinde değil, otobanda yapmıştı, ancak trafiğin en yoğun saatlerinde olduğundan sık sık yavaşlaması, ardından tekrar hızlanması gerekmişti. Bir hafta sonra, galon başına 250 mile çıktığını söylüyordu.

Bu hayret verici olay, Ernest inanılmaz bir rakama ulaşana dek sürüp gitti: galon başına 645 mil. Arkadaşları ona bu rakamı Volkswagen firmasının kayıtlarına geçirtmesi gerektiğini bildirdiler. Ernest Lipton mutluluk ve gururla ışıldayarak, bin mile ulaşırsa ne yapacağını bilmediğini anlatıyordu. Dostları bunu bir mucize olarak ilan etmesi gerektiğini söylediler ona.

Bu olağanüstü durum, Ernest bir sabah dostlarından birini iş üstünde yakalayıncaya kadar devam etti; en eski oyunlardan biri oynanmıştı ona; arkadaşı deposuna benzin ekliyordu. Her sabah üç-dört maşrapa benzin koyuyordu arabaya; böylece deponun ibresi asla boş göstermiyordu.

Ernest Lipton nerdeyse kızmıştı. En sert tepkisi şu oldu: "Vay canına! Komik olduğunu mu sanıyorsun?"

Arkadaşlarının ona oynadığı oyundan haftalardır haberim vardı, ama müdahale edememiştim. Benim üstüme vazife olmadığını düşünüyordum. Ona bunu yapanlar Ernest'in ömrünce dostu olmuşlardı. Bense yeni katılmıştım aralarına. Bakışındaki düş kırıklığını ve incinmişliği, öfkelenmedeki âcizliğini görünce, beni bir suçluluk ve huzursuzluk dalgası kapladı. Gene o eski düşmanımla yüzyüze gelmiştim. Onu hor görüyordum, ve aynı zamanda da çok seviyordum. Çaresizdi.

İşin aslı şuydu; Ernest Lipton babama benziyordu. Kalın

camlı gözlükleri ve açılan alnı, hiçbir zaman doğru dürüst traş edemediği hafif uzamış kır sakalları babamın hatlarını canlandırıyordu zihnimde. Düz, sivri burnuyla sivri çenesi de aynıydı. Ama onun babamla benzerliğini alabildiğine kuvvetlendiren, Ernest Lipton'un öfkelenmekten, ve şakacıların suratlarına bir tane yapıştırmaktaki âcizliğini görmekti aslında; beni baş edemeyeceğim duygulara götüren asıl buydu işte.

Babamın, en iyi arkadaşının kız kardeşine nasıl çılgınca âşık olduğunu anımsıyordum. Bir gün bir tatil kasabasında bu kızı genç bir adamla el ele görmüştüm. Kızın annesi de refakatçı olarak yanlarındaydı. Kız öyle mutlu görünüyordu ki. İki genç kendilerinden geçmiş bir halde, göz gözeydiler. Görebildiğim kadarıyla doruktaki bir gençlik aşkıydı bu. Babamı görür görmez hepsini anlattım, on yaşımın bütün hainliğiyle öykümün her anının tadını çıkararak, kız arkadaşının gerçek bir erkek arkadaşı olduğunu söyledim ona. Çok şaşırmıştı. Bana inanmadı.

"Ama kızla hiç konuşmuş muydun?" diye sordum, korkusuzca. "Senin kendisine âşık olduğunu biliyor mu?"

"Aptallaşma, seni küçük hınzır," diye atıldı. "Hiçbir kadına gidip de böyle boktan bir şey söyleyemem!" Şımarık bir çocuk gibi huysuz huysuz baktı bana, öfkesinden dudakları titriyordu.

"O, benim! Benim ona bir şey söylemem gerekmeden benim kadınım olduğunu bilmesi lazım!"

Hayatı boyunca her şeyi hiç çaba göstermeden elde etmiş bir çocuğun güveni vardı sesinde.

Ben de formumun zirvesindeydim, son cümlemi patlattım. "Eh," dedim, "sanırım birinin bunu söylemesini bekliyordu, ve birisi de senden önce davranmış."

Zıplayıp kaçmaya hazırlandım, çünkü bütün öfkesiyle bana bir tane indirmesini bekliyordum, ama bunu yapmak yerine büzülüp kaldı ve ağlamaya başladı. Kontrol edemediği hıçkırıklar arasında benden bir ricada bulundu, her şeyi becerebildiğime göre, kızı gözetleyip neler olduğunu ona anlatabilir miydim lütfen?

Anlatamayacağım kadar hakir görüyordum babamı, ve aynı zamanda tarifsiz bir hüzünle seviyordum. Onu böyle bir utanca sürüklediğim için lanet okudum kendime.

Ernest Lipton bana öylesine babamı hatırlatıyordu ki, okula geri dönmem gerektiği bahanesiyle işi bıraktım. Zaten sırtımda taşıdığım o yükü büsbütün ağırlaştırmanın anlamı yoktu. Babama verdiğim ıstıraptan dolayı hiç affetmemiştim kendimi; bu kadar korkakça davrandığı için babamı da affetmemiştim.

Okula geri döndüm ve tekrar antropoloji çalışmalarımla kaynaşabilmek için muazzam bir uğraşa giriştim. Bu kaynaşmayı çok zorlaştıran bir şey vardı; kolaylıkla ve keyifle birlikte çalışabileceğim birini bulmuştum, hayranlık duyduğum bir tarzı, atılgan bir merakı vardı bu kişinin, bocalamadan ve savunulamayacak noktaları savunmaya kalkmadan bilgisini aktarabiliyordu, ama sorun benim bölümümde olmamasıydı; bir arkeologdu bu adam. Zaten ilk başta alan çalışması yapmakla ilgilenmemin nedeni de onun üzerimdeki etkisiydi. Belki de, gerçekten alana çıkıp bilgiyi kazarak çıkarıyor olduğu gerçeği, bu eylemselliği onu benim için bir sağduyu vahası haline getirmişti. Alan çalışması yapmam için beni teşvik eden ve yitireceğim hiçbir şey olmadığını söyleyen tek kişiydi, o.

"Ancak her şeyi kaybettiğinde bir şeyler kazanabilirsin," demişti bir keresinde; akademik hayatımda aldığım en doğru öğüttü bu. Don Juan'ın da öğüdünü tutarak özün-yansıtılması ile ilgili saplantımı düzeltme yolunda çalışırsam gerçekten kaybedeceğim hiçbir şey yoktu; üstelik kazanacağım dünya kadar şey vardı. Ama o zamanlar bu benim olasılıklarım arasında yer almıyordu.

Birlikte çalışabileceğim bir profesör bulmakta zorlandığımı don Juan'a anlattığımda gösterdiği tepki bana acımasızca geldi. Dar görüşlü bir hıyar, hatta daha da beter bir şey olduğumu söyledi. Zaten bildiğim bir şeyi söylüyordu bana; o kadar gergin olmasaydım okulda da, iş hayatında da herkesle

başarılı bir şekilde çalışabilirdim.

"*Savaşçı-gezginler* şikâyet etmezler," diye devam etti don Juan. "Onlar, sonsuzluğun sunduğu her şeyi bi meydan okuma diye alırlar. Meydan okuma meydan okumadır. Kişisel değildir. Bi lanet ya da bi lütuf olarak alınamaz. Bi *savaşçı-gezgin* ya bu meydan okumayı başarır, ya da mahvolur. Kazanmak daha heyecan vericidir, onun için git ve kazan!"

Onun için ya da bir başkası için böyle konuşmanın kolay olduğunu söyledim, ama bunu becermek öyle zordu ki, hele de benimkiler gibi istikrarsız arkadaşlardan kaynaklanan bir sürü çözümsüz dertle uğraşırken.

"Hatalı olan çevrendeki insanlar değil," dedi. "Onların çıkar yolu yok. Hata sende, çünkü senin çıkar yolun var, ama sen ta içinde onları yargılamakla meşgulsün. Her geri zekâlı yargılamayı becerebilir. Onları yargıladığın sürece sadece en kötü yanlarını ortaya çıkarırsın. Biz insanoğulları, hepimiz mahpusuz, ve bu kadar acınası davranmamızın nedeni mahpushanemiz. Senin meydan okuman, insanları oldukları gibi kabul etmek! Rahat bırak onları."

"Bu kez tümüyle yanılıyorsun, don Juan," dedim. "İnan bana, onları yargılamaya da, ayağıma dolanmalarına izin vermeye de kesinlikle niyetim yok."

"Neden bahsettiğimi anlıyorsun aslında," diye üsteledi inatla. "Eğer onları yargılama arzunun bilincinde değilsen," diye devam etti, "düşündüğümden de berbat durumdasın demektir. Yolculuklarına yeniden başlayan *savaşçı-gezginlerin* kusurudur bu. Burunları havadadır, kontrolsüzdürler."

Şikâyetlerimin son derece küçük hesaplara dayandığını itiraf ettim don Juan'a. Farkındaydım bunun. Günlük olaylarla yüz yüze geldiğimde, çirkinliklerinin bütün gücümü tükettiğini, zihnime bütün ağırlığıyla çöken bu olayları kendisine aktarmktan utandığımı söyledim.

"Hadi," diye sıkıştırdı beni. "Çıkar hepsini! Benden sır saklama. Boş bi tübüm ben. Bana söylediğin her şey *sonsuzluğa* yansıtılacaktır."

"Bütün yaptığım, sefil bir şekilde sızlanmak," dedim.

"Ben de tıpkı tanıdığım tüm o insanlar gibiyim. Gizli ya da açık bir yakınma işitmeden bir tekiyle bile konuşamazsın."

Arkadaşlarımın en basit sohbete bile sayısız şikâyet sokuşturmayı nasıl becerdiklerini anlattım don Juan'a; örneğin şu konuşmadaki gibi:

"Nasıl gidiyor, Jim?"

"Eh, iyi, iyi, Cal." Bunu kocaman bir sessizlik izler.

Sormaya mecbur olurum, "Bir şey mi var, Jim?"

"Hayır! Her şey harika. Mel'le biraz sorun yaşıyorum, ama Mel nasıldır, bilirsin—bencil ve boktan herifin tekidir. Ama dostları olduğu gibi kabul etmeli, değil mi? Biraz daha anlayışlı olabilirdi tabii. Ama siktir et. Neyse o, işte. Her şeyi sana yükler hep—ya yap, ya git. Bunu on iki yaşımızdan beri yapıyor, o yüzden aslında hata bende. Ne halt etmeye taşıyorum ki onu?"

"Eh, haklısın, Jim. Mel'le geçinmek çok zordur. Öyle!"

"Eh, boktan heriflerden bahis açılınca, sen de Mel'den iyi sayılmazsın, Cal. Sana da hiç güven olmuyor," vb.

Başka bir klasik diyalog örneği:

"Ne var ne yok, Alex? Evlilik hayatın nasıl?"

"Ah, harika. Hayatımda ilk kez, düzenli yemek yiyorum, ev yemekleri, ama kilo alıyorum. Televizyon seyretmekten başka yapacak işim yok. Sizlerle çıkardım eskiden, ama artık yapamam. Theresa bırakmaz. Siktir olmasını söyleyebilirim elbette, ama onu kırmak istemem. Hayatımdan memnunum, ama acınacak haldeyim."

Oysa Alex evlenmeden önce daha da acınacak haldeydi. Her karşılaştığımızda yaptığı bir klasik şakası vardı, "Hey, arabaya gelin de sizi benim kaltakla tanıştırayım," derdi.

Arabadakinin Alex'in dişi köpeği olduğunu görüp de hayallerimiz yıkılınca keyfinden geçilmezdi. "Kaltağını" bütün dostlarına tanıştırmıştı. Bir uzun mesafe koşucusu olan Theresa'yla evlendiğinde hepimiz şok geçirdik. Alex'in baygınlık geçirdiği bir maraton sırasında tanışmışlardı. Dağlardaydılar, ve Theresa'nın onu bir şekilde ayıltması gerekmiş, bunun için

suratına işemişti. Ondan sonra Alex onun tutsağı olmuştu. Theresa mıntıkasını işaretlemişti. Arkadaşları "Theresa'nın çiş tutsağı" diyorlardı Alex'e. Hepsi Theresa'nın antika Alex'i şişko bir köpeğe çeviren gerçek bir kaltak olduğunda hemfikirdiler.

Don Juan'la bayağı güldük. Sonra yüzüme ciddi bir ifadeyle baktı.

"Bunlar gündelik yaşamın iniş çıkışları," dedi don Juan. "Kazanırsın, kaybedersin, ve ne zaman kazanıp ne zaman kaybettiğini bilmezsin. Özün-yansıtılması kuralının altında yaşayan birinin ödediği bedeldir bu. Benim sana söyleyebileceğim hiçbi şey yok, senin de kendine söyleyebileceğin hiçbi şey yok. Bi hıyar olduğun için suçluluk duymamanı, ama özün-yansıtılmasının hâkimiyetini bitirmek için de canını dişine takmanı salık verebilirim sana yalnızca. Okula geri dön. Daha pes etme."

Eğitimimi sürdürmeye olan ilgim iyice zayıflamaya başlamıştı. Otomatik pilota takılı gibi yaşıyordum. Sıkıntılı ve karamsardım. Ancak buna zihnimin katılmadığının da farkındaydım. Hiçbir şey tasarlamıyor, hiçbir amaç ya da beklenti oluşturmuyordum. Saplantılı olan düşüncelerim değil, duygularımdı. Sakin zihnimle çalkantılı duygularım arasındaki bu ikili durum için bir kavram oluşturmaya çalışıyordum. Bir gün bu zihinsel boşluk ve ezici duygular içinde antropoloji bölümünün bulunduğu Haines Hall'dan çıkmış, öğle yemeğim için kafeteryaya yürümekteydim.

Birbenbire garip bir titreme her yanımı kapladı. Bayılacağımı sandım ve oradaki tuğla basamaklara iliştim. Gözlerimin önünde sarı lekeler vardı. Fırıl fırıl dönerek düşüyormuşum duygusuna kapıldım. Kusmak üzere olduğumdan emindim. Görüşüm bulandı ve sonunda hiçbir şey göremez oldum. Fiziksel rahatsızlığım öyle mutlak ve yoğundu ki tek bir düşünceye bile yer bırakmıyordu. Sadece bedensel duyumlarım kalmıştı; bunlar korku ve endişe ile, devasa bir olayın eşiğinde olduğuma dair garip bir önsezinin karışımıydı. Bu duyumların düşünce olarak bir karşılığı yoktu. Sonra bir an geldi ki,

artık oturuyor muydum yoksa ayakta mıydım, ayırdına varamaz oldum. İnsanın hayal edebileceği en zifiri karanlıkla kuşatılmıştım; ve ardından, enerjiyi evrendeki akışı içinde *gördüm*.

Bana doğru, ya da benden uzağa yürüyen art arda ışıltılı küreler *görüyordum*. Don Juan'ın bana hep anlattığı şekilde, teker teker *görmekteydim* onları. Farklı boyutlarından ötürü ayrı ayrı bireyler olduklarını anlamıştım. Yapılarının ayrıntılarını inceliyordum. Işıltıları ve yuvarlaklıkları, bir araya yapışmış gibi duran lifçiklerden oluşmuştu. İnce ya da kalın lifçiklerdi bunlar. Bütün o ışıltılı figürlerin her birinin kalın, salkımsaçak bir mahfazası vardı. Garip, ışıltılı, tüylü hayvanlara benziyorlardı, ya da ışıltılı tüylerle kaplı, yuvarlak devasa böceklere.

Beni en fazla şoka uğratan şey, bu tüylü böcekleri tüm ömrümce görmüş olduğumu idrak etmemdi. O anda bana öyle geldi ki, don Juan'ın onları istemli bir şekilde *görmemi* sağladığı her durumda, ben onunla birlikte dolambaçlı bir yol izlemiştim. İnsanları ışıltılı küreler olarak *görmeme* yardım ettiği her olayı anımsıyordum, ve onların hepsi o anda erişmiş olduğum *görmenin* özünden ayrıydı. O anda hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak şekilde anladım ki, ben enerjiyi evrendeki akışı içinde tüm ömrümce algılamıştım, hem de kendi başıma, kimsenin yardımı olmadan.

Bunu anlamak üzerimde dayanılmaz bir etki yaptı. Kendimi son derece zayıf, savunmasız hissettim. Bir şeylerin altına girmek, bir yerlere kaçıp saklanmak istiyordum. Çoğumuzun arada sırada gördüğü bir rüyaya benziyordu bu tıpkı; hani kendimizi çırılçıplak bulur da ne yapacağımızı bilemeyiz. Çıplaktan da öte bir şeydim, korunmasız, zayıf hissediyordum kendimi ve normal halime dönmekten de ödüm kopuyordu. Belirsiz bir biçimde, uzanıyormuşum duygusuna kapıldım. Normale dönüş için kendimi hazırladım. Kocaman bir izleyici halkasıyla çevrili olarak kaldırım taşlarına boylu boyunca uzanmış, kasılmalar geçirir vaziyette canlandırdım kendimi.

Yatmakta olduğum duygusu gittikçe kuvvetlenmeye başladı. Gözlerimi hareket ettirebildiğimi hissettim. Kapalı göz kapaklarımın arasından ışığı seçebiliyor, ama gözlerimi açmaktan korkuyordum. İşin tuhafı, çevremde olduğunu hayal ettiğim insanların sesleri çıkmıyordu. Hiçbir şey işitmiyordum. En sonunda gözlerimi açmaya cesaret edebildim. Wilshire ve Westwood bulvarlarının kesiştiği köşedeki büro evimde, yatağımdaydım.

Kendimi yatağımda bulmak beni iyice çıldırttı. Ama anlayamadığım bir nedenden ötürü, nerdeyse anında sakinleştim. Çılgınlığım bedensel bir kayıtsızlıkla yer değiştirmişti; ya da bedensel bir haz duygusuyla, örneğin iyi bir yemekten sonra hissedildiği gibi. Ancak zihnimi susturamıyordum. Enerjiyi tüm ömrüm boyunca doğrudan algılamış olduğumu anlamam, düşünebileceğim en büyük şoka uğratmıştı beni. Nasıl olurdu da farkına varamazdım bunun? Varlığımın bu cephesine ulaşmamı ne engellemiş olabilirdi? Don Juan her insanoğlunun enerjiyi doğrudan *görme* potansiyeli olduğunu söylemişti. Söylemediği şey ise, her insanoğlunun enerjiyi zaten doğrudan *gördüğü*, ama bunu bilmediğiydi.

Bu sorunu bir psikiyatr arkadaşıma açtım. Kuşkularıma ışık tutacak hiçbir çözüm getiremedi. Tepkimin bitkinlikten ve aşırı uyarılmaktan kaynaklandığını düşünüyordu. Bir Valium reçetesi yazıp dinlenmemi söyledi.

Nasıl geldiğimi bilmediğim yatağımda uyanışımı kimseye anlatmaya cesaret edememiştim. Bu yüzden don Juan'ı görme telaşım son derece haklı nedenlere dayanmaktaydı. Elimden geldiği kadar çabuk Mexico City'ye uçtum, bir araba kiraladım ve yaşadığı yerde aldım soluğu.

"Bütün bunları daha önce de yapmıştın!" dedi don Juan gülerek, ona akıl durdurucu deneyimimi anlattığımda. "Yeni olan iki şey var yalnızca. Biri, bu kez enerjiyi tamamen kendi başına algılamış olman. Yaptığın, *dünyayı durdurmaktı*, ve o zaman enerjiyi evrendeki akışı içinde daima görmüş olduğunu anladın; tıpkı her insaoğlunun yaptığı, ama istemli olarak bilmeksizin yaptığı gibi. Öbür yenilik ise, tümüyle kendi

başına *içsel sessizliğinden* yola çıkmış olman.

"Benim söylemem gerekmeden biliyorsun ki, kişi *içsel sessizliğinden* yola çıkarsa her şey mümkündür. Bu kez korkun ve savunmasızlığın kendini ancak yatağında bulmana olanak verdi; bu da UCLA kampusundan pek uzak sayılmaz. Eğer şaşkınlığından ötürü düşkünlük göstermeseydin, yaptığının hiçbi şey olmadığını, bi *savaşçı-gezgin* için hiç de olağanüstü bi şey olmadığını anlardın.

Ama son derece büyük önem taşıyan asıl mesele, senin her zaman enerjiyi doğrudan algılamış olduğunu anlaman değil; *içsel sessizliğinden* yola çıkman da değil; iki yanlı bi olay, daha çok. Birincisi, eski çağ Meksika'sı büyücülerinin *berrak görünüm*, ya da *insan formunu yitirme* dedikleri bi şeyi yaşamış olman: insani dar kafalılığımızın yok olduğu an bu; sanki üzerimizi kaplayan bi sis tabakasının yavaş yavaş açılıp dağılması gibi. Ama hiçbi koşulda bunun tamamlanmış bi başarı olduğunu zannetmeyesin. Büyücülerin dünyası günlük yaşamın dünyasına benzemez; orada bi amaca ulaştın mı ebediyen başardığını söylemezler sana. Büyücüler dünyasında bi amaca ulaşmak, asla bitmeyecek savaşını sürdürmek için en verimli araçları elde etmiş olmak demektir yalnızca.

"Bu iki yanlı meselenin ikinci kısmı ise, insanoğullarının kalplerindeki en çıldırtıcı soruyla ilgili deneyimindir. Bunu kendine şu soruları sorduğunda dile getirdin: bütün ömrümce enerjiyi doğrudan algıladığımı nasıl olur da bilemem? Varlığımın bu cephesine erişmemi ne engellemiş olabilir?"

Çamur Gölgeler

DON JUAN'LA SESSİZLİK içinde oturmak en sevdiğim şeylerden biriydi. Orta Meksika'da, dağlardaki evinin arka tarafında, koltuklara rahatça yerleşmiş oturmaktaydık. Akşam üstüydü. Hoş bir meltem esiyordu. Güneş evin arkasında, sırtımızdaydı—solmaya başlayan ışıkları arka bahçedeki büyük ağaçlar üzerinde yeşilin harika tonlarını yaratıyordu. Don Juan'ın evinin dört bir yanı büyük ağaçlarla çevriliydi; bunlar yaşadığı kentin görüntüsünü gözlerden gizlemekteydiler. Bu

bana hep ıssız bir yerde olduğum izlenimini verirdi; buranın ıssızlığı çıplak Sonora çölündekinden farklı olsa da, ıssızdı gene de.

"Bugün, büyücülüğün en ciddi konularından birini tartışacağız," dedi don Juan birdenbire, "ve buna *enerji bedenini konuşarak* başlayacağız."

Bana *enerji bedenini* sayısız kereler tanımlamış, onun bir enerji alanları kümeleşmesi—evrende akıp duran enerji olarak *görüldüğünde* fiziksel bedeni meydana getiren enerji alanları kümeleşmelerinin ayna görüntüsü— olduğunu söylemişti. Ayrıca, onun, fiziksel bedenin ışıltılı küresinden daha küçük, daha yoğun, ve daha ağır bir görünümde olduğunu da anlatmıştı.

Don Juan'ın açıklamasına göre, beden ile *enerji bedeni*, birbirine acayip bir yapıştırıcı güçle bitiştirilmiş iki enerji alanı kümeleşmesi idiler. Don Juan, o grup enerji alanlarını birbirine bağlayan gücün, eski çağ Meksika büyücülerine göre, evrenin en akıl almaz gücü sayıldığını da özellikle vurgulamıştı. Kişisel fikrine göre bu güç tüm evrenin özü, var olan her şeyin nihai bir toplamıydı.

Onun iddiasına göre fiziksel beden ile *enerji bedeni*, biz insanoğullarının âleminde birbirlerini dengeleyen yegâne enerji biçimlenmesiydi. Bu yüzden bu ikisinin dışında hiçbir ikiciliği kabul etmiyordu. Beden ile zihin, ruh ile ten ikiciliğin enerji bağlamında hiçbir dayanağı bulunmayan, sadece zihin kaynaklı sıralamalar olduğunu düşünüyordu.

Don Juan, herkesin disiplin yoluyla *enerji bedenini* fiziksel bedenine yaklaştırmasının mümkün olduğunu söylemişti. Normalde ikisinin arasındaki mesafe muazzamdı. *Enerji bedeni* belli bir alana girdi mi—ki bu her birey için farklıydı— herkes disiplinle onu fiziksel bedeninin tam bir kopyasına, yani üç boyutlu, katı bir varlık haline dönüştürebilirdi. Büyücülerin öteki, ya da *çift* kavramı buydu işte. Aynı şekilde, ve aynı disiplin süreciyle herkes üç boyutlu, katı fiziksel bedenini *enerji bedeninin* tam bir kopyası haline; yani enerjinin tümü gibi insan gözüne görünmeyen, eterik bir enerji akımı ha-

line dönüştürebilirdi.

Don Juan bana bütün bunları anlattığında, efsanevi bir önermeyi mi tanımlamakta olduğunu sordum. Yanıtı, büyücülere ilişkin hiçbir şeyin efsanevi olmadığıydı. Büyücüler pratik varlıklardı, ve betimlediklerinin hepsi daima gayet aklı başında ve uygulanabilir türden şeylerdi. Don Juan'a göre büyücülerin yaptıklarını anlamanın zorluğu, onların farklı bir *bilişsel sistemden* yola çıkmalarından kaynaklanmaktaydı.

O gün orta Meksika'daki evinin arkasında otururken, don Juan hayatımda olup bitenlerle ilgili olarak en önemli kilit önemi taşıyan şeyin *enerji bedeni* olduğunu söyledi. *Enerji bedenimin* normalde olacağı gibi benden uzaklaşmak yerine, bana doğru büyük bir hızla yaklaştığını bir enerji gerçeği olarak görmüştü.

"Bana doğru mu yaklaşıyor, bu ne anlama geliyor, don Juan?" diye sordum.

"Bi şeyin aklını başından alacağı anlamına geliyor," dedi gülümseyerek. "Muazzam ölçüde bi kontrol girecek yaşamına; ama senin kontrolün değil bu; *enerji bedeninin* kontrolü."

"Bir dış gücün beni kontrolüne alacağını mı söylemek istiyorsun, don Juan?" diye sordum.

"Şu anda seni kontrol eden yığınlarla dış güç var," diye yanıtladı don Juan. "Benim sözünü ettiğim kontrol, dilin etkinlik alanının dışında. O hem senin kontrolün, hem değil. Sınıflandırılamaz, ama kesinlikle yaşanabilir. Ve hepsinden öte, kesinlikle manipüle edilebilir. Bunu unutma: manipüle edilebilir; tümüyle senin yararına elbette; ve gene söz konusu olan senin yararın değil, *enerji bedeninin* yararıdır. Bununla beraber *enerji bedenin* de sen olduğuna göre, bunu tanımlamakla uğraşırken kuyruğunu kovalayan köpek gibi sonsuza dek dönüp durabiliriz. Bütün bu deneyimler sözdiziminin ötesindedir."

Karanlık büyük bir hızla çökmüştü; ağaçların az önceki pırıltılı yeşil yaprakları şimdi koyu ve kederli bir renge bürünmüştü. Don Juan, gözlerimi odaklamadan, gözümün ucuyla ama aynı zamanda dikkatle yapraklara bakarsam, gö-

rüş alanımı hızla kat eden bir gölge göreceğimi söyledi.

"Yapmanı istediğim şey için şimdi günün uygun vaktindeyiz," dedi. "Yapabilmen için gerekli dikkati toplamak bi dakika alır. O uçuşan kara gölgeyi seçene kadar durma."

Ağaçların yapraklarına yansıyan garip, hızlı, siyah gölgeyi gerçekten gördüm. Gördüğüm ya ileri geri giden tek bir gölgeydi, ya da soldan sağa, sağdan sola yahut dümdüz yukarıya doğru hareket eden değişik gölgeler vardı. Şişman, kara balıkları çağrıştırdılar bana; koskocaman balıklar gibiydiler. Devasa bir kılıç balığı havada uçuyordu sanki. Görüntüye dalıp gitmiştim. En sonunda ürküttü beni. Yaprakların seçilemeyeceği kadar karanlık olmuştu, oysa uçuşan siyah gölgeleri hâlâ görebiliyordum.

"Nedir bu, don Juan?" diye sordum. "Her tarafta uçuşan siyah gölgeler görüyorum."

"Ah, bu evrenin ta kendisi işte," dedi, "ölçülemeyen, tek yönlü olmayan, sözdizimi âleminin dışında kalan. Eski çağ Meksika'sı büyücüleri o uçuşan gölgeleri gören ilk kişilerdi, ve onları her yerde izlediler. Onları hem senin gördüğün gibi gördüler, hem de evrendeki akışı içindeki enerji halinde *gördüler*. Ve deneyüstü bi keşifte bulundular."

Konuşmayı kesti ve bana baktı. Duraklamalarının yeri mükemmeldi. Beni hep pamuk ipliğine bağlı bırakıp keserdi konuşmasını.

"Ne keşfettiler, don Juan?" diye sordum.

"Ömürlük bi eşlikçileri olduğunu keşfettiler," dedi, tane tane. "Kozmosun derinliklerinden gelip yaşamlarımızın hâkimiyetini eline geçiren bi yağmacımız var. İnsanoğulları onun tutsakları. Yağmacı bizim sahibimiz ve efendimiz. Uysal ve çaresiz hale getirmiş bizi. Karşı çıkmak istesek, isyanımızı bastırır. Bağımsız hareket etmeye kalksak, aksini buyurur bize."

Çevremiz çok karanlıktı, ve bu, kendimi ifade etmemi kısıtlıyor gibiydi. Gündüz olsaydı, gülmekten katılırdım. Karanlık epeyce ketler gibiydi beni.

"Zifiri karanlık oldu," dedi don Juan, "ama gözünün

ucuyla bakarsan, uçuşan gölgelerin hâlâ dört bi yanında zıplayıp durduklarını göreceksin."

Haklıydı. Onları hâlâ görebiliyordum. Hareketleri başımı döndürdü. Don Juan ışığı açtı, ve bu her şeyi dağıttı sanki.

"Eski çağ Meksika'sı şamanlarının konuların konusu dedikleri şeye salt kendi gayretinle varmış bulunuyorsun," dedi don Juan. "Bu kadar zamandır bi şeyin bizi esir tuttuğunu sana sezindirerek lafı dolandırıp duruyordum. Gerçekten esir tutuluyoruz! Eski çağ Meksika'sı büyücüleri için bi *enerji gerçeği* idi bu."

"Bu yağmacı neden anlattığın gibi idareyi ele geçirmiş ki, don Juan?" diye sordum. "Mantıklı bir açıklaması olmalı."

"Bi açıklaması var," diye yanıtladı, "dünyanın en basit açıklaması bu. İdareyi ele aldılar, çünkü biz onlar için besiniz, onları beslediğimiz için bizi acımasızca sıkıyorlar. Tıpkı bizim tavuk çiftliklerinde, *gallinerolar*da tavukları yetiştirdiğimiz gibi, yağmacılar da *insanero* çiftliklerinde, bizi yetiştiriyorlar. Böylece, yiyecekleri her zaman ellerinin altında."

Başımın iki yana çılgınca sallanmaya başladığını hissettim. Duyduğum derin rahatsızlığı ve huzursuzluğu ifade edemiyordum ama bedenim hareketleriyle onu yüzeye çıkartmaktaydı. Tepeden tırnağa istençdışı titriyordum.

"Hayır, hayır, hayır, hayır," dediğimi duydum. "Bu saçmalık, don Juan. Söylediğin canavarca bir şey. Bunun doğru olması imkânsız; ne büyücüler için, ne de sıradan insanlar için; hiç kimse için doğru olamaz bu."

"Neden olmasın?" diye sordu don Juan, sakin sakin. "Neden olmasın? Seni çıldırttığı için mi?"

"Evet, beni çıldırtıyor," diye atıldım. "Bu iddialar canavarca!"

"Eh," dedi, "daha hepsini işitmedin. Az daha sabret de neler hissedeceğini gör. Öyle bi yıldırım çarpacak ki seni. Yani öylesine saldıracağım ki aklına, ama sen kalkıp gidemeyeceksin, çünkü yakalanmışsın bi kere. Ben seni tutsak ettiğimden değil, senin içindeki bi şey seni gitmekten alıkoyacak; başka bi yanın da bu arada öfkeden tam anlamıyla kudurmuş

olacak. Onun için hazır olsan iyi olur!"

İçimde eziyet meraklısı bir yan vardı; hissediyordum bunu. Don Juan haklıydı. Evi hayatta terk etmezdim. Ama ortaya döktüğü saçmalıklardan hiç mi hiç hoşlanmamıştım.

"Çözümsel zihnine hitap etmek istiyorum," dedi don Juan. "Bi an düşün, ve bana mühendislik tasarımları yapan insanın zekâsı ile aynı insanın inanç sistemlerinin ya da tutarsız davranışlarının ahmaklığı arasındaki çelişkiyi nasıl izah edebileceğini söyle. Büyücüler, inanç sistemlerimizi, iyilik ya da kötülük kavramlarımızı, ahlak kurallarımızı bize yağmacıların vermiş olduğunu söylerler. Umutlarımızı, beklentilerimizi, başarı ya da başarısızlığa ilişkin hayallerimizi içimize yerleştiren, onlar. Bize tamahkârlık, açgözlülük, yüreksizlik vermişler. Yağmacılar bizi kendini beğenmiş, sıradan ve aşırı bencil hale getirmiş."

"Ama bunu nasıl yapabilirler ki, don Juan?" diye sordum, gittikçe daha fazla öfkelenerek. "Biz uyurken kulağımıza mı fısıldıyorlar bütün bunları?"

"Hayır, öyle yapmıyorlar. Öylesi budalaca olurdu," dedi don Juan, gülümseyerek. "Onlar sınırsız ölçüde daha örgütlü ve iyi çalışır. Bizi itaatkâr, yumuşak başlı ve zayıf tutmak için yağmacılar muazzam bi manevra gerçekleştiriyor. Saldırganın stratejisi açısından muazzam, elbette. Acı çekenin açısından ise dehşet verici bi manevra. Bize zihinlerini veriyorlar! İşitiyor musun beni? Yağmacılar bize kendi zihinlerini veriyorlar, ve o bizim zihnimiz oluyor. Yağmacılarınki şatafatlı, çelişkili, marazi bi zihin, ve her an keşfedilme korkusuyla dolu.

"Hiç açlık çekmemiş olmana karşın," diye devam etti, "yiyecek kaygın olduğunu biliyorum; bu duygunun, her an manevrasının açığa çıkıp yiyeceğinin esirgeneceğinden korkan yağmacının kaygısından bi farkı yok. Zihin yoluyla, ki eninde sonunda kendi zihinleri bu, yağmacılar insanoğullarının yaşamlarına kendileri için elverişli olan ne ise onu şırınga ediyorlar. Ve bu yolla, korkularına karşı bi tampon görevi yapacak kadar güvenlik sağlıyorlar."

"Bütün bunları yüzeysel anlamda kabul edemez değilim,

don Juan," dedim. "Bunu yapabilirdim, ama öyle iğrenç bir yanı var ki beni gerçekten tiksindiriyor. Karşı koymaya zorluyor beni. Bizi yedikleri doğruysa, nasıl yapıyorlar bunu?"

Don Juan'ın yüzünde kocaman bir tebessüm vardı. Durumun keyfini çıkarıyordu. Büyücülerin, bebek insanoğullarını, baştan aşağıya parlak bir tabakayla, enerji kozalarının üzerine sımsıkı uyan plastik muhafaza gibi bir şeyle örtülü, garip, ışıltılı enerji küreleri olarak *gördüklerini* açıkladı. Yağmacıların yedikleri şeyin işte bu *parlak farkındalık tabakası* olduğunu, ve insanoğulları erginliğe eriştiklerinde *parlak farkındalık tabakasından* geriye kalanın, yerden ayak parmaklarının üstüne kadar ancak çıkabilen dar bir saçaktan ibaret olduğunu söyledi. O saçak, insan soyunun yaşamını ancak güçbela sürdürmesine olanak veriyordu.

Don Juan Matus'un, bildiği kadarıyla, o ışıltılı kozanın dışındaki *parlak farkındalık tabakasını* taşıyan tek türün insan olduğunu söylediğini sanki bir rüyadaymışım gibi dinliyordum. Bu yüzden, farklı bir tür farkındalık için, örneğin yağmacının ağır farkındalığı için insanın kolay bir av haline geldiğini anlatıyordu.

Ardından, o ana dek anlattıklarının içindeki en yıkıcı cümleyi duydum. İnsanın çaresiz bir şekilde yakalandığı yer olan o dar farkındalık saçağının, özün–yansıtılmasının merkezi olduğunu söyledi. Yağmacılar, bize kalan tek farkındalık noktamız olan özün–yansıtılması üzerinde oynayarak, amansızca, vahşice tüketmeye devam ettikleri farkındalık parlamaları yaratıyorlardı. Bizi farkındalık parlamalarımızı yükseltmeye zorlayan anlamsız sorunlar oluşturuyorlar, ve bu yolla, uydurma kaygılarımızın enerji alevlenmeleriyle beslenmek için bizi canlı tutuyorlardı.

Don Juan'ın söylediklerine karşı yapılacak bir şey olmalıydı; bunlar beni öyle yıkmıştı ki, o noktada midem altüst oldu ve kusmaya başladım.

Kendimi toparlayacak kadar bir süre geçtikten sonra, don Juan'a sordum; "Peki neden eski çağ Meksika'sının büyücüleri ve günümüz büyücülerinin tümü yağmacıları gördükleri

halde hiçbir şey yapmıyorlar?"

"Senin benim yapabileceğimiz bi şey yok," dedi don Juan, ciddi, hüzünlü bir sesle. "Tüm yapabileceğimiz, bize dokunamayacakları noktaya ulaşıncaya dek kendimizi disipline etmek. Dostlarından disiplinin o güç koşullarından geçmelerini nasıl isteyebilirsin? Gülüp alay ederler seninle, daha saldırganları da seni bi temiz pataklar. Ve aslında inanmadıkları için de yapmazlar bunu. Her insanoğlunun ta içindeki derinliklerde, yağmacıların varlığına dair atalardan kalma içsel bi bilgi bulunur."

Çözümsel zihnim bir yo-yo gibi gidip gelmekteydi. Beni terk ediyor, sonra geri geliyor, ardından gene terk edip tekrar geri geliyordu. Don Juan'ın anlattığı akıl almaz, inanılmaz bir şeydi. Aynı zamanda en mantıklı şeydi de; öylesine basitti ki. Düşünebildiğim her çeşit insani çelişkiyi açıklıyordu. Ama insan bütün bunları nasıl ciddiye alabilirdi? Don Juan beni öyle bir çığın altına sürüklüyordu ki sonsuza dek içinden çıkamayacaktım.

Başka bir korku dalgasına kapıldım. Bu dalga benden kaynaklanmamıştı, ama gene de bana aitti. Don Juan bana bir şey yapıyordu, anlaşılmaz bir şekilde olumlu, ve aynı zamanda korkunç şekilde olumsuz bir şey. Bana yapışık gibi duran ince bir zarı kesmeye çalışıyordu sanki; hissettiğim şey buydu. Hiç kırpmadığı gözleri, sabit bir bakışla gözlerime dikilmişti. Sonra gözlerini çevirdi ve artık bana hiç bakmadan konuşmaya devam etti.

"Kuşkular seni tehlikeli bi noktaya sürükleyecek kadar başına bela olduğunda," dedi, "pratik bi şekilde hallet bunu. Işığı söndür. Karanlığı yarıp içine bak; ne görebileceğini keşfet."

Kalkıp ışığa yöneldi. Onu durdurdum.

"Hayır, hayır, don Juan," dedim, "ışıkları söndürme. İdare ediyorum ben."

Hissettiğim, benim için son derece olağandışı bir karanlık korkusuydu. Düşüncesi bile yüreğimi ağzıma getiriyordu. İçsel olarak bildiğim bir şey olduğu kesindi; ama ona dokun-

maya ya da yüzeye çıkarmaya hayatta cesaret edemezdim, bir milyon yıl geçse bile!

"Ağaçların orda uçuşan gölgeleri gördün," dedi don Juan, oturup arkasına yaslanarak. "Bu fena değil. Onları odanın içinde görmeni istiyorum. Bi şey *görüyor* değilsin. Sadece uçuşan imgeler seçiyorsun. Buna yetecek enerjin var."

Don Juan'ın gene de kalkıp ışıkları söndüreceğinden korkuyordum, ve yaptı da. İki saniye sonra, avazım çıktığı kadar bağırmaktaydım. O uçuşan gölgeleri seçmekle kalmamış, kulaklarımın dibinde vızıldamalarını duymuştum. Don Juan ışıkları açarken gülmekten iki büklümdü.

"Ne uyumsuz mizaçlı adam bu!" dedi. "Bi yanda tam bi itimatsızlık örneği; öte yanda gerçek bi pragmatist. Bu iç savaşı bi hali yola koyman lazım. Yoksa koca bi kurbağa gibi şişip patlayacaksın."

Don Juan kancasını daha derinlerime batırmayı sürdürdü. "Eski çağ Meksika'sı büyücüleri," dedi, "yağmacıyı *gördüler*. Ona *uçucu* dediler; çünkü havada zıplıyor. Hoş bi görüntü değil. Büyük bi gölge; zifiri karanlık, kapkara bi gölge havada zıplıyor. Sonra yayılarak yere konuyor. Eski çağ Meksika'sı büyücüleri onun yeryüzünde ilk kez ne zaman belirdiği konusunda epey kararsızdılar. İnsanın bi zamanlar muazzam sezgilere sahip, günümüzde efsanevi destanlar gibi anlatılan farkındalık hünerleri gösteren eksiksiz bi varlık olduğu düşüncesine varmışlardı. Sonra her şey sanki kaybolup gidivermişti; ve elimizde kalan uyuşturulmuş insandı artık."

Öfkelenmek, ona paranoyak olduğunu haykırmak istiyordum, ama genelde varlığımın hemen yüzeyinde taşıdığım o doğruculuğum yok oluvermişti nedense. İçimde bir şey, favori sorumu—ya söylediklerinin hepsi doğruysa?—sorma noktasının ötelerine geçmişti. O gece don Juan benimle konuşurken, söylediklerinin tümünün doğru olduğunu kalbimin ta derinliklerinde hissettim, ama aynı zamanda, ve aynı güçte hissediyordum ki saçmalığın ta kendisiydiler.

"Neler söylüyorsun sen, don Juan?" dedim, zayıf bir sesle. Boğazım sıkılıyordu sanki. Güçlükle nefes alıyordum.

"Söylediğim, karşımızdakinin basit bi yağmacı olmadığı. Çok akıllı, ve örgütlü. Bizi işe yaramaz kılmak için düzenli bi sistem izliyor. Kaderi sihirli bi varlık olmak üzere çizilmiş insan, artık sihirli değil. O artık sıradan bi et parçası. Eti için yetiştirilmiş beylik, sıradan, bön bi hayvanın düşlerinden başkaca düşleri kalmamış artık."

Don Juan'ın sözleri üzerimde bulantıya benzer garip bir bedensel tepki yaratmaya başlamıştı. Yeniden kusacak gibiydim. Ama bulantı varlığımın derinliklerinden, iliklerimin içinden geliyordu. İstem dışı kasılıyordum. Don Juan omuzlarımdan tutup beni kuvvetle sarstı. Kavrayışının gücüyle boynumun öne arkaya yalpaladığını hissettim. Bu hareket beni anında sakinleştirdi; artık daha kontrollüydüm.

"Yağmacı," dedi don Juan, "ki elbette bi *organik olmayan varlıktır*, öbür *organik olmayan varlıklar* gibi hepten görünmez değildir bizim için. Sanırım çocukken onu görürüz, ve bize öylesine tüyler ürpertici gelir ki onu unutmayı yeğleriz. Çocuklar bu görüntüye odaklanmakta ısrarcı olabilir elbette, ama çevrelerindeki herkes onları bundan caydırmaya çalışır.

"İnsanlık için kalan tek seçenek," diye devam etti, "*disiplindir*. Disiplin, oluşturulabilecek tek engeldir. Ama disiplinle kastettiğim insafsız yöntemler değil. Her sabah beş buçukta kalkıp morarana kadar soğuk suyun altında durmaktan bahsetmiyorum. Büyücülerin disiplinden anladığı, beklentilerimiz arasında olmayan olasılıkları dinginlikle karşılama yetisidir. Onlar için disiplin bi sanattır: sonsuzlukla çekinmeden—ama güçlü ve dayanıklı olduğu için değil, huşu içinde olduğu için çekinmeden—yüz yüze gelme sanatı."

"Büyücülerin disiplini nasıl bir engel oluşturuyor ki?" diye sordum.

"Büyücülerin disiplini, *parlak farkındalık tabakasını* uçucu için yenilip yutulmaz bi hale getirir," dedi don Juan; yüzümü dikkatle gözden geçirerek inançsızlık işaretleri aramaktaydı. "Bu, yağmacıyı şaşkına çevirir. Yenmeye elverişli olmayan bi *parlak farkındalık tabakası* bilişselliklerinde mevcut değildir, sanırım. Böyle faka bastırılınca, alçakça işlerini

yarıda kesmekten başka çareleri kalmaz.

"Eğer yağmacılar bizim *parlak farkındalık tabakamızı* bi süre yemezlerse," diye devam etti, "o büyümeyi sürdürür. Bu meseleyi en basit şekilde ortaya koymak gerekirse diyebilirim ki, büyücüler disiplinleri sayesinde parlak farkındalık tabakalarının ayak parmaklarının hizasından yukarıya doğru büyümesine izin verecek kadar uzun bi süre yağmacıları uzak tutarlar. O da bi kez ayak parmaklarını geçti mi, doğal boyutlarına kavuşacak kadar büyür. Eski çağ Meksika'sı büyücüleri *parlak farkındalık tabakasının* bi ağaç gibi olduğunu söylerlerdi. Budanmazsa, doğal boyut ve oylumuna erişecek kadar büyür. Farkındalık ayak parmaklarının üstünde bi düzeye çıktı mı, muazzam algılama hamleleri gerçekleştirmek doğal bi sonuçtur.

"Eski çağ büyücülerinin en büyük hileleri," diye don Juan devam etti, "*uçucuların zihnine* disiplinle eziyet çektirmekti. *Uçucuların zihnini içsel sessizlikle* zorladıklarında, *yabancı donanımın* kaçtığını keşfetmişlerdi; bu da bu manevrayı gerçekleştiren uygulayıcılarda zihnin yabancı kaynaklı olduğuna dair hiç kuşku bırakmamıştı. *Yabancı donanım* geri gelir, bundan emin olabilirsin, ama eskisi kadar güçlü değildir; ve öyle bi süreç başlar ki *uçucuların zihninin* kaçışı rutinleşir, sonunda bi gün de tümüyle kaçıp gider. Gerçekten hüzünlü bi gündür bu! Artık kendi başının çaresine bakman gereken gün gelmiştir, ve sen nerdeyse sıfırsındır. Ne yapacağını söyleyecek hiç kimse yoktur artık. Sana alışık olduğun ahmaklıkları buyuracak yabancı kökenli bi zihin yoktur.

"Öğretmenim nagual Julian, bütün çömezlerini uyarırdı,"diye devam etti don Juan, "dediğine göre bi büyücünün yaşamındaki en zorlu gündü bu, çünkü bize ait olan gerçek zihnimiz, yani deneyimlerimizin toplamı; bi ömür boyu hükmedilmenin sonunda çekingen, güvensiz ve sinsi olmuştur. Kişisel olarak, büyücülerin asıl savaşının o anda başladığını söyleyebilirim. Gerisi sadece hazırlıktır."

Gerçekten altüst olmuştum. Daha fazlasını öğrenmek istiyordum, ancak içimdeki garip bir duygu durmam için feryat

ediyordu. Karanlık sonuçlar ve cezalar, Tanrının kendisi tarafından gizlenmiş bir şeyi kurcaladığım için üzerime çökecek Tanrısal gazap gibi şeyler sezindiriyordu. Merakımın galebe çalması için çok büyük çaba sarfetmem gerekti.

"Ne—ne—ne demek istiyorsun," dediğimi işittim, "*uçucuların zihnini zorlama* derken?"

"Disiplin, yabancı zihni alabildiğine zorlar," diye yanıtladı. "Böylece, büyücüler disiplinleri yoluyla *yabancı donanımı* alt ederler."

Anlattıkları bunaltmıştı beni. Don Juan ya tımarhanelik bir deliydi, ya da beni iliklerime kadar donduracak dehşette bir şey açıklamaktaydı bana. Ancak bu arada bir şeyin daha farkındaydım; söylediği her şeyi yadsıyacak enerjiyi öyle çabuk toparlıyordum ki. Bir anlık panikten sonra, sanki don Juan şaka yapmış gibi gülmeye başladım. Şunu dediğimi bile duydum: "Don Juan, don Juan, ıslah olmaz birisin sen!"

Don Juan yaşadığım her şeyi anlıyor gibiydi. Başını iki yana sallayıp gözlerini yapmacık bir umutsuzluk ifadesiyle göklere dikti.

"Ben o kadar ıslah olmaz biriyim ki," dedi, "içinde *taşıdığın uçucuların zihnini* bi daha sarsacağım. Sana büyücülüğün en olağanüstü sırlarından birini ifşa edeceğim. Doğruluğunu kanıtlayıp pekiştirmenin büyücülerin binlerce yılını aldığı bi keşfi anlatacağım sana."

Bana bakıp hınzırca gülümsedi. "*Uçucuların zihni* sonsuza dek kaçıp gider;" dedi, "bi büyücü bizi bi enerji alanları kümesi halinde bi arada tutan titreşimli gücü yakalayıp tutunabilmeyi başardığı an gerçekleşir bu. Eğer bi büyücü bu baskıyı yeterince sürdürebilirse, *uçucuların zihni* yenilip kaçar. Senin yapacağın da kesinlikle bu; seni bi arada tutan enerjiye tutunmaya çalışacaksın."

Buna hayal edebileceğim en tuhaf ve açıklanamaz tepkiyi gösterdim. İçimde bir şey tam anlamıyla titredi; sanki ani bir darbe almışım gibiydi. Bana anında dinsel geçmişimi çağrıştıran sebepsiz bir korku bastı.

Don Juan tepeden tırnağa süzdü beni.

"Tanrının gazabından korkuyorsun, değil mi?" dedi. "İçin rahat olsun, bu senin korkun değil. *Uçucunun korkusu* bu; çünkü senin tam da benim söylediğimi yapacağını biliyor."

Sözleri beni hiç yatıştırmadı. Daha kötü hissediyordum. İstemdışı kasılıyordum, kendime hâkim olamıyordum bir türlü.

"Endişelenme," dedi don Juan, sakin sakin. "Bu nöbetlerin çok çabuk hafiflediğini iyi biliyorum. *Uçucunun zihninde* konsantrasyon sıfırdır."

Bir an sonra, tıpkı don Juan'ın dediği gibi, hepsi bitmişti. Ama içinde bulunduğum şaşkınlığı tanımlayacak sözcük yoktu. Don Juan'la birlikteyken olsun, yalnızken olsun, ömrümde ilk kez ipin ucunu tam anlamıyla kaçırmıştım. Yerimden kalkıp dolaşmak istiyor, ama bundan ölesiye korkuyordum. Hem hiç durmadan mantık yürütüyor, hem de aynı anda çocukça korkular içinde boğuluyordum. Derin nefesler almaya başladım ve buz gibi bir ter bütün vücudumu kapladı. Nasıl yapmışsam, en felaket görüntüyü salıvermiştim üstüme; nereye dönersem döneyim, uçuşan siyah gölgeler dört bir yanımda zıplayıp duruyordu.

Gözlerimi kapatıp başımı koltuğun koluna yasladım.

"Ne yana döneceğimi bilmiyorum, don Juan," dedim. "Bu gece gerçekten yolumu şaşırtmayı başardın."

"İçindeki mücadele seni hırpalıyor," dedi don Juan. "Ta içinde bi yerlerde bilmektesin ki, vazgeçilmez bi parçanın, *parlak farkındalık tabakanın* akıl almaz varlıklar için akıl almaz bi besin kaynağı oluşturacağına dair anlaşmayı reddetme gücün yok. Ve başka bi parçan da bu duruma bütün gücüyle karşı koymakta.

"Büyücülerin devrimi," diye devam etti, "katılmadıkları anlaşmalara uymayı reddetmelerinde yatar. Değişik bi tür farkındalığa ait varlıklar tarafından yenmeye razı olup olmayacağımı kimse sormadı bana. Annemle babam beni tıpkı kendileri gibi, besin olmak üzere bu dünyaya getirdiler; işte hepsi bundan ibaret."

Don Juan yerinden kalkıp gerindi. "Saatlerdir burda otu-

ruyoruz. Eve girme vakti geldi. Ben yemek yiyeceğim. Beraber yiyelim mi?"

İstemediğimi söyledim. Midem ağzımdaydı.

"Bana kalırsa sen uyu, en iyisi," dedi. "Bu saldırı seni mahvetti."

Daha fazla ısrara gerek yoktu. Yatağıma yığılıp ölü gibi uyuya-kaldım.

Eve dönüşte, zaman içinde, *uçucuların* düşüncesi yaşamımdaki ana saplantılardan biri haline geldi. Öyle bir noktaya geldim ki, don Juan'ın onlar hakkında tamamen haklı olduğunu hissetmeye başladım. Ne denli uğraşsam da mantığını göz ardı edemiyordum. Bu konuda düşündükçe, kendimi ve dostlarımı inceleyip onlarla konuştukça kanım giderek kuvvetleniyordu; benliği odak noktası olarak almayan her türlü eylemi, etkileşimi ya da fikri gerçekleştirmekte bizi âciz kılan bir şey vardı. Benim için de, tanıdığım ve konuştuğum herkes için de tek önemli olan, benlikti. Böylesi evrensel bir bağdaşıklığa hiçbir açıklama bulamadığım için, bu olguyu açıklığa kavuşturabilecek en uygun düşünce tarzının don Juan'ınki olduğuna inanmaktaydım.

Efsaneler ve destanlar konusunda derinlemesine bir araştırmaya giriştim. Okurken, daha önce hiç hissetmediğim bir şeyin ayırdına vardım: okuduğum kitapların hepsi, efsanelerin ve destanların bir yorumuydu. Kitapların tümünde bağdaşık bir zihin apaçık ortadaydı. Üsluplar farklılık gösteriyordu; fakat sözcüklerin ardındaki amaç hepsinde tamamen aynıydı: Efsaneler ve destanlar kadar soyut konularda bile, yazarlar kendileri hakkında bir şeyleri araya sıkıştırmayı mutlaka beceriyorlardı. Bütün o kitapların ardındaki bağdaşık amaç, kitapta dile getirilen konu değil, kendi benliğine hizmetti. Bunu daha önce hiç fark etmemiştim.

Tepkimi don Juan'ın etkisine bağlıyordum. Kendime yönelttiğim kaçınılmaz soru şuydu: bunu görmeme onun etkisi mi sebep oluyor, yoksa bize her yapacağımız şeyi buyuran bir yabancı zihin gerçekten var mı? İster istemez inkâr yoluna saptım gene; ve inkâr, kabullenme, inkâr arasında çılgınca gi-

dip gelmeye başladım. İçimde bir şey Don Juan'ın işaret ettiğinin bir *enerji gerçeği* olduğunu biliyordu, bir yandan aynı derecede etkili bir şey de bunların hepsinin zırvalık olduğunu söylüyordu. İçimdeki bu savaşın sonucu bir önsezi oldu; tehlikeli bir şeyin hızla üzerime doğru gelmekte olduğu duygusuna kapıldım.

Başka kültürlerde *uçucular* konusunda geniş antropolojik araştırmalar yaptım, ama hiçbir yerde onlara ilişkin bir şey bulamadım. Bu konuda tek bilgi kaynağı don Juan gibi görünüyordu. Onu tekrar gördüğümde, hemen *uçucular* hakkında konuşmaya giriştim.

"Bu konuda mantıklı davranmak için elimden geleni yaptım," dedim, "ama başaramadım. Öyle anlar oluyor ki yağmacılar hakkında sana tamamen hak veriyorum."

"Gerçekten gördüğün uçuşan gölgelere odakla dikkatini," dedi don Juan, gülümseyerek.

Don Juan'a o uçuşan gölgelerin benim mantıklı hayatımın sonu olacağını söyledim. Her yerde görüyordum onları. Onun evinden ayrıldığım andan beri, karanlıkta uykuya dalamıyordum. Işıklar açıkken uyumak beni hiç rahatsız etmez olmuştu. Işıkları söndürdüğüm anda ise çevremdeki her şey zıplamaya başlıyordu. Asla bütün figürler ya da şekiller görmüyordum. Tüm gördüğüm, uçuşan kara gölgelerdi.

"*Uçucuların zihni* seni daha terk etmedi." dedi don Juan. "Ciddi biçimde yara aldı. Seninle ilişkisini yeniden düzenlemek için elinden geleni yapıyor. Fakat senin içindeki bi şey ebediyen koptu. Uçucu bunu biliyor. Asıl tehlike şurda ki, *uçucuların zihni* kazanabilir; kendi dediğiyle benim dediğim arasındaki çelişki üzerinde oynayıp seni yorarak ve vazgeçmeye zorlayarak yapabilir bunu.

"Görüyorsun ya, *uçucuların zihninin* hiç rakibi yoktur," diye devam etti. "Bi şey önerdiği zaman, kendi önerisini kabul eder, ve senin değecek bi şey yaptığına inanmanı sağlar. *Uçucuların zihni* sana Juan Matus'un söylediği her şeyin tam bi saçmalık olduğunu söyleyecek; sonra aynı zihin kendi önerisine hak verecek; 'Evet, tabii, saçmalık bu,' diyeceksin. İşte

böyle alt ederler bizi.

"*Uçucular*, evrenin esas parçalarından biridir," diye devam etti don Juan, "ve oldukları gibi kabul edilmeleri gerekir—tüyler ürpertici, gaddar. Evrenin bizi sınama araçlarıdır onlar.

"Bizler, evrenin yarattığı enerji sahibi araştırıcılarız," diye sözlerini sürdürürken varlığımdan haberli değil gibiydi, "ve farkındalığa sahip enerjimiz olduğundan, evrenin kendisinin farkına varması için araçlarız biz. *Uçucular* ise, acımasız meydan okuyucular. Başka bi şey addedilmeleri mümkün değil. Bunu yapmayı başarabilirsek, evren devam etmemize izin verir."

Anlatmaya devam etmesini istiyordum. Ama sadece şöyle dedi, "Yıldırım saldırısı geçen gelişinde bitmişti; *uçucular hakkında* söylenebilecek daha fazla bi şey yok. Artık başka bi hamlenin zamanı."

O gece uyuyamadım. Sabahın ilk saatlerinde hafif bir uykuya ancak dalabilmiştim ki, don Juan gelip beni yatağımdan zorla çıkardı ve dağlara yürüyüşe götürdü. Yaşadığı yerin arazi yapısı Sonora çölündekinden farklıydı, ama kıyaslama yapmaya uğraşmamamı, çünkü çeyrek millik bir yürüyüşten sonra dünyadaki her yerin birbirinin aynısı olduğunu söyledi.

"Manzara seyretmek arabalardaki insanlar içindir," dedi. "Hiç çaba harcamadan büyük bi hızla hareket eder onlar. Manzarayı izlemek yürüyüşçüler için değildir. Örneğin, arabada gitmekteysen, güzelliğiyle seni sarsan devasa bir dağ görebilirsin. Yürürken aynı dağı gördüğünde, görüntüsü seni aynı şekilde değil, farklı bi açıdan sarsar; özellikle ona tırmanmak, ya da çevresini dolanmak zorundaysan."

O sabah hava çok sıcaktı. Kuru bir nehir yatağında yürüyorduk. Bu vadiyle Sonora çölü arasındaki tek ortak nokta, milyonlarca böceğin varlığıydı. Her tarafımı saran pervaneler ve sinekler burun deliklerime, gözlerime ve kulaklarıma dalış yapan bombacılar gibiydiler. Don Juan vızıltılarına aldırış etmememi söyledi.

"Ellerinle kovalamaya çalışma onları," dedi sert bir ifa-

deyle. "Onları uzaklaştırmaya niyetlen. Çevrende bi enerji engeli oluştur. Sessiz kal, sessizliğinin içinden engel oluşacaktır. Nasıl olduğunu kimse bilmez. Eski büyücülerin *enerji gerçekleri* dedikleri şeylerden biridir bu. İçsel söyleşini kes. Hepsi bundan ibarettir.

"Sana tuhaf bi fikir önermek istiyorum," dedi don Juan, önümde yürümeyi sürdürürken.

Dediklerinden bir şey kaçırmamak için adımlarımı sıklaştırıp ona yanaştım.

"Bunun senin sonsuz direncinle karşılaşacak tuhaflıkta bi fikir olduğunu vurgulamalıyım," dedi. "Kolay kolay kabullenmeyeceğini önceden belirtmem lazım. Ama tuhaf olduğu gerçeği caydırıcı olmamalı. Sen bi sosyal bilimcisin. Bu yüzden zihnin her zaman sorgulamaya açıktır, öyle değil mi?"

Don Juan utanmazca dalgasını geçiyordu benimle. Bunun farkındaydım ama bana batmıyordu. Çok hızlı yürüdüğü için bütün gücümle ona yetişmeye çabalamamdan olacak; alaycılığı sıyırıp geçiyordu, içimde didişme arzusu uyandırmak yerine güldürüyordu beni. Bölünmez bir dikkatle söylediklerine odaklanmıştım, ve böcekler ya çevremde bir enerji engeline niyetlendiğim için beni sokmayı bırakmışlardı, ya da don Juan'ı dinlemekle öyle meşguldüm ki etrafımda vızıldamalarına artık aldırmıyordum.

"Tuhaf bi şey bu;" dedi ağır ağır, sözcüklerinin etkisini tartarak, "görünüşe göre bu dünyadaki her insanoğlunun tepkileri, düşünceleri, duyguları kesinlikle birbirinin tıpkısı. Tüm uyarımlara aşağı yukarı aynı biçimde karşılık veriyorlar. Konuştukları diller biraz belirsizleştirici bi etki yapabilir, ama bunu sıyırıp atarsak, yeryüzündeki her bi insanoğlunu kuşatan tepkilerin hepsi tümüyle birbirinin aynı. Bununla ilgilenmeni ve elbette bi sosyal bilimci olarak böyle bi bağdaşıklığın nedenini açıklamanı istiyorum."

Don Juan birtakım bitkiler topladı. Bazıları öyle küçüktü ki zor fark ediliyorlardı. Su ve kara yosunlarını andırıyorlardı, daha çok. Don Juan bitkileri yerleştirsin diye ona çantasını açıyordum; artık başka bir şey konuşmadık. Yeterince top-

ladığında, elinden geldiğince hızla eve yöneldi. Bitkiler çok fazla kurumadan onları ayırıp düzenlemek istediğini söylüyordu.

Bana verdiği görevi düşünmeye dalmıştım. Bu konuda yazılmış makaleler ya da tebliğler var mı diye zihnimi taramakla meşguldüm. Bunu araştırmam gerekecekti, ve araştırmaya "ulusal karakter" hakkında yazılmış tüm çalışmaları okuyarak başlamaya karar vermiştim. Nedense konu hoşuma gitmişti, ve aslında istediğim hemen eve dönmekti; çünkü bu işi iyice benimsemiştim, ama eve varmadan don Juan vadiye bakan yüksek bir kayanın üstüne oturdu. Bir süre hiç konuşmadı. Yorgun değildi. Neden durup oturduğunu anlayamamıştım.

"Senin için günün görevi," dedi birden, uğursuz önseziler yaratacak bir sesle, "büyücülüğün en akıl almaz yanlarından biri; dilin ötesinde, açıklamaların ötesinde bi şey. Bugün bi yürüyüşe çıktık, ve sohbet ettik, çünkü büyücülüğün gizemi dünyevi şeylerle hafifletilmeli. Hiçlikten kaynaklanmalı, ve gene hiçliğe dönmeli. *Savaşçı-gezginlerin* sanatıdır bu: fark edilmeden iğne deliğinden geçmek. Bu yüzden, sırtını bu kaya duvarına yasla ve kenardan mümkün olduğunca uzak durarak kendine çeki düzen ver. Ben yanında olacağım; bayılır, ya da aşağıya düşersin diye."

"Ne yapmayı planlıyorsun don Juan?" diye sordum, telaşım öyle belliydi ki bunu fark edince sesimi alçalttım.

"Bağdaş kurup *içsel sessizliğe* girmeni istiyorum," dedi. "Diyelim ki akademik çevrende yapmanı istediğim şeyin doğruluğunu ya da yanlışlığını kanıtlamak için ne tür makaleler araman gerektiğini öğrenmek istiyorsun. İçsel sessizliğe gir, ama uykuya dalma. Bu, *farkındalığın karanlık denizinde* bi yolculuk değil. Bu *içsel sessizliğin içinden görme*."

Uyuyakalmadan *içsel sessizliğe* girmek benim için oldukça zordu. Yenilmesi nerdeyse imkânsız bir uyuma isteğiyle savaştım. Başardım, ve kendimi çevremdeki zifiri karanlığın içinden vadinin dibine bakar buldum. Ve ardından, beni iliklerime kadar donduran bir şey gördüm. Gördüğüm devasa bir

gölgeydi, bir baştan bir başa yaklaşık beş metre vardı, havada zıplıyor, ve sonra sessiz bir gümlemeyle yere konuyordu. Gümlemeyi işitmiyordum; ama iliklerimde hissediyordum onu.

"Gerçekten ağırlar," dedi don Juan, kulağımın içine. Beni sol kolumdan yakalamış, çok sıkı tutuyordu.

Çamurdan bir gölgeye benzeyen şeyin yerde kıpırdandığını, sonra nerdeyse on beş metre uzunluğunda dev bir adım daha attığını, ve tekrar aynı meşum, sessiz gümlemeyle yere konduğunu *gördüm.* Konsantrasyonumu kaybetmemek için savaşıyordum. Duyduğum korku, yapabileceğim her türlü mantıklı tanımlamanın ötesindeydi. Gözlerimi vadinin dibinde zıplayan gölgeden ayırmıyordum. Ardından son derece garip bir vızıltı duydum, kanat çırpma sesi ile, bir istasyonu tam yakalayamamış bir radyonun paraziti arasında bir sesti bu, ve bunu izleyen gümleme unutulamayacak bir şeydi. Don Juan'ı da beni de iliklerimize kadar sarstı—kapkara, devasa bir çamur gölge, ayaklarımızın dibine konmuştu.

"Korkma,' diye emretti don Juan. "*İçsel sessizliğini* korursan uzaklaşacaktır."

Tepeden tırnağa titriyordum. *İçsel sessizliğimi* sürdüremezsem çamur gölgenin üzerime bir battaniye gibi kapanıp beni boğacağını gayet iyi bilmekteydim. Çevremdeki karanlığı yitirmeden, avazım çıktığı kadar bağırdım. Hiç bu kadar öfkelenmemiş, böylesine sinirlenmemiştim. Çamur gölge bir sıçrayış daha yaptı, bu kez doğruca vadinin dibine yönelmişti. Ben, bacaklarım titreyerek çığlıklar atmaya devam ettim. Gelip beni yiyecek olan o şeyden kaçıp kurtulmak istiyordum. O kadar korkuyordum ki zaman kavramını yitirdim. Bayılmış olmalıyım.

Kendime geldiğimde, don Juan'ın evindeki yatağımda yatmaktaydım. Alnıma buz gibi suyla ıslatılmış bir havlu konmuştu. Ateşler içinde yanıyordum. Don Juan'ın kadın yoldaşlarından biri sırtımı, göğsümü ve alnımı alkolle ovdu, ama bu beni rahatlatmaya yetmemişti. Hissettiğim ateş içimden geliyordu. Onu yaratan hiddetim ve âcizliğimdi.

Don Juan, bana olanlar dünyanın en komik şeyiymiş gibi gülmekteydi. Kahkahalarının salvosu bitmek bilmiyordu.

"Bi *uçucu görmeyi* bu denli ciddiye alacağını hiç düşünmemiştim," dedi.

Elimden tutup evin arkasına götürdü ve oradaki kocaman su küvetinin içine soktu beni, tümüyle giyinik vaziyette—ayakkabılarım, saatim, her şeyimle birlikte.

"Saatim, saatim!" diye feryat ettim.

Don Juan gülmekten iki büklüm olmuştu. "Beni görmeye gelirken saat filan takma," dedi. "Mahvettin saatini işte!"

Saatimi çıkarıp küvetin kenarına koydum. Su geçirmez olduğunu yeni hatırlamıştım; bir şey olmazdı. Küvete batırılmak bayağı toparlanmamı sağlamıştı. Don Juan beni buz gibi sudan çıkardığında kontrolümü bir parça kazanmış sayılırdım.

"Akıl almaz bir görüntü bu!" diye tekrarlayıp duruyordum, başka bir şey çıkmıyordu ağzımdan.

Don Juan'ın anlattığı yağmacı iyi niyetli bir şey değildi. Son derece kaba, ağır, ve kayıtsızdı. Bize karşı aldırışsızlığını hissetmiştim. Bizi yamyassı edeli hiç kuşkusuz asırlar olmuştu; don Juan'ın dediği gibi zayıf, savunmasız, halim selim varlıklar haline getirmişti bizi. Islak giysilerimi çıkardım, bir pançoya sarındım, yatağıma oturup kendimi kaybedene kadar ağladım; ama kendim için değil. Benim hiddetim, benim sarsılmaz niyetim onların beni yemesine izin vermezdi. Ben dostlarım için, özellikle de babam için ağlıyordum. Onu bu kadar çok sevdiğimi o ana dek asla anlamamıştım.

"Hiç fırsatı olmadı," diye durmadan tekrarladığımı duyuyordum, sözcükleri söyleyen ben değildim sanki. Zavallı babam, tanıdığım en düşünceli varlıktı, öylesine sevecen, öylesine nazik, öylesine çaresizdi ki.

Nihai Yolculuğun Başlangıcı

Uçuruma Atlayış

YASSI DORUĞA GİDEN tek bir yol vardı yalnızca. Üzerine çıktığımızda, burasının uzaktan göründüğü kadar geniş olmadığını anladım. Bitki örtüsünün de aşağıdakinden farkı yoktu: kalın dallı, belli belirsiz ağaçları andıran soluk yeşil çalılıklar.

İlk başta kanyonu görmemiştim. Don Juan beni oraya götürdüğünde fark ettim ki yassı doruk bir uçurumla sonlanıyordu; burası aslında bir masa dağ değil, hatırı sayılır büyüklükte bir dağın doruğundaki düzlüktü. Dağın şekli yuvarlaktı ve

doğu ile güney yüzü aşınmıştı, ancak batı ve kuzey tarafları adeta bıçakla kesilmiş gibiydiler. Uçurumun kenarından vadinin belki iki yüz metre derinlikteki tabanını görebiliyordum. Orası da her tarafta büyüyen o kalın çalılarla kaplıydı.

Bu dağ tepesinin güneyine ve kuzeyine düşen bütün küçük dağ silsilelerinin artık var olmayan bir nehir tarafından oyulmuş, milyonlarca yıllık devasa bir kanyonun parçaları olduğu açıkça belliydi. Erozyon kanyonun kenarlarını yok etmişti. Bazı noktalarda yerle bir hizaya kadar inmişlerdi. Bozulmamış tek bölümü üzerinde durduğum yerdi.

"Yekpare bi kaya," dedi don Juan, düşüncelerimi okumuş gibi. Çenesiyle vadinin dibini imledi. "Bi şey burdan aşağı düşse, ordaki kayalığın üzerinde paramparça olur."

O gün, o dağın tepesinde don Juan'la aramdaki ilk konuşma buydu. Oraya gitmeden önce, bana yeryüzündeki zamanının sonuna geldiğini anlatmıştı. *Nihai yolculuğuna* çıkmak üzereydi. Söyledikleri dayanılmaz şeylerdi benim için. Denetimimi tümüyle yitirmiş, bir çeşit esrik bölünmüşlük haline girmiştim; bu biraz sinir krizi geçiren insanların yaşadıkları türden bir şeyi andırıyordu. Benliğimin bileşik halde kalan tek bölümü çekirdek parçamdı: çocukluğumdaki ben. Gerisi belirsizliklerden, kuşkulardan ibaretti. O denli uzun süre böyle parçalara bölünmüş vaziyette yaşamıştım ki, bir kez daha bölünmek bu dayanılmaz durumdan çıkmam için tek çare oluyordu.

Bunun ardından değişik farkındalık düzeylerim arasında son derece garip bir etkileşim gerçekleşti. Don Juan, yoldaşı don Genaro, iki çömezi Pablito ile Nestor ve ben o dağın tepesine tırmanmıştık. Pablito, Nestor ve ben çömezler olarak son görevimizi yerine getirecektik: bir uçuruma atlamaktı bu; don Juan'ın bana çeşitli farkındalık düzeylerinde açıkladığı, ancak bugüne kadar benim için bir muamma halinde kalmış olan son derece akıl ermez bir olay.

Don Juan not defterimi çıkarıp birlikte geçireceğimiz son dakikalar hakkında not tutmaya başlamamı söyleyerek dalga geçti benimle. Göğsümü hafifçe dürtüp gülmesini gizlemeye

uğraşarak, *savaşçı-gezginin* yoluna da not tutarak girmiş olduğum için en uygununun bu olduğu konusunda güvence verdi.

Don Genaro araya girip, bizden önceki *savaşçı-gezginlerin* de bilinmeyene yolculukları öncesinde aynı düz dağ doruğunda durduklarını söyledi. Don Juan bana döndü ve yumuşak bir sesle, çok yakında kendi kişisel erkimin gücüyle *sonsuzluğa* gireceğimi, ve don Genaro'yla kendisinin sadece bana elveda demek için orada olduklarını belirtti. Don Genaro gene araya girip, benim de onlara aynı şeyi yapmak üzere orada bulunduğumu söyledi.

"Bi kez *sonsuzluğa* girdiğinde," dedi don Juan, "seni geri getirmemiz için bize bel bağlayamazsın. Artık senin kararın gereklidir. Dönüp dönmemeye yalnızca sen karar verebilirsin. Aynı zamanda seni uyarmalıyım ki *savaşçı-gezginlerin* pek azı *sonsuzlukla* bu türden bi karşılaşma sonunda hayatta kalmıştır. *Sonsuzluk* inanılmaz ölçüde baştan çıkarıcıdır. Bir *savaşçı-gezgine* bu karışık, zorlayıcı, gürültücü ve acı dolu dünyaya dönmek hiç de cazip gelmez. Kalma ya da dönme konusundaki kararının mantıklı bi seçim yapma meselesi değil, bi niyetlenme meselesi olduğunu bilmelisin.

"Dönmemeyi seçersen," diye devam etti, "yeryüzü seni yutmuşçasına gözden kaybolacaksın. Ama geri gelmeyi seçersen eğer, o zaman dişini sıkıp görevin her ne ise başarı ya da başarısızlıkla sonuçlanana dek gerçek bir *savaşçı-gezgin* gibi beklemen gerek."

Ardından farkındalığımda anlaşılması çok zor bir değişme başladı. Birtakım insanların yüzlerini anımsamaya başlamıştım, ama onları tanıdığımdan emin değildim; oysa garip bir keder ve sevgi yükseliyordu içimde. Don Juan'ın sesi artık işitilmez olmuştu. Karşılaştığımdan bile içtenlikle kuşku duyduğum insanların hasretini çekiyordum. Kim idilerse, bu insanlara karşı içim birdenbire dayanılmaz bir sevgiyle dolmuştu. Onlar için hissettiklerim tüm sözcüklerin ötesindeydi, oysa kim olduklarını çıkaramıyordum bile. Varlıklarını sezinliyordum yalnızca, sanki daha önce bir başka hayat daha ya-

şamışım gibiydi; ya da bir rüyada yer alan kişiler için duygulanmaktaydım. Dış görünüşlerinin değişmekte olduğunu sezinledim; ilk başta uzundular, sonra ufak tefek kaldılar. Değişmeden kalan öz varlıklarıydı, bu da duyduğum dayanılmaz özlemi yaratan şeyin ta kendisiydi.

Don Juan yanıma geldi ve şöyle dedi, "Anlaşma senin gündelik dünyanın farkındalığında kalman üzerine yapılmıştı." Sert ve amirane bir tonda konuşuyordu. "Bugün somut bi görev ifa edeceksin, uzun bi zincirin son halkası bu, ve bunu en mantıklı ruh halinde yapman gerekiyor."

Don Juan bana hiç bu ses tonuyla hitap etmemişti. O anda farklı bir adamdı, oysa benim için tümüyle bildikti de. Uysal bir şekilde itaat ettim ve günlük yaşam dünyasının farkındalığına geri döndüm. Ancak bunu yaptığımı bilmiyordum. O gün, don Juan'a korku ve saygıdan dolayı gönülsüzce boyun eğmişim gibi geliyordu bana.

Don Juan bunun ardından benimle alışık olduğum tonda konuştu. Söyledikleri de çok bildik şeylerdi. Bir *savaşçı-gezginin* omurgasının alçakgönüllülük ve çalışkanlık olduğunu, hiçbir şey beklemeden edimde bulunmak ve onu bekleyen her şeye başarıyla karşı koymak olduğunu söylüyordu.

O anda farkındalık düzeyimde tekrar bir değişime girdim. Zihnim bir düşünceye, kederli bir duyguya odaklandı. Birtakım insanlarla birlikte ölmek üzere bir anlaşma yaptığımı anımsamıştım, ama kim olduklarını çıkaramıyordum. Yalnız ölmemin yanlış olacağını biliyordum, bundan hiç kuşkum yoktu. Istırabım dayanılmaz bir hal aldı.

Don Juan benimle konuştu. "Yalnızız," dedi, "hep öyleyiz, ama yalnız ölmek tek başına ölmek demek değildir."

Gerginliğimi atmak için havayı bütün gücümle içime çekiyordum. Derin nefesler aldıkça zihnim berraklaştı.

"Biz erkeklerin sorunu, zayıflığımız," diye devam etti. "Bizim farkındalığımız gelişmeye başladığında, bi sütun gibi büyür; ışıltılı varlığımızın tam orta noktasında yerden yukarıya doğru yükselir. Ona bel bağlayabilmemiz için bu sütunun hatırı sayılır bi boya erişmesi gereklidir. Hayatının bu döne-

minde, bi büyücü olarak, yeni farkındalığının kontrolünü kolayca elinden kaçırıyorsun. Böyle olduğunda yaptığın her şeyi, *savaşçı-gezginin* yolunda gördüğün her şeyi unutuyorsun, çünkü bilinçliliğin günlük yaşamın farkındalığına geri kayıyor. Her erkek büyücünün görevinin, *savaşçı-gezginin* yolunda yaptığı ve gördüğü her şeyi, yeni farkındalık düzeylerinde bulunduğu sırada da kullanıma elverişli hale getirmek olduğunu açıklamıştım sana. Her erkek büyücünün sorunu, farkındalığının yeni düzeyini yitirip yere çakılması an meselesi olduğundan, her şeyi kolayca unutmasıdır."

"Ne demek istediğini çok iyi anlıyorum, don Juan," dedim. "Belki de şu anda ilk kez, her şeyi unutup da sonradan hepsini anımsamamamın nedenini tam olarak anladım. Bendeki bu kaymaların hep kişisel bir bozukluktan kaynaklandığına inanırdım; şimdi bunların neden olduğunu biliyorum, ama ne bildiğimi ifade edemiyorum."

"İfadeler konusunda kaygılanma," dedi don Juan. "Vakti gelince her şeyi ifade edeceksin. Bugün *içsel sessizliğinin* üzerinde, nasıl olduğunu bilmeden bildiğin şeyin üzerinde edimde bulunmalısın. Ne yapman gerektiğini mükemmelen biliyorsun, ama bu bilgi henüz düşüncelerinde biçimlenmiş değil."

Somut düşünceler ve duyumlar düzeyinde bütün bildiğim, zihnimin parçası olmayan bir şey bildiğime dair belirsiz bir duyguydu. Ardından, aşağı doğru kocaman bir adım atmışım gibi hissettim, çok net bir duyguydu, sanki içimde bir şey aşağıya düşmüştü. Nerdeyse bir darbe gibiydi. O anda başka bir farkındalık düzeyine girdiğimi anlamıştım.

O zaman don Juan bana, bir *savaşçı-gezginin* arkada bıraktığı tüm insanlara veda etmesinin bir zorunluluk olduğu söyledi. Vedaını yüksek ve açık bir tonla dile getirmeli, böylece bağırışının ve duygularının o dağlarda ebediyen kalmasını sağlamalıydı.

Uzun süre duraksadım; sıkılganlıktan değil, teşekkürlerimin kimleri kapsayacağına karar veremediğim içindi bu. Büyücülerin bir savaşçı-gezginin kimseye borçlu olamayacağı

görüşünü tümüyle özümsemiştim.

Don Juan büyücülerin bir belitini kafama iyice sokmuştu: *Savaşçı-gezginler*, kendilerine sunulan her yardım ya da hizmetin karşılığını zarafetle, cömertlikle ve eşsiz bir kolaylıkla öderler. Böylece gönül borcu duymanın yükünden kurtulmuş olurlar.

Beni ilgi ve ihtimamları ile onurlandırmış olan herkese borcumu ödemiş, ya da ödemekteydim. Hayatımı öyle derinlemesine özetlemiştim ki, kaldırılmadık tek taş bırakmamıştım. Kimseye hiçbir borcum olmadığına o günlerde gerçekten inanıyordum. Bu inancımı ve duraksamamı don Juan'a dile getirdim.

Don Juan hayatımı gerçekten mükemmel *özetlediğimi* söyledi, ama borçlardan azade olmanın çok uzağında olduğumu da ekledi.

"Ya hayaletlerin?" diye devam etti. "Artık dokunamayacakların?"

Ne dediğini biliyordu. *Özetlemem* sırasında ona yaşantımdaki her olayı aktarmıştım. Anlattığım yüzlerce olayın içinden üç tanesini yaşamımın ilk yıllarında girdiğim gönül borçlarına örnek olarak ayırmış, bunlara bir de kendisiyle tanışmamda aracılık eden arkadaşıma olan gönül borcumu eklemişti. Arkadaşıma gönül dolusu teşekkür etmiş, ve uzaklarda bir yerlerde teşekkürlerimin kabul edildiğine dair duyumlar hissetmiştim. Öbür üçü ise yaşamımdan olaylar olarak kalmıştı; bana inanılması güç birer armağan veren, ve kendilerine asla teşekkür edemediğim insanların öyküleriydi onlar.

Bu öykülerden biri, çocukken tanımış olduğum bir adam hakkındaydı. Adı Leandro Acosta'ydı. Büyükbabamın baş düşmanı, başının belasıydı. Büyükbabam defalarca bu adamı tavuk çiftliğinden tavuk çalmakla suçlamıştı. Bir serseri değildi adam; ama kalıcı, düzgün bir işi de yoktu. Bağımsız biriydi, bir kumarbazdı ve bir sürü işin de ustasıydı; kerameti kendinden menkul bir şifacıydı, avcıydı, bölgedeki şifalı bitki satıcıları için bitki ve böcek örnekleri, doldurulmuş hayvan yapımcıları ya da evcil hayvan mağazaları için her cins kuş

ya da memeli türleri toplardı.

İnsanlar onun yığınla para kazandığına, ama bunları biriktirmeyi ya da bir işe yatırmayı beceremediğine inanıyorlardı. Aleyhinde konuşanlar da, dostları da onun en iyi bildiği işi yaparak—bitki toplayıp hayvan avlayarak—bölgedeki en başarılı işi kurabilecekken, kendisini yerinde duramayan, hiçbir şeyde yeterince sebat edemeyen biri haline getiren garip bir hastalıkla lanetlenmiş olduğunu söylerlerdi.

Bir gün büyükbabamın çiftliğinin sınır boyunda gezinirken, ormanın kıyısındaki sık çalılığın içinden birinin beni gözetlediğini fark ettim. Bay Acosta'ydı. Balta girmemiş ormanın kıyısındaki çalılıkların içinde çömelmiş duruyordu, ve sekiz yaşımın keskin gözleri olmasaydı farkına varılması mümkün değildi.

"Büyükbabamın, adam tavuk çalmaya geliyor diye düşünmesine şaşmamalı," dedim kendi kendime. Benden başka hiç kimsenin onu göremeyeceğini düşünüyordum, kıpırtısızlığıyla gözlerden o kadar iyi gizlenmişti ki. Çalılıklarla adamın silüeti arasındaki ayrımı gözlerimden çok duygularımla yakalamıştım. Ona yaklaştım. İnsanların bazıları onu acımasızca reddederken öbürlerinin onu tutkuyla sevmeleri müthiş merakımı uyandırıyordu.

"Ne yapıyorsunuz orda, Bay Acosta?" diye sordum, bir cesaret.

"Büyükbabanın çiftliğini seyrederek sıçıyorum," dedi, "onun için ben kalkmadan toz olsan iyi olur, bok kokusunu seviyorsan başka tabii."

Azıcık uzaklaştım. Gerçekten söylediğini mi yapıyor diye merak etmiştim. Öyle yapıyordu. Kalktı. Çalılıklardan çıkıp büyükbabamın arazisine gireceğini ve belki yol boyunca yürüyeceğini ummuştum, ama öyle yapmadı. Ormanın içine doğru yöneldi.

"Hey hey, Bay Acosta!" diye seslendim. "Sizinle gelebilir miyim?"

Durduğunu fark ettim, bu da gene açık görüntüden çok duygulara dayanıyordu, çünkü çalılık çok sıktı.

"Çalılığın içine bir giriş bulabilirsen gelebilirsin tabii," dedi.

Bu zor değildi benim için. Aylak aylak dolaşırken giriş yerlerinden birini kocaman bir kayayla işaretlemiştim. Bitmez tükenmez deneme yanılmalardan sonra sürünerek girilebilecek bir açıklık keşfetmiştim; üç-dört metre kadar ilerleyince ayağa kalkıp yürüyebileceğim bir patikaya açılıyordu bu aralık.

Bay Acosta bana doğru yaklaşıp şöyle dedi, "Bravo ufaklık! Becerdin. Evet, istersen benimle gelebilirsin.*

Bay Acosta ile ilişkim böyle başladı. Günlük av seferlerine çıkıyorduk. Nereye gittiğimi kimselere söylemeden şafak vaktinden günbatımına kadar ortalıktan kaybolmaya başlamıştım; bu yüzden ilişkimiz açığa çıktı ve sonunda büyükbabam beni fena halde azarladı.

"Arkadaşlarını iyi seçmelisin," dedi, "yoksa sonunda onlara benzersin. Bu adamın senin üzerinde herhangi bir tesir yapmasına tahammül edemem. Seni de kolaylıkla kendi havasına sokabilir, bunu bilesin. Ve aklını da etkileyip, tıpkı kendininki gibi yararsız hale getirir. Sana söylüyorum, buna bir son vermezsen eğer, ben yaparım bunu. Tavuklarımı çalıyor diye suçlayıp polisleri peşine salarım; sen de bal gibi biliyorsun ki her gün hırsızlığa geliyor."

Büyükbabama bu suçlamasının saçmalığını göstermeye çalıştım. Bay Acosta'nın tavuk çalmaya ihtiyacı yoktu ki. Emrindeki uçsuz bucaksız tropikal orman tümüyle onundu. İstediği her şeyi o ormandan elde edebilirdi. Ama tartışmaya girmem büyükbabamı büsbütün kızdırdı. O zaman büyükbabamın içten içe Bay Acosta'nın özgürlüğüne imrendiğini anladım, ve Bay Acosta gözümde yalnızca iyi bir avcı olmaktan çıkıp, yasak oldukları halde arzulanan şeylerin nihai ifadesi haline geldi.

Bay Acosta'yla geçirdiğim zamanı kısıtlamayı denedim, ama bu birlikteliğin cazibesi karşı koyamayacağım kadar fazlaydı benim için. Sonra bir gün, Bay Acosta ve üç arkadaşı, bana Bay Acosta'nın daha önce hiç denemediği bir şeyi yap-

mamı önerdiler: bir akbabayı incitmeden, canlı yakalamayı. Bay Acosta bana bölgedeki akbabaların devasa boyutlarda olduğunu, kanat açıklıklarının bir buçuk-iki metre geldiğini, vücutlarında yedi farklı tür et bulunduğunu ve bu etlerin her birinin değişik özelliklerde şifacılık amaçları için kullanıldığını anlattı. Dediğine göre makbul olan akbabanın yaralanmadan yakalanmasıydı. Akbabanın şiddet gösterilmeden, uyutularak öldürülmesi gerekiyordu. Onları vurmak kolaydı, ama o zaman etleri şifa verici özelliklerini yitiriyordu. Yani asıl maharet onları canlı yakalamaktaydı ki bu da yapılmış şey değildi. Bay Acosta ancak benim ve üç arkadaşının yardımıyla bu işi halledebileceğini hesaplamıştı. Bunun, akbabaların davranışlarını incelediği yüzlerce olayın sonucunda varılmış doğal bir sonuç olduğuna dair bana güvence veriyordu.

"Bu işi becermek için ölü bir eşek lazım; o da bizde var," diye bildirdi heyecanla.

Bana baktı, ölü eşekle ne yapılacağı sorusunu bekliyordu. Sorulmayınca kendiliğinden devam etti.

"Bağırsaklarını çıkarıp, karnı yuvarlaklığını korusun diye yerine bir kaç sopa yerleştiririz.

"Hindi akbabalarının sürü başı, kraldır; ondan büyüğü, ondan akıllısı yoktur," diye sürdürdü sözlerini. "Onunkilerden keskin göz olmaz. Onu kral yapan da budur. Ölü eşeği fark edip üzerine ilk inen de o olacak. Sahiden ölü mü diye iyice koklamak için, rüzgârın geliş yönünde hayvanın yakınına konacak. Eşeğin karnından çıkardığımız bağırsakları ve öbür yumuşak organları hayvanın arka tarafına, dışarıya yığacağız. Sanki vahşi kedinin biri daha önce birazını yemiş gibi duracak, böylece. Sonra akbaba ağır ağır ölü eşeğe yaklaşacak. Hiç acele etmeyecek. Yarı hoplayıp yarı uçarak sonunda eşek leşinin sağrısına konacak ve hayvanı sallamaya başlayacak. Hayvanı dört tarafından kazıklarla toprağa çakmasak onu ters çevirir, aslında. Bir süre sağrının üstünde dikilecek; öbür akbabaların gelip yöresine konmaları için bir işaret olacak bu. Ancak sürüsündekilerden üçü dördü yanına kondu-

ğunda kral akbaba işine başlayacak."

"Peki bütün bunların içinde ben nerdeyim, Bay Acosta?" diye sordum.

"Sen, eşeğin içinde saklanıyorsun," dedi ifadesiz bir yüzle. "Çok kolay. Ben sana özel tasarım bir çift deri eldiven veriyorum, sen içerde oturup bekliyorsun; ta ki kral hindi akbabası müthiş güçlü gagasıyla ölü eşeğin kıçının deliğini yırtarak kafasını içeri sokup yemeye başlayana kadar. Sonra iki elinle onu boynundan yakalayıp bırakmıyorsun.

"Üç arkadaşımla ben derin bir vadinin içinde at sırtında saklanıyor olacağız. Ben operasyonu dürbünle izleyeceğim. Senin kral akbabayı boynundan yakaladığını görür görmez dörtnala fırlayıp akbabanın tepesine çökeceğiz ve onu bastıracağız."

"O akbabayı bastırabilir misiniz, Bay Acosta?" diye sordum ona. Maharetinden kuşku duyduğumdan değildi, sadece emin olmak istiyordum.

"Elbette yapabilirim!" dedi, sonsuz bir güvenle. "Hepimiz eldivenler ve deri tozluklar takacağız. Akbabanın tırnakları epeyce güçlüdür. Bir incik kemiğini çırpı gibi kırabilir."

Hiç kaçışım yoktu. Öyle bir heyecan sarmıştı ki beni, kurtulmam mümkün değildi. O anda Bay Acosta'ya sınırsız bir hayranlık duyuyordum. Gerçek bir avcıydı o benim için—becerikli, kurnaz, bilgili.

"Pekâlâ, hadi yapalım öyleyse," dedim.

"İşte benim oğlum!" dedi Bay Acosta. "Ben de senden bunu bekliyordum."

Eyerinin arkasına kalın bir battaniye yerleştirmişti. Arkadaşlarından biri beni kaldırıp Bay Acosta'nın atının üzerine, eyerin hemen arkasındaki battaniyenin üstüne oturttu.

"Eyere tutun," dedi Bay Acosta, ve bu arada battaniyeyi de tut."

Telaşsız bir tırıs tutturduk. Bir saate yakın gittikten sonra kurak ve ıssız düzlüklere ulaştık. Pazardaki işportaçı tezgâhlarını andıran bir çadırın önünde durduk. Düz bir güneşlik

tentesi vardı. Altında da kahverengi ölü bir eşek yatıyordu. Pek o kadar yaşlı görünmüyordu, bir sıpaya benziyordu daha çok.

Ne Bay Acosta ne de arkadaşları, eşeği bulmuş mu yoksa öldürmüş mü olduklarına dair bir açıklamada bulunmadılar. Söylemelerini bekliyordum, ama sormaya da niyetim yoktu. Hazırlıkları yaparlarken Bay Acosta bana çadırı oraya koymalarının nedenini açıkladı; akbabalar çok yükseklerde daireler çizerek uzakları sürekli gözlerlerdi, kendileri göze görünmeyecek kadar yüksekte oldukları halde yerde olup biten hiçbir şeyi kaçırmazlardı.

"Bu yaratıklar sırf gözdür," dedi Bay Acosta. "Kulakları berbattır, burunları da gözleri kadar iyi sayılmaz. Leşteki her deliği tıkamamız gerek. Deliklerden dışarıyı dikizlemeni istemiyorum, çünkü gözünü görürler ve hayatta aşağı inmezler. Hiçbir şey görmemeliler."

Eşeğin karnına çaprazlama sopalar yerleştirip benim içeri sürünebileceğim kadar bir yer bıraktılar. O sırada merakından öldüğüm bir konuyu sormayı nihayet göze aldım.

"Söylesenize Bay Acosta, bu eşek mutlaka hastalanıp ölmüştür, değil mi? Hastalığı bana bulaşır mı dersiniz?"

Bay Acosta gözlerini gökyüzüne kaldırdı. "Hadi! Bu kadar sersem olamazsın. Eşeklerin hastalıkları insana geçmez. Bu maceranın tadını çıkaralım ve abuk sabuk şeylere kafayı takmayalım. Daha kısa boylu olsaydım şimdi o eşeğin göbeğinde ben olurdum. Kral hindi akbabası yakalamak ne demek, biliyor musun sen?"

Ona inanıyordum. Eşsiz bir güven duygusunun beni sarıp sarmalaması için sözleri yeterliydi. Hastalanıp da bu müthiş olayı kaçırmaya niyetim yoktu.

Bay Acosta beni eşeğin içine yerleştirdiğinde korkulu an geldi. Deriyi iskeletin üzerine gerdiler ve kapatmak için dikmeye başladılar. Yalnızca alt tarafta, toprağa değen kısımda havanın girebilmesi için büyük bir açıklık bırakmışlardı. Hayvanın derisi kafamın üzerine tabut kapağı gibi kapandığında dehşet verici dakikalar başlamış oldu. Derin derin solu-

yor, ve sadece akbabaların kralını boynundan yakalamanın ne heyecan verici olduğunu düşünüyordum.

Bay Acosta bana son dakika yönergeleri verdi. Beni durumdan haberdar etmek ve sıkılıp sabırsızlanmamı önlemek için, kral akbabanın çevrede uçtuğunu ve konduğu anı bana kuş sesine benzeyen bir ıslıkla haber vereceğini söyledi. Ardından çadırın tentesini indirip dörtnala uzaklaştıklarını işittim. Dışarı bakabileceğim tek bir delik bile bırakmamakla iyi etmişlerdi doğrusu, çünkü ilk yapacağım şey bu olurdu. Yukarıya, neler olup bittiğine bakmak için dayanılmaz bir arzu duyuyordum.

Uzun zaman hiçbir şey düşünmeden oturdum. Sonra Bay Acosta'nın ıslığını işittim ve kral akbabanın etrafta dolandığını tahmin ettim; güçlü kanatların çırpılma seslerini duyunca da hiç kuşkum kalmadı; ve sonra aniden ölü eşeğin bedeni fırtınaya tutulmuş gibi sallanmaya başladı. Ardından eşeğin üstünde bir ağırlık hissettim ve kral akbabanın hayvanın üzerine konduğunu ve artık hareket etmediğini anladım. Başka kanat çırpma seslerini ve Bay Acosta'nın uzaktan gelen ıslığını duydum. O zaman kendimi kaçınılmaz olana hazırladım. Eşeğin bedeni sarsılmaya başlamıştı, bir şey derisini parçalamakla meşguldü.

Sonra apansız, kırmızı ibikli, kocaman, çirkin bir kafa, ve ardına kadar açık, delici bir göz içeri daldı. Korkuyla haykırdım ve hayvanın boynunu yakaladım. Kral akbabayı bir anlığına afallatmış olmalıydım, çünkü hiçbir şey yapmadı; bu da bana boynunu daha sıkı kavrama fırsatı verdi; ve ardından iş çığrından çıktı. Hayvan şaşkınlığından sıyrıldı ve beni öyle bir kuvvetle çekti ki sopalara yapıştım, bir an sonra da tüm teşkilatla birlikte yarı yarıya eşeğin bedeninin dışındaydım, can havliyle yapıştığım saldırgan canavarın boynunu da hâlâ sıkı sıkı tutuyordum.

Uzaklardan Bay Acosta'nın dörtnala geldiğini duydum. Bağırıyordu, "Bırak, evlat, bırak, havalanıp seni de götürecek!"

Gerçekten de kral akbaba beni ya kaldırıp uçuracak ya da

pençeleriyle paramparça edecekti. Bunu yapamamasının nedeni kafasının eşeğin iç organlarına yarı yarıya gömülmüş olmasıydı. Pençeleri de yere yayılmış olan bağırsakların üzerinde kayıyor ve bana dokunamıyordu bile. Beni kurtaran başka bir şey de, akbabanın boynunu ellerimden kurtarabilmek için var gücüyle çabalarken pençelerini beni yaralayacak kadar ileriye uzatamamasıydı. Bundan sonra ilk fark ettiğim, tam da deri eldivenler ellerimden sıyrıldığı anda Bay Acosta'nın akbabanın tepesine çökmesi oldu.

Bay Acosta sevinçten kendinden geçmişti. "Becerdik, evlat, becerdik!" dedi. "Bir dahaki sefere yere daha uzun kazıklar çakarız ki akbaba çekip çıkaramasın; seni de içeriye kayışla bağlarız."

Bay Acosta ile ilişkimiz ancak bir akbaba yakalayıncaya kadar sürmüştü. Bu olaydan sonra onu izleme arzum başladığı kadar gizemli bir şekilde kayboldu ve bana öğrettiği onca şey için ona teşekkür etme fırsatım hiç olmadı.

Don Juan onun bana avcı sabrını en uygun yaşımda öğrettiğini, ve her şeyin ötesinde, avcının gereksindiği tüm rahatlığı bir başınayken nasıl elde edeceğini gösterdiğini söylemişti.

"Yalnız olmakla bi başına olmayı karıştırmamalısın," demişti bir keresinde. "Benim için yalnız olmak psikolojik bi şeydir, zihinseldir. Bi başına olmaksa fizikseldir. İlki güçten düşürücüdür, ikincisi ise rahatlık verir."

Bütün bunlardan dolayı, don Juan, gönül borcunu *savaşçı-gezginlerin* kabul ettiği biçimde anlasam da anlamasam da Bay Acosta'ya ebediyen borçlu kalmış olduğumu söylüyordu.

Don Juan'ın borçlu olduğumu düşündüğü ikinci kişi, büyüme çağlarımda tanımış olduğum on yaşlarında bir çocuktu. Adı Armando Velez'di. Tıpkı adı gibi son derece ağır başlı, resmi tavırlı, büyümüş de küçülmüş dedikleri cinsten bir küçük adamdı. Onu çok seviyordum, çünkü sert olmasına karşın çok dost canlısıydı. Kolay kolay gözü korkutulacak biri değildi. Gerektiğinde herkesle dövüşebilirdi, ama hiç de kabadayı sayılmazdı.

Birlikte balık avlamaya giderdik. Kayaların altında yaşayan ve ancak elle tutulabilen minicik balıkları yakalardık. Onları çiğ çiğ yemek için güneş altında kurutur ve bazen bütün gün onlardan başka bir şey yemezdik.

Çok yaratıcı ve becerikli olmasının yanı sıra, iki elini de aynı rahatlıkla kullanabilmesi çok hoşuma giderdi. Bir taşı sol eliyle sağından daha uzağa fırlatabilirdi. Her şeyde sürekli yarışırdık, ve beni hüsrana uğratarak her sefer yenen o olurdu. Kazandığı için adeta özür diler gibi, hep şöyle derdi, "Yavaşlayıp da beni yenmene izin verirsem, benden nefret edersin. Erkekliğine dokunur. Onun için daha fazla gayret et."

Aşırı resmi tavırlarından dolayı ona "Señor Velez" derdik, ama "Señor"u kısaltıp, Güney Amerika'nın benim doğduğum yöresinde yaygın olan şekliyle "Sho"ya çevirmiştik.

Bir gün Sho Velez benden epeyce olağandışı bir şey istedi. Ricasına her zamanki gibi bana meydan okuyarak başlamıştı. "Neyine istersen bahse girerim ki," dedi, "denemeyi hayatta göze alamayacağın bir şey biliyorum.

"Neden söz ediyorsun, Sho Velez?"

"Bir ırmağa salla girmeye cesaret edemezsin."

"Hiç de değil. Taşkın bir ırmakta bunu yaptım bile. Sekiz gün bir adada mahsur kaldım. Bana yiyecek atmak zorunda kalmışlardı."

Bu doğruydu. Çok yakın arkadaşlarımdan bir başkası, lakabı Çılgın Çoban olan bir çocuktu. Bir keresinde sel sırasında bir adada mahsur kalmıştık ve kimse bize ulaşamamıştı. Kasabadakiler selin adayı kaplayıp ikimizi de öldüreceğini düşünüyorlardı. Sepetlere yiyecek koyup, bize ulaşmalarını umarak akıntıya bırakmışlardı, ve sepetler gerçekten bize kadar gelmişti. Bu şekilde açlıktan ölmemizi engellemiş ve sular çekilince salla gelip bizi ırmağın karşısına çekmişlerdi.

"Hayır, bu başka bir olay," diye devam etti Sho Velez, her zamanki allame tavrıyla. "Ben bir yeraltı nehrine salla girmekten bahsediyorum."

Bölgedeki bir ırmağın büyük bölümünün bir dağın içine girdiğini hatırlattı. Irmağın yeraltındaki bölümü her zaman

çok fazla merakımı uyandırırdı. Dağın içine giriş yerinde kötü şeyler çağrıştıran büyük bir mağara vardı, burası her zaman yarasalarla doluydu ve amonyak kokuyordu. Yörenin çocuklarına, bu kükürt dumanları ve pis kokularla dolu sıcak deliğinin cehennemin ağzı olduğunu söylerdi büyükler.

"Git işine, Sho Velez, iyi bildin, oraya hayatta gitmem!" diye bağırdım. "On tane canım olsa gene gitmem. Böyle bir şeye kalkışmak için gerçekten kaçık olman lazım."

Sho Velez'in ciddi suratı büsbütün karardı. "Eh," dedi, "o zaman tek başıma yapmam gerek. Sanki seni de kandırırım gibi gelmişti, bir an. Yanılmışım. Kaybettim."

"Hey, Sho Velez, n'oluyor sana? O cehennem gibi yere gitmeye ne zorun var?"

"Buna mecburum," dedi, o boğuk, kısık sesiyle. "Biliyor musun, babam da senin kadar çılgın, yalnız o bir aile babası. Baktığı altı kişi var. Yoksa o da tam bir çılgın olurdu. İki kız kardeşim, iki erkek kardeşim, annem ve ben, hepimiz onun eline bakıyoruz. Her şeyimiz o bizim."

Sho Velez'in babasını tanımıyordum. Hiç görmemiştim onu. Sho Velez babasının ticaretle uğraştığını ve sahip olduğu her şeyin, deyim yerindeyse pamuk ipliğine bağlı olduğunu açıkladı.

"Babam bir sal yaptı ve gitmek istiyor. Bir sefere çıkmak istiyor. Annem bunun sadece lafta kalacağını söylüyor ama ben babama güvenmiyorum," diye devam etti. "Gözlerindeki o çılgın bakışı gördüm. Bugünlerde yapacak bunu, ve eminim ki ölecek. Bu yüzden salı alıp ben gireceğim o nehre, biliyorum öleceğim; ama hiç değilse babam ölmemiş olacak."

Ensemden elektrik akımı gibi bir şeyin geçtiğini hissettim, ve son derece coşku dolu bir sesle şöyle dediğimi duydum, "Yapacağım, Sho Velez. Yapacağım bunu. Evet, evet, harika olacak! Geleceğim seninle!"

Sho Velez'in suratında zoraki bir tebessüm belirdi. Beni kandırmayı başardığı için değil de, onunla birlikte gideceğim için sırıttığını hissettim. Bir sonraki cümlesi bunu açığa vuruyordu. "Benimle gelirsen, ordan sağ çıkmayı başarabilirim,

biliyorum," dedi.

Onun sağ kalıp kalmayacağı tasam değildi. Beni harekete geçiren, cesareti olmuştu. Sho Velez'in söylediğini yapacak kadar yürekli olduğunu biliyordum. O ve Çılgın Çoban, kasabadaki en gözü pek çocuklardı. Eşsiz ve olağandışı addettiğim bir şey vardı onlarda: yiğitlik. O koca kasabada başka hiç kimsede yoktu bu özellik. Sınamıştım hepsini. Bana göre hiçbirinin ölüden farkı yoktu; bunlara hayatımın aşkı büyükbabam da dahildi. Daha on yaşımdayken, hiçbir kuşku kırıntısı taşımadan biliyordum bunu. Sho Velez'in gözü pekliğini görmek sarsmıştı beni; onunla sonuna kadar birlikte olmak istiyordum.

Gün ağarırken buluşmayı planlamıştık; öyle de yaptık; babasının yaptığı hafif salı kasabanın üç-dört mil dışına, ırmağın yeraltına indiği mağara ağzının bulunduğu alçak yeşil tepelerin oraya kadar birlikte taşıdık. Yarasa dışkılarının kokusu dayanılacak gibi değildi. Sala tırmanıp kendimizi akıntıya bıraktık. Salın içinde fenerler vardı, hepsini hemen yaktık. Dağın içi zifiri karanlık, rutubetli ve sıcaktı. Suyun derinliği sala uygundu ve yeterince hızlı akıyordu, bu yüzden kürek çekmemiz gerekmemişti.

Fenerler garip gölgeler yaratıyordu. Sho Velez bakmamamızın belki daha iyi olacağını, çünkü gerçekten dehşet verici olduklarını fısıldadı kulağıma. Haklıydı; ortalık midemizi alt üst edecek kadar korkunçtu. Işıklar yarasaları rahatsız etmişti, kanatlarını amaçsızca çırparak etrafımızda uçmaya başladılar. Mağaranın içlerine doğru ilerledikçe, yarasalar da kayboldu, kötü kokulu hava solunamayacak kadar ağırlaştı. Bana saatler sürmüş gibi gelen bir yolculuktan sonra bir çeşit havuza vardık; burada su son derece derin ve hareketsizdi. Ana akıntının önü kesilmiş gibiydi sanki.

"Sıkıştık kaldık," diye fısıldadı yine, Sho Velez. "Salın burdan geçmesi imkânsız, geri dönmemizin de yolu yok."

Dönüş yolculuğuna kalkışmamız mümkün değildi; akıntı çok kuvvetliydi. Oradan bir çıkış yolu bulmaya karar verdik. Salın içinde ayağa kalksak tavana değebileceğimizi fark et-

tim sonra, bu da suyun nerdeyse mağaranın tavanına kadar yükselmiş olduğunu gösteriyordu. Girişi bir katedrali andırıyordu oysa, yüksekliği yaklaşık on beş metreydi. Varabildiğim tek sonuç, aşağı yukarı on beş metre derinliğinde bir havuzun üstünde olduğumuzdu.

Salı bir kayaya bağladık, suya dalıp dibe doğru yüzmeye başladık; suda bir hareket, bir akıntı arıyorduk. Suyun yüzeyinde her şey nemli ve sıcakken, bir metre aşağısı buz gibiydi. Bedenim ısı değişikliğini hissetti ve korkuya kapıldım; daha önce hiç duymadığım hayvansı bir korkuydu bu. Yüzeye çıktım. Sho Velez de aynı şeyi hissetmiş olmalıydı. Suyun yüzeyinde birbirimize tosladık.

"Sanırım öleceğiz," dedi ciddi ciddi.

Onun ciddiyetini ve ölüm arzusunu paylaşmaya niyetim yoktu. Çılgınca bir çıkış yolu arıyordum. Sel suları kayaları taşıyıp bir tür baraj yapmış olmalıydı. On yaşındaki bedenimin sığabileceği bir delik buldum taşların arasında. Sho Velez'i aşağı çekip deliği gösterdim. Salın o delikten geçmesi olanaksızdı. Giysilerimizi saldan alıp sıkı bir çıkın yaptık ve onlarla birlikte dalıp deliği bulduk, içinden geçtik.

Lunaparklarda bulunan cinsten bir su kaydırağında bulduk kendimizi. Liken ve yosunlarla kaplı kayalar, uzun bir mesafeyi yaralanmadan kayarak inmemizi sağlamıştı. Ardından katedrale benzeyen muazzam bir mağaraya vardık, burada akıntı devam ediyordu ve su belimize geliyordu. Mağaranın sonundaki gün ışığını gördük ve suda yürüyerek dışarı çıktık. Tek kelime konuşmadan giysilerimizi güneşte yayıp kuruttuk ve kasabaya döndük. Sho Velez babasının salını yitirdiği için son derece üzgündü.

"Babam orada ölürdü," diye kabul etti sonunda. "Onun vücudu bizim geçtiğimiz delikten sığmazdı. Bunun için fazla iri, o. Babam iri yarı, şişman bir adam," dedi. "Ama geri dönüp girişe yürüyebilirdi; o kadar güçlüdür."

Bundan kuşkuluydum. Hatırladığıma göre, arazideki meyilden ötürü akıntı bazen son derece süratleniyordu. İri yarı bir adamın, başka bir umudu kalmayınca, iplerin yardımıyla

ve çok büyük çaba sarfederek geriye yürümeyi belki de başarabileceği sonucuna vardım.

Sho Velez'in babası orada ölür müydü, ölmez miydi meselesi o zaman çözülmeden kalmıştı ama bana dert değildi bu. Benim içim önemli olan, hayatımda ilk kez kıskançlığın sızısını duyuşumdu. Sho Velez, yaşamım boyunca gıpta ettiğim tek varlıktı. Uğruna öleceği birine sahipti o, ve bunu bana kanıtlamıştı; benimse uğrunda öleceğim kimsem yoktu, böylece kanıtlamış olduğum bir şey de yoktu.

Simgesel biçimde, tüm onuru Sho Velez'e bıraktım. Zaferi eksiksizdi. Ben çekildim. Kasaba onun kasabasıydı, insanlar onun insanlarıydı, ve bildiğim kadarıyla onların arasında en iyi olan oydu. O gün ayrıldığımızda, sonradan köklü bir gerçeğe dönüşen çok basmakalıp bir laf ettim, "Onların kralı ol, Sho Velez," dedim. "En büyük sensin."

Onunla bir daha hiç konuşmadım. Arkadaşlığımızı kasıtlı olarak bitirdim. Beni ne kadar derinden etkilediğini göstermek için yapabileceğim en iyi jest buymuş gibi geliyordu.

Don Juan benim Sho Velez'e olan gönül borcumun ebedi olduğuna inanıyordu; uğrunda yaşanacak bir şeyimiz olduğuna karar vermeden önce, uğrunda ölünecek bir şeyimiz olması gerektiğini bana öğretmiş olan tek kişiydi o.

"Uğruna ölünecek bi şeyin yoksa," demişti don Juan bir zamanlar, "yaşamak için bi nedenin olduğunu nasıl ileri sürebilirsin ki? İkisi iç içedir; ama dümendeki ölümdür."

Don Juan'ın yaşamımın ve ölümümün ötesinde borçlu olduğumu düşündüğü üçüncü insan, anneannemdi. Büyükbabama—erkek modelime—duyduğum körü körüne sevgi yüzünden, o evdeki gerçek güç kaynağının benim çok eksantrik büyükannem olduğu gerçeğini gözden kaçırmıştım.

Ben evlerine gelmeden yıllarca önce, büyükannem bölgenin yerlisi bir Kızılderiliyi linç edilmekten kurtarmıştı. Adamı büyücülük yapmakla suçluyorlardı. Öfkeli bir kalabalık Kızılderiliyi büyükannemin arazisinde asmaya kalkmıştı. Büyükannem üzerlerine gelmiş ve linci durdurmuştu. Kalabalıktakilerin tümü onun vaftiz çocuklarıydı; kendisine karşı çık-

maya cesaret edemediler. Yerliyi ipten indirdi ve tedavi etmek için evine götürdü. İp adamın boğazında derin bir yara açmıştı.

Adamın yaraları iyileşti, ama o büyükannemin yanından bir daha ayrılmadı. Yaşamının linç günü sona erdiğini, ve yeni ömrünün artık kendisine değil, büyükanneme ait olduğunu iddia ediyordu. Sözünün eri bir adam olarak hayatını büyükanneme adadı. Büyükannemin özel uşağı, vekilharcı ve danışmanıydı. Teyzelerimin anlattığına göre, son derece içerledikleri bir şey yaptırmıştı büyükanneme; yetimhaneden yeni doğmuş bir oğlan çocuğu alıp evlat edinmesini öğüt vermişti ona.

Ben evlerine geldiğimde, büyükannemin evlat edindiği çocuk otuzlu yaşlarının sonlarına varmıştı bile. Büyükannem okuması için Fransa'ya göndermişti onu. Bir öğle sonrası, hiç beklenmedik bir zamanda, son derece zarif giyimli, iri kıyım bir adam evin önünde taksiden indi. Şoför deri valizlerini iç avluya taşıdı. İri yarı adam şoföre yüklü bir bahşiş verdi. Hatlarının çarpıcılığını ilk bakışta fark etmiştim. Uzun, kıvırcık saçları ve uzun, kıvırcık kirpikleri vardı. Güzel sayılmazdı ama müthiş yakışıklıydı. En hoş tarafı, beni anında ele geçiren, ışık saçan kocaman tebessümüydü.

"Adını sorabilir miyim, genç adam?" dedi, hayatımda duyduğum en güzel ses.

Bana genç adam diye hitap edişiyle bir anda gönlümü kazanmıştı. "Benim adım Carlos Aranha, efendim," dedim, "ben de sizinkini sorabilir miyim?"

Yapmacık bir şaşkınlık hareketi yaptı. Gözlerini kocaman açıp, sanki üzerine saldırmışım gibi geriye doğru sıçradı. Sonra kahkahalarla gülmeye başladı. Sesini duyan büyükannem avluya çıktı. İri yarı adamı gördüğü anda küçük bir kız gibi çığlık atarak büyük bir sevgiyle sarıldı ona. Adam onu kuş gibi havaya kaldırıp döndürdü. Çok uzun boylu olduğunu fark ettim. İri kıyımlığı boyunu gizliyordu. Profesyonel dövüşçülerin vücuduna sahipti aslında. Onu gözetlediğimi fark etmiş gibiydi. Pazularını şişirdi.

"Zamanında biraz boks yaptım, efendim," dedi, ne düşündüğümün tümüyle farkında.

Büyükannem onu bana tanıştırdı. Onun oğlu Antoine, canı, gözünün bebeği olduğunu söyledi; dramaturg, tiyatro yönetmeni, yazar ve şair olduğunu ekledi.

Benim hayranlığımı kazanan yanı, atletik yapılı olmasıydı. Evlat edinilmiş olduğunu başta anlamamıştım. Ancak onun ailenin öbür üyelerine hiç benzemediğinin de farkındaydım. Ailemin tüm üyeleri yürüyen cesetlere benzerken, onun canlılığı içinden dışarı fışkırıyordu. Birbirimizle harika bir şekilde kaynaştık. Kum torbasıyla boks çalışmasına bayılıyordum, onu yalnız yumruklamıyor, tekmeliyordu da; boksla tekme sporu karışımı garip bir stili vardı. Vücudu bir kaya kadar sertti.

Bir gün Antoine bana hayattaki en büyük tutkusunun ünlü bir yazar olmak olduğunu itiraf etti.

"Her şeyim var," dedi. "Hayat bana çok cömert davrandı. Sahip olmadığım tek şey, hayattaki tek isteğim: yetenek. Esin perileri beni sevmiyor. Okuduklarımdan hoşlanıyorum, ama okumayı sevdiğim şeylerin benzerlerini yaratamıyorum. Azap veriyor bu bana; esin perilerini baştan çıkartacak disiplin ve cazibeden yoksunum, bu yüzden hayatım öylesine boş ki."

Antoine tek varlığının annesi olduğunu söyleyerek devam etti. Büyükannemin kendisinin dayanağı, desteği, ruh ikizi olduğunu anlattı. Son olarak beni çok rahatsız eden bir şey söyledi. "Annem olmasaydı," dedi, "hayatta olmazdım."

O zaman büyükanneme ne kadar derinden bağlı olduğunu anladım. Şımarık çocuk Antoine hakkında teyzelerimin bana anlattığı bütün o dehşetengiz öyküler zihnimde tam bir açıklığa kavuştu aniden. Büyükannem onu telafisi mümkün olmayan bir şekilde şımartmıştı. Ancak birlikte öylesine mutlu görünüyorlardı ki; Antoine'ın elleri hâlâ bir çocuk imişçesine büyükannemin kucağında, saatler boyu başbaşa otururken görüyordum onları. Büyükannemin hiç kimseyle o denli uzun süre konuştuğunu görmemiştim.

Bir gün aniden, Antoine hiç durmadan yazmaya başladı. Bölge tiyatrosunda bir oyun yönetiyordu; kendi yazdığı bir oyundu bu. Sahnelendiğinde büyük bir başarı kazandı. Yerel gazetelerde şiirleri basılıyordu. Yaratıcılık şimşeği çakmış olmalıydı. Fakat bu birkaç ay sürdü sadece, ve ardından her şey sona erdi. Kasaba gazetesinin editörü Antoine'ı kınadığını ilan etti, onu eser hırsızlığıyla suçladı, ve bunun kanıtını gazetesinde yayınladı.

Büyükannem oğlunun yaptıklarını duymak bile istemiyordu, elbette. Yaşananlara getirdiği açıklama, bunun esaslı bir kıskançlık meselesi olduğundan ibaretti. Kasabaki hiç kimse oğlunun zarafetini, stilini çekemiyordu. Kişiliğini, zekâsını çekemiyorlardı. Adam gerçekten de bir zarafet ve kibarlık örneğiydi. Ama tam bir eser hırsızıydı da; hiç kuşku yoktu buna.

Antoine hiç kimseye açıklamada bulunmaya kalkışmadı. Bu konuda soru soramayacak kadar fazla seviyordum onu. Zaten umrumda da değildi. Kendine göre nedenleri vardır diye düşünmüştüm. Ama bir şeyler kırılmıştı sanki, ve o günlerin ardından yaşamlarımızda çok hızlı değişimler olmaya başladı. Evde her gün öyle esaslı değişiklikler oluyordu ki, en iyisinden en kötüsüne kadar her şeyi beklemeye alışmıştım artık. Bir gece büyükannem dramatik bir edayla Antoine'ın odasına girdi. Gözlerinde daha önce hiç görmediğim sert bir ifade vardı. Konuşurken dudakları titriyordu.

"Korkunç bir şey oldu, Antoine," diye başladı.

Antoine durdurdu onu. Açıklamasına izin vermesi için yalvardı.

Büyükannem hemen onun sözünü kesti, "Hayır, Antoine, hayır," dedi sertçe. "Seninle ilgisi yok bunun. Bu benimle ilgili. Senin bu zor günlerinde, daha da önemli bir şey oldu. Antoine, sevgili oğlum, benim zamanım kalmadı.

"Bunun engellenemeyecek bir şey olduğunu anlamalısın," diye devam etti. "Ben gitmek zorundayım, ama senin kalman gerek. Sen benim bu hayatta gerçekleştirmiş olduğum her şeyin bütünüsün. İyi ya da kötü, Antoine, ben neysem, sen

de osun. Yaşama asıl. Sonunda gene birlikte olacağız nasıl olsa. Ama bu arada, Antoine, bir şeyler yap. Bir şeyler yap da, ne olursa olsun."

Antoine'ın bedeninin ıstırapla titrediğini gördüm. Tüm varlığının, bedenindeki bütün kasların, tüm kuvvetiyle adeta kasıldığını gördüm. Kendi sorununu unutmuştu bir anda; sanki bir nehirden çıkıp okyanusa yelken açmış gibiydi.

"Bana ölene dek pes etmeyeceğine söz ver!" diye bağırdı büyükannem.

Antoine başını salladı.

Ertesi gün büyükannem Büyücü-danışmanının öğüdüne uyarak, hatırı sayılır boyutlardaki mal varlığının tümünü paraya çevirdi ve paranın hepsini oğlu Antoine'a teslim etti. Ve bir gün sonra, sabahın erken saatlerinde, on yaşımın gözlerinin tanık olduğu en garip sahne yaşandı önümde: Antoine'ın annesine veda anı. Her şey bir film setindeki kadar gerçek dışıydı; bir öykü kurgulanmış, kâğıda dökülmüş, bir yazarın yapacağı bir dizi ayarlamayla birlikte bir yönetmen tarafından sahneye konulmuştu sanki.

Büyükannemin evinin avlusu, sahneydi. Antoine baş aktör, büyükannem de baş aktristi. Antoine o gün yolculuğa çıkıyordu. Limana gitmek üzereydi. Bir İtalyan yolcu gemisine binecek, Atlantik'i aşıp Avrupa'ya doğru rahat bir yolculuk yapacaktı. Her zamankinden daha da şık giyinmişti. Evin kapısında bir taksi bekliyor, şoför sabırsızlıkla kornaya basıyordu.

Antoine'ın annesi için bir şiir yazmaya umutsuzca çabalayarak ateşler içinde geçirdiği son gecesinin tanığıydım.

"Beş para etmez," demişti bana. "Yazdıklarımın hiçbiri beş para etmez. Ben bir hiçim."

Ona güvence verdim, ben kimdim ki bunu söyleyecek, ama gene de yazdıklarının harika olduğunu söyledim ona. Hatta kendimi kaptırıp çizmeyi aştım.

"Bana baksana, Antoine," diye haykırdım. "Ben senden de beter bir hiçim! Senin bir annen var. Benim hiçbir şeyim yok. Yazdıklarının hepsi iyi."

Gayet kibarca, bana odasından çıkmamı söyledi. Bir hiç olan bir ufaklıktan öğüt dinlemek zorunda kalıp, kendini aptal hissetmesine neden olmuştum. Taşkınlığımdan dolayı acı bir pişmanlığa kapıldım. Onun dostum olarak kalmasını isterdim.

Antoine şık paltosunu itinayla katlayıp sağ omzuna atmıştı. İngiliz kaşmirinden nefis bir yeşil takım vardı üzerinde.

Büyükannem konuşmaya başladı. "Acele etmelisin, canım," dedi. "Zamanın çok kıymetli. Hemen gitmen lazım. Yoksa bu insanlar seni para için öldürecek."

Sözünü ettiği insanlar, kızları ve onların kocalarıydı; annelerinin gizlice kendilerini mirastan mahrum bıraktığını ve o korkunç Antoine'ın, baş düşmanlarının aslında kendilerine ait olan her şeyle sıvışıp gideceğini keşfettiklerinden beri hepsi öfkeden çıldırmış durumdaydılar.

"Sana bütün bunları yaşattığım için üzgünüm," diye özür diledi büyükannem. "Ama bilirsin, zamanı dilediğimiz gibi yönetemeyiz."

Antoine acılı, gayet güzel ayarlanmış sesiyle konuştu. Her zamankinden daha fazla bir tiyatro oyuncusuna benziyordu. "Yalnızca bir dakika sürecek, Anne," dedi. "Senin için yazdığım bir şeyi okumak istiyorum sana."

Bir teşekkür şiiriydi. Okumayı bitirdiğinde, durakladı. Havada öyle bir duygu yoğunluğu, öyle bir ürperti vardı ki.

"Tek kelimeyle harikaydı, Antoine," dedi büyükannem, iç geçirerek. "Söylemek istediğin her şeyi dile getiriyordu. Ve de işitmek istediğim her şeyi. Bir an duraksadı. Sonra çok anlamlı bir tebessümle dudakları aralandı.

"Çalıntı mıydı, Antoine?" diye sordu.

Antoine'ın annesine karşılığı aynı derecede hoş bir tebessümdü. "Elbette, Anne," dedi. "Elbette."

Ağlayarak birbirlerine sarıldılar. Taksinin kornası daha da sabırsızca çalınmaya başlamıştı. Antoine merdiven altında saklandığım yere doğru döndü. "Hoşça kal. Kendine iyi bak," der gibi hafifçe başını eğdi. Sonra arkasını döndü, ve annesi-

ne bir daha bakmadan kapıya doğru koştu. Otuz yedi yaşındaydı, ama altmış yaşında gibi görünüyordu, sanki sırtında devasa bir yük varmış gibiydi. Kapıya ulaşmadan, annesinin uyaran sesine son kez kulak vermek için bir an durdu.

"Dönüp geriye bakma," dedi büyükannem. "Asla dönüp geriye bakma. Mutlu ol, ve bir şeyler yap. Bir şeyler yap! Bütün iş bunda. Bir şeyler yap!"

Bu görüntü içimi bugüne kadar hiç eksilmeden gelen garip bir hüzünle doldurmuştur her zaman—don Juan'ın, zamanımızın bitebileceğini ilk kavrayışım olarak açıkladığı, tanımlanması çok güç bir melankoli duygusuyla.

Ertesi gün büyükannem danışman/kâhya/uşağını yanına alarak Rondonia denilen efsanevi bir yere gitmek üzere yolculuğa çıktı; orada büyücü-yardımcısı tedavisini başlatacaktı. Büyükannem ölümcül bir hastalığa yakalanmıştı, ama bundan benim haberim yoktu o zamanlar. Gittiği yerden dönmedi; don Juan'ın açıklamasına göre, mallarını satıp parasını Antoine'a vermesi danışmanı tarafından gerçekleştirilmiş müthiş bir büyücülük manevrasıydı ve büyükannemi ailesinin bakımından uzak tutmak amacını taşıyordu. Yaptığı şey yüzünden annelerine öyle öfkelenmişlerdi ki, dönmeyişine aldırış bile etmediler. Gittiğinin bile farkında olmadıkları duygusuna kapılmıştım.

O dağın tepesindeki düzlükte, bu üç olayı yalnızca bir dakika önce olmuşlar gibi anımsadım. O üç insana teşekkürlerimi ifade ettiğimde, onları o dağın tepesine geri getirmeyi başarmıştım. Bağırmam bittiğinde hissettiğim yalnızlık duygusu anlatılacak gibi değildi. Kontrolsüz bir şekilde ağlıyordum.

Don Juan bir savaşçıda yalnızlığa yer olmadığını bana büyük bir sabırla açıkladı. Söylediğine göre *savaşçı-gezginler* bütün sevgilerini, ilgilerini odaklayabilecekleri bir varlığa güvenebilirlerdi: bu harikulade Yeryüzü'ne, bu rahme, olduğumuz her şeyin ve yaptığımız her şeyin merkez üssüne, hepimizin geri döndüğü biricik varlığa, *savaşçı-gezginlerin* nihai yolculuklarına çıkmalarını sağlayan biricik varlığa.

Ardından don Genaro benim için bir sihirli niyet gösterisi gerçekleştirdi. Midesinin üzerinde yatarak bir dizi göz kamaştırıcı hareket yaptı. Sanki yer bir havuzmuş gibi, onun üzerinde yüzen bir ışık damlacığına dönüştü. Don Juan'ın söylediğine göre, bu Genaro'nun uçsuz bucaksız yeryüzünü kucaklama biçimiydi; ve boyutları arasındaki farka karşın, yeryüzü Genaro'nun hareketini anlıyordu. Genaro'nun devinimlerinin görüntüsü ve onlara getirilen açıklama içimdeki yalnızlık duygusunun yerini derin bir mutlulukla doldurdu.

"Gidiyor olmanız fikrine dayanamıyorum, don Juan," dediğimi işittim. Sesimin tonunu ve dediklerimi duymak utandırdı beni. Kendime acıma duygularıyla elimde olmadan hıçkırmaya başlayınca, büsbütün sıkıldım. "Neyim var benim, don Juan?" diye mırıldandım. "Genellikle böyle değilimdir."

"Farkındalığın ayak parmaklarına indi gene," diye yanıtladı, gülerek.

Derken kontrolümü son zerresine kadar yitirdim ve kendimi keder ve çaresizlik duygularıma kapıp koyverdim.

"Tek başına kalacağım," diye feryat ettim. "Ne olacak bana? Ne olacağım ben?"

"Şöyle diyelim," dedi don Juan, dinginlikle. "Benim bu dünyayı terk edip bilinmeyenle yüz yüze gelmem için tüm gücüme, tüm sabrıma, tüm şansıma, ve hepsinin ötesinde *savaşçı-gezginin* çelikten gözü pekliğinin her bi katresine ihtiyacım var. Geride kalıp bi *savaşçı-gezgin* gibi başarılı olmak için, senin de benim gereksindiğim her şeye ihtiyacın var. Bizim yapacağımız şekilde oralara gitmeyi göze almak, hafife alınacak bi şey değil; ama geride kalmak da öyle."

Bir duygusal patlama yaşadım ve elini öptüm.

"Çüş, çüş, çüş!" dedi. "Utanmasan çarıklarıma türbe yapmaya kalkacaksın!"

Pençesinde olduğum ıstırap kendine acıma duygusundan çıkıp benzersiz bir kayıp duygusuna dönüştü. "Gidiyorsun!" diye mırıldandım. "Tanrım! Ebediyen gidiyorsun!"

O anda don Juan bana onunla ilk karşılaştığım günden beri hep yaptığı bir şeyi yaptı. Yüzü, sanki aldığı derin bir ne-

fesle şişermiş gibi oldu. Sol elinin ayasıyla sırtıma kuvvetle vurdu ve şöyle dedi, "Ayak parmaklarından yukarı çık! Kaldır kendini!"

Bir an sonra, yeniden tutarlı, eksiksiz ve kontrollüydüm. Benden bekleneni biliyordum. Artık içimde hiçbir duraksama, ya da kendim hakkında hiçbir kaygım kalmamıştı. Don Juan gittiğinde bana ne olacağına aldırmıyordum. Ayrılışına çok az kaldığını bilmekteydim. Bana baktı, gözleri her şeyi söylüyordu.

"Bi daha hiç birlikte olmayacağız," dedi yavaşça. "Benim yardımıma ihtiyacın yok artık; sana yardım teklif etmem, çünkü yaraşıklı bi *savaşçı-gezgin* isen bunu yaptığım için yüzüme tükürürsün. Bi noktadan sonra, bi *savaşçı-gezginin* tek mutluluğu bi başınalığıdır. Senin bana yardım etmeye çalışmanı da istemem. Ayrıldığım anda, ebediyen gitmişim demektir. Beni düşünme, çünkü ben de seni düşünmeyeceğim. Yaraşıklı bi *savaşçı-gezgin* isen, kusursuz ol! Dünyanı gözet. Onurlandır onu; yaşamınla himaye et!"

Benden uzaklaştı. Bu an kendine acımanın, gözyaşlarının ya da mutluluğun ötesindeydi. Hoşça kal der gibi, ya da belki hissettiklerimi anlıyormuş gibi başını salladı.

"Benliğini unut ki hiçbi şeyden korkmayasın, kendini hangi farkındalık düzeyinde bulursan bul, böyle yap," dedi.

Şakacılığı üstündeydi. Dünya üzerinde bana son bir kez takıldı.

"Umarım aşkı bulursun!" dedi.

Avucunu bana doğru kaldırıp parmaklarını bir çocuk gibi açtı, sonra avucunu kapattı.

"*Ciao*," dedi.

Üzüntünün ya da pişmanlığın beyhude olduğunu biliyordum; benim geride kalışımın don Juan'ın ayrılışı kadar zor olduğunu da biliyordum. İkimiz de, hiçbirimizin durduramayacağı, geri döndürülemeyecek bir enerji manevrasına takılmıştık. Gene de ben don Juan'a katılmak, nereye olursa olsun onun peşinden gitmek istiyordum. Ölürsem belki beni de yanına alır, düşüncesi geçti aklımdan.

Ardından, don Juan'ın, nagualın, yoldaşlarına, neşe kaynaklarına, koruması altındakilere, yassı doruğun sisi içinde birer birer kuzeye doğru gözden kaybolurlarken nasıl kılavuzluk ettiğini gördüm. Her birinin nasıl birer ışık damlacığına dönüştüğünü, ve hep birlikte yükselip, tepenin üzerinde, gökyüzündeki hayalet ışıklar gibi nasıl süzüldüklerini gördüm. Dağın üzerinde bir çember çizdiler; don Juan'ın önceden söylemiş olduğu gibi: yalnızca kendi gözleri için son bir bakıştı bu, bu harikulade Yeryüzü'ne son bir bakış. Ve sonra kayboldular.

Ne yapmam gerektiğini biliyordum. Vaktim sona ermişti. Son sürat sarp yamacın kıyısına doğru koştum ve uçurumdan aşağıya attım kendimi. Yüzümde rüzgârı hissettim bir an, ve ardından son derece müşfik bir karanlık, huzur dolu bir yeraltı nehri gibi sarıp yuttu beni.

Dönüş Yolculuğu

BELLİ BELİRSİZ FARKINDA olduğum bir gürültü vardı; durduğu yerde tam gaz çalışan bir motorun çıkardığı sese benziyordu. Büro/evimin bulunduğu binanın arkasındaki park yerinde bir arabayı onarıyorlar diye düşündüm. Gürültü öyle yoğunlaştı ki en sonunda beni uyandırdı. Yatak odamın penceresinin tam altında araba tamir ettikleri için park yerindeki çalışan çocuklara içimden sövdüm. Sıcaktan bunalmış, terli ve yorgundum. Kalkıp yatağımın kenarına oturmamla

birlikte baldırlarımda çok ağrılı kramplar başladı. Biraz ovdum. Öyle kötü kasılmışlardı ki berbat bereler oluşacağından korktum. Bir merhem aramak için kalkıp banyonun yolunu tuttum. Yürüyemiyordum. Başım dönüyordu. Yere düştüm, ilk kez başıma geliyordu böyle bir şey. Kontrolümü biraz kazanınca, baldırlarımdaki krampların beni hiç endişelendirmediğini fark ettim. Oysa her zaman bir hastalık hastası olmuşumdur. Baldırlarımda böylesi olağandışı bir ağrının içimi kaygılarla doldurması gerekirdi.

Sonra pencereyi kapamaya gittim, gerçi gürültü de duyulmaz olmuştu. Pencerenin kapalı olduğunu, ve dışardaki karanlığı fark ettim. Geceydi! Oda çok havasızdı. Pencereleri açtım. Onları niye kapadığımı anlayamamıştım. Gece havası serin ve temizdi. Park yeri boştu. Park yeriyle oturduğum binanın arasındaki meydanda çalıştırılan bir arabadan gelmiş olmalıydı o ses. Artık üzerinde düşünmeyi bıraktım ve uykuma devam etmek üzere yatağıma geri döndüm. Yanlamasına uzanıp ayaklarımı yere sarkıttım. Çok kötü ağrıyan baldırlarımdaki dolaşıma yardımcı olmak için bu pozisyonda uyumayı istiyordum, ama onları aşağıya sarkıtmak mı yoksa bir yastıkla yukarı kaldırmak mı gerektiğinden emin değildim.

Rahatça yerleşip uykuya geçmeye başlarken, bir düşünce öyle bir şiddetle zihnime hücum etti ki, tek bir refleksle sıçrayıp kalkıverdim. Meksika'da bir uçuruma atlamıştım ben! Bir sonraki düşüncem, sözde-mantıklı bir çıkarsamaydı: bilerek, ölmek için bir uçuruma atlamış olduğuma göre, artık bir hortlak olmuşum demekti. Ne garip, diye düşündüm, öldükten sonra bir hortlak olarak Los Angeles'a, Westwood'la Wilshire'ın kesiştiği köşedeki büro/evime dönmüştüm. Ama eğer bir hortlaksam, diye mantık yürüttüm; temiz havanın yüzüme çarpmasını, ya da baldırlarımdaki acıyı nasıl hissedebilirdim ki?

Yatağımın çarşaflarına dokundum, bana gerçek gibi geldiler. Madeni somya da öyleydi. Banyoya gittim. Aynada kendime baktım. Görünüşüme bakılırsa, kolaylıkla bir hortlak olabilirdim. Korkunç görünüyordum. Gözlerim çukura

kaçmıştı, altlarında kocaman siyah halkalar vardı. Ya susuz kalmıştım, ya da ölüydüm. Otomatik bir refleksle musluğa ağzımı dayayıp su içtim. Suyu yutabildiğimi fark ettim. Günlerdir içmemişim gibi, ardı ardına yudumluyordum suyu. Derin soluklarımı hissettim. Hayattaydım! Tanrım, hayattaydım! Hiç kuşkusuz anlamıştım bunu, ama gerektiği gibi neşelendirmedi bu beni.

Son derece olağandışı bir düşünce geçti o zaman aklımdan: daha önce de ölmüş ve dirilmiştim ben. Alışıktım buna, benim için hiçbir şey değildi. Ancak düşüncenin berraklığı onu bir sözde-anıya dönüştürdü. Yaşamımın tehlikeye girdiği durumlardan kaynaklanmıyordu bu sözde-anı. Hiç olmamış, ve düşüncelerimde yer alması için hiçbir neden olmayan bir şeyin belirsiz bilgisi gibiydi, daha çok.

Meksika'da bir uçuruma atlamış olduğum konusunda hiçbir kuşku yoktu kafamda. Atladığım yerden üç bin mil uzakta, Los Angeles'taki evimdeydim, ve dönüş yolculuğuna ilişkin hiçbir şey hatırlamıyordum. Otomatik hareketlerle küvete su doldurup içine oturdum. Suyun ılıklığını hissetmiyordum; iliklerime kadar donmuş durumdaydım. Don Juan bunun gibi kriz anlarında suyun arıtıcı etmen olarak kullanılması gerektiğini bana öğretmişti. Bunu hatırlayınca duşun altına girdim. Yaklaşık bir saat boyunca ılık suyu bedenimin üzerinden akıp gitmeye bıraktım.

Soğukkanlı ve mantıklı bir şekilde bana olanları anlamaya çalışıyor, ama yapamıyordum. Zihnimdeki tüm düşünceler silinmiş gibiydi. Düşüncelerden yoksundum; ancak üzerime salvolar halinde gelen ve irdeleyebilmekten âciz olduğum duygularla tepeden tırnağa doluydum. Bütün yapabildiğim, hamlelerini hissedip, içimden geçmelerine izin vermekti. Tek bilinçli tercihimi giyinip çıkma konusunda yaptım. Günün ve gecenin her saatinde yapmaya alışık olduğum gibi, Wilshire'da, evime bir blok mesafedeki Ship's Restoran'a kahvaltı etmeye gittim.

Büromdan Ship's'e o kadar çok kez yürümüştüm ki, yolun her adımını ezberlemiştim. Aynı yürüyüş bu kez alışılmadık

bir şey oldu benim için. Adımlarımı hissetmiyordum. Ayaklarımın altında yastıklar varmış, ya da kaldırım halıyla kaplanmış gibiydi. Kayarak hareket ediyordum. Sadece iki-üç adım attığımı zannederken birden bire lokantanın kapısında buldum kendimi. Yiyecekleri yutabileceğimi biliyordum, çünkü evde su içebilmiştim. Konuşabildiğimi de biliyordum, çünkü suyun altında boğazımı temizlemiş ve sövmüştüm. Her zaman yaptığım gibi lokantaya girdim. Bankoya oturdum ve beni tanıyan kadın garson yanıma yaklaştı.

"Bugün iyi görünmüyorsun, canım," dedi. "Gribe mi yakalandın?"

"Hayır," diye yanıtladım, keyifli görünmeye çalışarak. "Çok yoğun çalışıyordum. Bir tez yazmak için tam yirmi dört saattir uyumadım. Bu arada, bugün günlerden ne?"

Saatine baktı ve tarihi söyledi, bu arada saatinin özel olduğunu, takvimi bulunduğunu, kızının armağanı olduğunu da anlattı. Saati de ekledi: sabah 3:15'di.

Biftek ve yumurta, patates ve tereyağlı tost ekmeği söyledim. Siparişimi getirmek üzere uzaklaştığında, yeni bir dehşet dalgası zihnimi sarmıştı bile: Bir önceki gün, akşam inerken Meksika'daki o uçuruma atlayışım bir hayalden mi ibaretti? Fakat atlayışım bir hayal olsa bile, o kuş uçmaz kervan geçmez yerden Los Algeles'a yalnızca on saatte nasıl dönmüş olabilirdim ki? On saat boyunca uyumuş muydum? Yoksa Los Angeles'e kadar uçmuş, kaymış, süzülmüş, ya da her ne yapmışsam, o mu on saat sürmüştü? Uçuruma atladığım yerden Los Angeles'a geleneksel araçlarla dönmüş olmam söz konusu bile değildi; çünkü o yerden sadece Mexico City'e gelmek bile iki gün sürerdi.

Garip bir düşünce daha belirdi zihnimde. Daha önce de ölüp dirilmiş olduğuma ilişkin sözde-anıyla aynı berraklığı taşıyordu bu düşünce, aynı zamanda bana tümüyle yabancı olma özelliğini de: sürekliliğim onulmaz biçimde kırılmıştı artık. Öyle ya da böyle, o vadinin dibinde gerçekten ölmüştüm. Canlı oluşumu, Ship's'de kahvaltı ediyor oluşumu anlayabilmek mümkün değildi. Geçmişime dönüp, geriye baktı-

ğımızda hepimizin gördüğü kesintisiz olaylar zincirini görebilmek benim için imkânsızdı.

Benim için tek olası açıklama, don Juan'ın yönergelerine uyarak, *birleşim noktamı* ölümümü önleyecek bir konuma kaydırmış, ve *içsel sessizliğimle* Los Angeles'a dönüş yolculuğu yapmış olduğumdu. Tutunabileceğim başka bir gerekçe yoktu. Hayatımda ilk kez bu düşünce zinciri tamamen kabul edilebilir bir şeydi benim için, ve tamamen yeterliydi. Gerçek anlamda bir şey açıkladığı söylenemezdi; ama daha önce bir kere, kararlaştırdığımız o kasabada don Juan'la buluştuğumda daha ılımlı biçimde denemiş olduğum uygulama yöntemini çağrıştırdığına kuşku yoktu; ve bunu düşünmek tüm varlığımı rahatlatmıştı.

Zihnimde birtakım berrak düşünceler belirmeye başladı. Meseleleri açıklığa kavuşturmak gibi eşsiz bir özelliğe sahiptiler. İlk patlayan düşünce, bana baştan beri dert olan bir olguya ilişkindi. Don Juan bunun erkek büyücüler için sıradan bir olgu olduğunu söylemişti: yükseltilmiş farkındalık durumlarında bulunduğum sırada meydana gelen olayları hatırlamaktaki yetersizliğimdi bu.

Don Juan bana ileri farkındalığı açıklarken, bunun *birleşim noktamda* çok küçük bir yer değişimi olduğunu, bunu kendisini her görüşümde sırtımdan kuvvetle iterek elde ettiğini söylemişti. Bu değişimlerle, normalde farkındalık alanımın dışında kalan enerji alanlarını yakalamam için bana yardım ediyordu. Başka bir deyişle, genelde *birleşim noktamın* kenarında bulunan enerji alanları bu değişim sırasında onun merkezinde yer almış oluyordu. Bu türden bir değişimin üzerimde yarattığı iki sonuç vardı: düşünce ve algı alanımda olağandışı bir keskinlik, ve normal farkındalığıma geri döndüğüm anda, öbür durumda yaşadıklarımı anımsamadaki yetersizliğim.

Kendi yoldaşlarımla ilişkilerim de bu iki sonuca bir örnekti. Yoldaşlarım vardı; don Juan'ın öbür çömezleri, benim *nihai yolculuğumun* eşlikçileri. Onlarla yalnızca yükseltilmiş farkındalıkta etkileşimde bulunuyordum. Etkileşimimizin

berraklığı ve kapsamı en üst düzeydeydi. Benim sorunum, onların gündelik yaşamımda beni endişe ve beklentilerle dolu bir umutsuzluğa iten, yakıcı sözde-anılardan başka bir şey olmamalarıydı. Normal yaşantımı, birdenbire önümde beliriverecek birini, belki bir işhanından çıkıp karşıma dikiliverecek, ya da köşeyi dönerken bana toslayıverecek birini sürekli gözetleme halinde sürdürüyordum dersem yanlış olmaz. Nereye gidersem gideyim, gözlerim isteğim dışında hiç durmadan çevreyi tarıyordu; var olmayan, ama aynı zamanda herkesten daha yoğun biçimde var olan insanları arıyordum.

O sabah Ship's'de otururken, don Juan'la geçirdiğim bütün o yıllar boyunca yükseltilmiş farkındalıkta başımdan geçen her şey, en ince ayrıntısına kadar kesintisiz, sürekli bir anılar zinciri oldu yeniden. Don Juan, nagual olan bir erkek büyücünün, enerji kütlesinin cüssesinden ötürü ister istemez parçalara bölünmüş olması gerektiği gerçeğinden acı duyduğunu ifade etmişti. Her parçanın ayrı bir tür eylemler alanının sınırları içerisinde yaşadığını, ve her ayrı parçada yaşanan olayların, kişinin tüm ömrünce meydana gelenlerin eksiksiz, bilinçli bir tablosunu oluşturmak üzere günün birinde birleştirilmesi gerektiğini söylüyordu.

Gözlerimin içine bakarak, birleştirmenin tamamlanmasının yıllar sürdüğünü, ve eylem alanlarının tümüne birden bilinçli biçimde asla ulaşamadıkları için parçalara bölünmüş olarak yaşamış naguallar olduğunun da kulağına çalındığını söylemişti.

O sabah Ship's'de yaşadıklarım, en çılgın fantezilerimde hayal edebileceklerimin bile ötesindeydi. Don Juan bana defalarca tekrar etmişti; büyücülerin dünyası her şeyin nihai olduğu, değişmeden kaldığı sabit bir dünya değildi; aksine hiçbir şeyin garanti sayılamayacağı ebedi bir dalgalanma dünyasıydı burası. Bilişselliğim uçuruma atlayışla birlikte öyle esaslı bir değişime uğramıştı ki, inanılması ve tanımlanması olanaksız bir sürü şeyin içeri sızmasına imkân veriyordu artık.

Ama bilişsellik parçalarımın bütünleşmesine ilişkin ne

söylersem söyleyeyim, işin gerçekliğine kıyasla sönük kalacak. O meşum sabah, Ship's'deki deneyimim, ilk kez enerjiyi evrendeki akışı içinde *gördüğüm* o günküne—UCLA kampusundayken kendimi büro/evimde, yatağımda bulmuştum, ve bu olayın gerçek sayılabilmesi için bilişsellik sistemimin gerektirdiği biçimde bir eve dönüş yolculuğu mevcut değildi—kıyasla sınırsız ölçüde daha güçlü ve etkili bir şeydi. Ship's'de varlığımın tüm parçalarını bütünledim. Her birinin içinde mükemmel bir kararlılık ve tutarlılıkla eylemde bulunmuştum, ama bunları yaptığımdan haberim bile yoktu. Ben aslında devasa bir yap-bozdan başka bir şey değildim; ve bulmacanın her parçasını yerine yerleştirmek anlatılmaz bir etki yapıyordu.

Ship's'in bankosunda oturup, ter içinde, saplantılarla dolu, boş yere kafamı patlatarak yanıtı olmayan sorular sorup durdum kendi kendime: Bütün bunlar nasıl mümkün olabilirdi? Bu şekilde nasıl parçalara bölünebilirdim? Biz kimiz aslında? İnanmaya yönlendirildiğimiz insanlar değildik, kuşkusuz. Benliğimin bazı merkezleri söz konusu olduğunda, asla yaşanmamış anılarım vardı benim. Ağlayamıyordum bile.

"Bi büyücü bölünmüş olduğu sürece ağlar," demişti don Juan bir keresinde. "Bütün olduğu zaman öyle bi titreme alır ki onu, bunun yoğunluğu hayatına son bile verebilir."

Öyle bir titremeydi yaşadığım! Yoldaşlarımla tekrar karşılaşabileceğimden kuşkuluydum. Bana hepsi don Juan'la birlikte gitmişler gibi geliyordu. Yapayalnızdım. Bunun üzerinde düşünmek, kaybımın yasını tutmak, hep yapmış olduğum gibi, doyurucu bir hüzne dalıp gitmek istedim. Yapamadım. Yas tutacak, hüzünlenecek bir şey yoktu. Hiçbir şey dert değildi. Hepimiz *savaşçı-gezginlerdik*, ve hepimiz sonsuzluk tarafından yutulmuştuk.

Don Juan'ın *savaşçı-gezgin* hakkında anlattıklarını dinleyip durmuştum baştan beri. Bu tanımlamayı çok sevmiş ve onunla yalnızca duygusal temelde özdeşleşmiştim. Ancak bana bunun anlamını kaç kez açıklamış olursa olsun, gerçekte ne anlatmak istediğini kavrayamamıştım bir türlü. O gece

Ship's'in bankosunda otururken neden söz ettiğini anladım. Ben bir *savaşçı-gezgindim.* Yalnızca enerji gerçekleri anlam taşıyordu benim için. Bütün geri kalanlar hiç önemi olmayan aksesuarlardan ibaretti.

O gece yemeğimin gelmesini beklerken zihnimde patlayan bir berrak düşünce daha vardı. Don Juan'ın önermeleriyle bir gönüldeşlik, bir özdeşleşme dalgası hissettim içimde. Sonunda onun öğretilerinin amacına ulaşmıştım. Daha önce hiç olmadığım kadar bir olmuştum onunla. Benim tek yanlı Batılı fikirlerime uygun olmadıkları için benim açımdan devrimci nitelikler taşısalar da, hiçbir zaman don Juan'a ya da onun kavramlarına salt karşı çıkmış değildim aslında. Daha ziyade, onun kavramlarını sunuşundaki isabetlilik beni hep ölesiye korkutmuştu. Verimliliğinin tartışma götürür tarafı yoktu. Bu durum beni baştan beri açıklamalar aramaya zorlamış, sanki inancım gönülsüzmüş gibi davranmaya itmişti.

Evet, o uçuruma atladım, dedim kendi kendime, ve ölmedim, çünkü dibe varmadan *farkındalığın karanlık denizinin* beni yutmasına izin verdim. Korkular ve pişmanlıklar olmadan ona teslim oldum. Ve o *karanlık deniz* bana ölmeyip kendimi L.A.'daki yatağımda bulmam için ne gerekiyorsa onu sağladı. İki gün öncesi, bu açıklamanın benim için hiçbir anlamı olmazdı. Şimdi Ship's'de, sabahın üçünde, benim için her şey demekti.

Orada yalnızmışım gibi elimi gürültüyle masaya indirdim. İnsanlar bana bakıp anlayışla gülümsediler. Umurumda değildi. Zihnim çözümsüz bir açmaza odaklanmıştı: on saat önce ölmek üzere bir uçuruma atlamış olduğum gerçeğine karşın hayattaydım. Böyle bir açmaz asla çözülemezdi, biliyordum bunu. Benim normal bilişselliğim tatmin olmak için tek yönlü bir açıklama gereksiniyordu, ama tek yönlü açıklamalar olası değildi. Bu olanlar, süreklilikteki kesintinin dönüm noktasıydı. Don Juan, kesintinin büyücülük olduğunu söylemişti. Becerebildiğim kadar açıklıkla anlamıştım bunu artık. Geride kalmak için tüm gücüme, tüm sabrıma, ve her

şeyin ötesinde savaşçı-gezginin çelikten yüreğine ihtiyacım olduğunu söylerken don Juan ne kadar haklıydı.

Don Juan'ı düşünmeye çalıştım, ama yapamadım. Ayrıca don Juan'a aldırmıyordum da. Aramızda dev bir engel oluşmuş gibiydi. Uyandığım andan beri içimde kendini hissettiren o yabancı düşünce doğruydu: ben farklı biri olmuştum. Atlayış anımda bir değişim gerçekleşmişti. Aksi takdirde don Juan'ı düşünmek zevk verirdi bana, ona özlem duyardım. Beni kendisiyle birlikte götürmediği için kırgınlığın sızısını hissederdim içimde. Benim normal benliğim olurdu bu. Gerçekten eskisi gibi değildim. Bu fikir tüm benliğimi istila edinceye dek hız kazandı. Böylece eski benliğimden kalan ne varsa kayboldu.

Yeni bir ruh hali idareyi ele aldı. Yalnızdım! Don Juan beni ajan provokatörü olarak bir rüyanın içine bırakmıştı. Bedenim katılığını azar azar kaybediyor, esnekleşiyordu; sonunda serbestçe derin soluklar almaya başlamıştım. Yüksek sesle güldüm. İnsanların bana bakışlarına ve bu kez gülmüyor olmalarına aldırış etmiyordum. Yalnızdım, ve bu konuda yapabileceğim bir şey yoktu!

Bir dehlize girmenin fiziksel duyumunu hissettim; kendine ait bir gücü olan bir dehlizdi bu. Beni içine çekti. Sessiz bir dehlizdi. Don Juan'dı bu dehliz, sessiz ve uçsuz bucaksız. Don Juan'ın fiziksellikten yoksun oluşunu ilk hissedişimdi bu. Duygusallığa ve özleme yer yoktu. Onu özlemem mümkün değildi, çünkü o beni içine çeken, kişisellikten arıtılmış bir duygu olarak oradaydı.

Dehliz bana meydan okudu. Bir coşku, bir ferahlık duydum. Evet, o dehlizde sonsuza dek yol alabilirdim; yalnız ya da birileriyle birlikte. Ve bu ne bir yükümlülüktü benim için, ne de bir zevk. Bir *savaşçı-gezginin* kaçınılmaz yazgısı olan nihai yolculuğun başlangıcından da fazla bir şeydi bu; yeni bir devrin başlangıcıydı. O dehlizi bulmuş olduğumu idrak ettiğimde ağlamam gerekirdi, ama ağlamıyordum. Ship's'de sonsuzlukla yüz yüze gelmiştim! Ne olağanüstü! Sırtımda bir ürperti hissettim. Don Juan'ın evrenin gerçekten de sırrına

erişilmez olduğunu söyleyen sesini duydum.

O anda lokantanın park yerine çıkan arka kapısı açıldı ve içeriye garip biri girdi; herhalde kırklı yaşlarının başlarında bir adamdı bu; saçı başı karmakarışık, bir deri bir kemik olmasına karşın oldukça yakışıklıydı. Onu yıllardır UCLA çevresinde, öğrenciler arasında dolaşırken görüyordum. Birisi bana onun yakınlardaki Askeri Hastane'nin ayakta tedavi gören hastalarından biri olduğunu söylemişti. Ruhsal açıdan dengesiz gibi görünüyordu. Ship's'de defalarca rast gelmiştim ona; her zaman bankonun aynı köşesinde, bir fincan kahvenin üzerine kapanmış otururdu. Eğer en sevdiği taburede oturan biri varsa, dışarda dikilip pencereden içeriye bakarak yerinin boşalmasını beklediğini de çok görmüştüm.

Lokantaya girdiğinde her zamanki yerine gidip oturdu, ardından bana baktı. Gözlerimiz karşılaştı. Bundan sonra ilk duyduğum, beni ve içerdeki herkesi iliklerine kadar donduran korkunç çığlığı oldu. İçerdekilerin hepsi yemeklerini bırakıp faltaşı gibi açılmış gözlerle bana baktılar. Benim bağırdığımı düşünmüşlerdi, besbelli. Bankoya vurup ardından yüksek sesle gülerek buna zemin hazırlamıştım. Adam taburesinden fırlayıp lokantadan dışarı koştu, ve ellerini başının üzerinde heyecanla sallayarak dönüp bana baktı.

Ani bir dürtüye karşı koyamayarak adamın arkasından koştum. Bende çığlık attıracak ne gördüğünü sormak istiyordum. Park yerinde yakaladım onu, ve neden çığlık attığını söylemesini istedim. Elleriyle gözlerini kapattı ve daha büyük bir çığlık koyverdi. Gördüğü kâbustan ödü kopmuş, olanca gücüyle bağıran bir çocuk gibiydi tıpkı. Onu bıraktım ve lokantaya geri döndüm.

"Ne oldu sana canım?" diye sordu garson kız, endişeli bir yüzle. "Beni eziyordun nerdeyse."

"Bir arkadaşı gördüm de," dedim.

Garson kızın yüzünde alaylı bir üzüntü ve hayret ifadesi belirdi.

"O adam senin arkadaşın mı?" diye sordu.

"Dünyadaki tek arkadaşım," dedim, ve bu gerçeğin ta

kendisiydi; eğer "arkadaş" senin üzerindeki cilanın ardını gören ve aslında nerden geldiğini bilen biri anlamına geliyorsa.